

අභිධම්ම පිටකයෙහි

09 වන ග්‍රන්ථය

යමකප්‍රකරණ

ප්‍රථම භාගය

ලඞ්කා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනායෙන්
සරික්කාමුල්ලේ සිරිනායුන පරිවේණාධිපති
පණ්ඩිත මැදලයන්ගොඩ විමලකිත්ති සථවීරයන් වහන්සේ

විසින් කළ සිංහල අනුවාදය
මාකඩවර ශ්‍රී රෙවත පරිවේණාධිපති

ශ්‍රී ධම්මසංකත රෙවත පණ්ඩිත කාරහම්පිටිගොඩ ශ්‍රී සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සභානායක සථවීරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය මගින් කරන ලද
විශේෂ සංස්කරණයෙන් යුක්ත යි.

ශ්‍රී ලී: ව: 2550
රාජ්‍ය වසි: 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 48

The Ninth Book in the
Abhidhamma-Pitaka

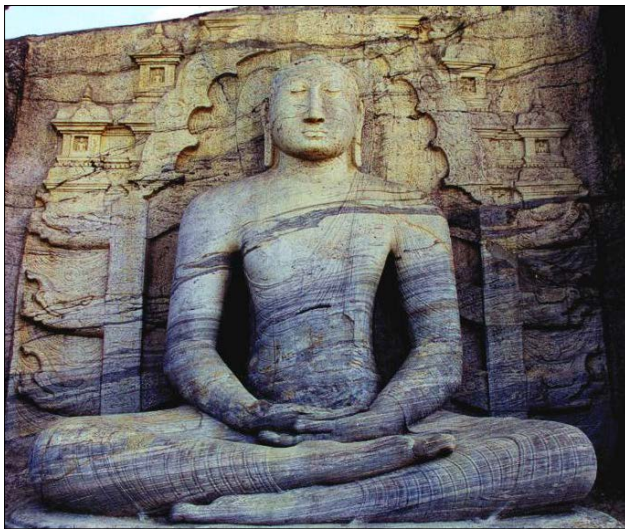
9

YAMAKAPPAKARANA (I)

With the Sinhala translation by
Venerable Pandit Medauyangoda Wimalakitti Thera
The Principal of Siri Nandana Pirivena, Sarikkamulla, Panadura

Revised and Edited by
The Tripitaka Editorial Board

With the special assistance of
Venerable Pandit Karahampitigoda
Sri Dhammakkhandha Rewata Sumanasāra Thera
The Chief High Priest of the Province of Four Koralas and
The Principal of Sri Rewata Pirivena, Makadawara

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් ආයතනවල දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලබනම් එහි ද
 සියලු ආනිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට ආයතනවල දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේ පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පිටු මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ.

නැවත පිටු වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (23) සටහන් කර යොමු වන්න.

අභිධම්මපිටකේ
සමක පඨකරණං.

පඨමො භාගො

අභිධම්මපිටකයෙහි
සමක ප්‍රකරණං

ප්‍රථම භාගය

**“තථාගතපසචේදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විරොචති
නො පටිච්ඡන්තො.”**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද
ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබළයි, වැසුණේ නො මැ බබළයි.”**

(අඩගුඤ්ඤානිකාය, තිකනිපාත - හරණ්ඩුවගග, 9 සූත්‍රය)

පටුන CONTENTS

			පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	...	..	xxiii- xxiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	xxv
සංඛ්‍යාත නිරූපණය	..	..	xxvii
සංඥාපනය	..	..	xxix-xxxvii
පාළි භෝධිය	...	...	xxxix
විසය සූචි	...	...	xli
පෙළ හා පරිවර්තනය	...	...	2-553
විෂයසපදනුකූලමණිකා	...	...	555-557
බුද්ධිජයනම් ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	..	...	559

සංස්කාරක නිවේදනය

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙදහස්පන්සියවසක් පිරිම අනුසම්මරණය සඳහා ලඩ්ඩා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් සංවිහිත වූ සත්ත්ත්වයන් අතුරෙහි අභිසිද්ධ දුර්ගත වූ එහෙත් අර්ථාන්විත වූ කායභිය වූයේ බුදුන් වදන ත්‍රිපිටක පාළිය සියබසින් පරිවර්තන කොට පළකරවැලීම යැ. 1955 වාර්ෂික මස 19 වැනි දින කොළඹ රාජකීය විද්‍යාලයෙහි වූදුන් ගිහි පැවිදි මහාසභායෙහි දී ත්‍රිපිටක ධර්මයෙහි හසළ බුද්ධිමත් මහතෙරවරුන් සුසාලස්තමක් නඟාගෙන අග්‍රාමාත්‍ය ශ්‍රීමත් ජෝන් කොතලාවල මැතිතුමන් විසින් ත්‍රිපිටකයෙහි ඒ ඒ ග්‍රන්ථප්‍රදේශයන් සියබසට නඟාලනු සඳහා පවරාදෙන ලද්දේ ය. යමකප්‍රකරණයෙහි යමක පඤ්චකයකින් සුත් ප්‍රථමභාගය භාර දෙන ලද්දේ සරිත්කාවුල්ලේ සිරිනන්දන පරිවේණාධිපති පණ්ඩිත මැදුරුගොඩ විමලකිත්ති මහාසංචාරයන් වහන්සේට ය.

මෙසේ පරිවර්තන සඳහා ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ භාරගත් ඇතැම් මහ තෙර කෙනකුන් වහන්සේ තමනට නියත වූ ග්‍රන්ථයන් නිසිපරිදි සියබසට නඟා යථාකාලයෙහි භාර දුන්හ. ඇතැම් පරිවර්තනයක් මුද්‍රණයට සුදුසු තත්ත්වයෙහි නො පැවැති අතර ඇතැම් ග්‍රන්ථයක් පරිවර්තන වූයේ ම නැත. මෙසේ හෙයින් ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ බොහෝ ගණනක් සංස්කාරකමණ්ඩලය මගින් පරිවර්තන කරන්නට සිදුවිය. "යළිකප්‍රකරණ" පරිවර්තනය ද එසේ සංස්කරණයට පැමිණි ග්‍රන්ථයකි. මුද්‍රණ අවසානවට පැමිණ ඒ සංස්කරණයෙහි ද අසම්පූර්ණත්වය දුටු හෙයින් සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයකු වූ සතරකෝරළමහදිසාචාර්ය ප්‍රධාන සංඝනායක පණ්ඩිත කර්මමපිටිගොඩ සුමනසාරසංචාරයන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ සම්පාදක තෙරවරුන් විසින් පාඨශෝධනය හා පරිවර්තනය මැනවින් සකස් කොට මුද්‍රණයට පමුණුවනලද්දේ ය. තවද යමකප්‍රකරණය හඳුන්වාලමින් පූර්ණවූ සංඥාපනය ද පණ්ඩිත කර්මමපිටිගොඩ සුමනසාර නායක සංචාරයන් වහන්සේ විසින් මැ සපයන ලද්දේ ය. මුද්‍රණයේ දී කිසි තැනෙක ගිලිහී ගිය වර්ණ ඇතිබව පෙනෙනුයේ අර්ථවශෝධනයට භානියක් නොවන හෙයින් ශුද්ධිපත්‍රයකු මෙහි නොයොදන ලද වෙයි.

බුද්ධිජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි අටසාලස් (48) වැන්න ද අභිධම්මපිටකයෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය ද වශයෙන් සලකන ලද යමක-ප්‍රකරණයේ ප්‍රථමභාගය මෙසේ බෞද්ධජනතාව අතට පමුණුවා-ලන්නට ලැබීම මහත් ප්‍රීතියට හේතුයකි. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පූර්ණ අනුග්‍රහය ද සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ ගරු අමාත්‍ය තැන් පත් ඩී. ඇල්. ඩී. හුරුල්ලේ ඇමැති

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තුමාණන්ගේ කාරුණික සහයෝගය ද ගෞරවයෙන් සඳහන් කරමිනි. විශේෂයෙන් සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් තැන් පත් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන් සාධනීය විවේකය ද නො සලකා දවරයෙහි කරන උත්සාහය ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සුහුසුරුව කරගෙනයෑමට මහත් අනුබලයෙක් වී ඇති බව කෘතඥතායෙන් පවසමිනි. ත්‍රිපිටක කායබාලය පවත්වාගෙන යන කොළඹ මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතාගෙන් ලැබෙන සහයෝගය ද, දෙතිවල දුටුගැමුණු මාවතෙහි “තිසර” මුද්‍රණායතනයෙහි අධිකාරී මහතුන් ප්‍රමුඛ කෘතභස්ත වූ කායබිමණ්ඩලය ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණයෙහි ලා දක්වන අනුකූලතාව ද කෘතඥතා පූර්වක වැ කරුණායෙන් සිහිපත් කරමිනි.

සඳෙවක ලොකයාට සුවසෙත පිණිස පවත්නා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සාධාරණ වූ සඳාචාරවිධිනාය පිණිස අනුබල දෙන සතුටුවන හැම සාමූහය වැ සුබභාගී වෙත්වා’යි මෙන්සිතින් ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඬකානඤ්ඤ
මහානායක ස්ථවිර
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2528
1985 ජුනි 22 වැනි දින

115, මහානායක වාරිකාරාමයේ
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අග්‍රහමාත්‍යවරයාණනි, බුදුන්ගොඩ ආනන්දමාමුණි මහානායක මහාසංචාරිකයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අගංගම් විද්‍යාවනුපරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාග්ගිකරාජායක, කෝදිගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලක්ඛායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනෝදය පරිවේණාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලක්ඛාර විම කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාග්ගිකර, රාජකීයපණ්ඩිත ලබුගම ශ්‍රී ලක්ඛානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසංඝසභායෙහි මහානායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අග්‍යාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක - කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

ගෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වෙඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

තිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවත පරිවේණාධිපති, ශ්‍රී ධර්මසානි රෙවත රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සතර කෝරළ මහදිසාවේ ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අග්‍රහමාත්‍යවරයාණනි, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලක්ඛාර නායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියාධිපති ත්‍රිපිටක අංගයෙහි මහාවායා හා වැඩබලන පියාධිපති ශාස්ත්‍රාචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාචාර්ය උඩුවේ ජනානන්ද රඬගම කෝරළයේ ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල-කොළඹදිශයෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක සංචාරිකයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සී.වු.** - සිහලකර්මවුද්දින යමකප්පකරණං
කා. - කාශ්‍යකර්මවුද්දින යමකප්පකරණං
ම.ජ.සං - මරමච්ඡවට්ඨසංගිතියා සොධිත යමකප්පකරණං
අවධකරා - සිහලකර්ම වුද්දින පඤ්චාසකරණවධකරා
PTS - PALI TEXT SOCIETY

සංඥාපන

සම්බුද්ධාදීන් විසින් නයමුඛ වශයෙන් සැකෙවින් වදළ, අගසවු සැරිසුන් මහරහතුන් වහන්සේ විසින් විස්තර විභාග කොට වාචනා-මාර්ගයට නඟනලද අභිධම්මපිටකයෙහි සවැනි ප්‍රකරණය යමක ප්‍රකරණ නම් වෙයි. මේ වූකලී බෞද්ධ දර්ශනයෙහි නාමරූප ධර්මයන්ගේ යථාතත්ත්වය ප්‍රශ්නෝත්තර සචරූපයෙන් විවිධා-කාරයෙන් නිරූපණය වූ සියුම් කුවණට මැ විෂය වන ඉතා-ගැඹුරු දහම්විවරණයෙකි. 'ධම්මසංකය' ආදී සෞඛ්‍ය ප්‍රකරණයන්හි නිර්දේශිත ධර්මයන් විශද කොට තර. කිරීම යමකප්‍රකරණයෙන් සිදු වෙයි.

ථේරවාදී මහතෙරවරු යමකප්‍රකරණයෙහි ප්‍රශ්න නඟා කුසාග්‍ර-බුද්ධිමත් විතණ්ඩවාදීන්ගේ ඔද තෙද සිදැ ඔවුන් නිහඬ කළහ. සිග්ගට මහතෙරණුවන් සමග ත්‍රිවේදපාරප්‍රාප්ත මොග්ගලියුක්කතිස්ස මුණිමණ මාණවකයා කළ වාදයෙහි දී 'සිග්ගට' තෙරණුවෝ මාණ-වකයාට වික්කයමකයෙහි:

“යඤ්ඤ විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣති. තඤ්ඤ විතං නිරු-ජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ඣති.

යඤ්ඤ වා පන විතං නිරුජ්ඣතිස්සති නුපපජ්ඣති, තඤ්ඤ විතං උපපජ්ඣති න නිරුජ්ඣතිති” යි

යමක්හට සිත උපදි නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔහට සිත නිරුද්ධ වන්නේ නුපදනේ වේ ද?

තවද යමක්හට සිත නිරුද්ධ වන්නේ යැ නුපදනේ යැ, ඔහට සිත උපදි, නිරුද්ධ නො වේ ද?

යන ප්‍රශ්නය යොමු කළහ. මාණවක නිරුත්තර වැ දහම් උගන්නා පිණිස සිග්ගට තෙරුන් වෙත පැවිදි වී. ඔහු පසු කලෙකැ ‘මොග්ගලියුක්කතිස්ස’ මහරහත් නමින් ප්‍රකට සඤ්ඤාචර වැ පරවාදමථන කොට ථේරවාදය නඟා අශෝක අධිරාජයාගේ ධර්ම-විජයෙහි සසුන් ව්‍යාප්ත කළ අයුරු ශාසන ඉතිහාසයෙහි පළට වෙයි. මෙසේ යමකප්‍රකරණය දර්ශනිකයන්ගේ බහුමානයට පාත්‍ර වූයේ යි. මේ තැන් සිට එහි නයවිභාග සැකෙවින් දක්වමහ.

“කෙතවෙඨන යමකතති යුගලවෙඨන” - ‘කවර අරුතින් යමක වේ යැ යත්: යුගලාකීයෙනැ’ යි ‘යමකපාටිභාරිය, යමකසාලා’ ආදී තත්ති සෙයින් යුගලාකීයෙන් යමක නම් වූ සැටි අකී කථායෙහි දක්වනලද යැ. යුගල සංකීර්ණ යමකයන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද වන බැවින් මේ යමක නම් වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මූලයමක යැ විකියමක යැ ආයතනයමක යැ ධාතුයමක යැ සව්වයමක යැ සම්භාරයමක යැ අනුසයයමක යැ වීර්‍යයමක යැ ධම්මයමක යැ ඉන්ද්‍රියයමක යැ යි දශප්‍රකාරයෙන් යමකප්‍රකාරණය විභාග කරනලදි.

මූලයමක

කුසලාදි ධර්මයන් මූල වශයෙන් පාව්‍යාවිසර්ජන කොට දෙසන ලද්දේ මූලයමක නම, මූලයමකයෙහි දෙසු කුසලාදිධර්මයන් සැකි වශයෙන් සඬග්‍රහ කරන ලද්දේ විකියමක නම, ආයතන වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ආයතනයමක නම, ධාතු වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසන ලද්දේ ධාතුයමක නම, සත්ත්‍ව වශයෙන් සඬග්‍රහ කොට දෙසනලද්දේ සව්වයමක නම, කුසලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට කායසංස්කාර වාක්සංස්කාර වීර්‍යසංස්කාර යන මේහි ලා දෙසනලද්දේ සඬ්ඛාර-යමක නම, කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට අනුසයපදයන්හි ලා දෙසනලද්දේ අනුසයයමක නම, කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට 'සරාගං වීර්‍යං' ආදි සොළොස් පදයෙහි ද 'කුසලං වීර්‍යං' ආදි අතිධර්මමාත්‍යකා පදයන්හි ද ලා දෙසනලද්දේ වීර්‍යයමක නම, කුසලාදිධර්මයන්ගේ මාත්‍යකා තබා දෙසනලද්දේ ධම්මයමක නම කුසලාදිධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එකදෙයක් සඬග්‍රහ කොට ඉන්ද්‍රිය-යන්ගේ වශයෙන් දෙසනලද්දේ ඉන්ද්‍රියයමක නම.

මෙහි පාළු ව්‍යවස්ථානය නය, යමක, පාව්‍යා, අතී, වාර ප්‍රභේද වශයෙනි. මේ මූලයමකයෙහි කුසලක්‍රිකමාත්‍යකායෙහි 'කුසලා ධම්මා' යන ආදි පදය නිසා මූලනය යැ මූලමූලනය යැ මූලක-නය යැ මූලමූලකනය යැ යි නය සතරෙක් වෙයි. ඒ එකෙකි නයෙහි මූලයමක යැ එකමූලයමක යැ අද්‍යක්‍ෂමද්‍යක්‍ෂමමූලයමක යැ යි තුන් තුන් යමකයෝ වෙති. සතර නයෙහි දෙළොස් යමකයෙකි. එකෙකි යමකයෙහි අනුලොම ප්‍රතිලොම වීදින් පාව්‍යා දෙකක් දෙකක් බැවින් සුවිසි පාව්‍යායෙකි. එකෙකි පාව්‍යායෙහි සංගය, නිශ්චය වශයෙන් අතී දෙකක් දෙකක් බැවින් අටසාලික් අතී-යෙකි. මෙසේ මැ අකුසලපදය නිසා ද අව්‍යාත්තපදය නිසා ද එතුන් පදයන් එක්කොට දක්වනලද නාමපදය නිසා ද මෙතෙක් මැ ප්‍රභේද වෙයි. මෙසේ කුසලක්‍රිකමාත්‍යකායෙහි සතර පදයෙහි ලා නය සොළොසක් යමක අටසාලිසෙක් පාව්‍යා සයානුවක් අතී එක්සිය දෙයානුවක් උදෙසා වශයෙන් කියනලද යැ.

එ මැ මූලවාරයාගේ පයඛය වශයෙන් හේතුචාර යැ නිදා-වාර යැ සමභවවාර යැ ප්‍රභවවාර යැ සමුත්පානවාර යැ ආභාර-වාර යැ ආලම්භිකවාර යැ පච්චයවාර යැ සමුදයවාර යැ යි තවද නවවාරයෙක් දක්වනලද යැ සියල්ල දසයෙකි. දසවාරයෙහි නය එක්සියසැටෙකැ යමක සාරභියඅසුචකැ පාව්‍යා නවසියසැටෙකැ

අපි එක්දහස් නවසියවිස්සෙකි, උදෙසා නිර්දේශ වීයින් මෙහි වාර දෙකෙකි. උදෙසාවාරයෙහි නැඟු ප්‍රශ්නයන්ට නිර්දේශවාරයෙහි පිළිතුරු සැපයෙයි.

බන්ධනමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසු කුලද්වාරයන් ස්කන්ධ වශයෙන් සධ්‍යුත කොට දෙසනලද්දේ බන්ධනමක නම් වෙයි. මෙහි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥ-වාර යැ කියා යි. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි ලා ස්කන්ධයන්ගේ නාමාභිධාන භෞමික කෙරෙයි. ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා භෞමික නාමාභිධාන ඇති ස්කන්ධයන්ගේ උත්පාද නිරෝධ වශයෙන් ප්‍රවෘත්තිය භෞමික කෙරෙයි. පරිඥාවාරයෙහි ලා ප්‍රවෘත්ත ස්කන්ධයන්ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත අතීත අනාගත කාල වශයෙන් ත්‍රිවිධ පරිජානනය සැකෙවින් දක්වෙයි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ වීයින් දෙ අයුරින් බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාරයන්හි උදෙසාවාරයක් නැත. පෘථ්වි ව්‍යවර්ජන වශයෙන් විශාල කරනලද යැ. නය වීයින් පද භෞමිකවාර යැ, පදභෞමිකමූලවක්‍රවාර යැ, ඉද්ධස්කන්ධවාර යැ, ඉද්ධස්කන්ධමූලවක්‍රවාර යැ යි නයවාර සතරෙකි.

පදභෞමිකවාරයෙහි ලා "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" ආදීන් පදභෞමික කෙරෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි. "රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? රූපස්කන්ධය රූප වේ ද?" යනු අනුලොම පෘථ්වි යැ. "රූප නො වූයෙ රූපස්කන්ධ නො වේ ද? රූපස්කන්ධ නො වූයෙ රූප නො වේ ද?" යනු ප්‍රතිලොම පෘථ්වි යි. එහි පඤ්ඤාස්කන්ධයාගේ වශයෙන් අනුලොම යමක පසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

පදභෞමිකවාරයෙහි භෞමික ස්කන්ධයන් ගෙන "රූපය රූප ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙද්‍යාස්කන්ධ වේ ද?" ආදීන් එක් එක් ස්කන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බෙදනා ලද්දේ පදභෞමික මූලවක්‍රවාර නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි, එකෙකි ස්කන්ධයෙහි වාර සතර සතර බැවින් පඤ්ඤාස්කන්ධයෙහි අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද යි යමක සාලිසෙකි.

"රූපය රූපස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ රූප වේ ද?" ආදීන් අමිශ්‍ර කොට වක්‍ර බෙදනාලද්දේ 'ඉද්ධස්කන්ධවාර' නම් වෙයි. මෙ ද අනුලොම පෘථ්වි ප්‍රතිලොම පෘථ්වි වීයින් ද්විවිධ වෙයි. මෙහි අනුලොම පසෙක් ද ප්‍රතිලොම පසෙක් ද යි යමක දශයෙකි.

"රූපය ස්කන්ධ වේ ද? ස්කන්ධයෝ වෙද්‍යා වේ ද?" ආදීන් එකෙකි ස්කන්ධයක් මුල් කොට සතර සතර බැවින් වක්‍ර බෙදනා ලද්දේ 'ඉද්ධස්කන්ධමූලවක්‍රවාර' නම් වෙයි. එ ද අනුලොම ප්‍රති-

ලොම විසින් ද්විවිධ යැ. එකෙකි සාකච්ඡාත් මුල් කොට සතර සතර වක්‍ර බැවින් අනුලොම යමක විස්සෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක විස්සෙක් ද වෙයි.

මෙසේ උද්ග්‍රහවාරයෙහි යමක සියයෙක් ද එකෙකි යමක-යෙහි පෘථ්වි දෙක බැවින් පෘථ්වි දෙසියෙක් ද එකෙකි පෘථ්වි යෙහි සංඝය නිශ්චය විසින් අතී දෙක බැවින් අතී සාරසිය-යෙක් ද ලැබේ. නිර්දේශවාරයෙහි ලා උද්ග්‍රහවාරයෙහි උද්ග්‍රහවාරයෙහි ප්‍රත්‍යයට පිළිතුරු සැපයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර: ප්‍රඥාප්තිවාරයෙහි උද්ග්‍රහවාර නය දක්වනලද හෙයින් ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි ලා නිර්දේශවාර පමණක් ගන්නාලදී. මේ ප්‍රවෘත්ති මහාවාරයෙහි උත්පාදවාර යැ නිරෝධවාර යැ උත්-පාදනිරෝධවාර යැ යි අතුරුවාර තුනක් වෙයි. උත්පාදවාරයෙහි ලා ධර්මයන්ගේ උත්පාද ලක්ෂණ දක්වයි. නිරෝධවාරයෙහි ලා ඔවුන්ගේ මැ නිරෝධ ලක්ෂණ දක්වයි. උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ලා එදෙකහි ලක්ෂණ දක්වයි.

උත්පාදවාරය කාල වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත යැ, අතීත යැ, අනාගත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තාතීත යැ, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තානාගත යැ, අතීතා-නාගත යැ යි වාර සයෙකු බෙද දක්වනලද යැ. ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත-වාරයෙහි යළි පුද්ගල, අවකාශ, පුද්ගලාවකාශ විසින් වාර තුනෙකි. එ ද අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි රූපසංකය මුල් කොට යමක සතරෙකු වේදනාසංකය මුල් කොට තුනෙකු සංඝසංකය මුල් කොට දෙකෙකු සංඝාර-සංකය මුල් කොට එනෙකු යි අනුලොම යමක දශයෙකු එසෙයින් මැ අවකාශවාරයෙහි දසයෙකු පුද්ගලාවකාශවාරයෙහි දශයෙකු යි වාරත්‍රයෙහි අනුලොම යමක තිසෙකි. එසේ මැ ප්‍රති-ලොම යමක තිසෙකු යි යමක සැටෙකි. පෘථ්වි එක්සියවස්සෙකි. අතී දෙසියසාලිසෙකි. අවශේෂ එක් එක් කාලයෙහි ද මෙසේ මැ ප්‍රභේද වෙයි. කාලවාර සයෙහි යමක තුන්සිය සැටෙකු, පෘථ්වි සත්සියවස්සෙකු, අතී එක්දහස් සාරසිය සාලිසෙකි. මේ දක්වන ලද්දේ උත්පාදවාර පාළි විභාගය යි. නිරෝධවාර උත්පාදනිරෝධ-වාර දෙකහිදු අතී විකල්පනය මෙසේ මැ දක්වනු.

පරිඤ්චාර: පරිඤ්චාරයෙහි ද කාලප්‍රභේද සයක් අනුලොම ප්‍රතිලොම දෙකක් ලැබෙයි. පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර අතුරින් පුද්ගලවාරය මැ ලැබෙයි. පරිජානන කාන්තය පුද්ගලයා විසින් මැ කළුසුඟ වන බැවින් අවකාශවාර පුද්ගලාව-කාශවාර එහි නො යෙදෙයි. එහි ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාරයෙහි රූපසං-කය මුල් කොට සතරෙකු, වේදනාසංකය මුල් කොට තුනෙකු, සංඝාසංකය මුල් කොට දෙකෙකු, සංඝාරසංකය මුල් කොට එකෙකු යි යට කියනලද පරිදි මැ අනුලොම නයෙහි දස යම-කයෙක් ද ප්‍රතිලොම නයෙහි දස යමකයෙක් ද යි යමක විස්-

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙක් ලැබෙයි. එක් එක් කාලභෙදයෙහි විස්ස විස්ස බැවින් වාර සයෙහි යමක එක්සිය විස්සෙක් ද පෘථ්වි දෙසියසාලිසෙක් ද ආථි සාරසියඅසුවක් ද වේ.

ආයතන යමක

ප්‍රඥප්තිවාර: මූලයමකයෙහි දෙසූ කුශලාදිධර්මයන් මෑ ආයතන වශයෙන් සධ්‍රූහ කරනලද්දේ ආයතන යමක නම. මෙහි පාළු විභාගය සාක්‍ෂියමකයෙහි මෙනි. එහි මෙන් මෙහිදු ප්‍රඥප්තිවාර යැ ප්‍රවෘත්තිවාර යැ පරිඥාවාර යැ යි මහාවාර තුනෙකි. ප්‍රඥප්තිවාරය උදෙසා නිර්දේශ විසින් ද්විවිධ වෙයි. ප්‍රවෘත්ති පරිඥාවාර දෙකේ නිර්දේශවාර පමණි. නයවාර දෙළොස් ආයතනයන්ගේ වශයෙන් පදශොධනවාර යැ පදශොධනමූලවක්‍රවාර යැ ශුද්ධායතනවාර යැ ශුද්ධායතනමූලවක්‍රවාර යැ යි සතරෙකි. එකෙකි නයවාරය අනුලොම ප්‍රතිලොම විසින් ද්විවිධ වෙයි.

පදශොධනවාරයෙහි ආදිශායතනයන්ගේ වශයෙන් අනුලොම යමක දෙළොසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක දෙළොසෙක් ද යි සුවිසි යමකයෙක් වෙයි. පදශොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතනය මූල් කොට එකොළොස් එකොළොස් යමක බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද ප්‍රතිලොම යමක එක්සිය දෙතිසෙක් ද යි දෙසිය සූඝට යමක කෙනෙක් වෙයි. ශුද්ධායතනවාරයෙහි දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම දෙළොසෙකු ප්‍රතිලොම දෙළෙසෙකු යි සුවිසි යමකයෙකි. ශුද්ධායතනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි ආයතන මූල් කොට එකොළොස් එකොළොස් බැවින් දෙළොස් පදයෙහි අනුලොම එක්සියදෙතිසෙකු ප්‍රතිලොම එක්සිය දෙතිසෙකු යි දෙසියසූඝට යමකයෝ වෙති. මෙසේ ප්‍රඥප්ති උදෙසායෙහි යමක පන්සිය සඤ්ඤාදිත් ද පෘථ්වි එක්දහස් එක්සිය දෙපනසෙක් ද ආථි දෙදහස් තුන්සිය සතරෙක් ද ලැබෙයි. නිර්දේශයෙහි දී පෙරසේ මෑ උදෙසා ප්‍රශ්නයනට අනුක්‍රමයෙන් පිළිතුරු සැපැයෙයි.

ප්‍රවෘත්තිවාර : මෙහිදු උත්පාදවාර, නිරෝධවාර, උත්පාදනිරෝධවාර යන තුන් අතුරුවාරයෙහි එකක් එකක් කාලභෙදයෙන් සවැරුරුම් වෙයි. එකෙකි කාලයෙහි පුද්ගලවාර අවකාශවාර පුද්ගලාවකාශවාර විසින් වාරත්‍රයෙකි. එහැම අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ වෙයි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත පුද්ගලවාර අනුලොම නයෙහි වක්‍රායතනය මූල් කොට යමක එකොළොසකු සෝභායතනය මූල් කොට දශයකු සාභායතනය මූල් කොට නවයකු ජිවිහායතනය මූල් කොට අටකු කාශායතනය මූල් කොට සතකු රූපායතනය මූල් කොට සයකු සංඝායතනය මූල් කොට පසෙකු ගණායතනය මූල් කොට සතරකු රසායතනය මූල් කොට තුනකු

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එංවිධිමයතනය මුල් කොට දෙකෙකු මනායතනය මුල් කොට එකෙකු යි යමක් සඳහන් වෙයි. මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සඳහන් ද පුද්ගලාචාරයෙහි සඳහන් ද යි වාර්තයෙහි එක්කිය අවානුවක් යමෙයෝ වෙති. ප්‍රතිලෝමතාවයෙහි ද එකෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. දෙනෙයෙහි යමක් තුන්කිය සයනුවකු පාවිච්ඡා සන්ධිය ඔදයානුවකු අත් එක්දහස් පන්තිය සුවාසුවකි. මෙසෙයින් අවමෙස කාලයෙහි පස ද එක් කොට ගත් කල්හි යමක් දෙදහස් තුන්තිය සඳහන්වකු, පාවිච්ඡා සාරහස් සන්ධිය දෙපනසෙකු, අත් නවදහස් පන්තිය සත රකු යි දක්වනු. මෙ දක්වනලද්දෙ උත්පාදවාරයෙහි නය පමණි නිරොධවාංගයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද මෙකෙක් මැ නය විභාග කළයුතු.

පරිභාෂාවාරය සාකච්ඡාමකයෙහි කී නයින් මැ ගතයුතු.

ධාතුයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුඹලාදි ධර්මයන් ධාතු වශයෙන් සම්ප්‍රග්‍රහ කරන ද්වේද ධාතුයමක නම් වෙයි. මෙහි දු පාළි විභාගය ආයතනයමකයෙහි කී නයින් මැ දක්වනු. ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහා-වාර ද අවමෙස අනාරවාර ද කාලප්‍රභේදය ද ආයතනයමකයෙහි මෙකී. ධාතු අටළොස්කක් වන බැවින් නයවිකල්ප ආයතනයමකයට වඩා අධික වෙයි. එ හැම ආයතනයමකයෙහි කී නයානුසාරයෙන් ගතයුතු.

සව්වයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුඹලාදි ධර්මයන් සත්‍යය වශයෙන් සම්ප්‍රග්‍රහ කරනලද්දෙ 'සව්වයමක' නම් වෙයි. යට දක්වූ නයින් මැ ප්‍රඥප්තිවාරාදි තුන් මහාචාරයෝ ද අනාරවාරාදි අවමෙස ප්‍රභේදයෝ ද දක්වන්නාහ. ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි සතර සත්‍යයන්ගේ වශයෙන් පදසංඛ්‍යාවාර, පදසංඛ්‍යා මූලවක්‍රවාර, ශුඛසත්‍යවාර, ශුඛසත්‍ය-මූලවක්‍රවාර යන මේ සතරවාරයෙහි යමක් සම්බන්ධ දක්වනු.

ප්‍රචක්ෂිවාරයෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂපනපුද්ගලවාර අනුලෝමතාවයෙහි නිරොධයාගේ උත්පාදනිරොධ නොයෙදෙන බැවින් දුක්ඛසත්‍යය. මුල් කොට සමුදයසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය සමග යමක් දෙකක් ද සමුදයසත්‍යය මුල් කොට මාර්ගසත්‍යය සමග එකක් ද යි යමක් තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝමතාවයෙහි ද අවකාශවාරාදියෙහි ද එ පමණ මැ වෙයි. මෙසේ හැම වාරයෙහි මැ තුන් තුන් යමකයන්ගේ වශයෙන් යමක් ගිණියැයුතු.

සත්‍යයමක ප්‍රචක්ෂිවාරයෙහි නිරොධසත්‍යය නො ලැබේ මැ යි. සමුදයසත්‍යයත් මාර්ගසත්‍යයත් යන දෙක ප්‍රචක්ෂියෙහි මැ ලැබෙයි. දුක්ඛසත්‍යය චක්‍රප්‍රතිසන්ධියෙහි දු ප්‍රචක්ෂියෙහි දු ලැබෙයි. කාල හෙදය චක්‍රප්‍රතිසන්ධියෙන් ද ප්‍රචක්ෂියෙන් ද වශයෙන් ලැබෙයි. ලැබෙන පරිදි අත් විනිශ්චය දක්වනු.

සංඝකාරයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක දෙශයෙකින් ගෙන සංඝකාරයන්ගේ වශයෙන් සච්ඡුත කරනලද්දේ සංඝකාරයමක නම් වෙයි. කායසංඝකාර, වාක්සංඝකාර, විනාසංඝකාර විසින් සංඝකාර කුතෙකි. මෙහි දු ප්‍රඥප්තිවාරාදී තුන් මහාවාරයෝ ද අනාරවාරයෝ ද අවශෙෂ ප්‍රභේදයෝ ද පළමු කී නයින් මැ දතයුත්තාහ.

ප්‍රඥප්තිවාරයෙහි : පදගොධනවාර අනුලොමනගෙහි යමක කුතෙකැ ප්‍රතිලොමනගෙහි කුතෙකැ යි යමක සයෙක් වෙයි. පදගොධනමූලවක්‍රවාරයෙහි එකෙකි. සංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකක් දෙකක් බැවින් සයෙකැ ප්‍රතිලොමනගෙහි සයෙකැ යි යමක දෙළොසෙකි. ශුඬිමූලවක්‍රවාරය මෙහි නො ගන්නාලද යැ.

ප්‍රතිප්තිවාරයෙහි : ප්‍රත්‍යක්ෂන්තකාල පුද්ගලවාර අනුලොම නගෙහි කායසංඝකාරය මුල් කොට යමක දෙකෙක් ද වාක්සංඝකාරය මුල් කොට එකෙක් ද යි යමක කුතෙක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලොමනගෙහි ද අවකාශාදී වාරයන්හි ද තුන් තුන් යමක විසින් යමක සංඛ්‍යා දතයුතු.

අනුසයයමක

මූලයමකයෙහි දෙසූ කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන අයුරින් එක-දෙශයෙකින් ගෙන අනුසයයන්ගේ වශයෙන් සච්ඡුත කරනලද්දේ 'අනුසයයමක' නම් වෙයි. මෙහි පරිවේෂදවාර යැ පරිව්‍යුහනුදාය-වාර යැ උපාසක්විච්ඡානවාර යැ යි වාර කුතෙක් වෙයි. යළි අනුසයවාර යැ සාත්‍යසයවාර යැ පච්ඡනවාර යැ පරිඤ්ඤාවාර යැ පභින-වාර යැ උපාජ්ජනවාර යැ ධාතුවාර යැ යි සත් මහාවාරයෙක් වෙයි.

මෙහි අනුසයවාර අනුලොම ප්‍රතිලොම නය විසින් ද්විවිධ ය. අනුලොම නගෙහි පුද්ගලවාර යැ අවකාශවාර යැ පුද්ගලාවකාශ-වාර යැ යි අතුරු වාර කුතෙක් වෙයි. පුද්ගලවාරයෙහි කාම-රූභානුසය මුල් කොට යමක සයෙකැ පටිසානුසය මුල් කොට පසෙකැ මානානුසය මුල් කොට සතරෙකැ දිට්ඨානුසය මුල් කොට කුතෙකැ විචිකිච්ඡානුසය මුල් කොට දෙකෙකැ භවරූභානුසය මුල් කොට එකෙකැ යි එකමූලක යමක එක්විස්සෙක් වෙයි. යළි සුක-මූලක පසෙකැ තිකමූලක සතරෙකැ චතුස්සමූලක කුතෙකැ පඤ්චක-මූලක දෙකෙකැ ඡක්කමූලක එකෙකැ යි අනාග වු ද යමක පස-ළොසෙක් වෙයි. පළමු එක්විස්ස හා සමග පුද්ගලවාරයෙහි සතිස් යමකයෝ වෙති.

මෙසේ මැ අවකාශවාරයෙහි සතියෙකැ පුද්ගලාචකාශවාරයෙහි සතියෙකැ යි අනුලෝමනයෙහි අවතුරාසියක් යමකයෝ වෙති. එපරිදි මැ ප්‍රතිලෝමනයෙහි ද අවතුරාසියෙකි. සියල්ල එක් වැ දෙසිය සොළසෙකි. පාව්‍යා සාරසිය දෙතියෙකි. අභි අවසිය සුසැටෙකි. මෙ පරිදි සානුසයවාර යැ පජ්ඣනවාර යැ පරිඤ්ඤා-වාර යැ පභිනවාර යැ උපාසනවාර යැ යන වාර පසෙහි ද එකෙකි වාරයෙහි මෙනෙක් මැ යමකයෝ ලැබෙති. යමක දෙගුණ කොට පාව්‍යා ද, එ දෙගුණ කොට අභියෝ ද දතයුත්තාහ. අවකාශවාරයෙහි “යඤ්ඤා” යි සජ්ඣාමි නිර්දේශ නො කොට “යනො තනො” යි පඤ්ඤාමි නිර්දේශය මෙහි විශේෂයෙකි.

ධාතුවාරය: පාව්‍යාවාර යැ විසර්ජනවාර යැ යි දෙපරිදි වෙයි. මෙහි එකෙකි යමකයෙහි එකෙකි පාව්‍යායෙක් මැ වෙයි. කාමධාතු-මූලක අනුලෝමපාව්‍යා ඉභික සයෙකැ මිශ්‍රක තුනෙකැ යි නවයෙකි. එසේ මැ රූපධාතුමූලක නවයෙකැ අරූපධාතුමූලක නවයෙකැ යි අනුලෝමපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ ප්‍රතිලෝමපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ ද්‍රව්‍යමූලකපාව්‍යා සත්විස්සෙකැ යි එකාසු පාව්‍යාවෝ වෙත්.

විත්තයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුලොදි ධර්මයන් ලැබෙන සේ එකදෙයෙකින් ගෙන විත්ත වශයෙන් සධුග්‍රහ කරනලද්දේ ‘විත්තයමක’ නම් වෙයි. මෙහි මාතෘකා තැබීම යැ තැබූ මාතෘකා විස්ථිම යැ යි වාර දෙකකි. මාතෘකායමනයෙහි පුද්ගලවාර යැ ධර්මවාර යැ පුද්ගලධර්මවාර යැ යි ඉද්ධික මහාවාර තුනෙකි. “සරාගං විත්තං” ආදි සොළොස්පදයෙන් වෙසසනලද පුද්ගලවාර සොළොසෙකැ ධර්මවාර සොළොසෙකැ පුද්ගලධර්මවාර සොළොසෙකැ යි මිශ්‍රක-වාර අවසාලිසෙක් වෙයි. “කුසලං විත්තං” ආදි නයින් දෙසිය සසැටක් අභිධර්මමාතෘකා පදයන්ගේ වශයෙන් කුලොදි පදයෙන් වෙසසනලද පුද්ගලවාර දෙසිය සසැටෙකැ ධර්මවාර දෙසිය සසැ-ටෙක පුද්ගලධර්මවාර දෙසිය සසැටෙකැ යි සත්සිය අවානුවක් මිශ්‍රකවාරයෝ වෙති.

මවුනතුරෙහි ඉද්ධිකපුද්ගල මහාවාරයෙහි: උත්පාදනිරොධකාල-සම්භෙදවාර යැ උත්පාදෙත්පත්තවාර යැ නිරොධොත්පත්තවාර යැ උත්පාදවාර යැ නිරොධවාර යැ උත්පාදනිරොධවාර යැ උත්පදා-මානනිරොධවාර යැ උත්පදාමානොත්පත්තවාර යැ නිරුධ්‍යමා-නොත්පත්තවාර යැ උත්පත්තොත්පදවාර යැ අතිතානාගතවාර යැ උත්පත්තොත්පදාමානවාර යැ නිරුද්ධනිරුධ්‍යමානවාර යැ අතිත්‍රානා-කාලවාර යැ යි අනතරවාර කුසෙකි.

ඔවුනතුරෙහි: උත්පාදවාර යැ නිරෝධවාර යැ උත්පාදනිරෝධ-
වාර යැ යන මේ වාරත්‍රයෙහි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන්
සයක් සයක් බැවින් අවමන්‍යයක් යමකයෙක් වෙයි. උත්පත්තොත්-
පාදවාරයෙහි අතීතානාගතකාල වශයෙන් අනුලෝම නය දෙකෙකැ
ප්‍රතිලෝම නය දෙකෙකැ යි යමක සතරෙකි. සෙසු වාරයන් අතු-
රෙහි ආදියෙහි කී වාරත්‍රය යැ අනාගතවාරත්‍රය යැ අවසානවාර
සතර යැ යන දසවාරයෙහි එකෙකී වාරයෙහි අනුලෝම එකෙකැ
ප්‍රතිලෝම එකෙකැ යි යමක දීර්ඝයකි. මෙසේ තුදුස් අතුරුවාර-
යෙහි යමක දෙසාළිසෙක් ලැබෙයි. එහි පාවිෂා සුවාසුවකි. අතී-
එක්සිය අවසානවෙයි. ඉද්ධික ධර්මවාරයෙහි ද ඉද්ධික පුද්ගලධර්ම-
වාරයෙහි ද මෙතෙක් මැ යමකයෝ වෙති. සියලු යමක එක්සිය
සවිස්සෙකැ. එමෙන් දෙගුණයක් පාවිෂා ද එමෙන් දෙගුණයක්
අතීයෝ ද වෙති. මෙසෙයින් සෙසු වාරයන්හි ද යමක සංඛ්‍යා
දක්වනු.

ධම්මයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන්ගේ මාතෘකා තබා
විත්තයමකයට අනතුරු වැ සඬගුණ කරනලද්දේ 'ධම්මයමක' නම්
වෙයි. මෙහි පාළි විභාගය සංකයමකයෙහි මෙනි. ප්‍රඥප්තිවාර-
යෙහි කුශලාදිධර්මයන්ගේ වශයෙන් පදගොධනවාර යැ පදගොධන-
මූලවක්‍රවාර යැ ඉද්ධධර්මවාර යැ ඉද්ධධර්මමූලවක්‍රවාර යැ යන
මේ නය සතරෙහි යමක සංඛ්‍යා පළමු කී නයානුසාරයෙන්
සලකන්නො යැ.

ප්‍රවෘත්තිවාරයෙහි: ප්‍රත්‍යක්ෂපන්න පුද්ගලවාර අනුලෝමනයෙහි
කුශලධර්ම මුල් කොට යමක දෙකෙකැ අකුශලධර්ම මුල් කොට
එකෙකැ යි යමක තුනක් ලැබෙයි. ප්‍රතිලෝම නයෙහි ද අවි-
කාශාදිවාරයන්හි ද මෙතෙක් මැ වෙයි. හැමවාරයෙකැ මැ තුන්
තුන් යමකයෝ ගිණියැ යුත්තාහ.

ඉන්ද්‍රියයමක

මූලයමකයෙහි දෙසු කුශලාදි ධර්මයන් ලැබෙන පරිදි එක-
දෙයෙකින් ගෙන ඉන්ද්‍රියන්ගේ වශයෙන් සඬගුණ කරනලද්දේ
'ඉන්ද්‍රියයමක' නම් වෙයි. පාළි විභාගය සංකයමකාදියෙහි මෙනි.
ප්‍රඥප්තිවාරයාදි තුන් මහාවාරයෝ ද අවගෙහ අනාගතවාරයෝ ද කාල-
ප්‍රභේදය ද සංකයමකයෙහි ආ පරිදි මැ ගතයුතු. ඉන්ද්‍රිය සංඛ්‍යා
බොහෝ බැවින් ධාතුයමකයට ද වඩා මෙහි යමකවිකල්පයෝ
වෙති. පළමු කී නයානුසාරයෙන් නයවිභාග දක්වනු.

කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර
සතරකෝරළ මහදිසාවට
ප්‍රධාන සංඛ්‍යානායක සථවිර

රෙවත පිරිවෙන,
මාකඩවර,
හිතුල.
85. 6. 21.

ආයුර්වේදයේ උපකරණ

කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ධdha			
චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤña			
ටpa	ඨpha	ඳda	ඳ්dha	ණna			
තta	ථtha	දda	ධdha	නna			
පpa	ඵpha	බba	භbha	මma			
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha	ළla	ආa
කka	කඤ්ඤ	කිki	කිච්ච	කුku	කුඤ්ඤ	කෙකේ	කෙඤ්ඤ
ඛkha	ඛඤ්ඤ	ඛිkhi	ඛිච්ච	ඛුkhu	ඛුඤ්ඤ	ඛෙඛේ	ඛෙඤ්ඤ
ගga	ගඤ්ඤ	ගිgi	ගිච්ච	ගුgu	ගුඤ්ඤ	ගෙගේ	ගෙඤ්ඤ

[illegible]

සමකප්පකරණ - ප්‍රථමභාගය

විෂය සූචි

1. මූලයමක 2 - 33

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	2-15
2. නිදෙසභවාරො	..	..	16-33

2. ඛනධයමක 34 - 139

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	34-41
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	42-61
3. පච්ඡත්ති උප්පාදවාරො	..	..	62-85
4. පච්ඡත්ති නිරොධවාරො	..	..	86-111
5. උප්පාද නිරොධවාරො	..	..	112-133
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	134-139

3. ආයතනයමක 140 - 413

1. පඤ්ඤාත්ති උදෙසභවාරො	..	..	140-147
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	148-159
3. පච්ඡත්ති උප්පාදවාරො	..	..	160-267
4. පච්ඡත්ති නිරොධවාරො	..	..	268-357
5. උප්පාද නිරොධවාරො	..	..	358-407
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	408-413

4. ධාතුයමක 414 - 433

1. උදෙසභවාරො	..	..	414-419
2. පඤ්ඤාත්ති නිදෙසභවාරො	..	..	420-429
3. උප්පාදවාරො	..	..	430-433
4. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	432-433

5. සච්චයමක 434 - 553

1. උදෙසභවාරො	..	..	434-437
2. නිදෙසභවාරො	..	..	438-445
3. උප්පාදවාරො	..	..	446-487
4. නිරොධවාරො	..	..	488-525
5. උප්පාදනිරොධවාරො	..	..	526-547
6. පරිඤ්ඤාවාරො	..	..	548-553

අභිධම්මපිටකේ
සම්කප්පකරණං

අභිධම්මපිටකේ

සම කප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

1. මූලයමකං

1. පඤ්ඤානිඋදෙසවාරො

1. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

2. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන් එකමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන් එකමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

3. යෙ තෙච්ඡි කුසලමූලෙන් එකමූලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

4. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

5. යෙ තෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන් එකමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන් එකමූලමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

6. යෙ තෙච්ඡි කුසලමූලෙන් එකමූලමූලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන් අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

අභිධම්මපිටකසෙහි

යමකප්‍රකරණ

එ හඟවත් අරහත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

1. මූලයමක.

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශමාර

1. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල වෙත් ද, යළි යම් කුශලමූල කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

2. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

3. කුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

4. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශලමූල සඛ්ඛ්‍යාක මූල (ධර්ම) වෙත් ද, යළි කුශලමූල මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

5. කුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල වෙත් ද, යළි කුශල මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

6. කුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වෙත් ද, යළි කුශලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙත් ද.

7. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලකා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

8. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලකා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

9. යෙ කෙච් කුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

10. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලමූලකා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

11. යෙ කෙච් කුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

12. යෙ කෙච් කුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා ධම්මා සංඛිතං තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ චා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා¹ සංඛිතං තෙ ධම්මා කුසලා.

කුසලපදායවකුසලා.

13. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ අකුසලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා අකුසලා.

14. යෙ කෙච් අකුසලා ධම්මා සංඛිතං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලා සංඛිතං තෙ ධම්මා අකුසලා.

1. අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා - P.T.S.

7. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

8. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසල මූල විසින් ඵකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

9. කුසලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍යමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

10. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල සම්බන්ධ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල සම්බන්ධ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

11. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

12. කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි කුසලමූල විසින් අන්‍යෝන්‍ය මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙත් ද.

කුසලපද නය චතුෂ්කයයි.

13. අකුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල වෙත් ද, යළි අකුසලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

14. අකුසල ස්වභාව වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අකුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුසල වෙත් ද.

15. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

16. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

17. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

18. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

19. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලකා, යෙ චා පන අකුසල මූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

20. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

21. යෙ තෙථි අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

22. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

23. යෙ තෙථි අකුසලා ධම්මා සංඛං තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා, යෙ චා පන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සංඛං තෙ ධම්මා අකුසලා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

15. අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

16. අකුශල ස්වභාව වූ යම ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල සම්භ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

17. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අකුශල මූල විසින් ඵකමූල සම්භ්‍යාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

18. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

21. අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනොසා'නාමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

24. යෙ තෙව් අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා ධම්මා සංඛිතෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අකුසලා.

අකුසලපදනායවතුකතං.

25. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

26. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

27. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

28. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

29. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

30. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතමූලෙන ඵකමූලමූලා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

31. යෙ තෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සංඛිතෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලකා සංඛිතෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතා.

24. අකුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුශල ල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අකුශලමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල ඇති ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙත් ද.

අකුශලපද නය චතුෂ්ක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල සබ්බසාත මූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

32. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

33. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

34. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

35. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

36. යෙ කෙච් අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලකා ධර්මා සංඛිතො තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා, යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සංඛිතො තෙ ධර්මා අබ්‍යාකතා.

අබ්‍යාකතපදායවතුකතා.

37. යෙ කෙච් නාමා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලා, යෙ වා පන නාමමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

38. යෙ කෙච් නාමා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලෙන එකමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

39. යෙ කෙච් නාමමූලෙන එකමූලා ධර්මා සංඛිතො තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා, යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සංඛිතො තෙ ධර්මා නාමා.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘත මූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙත් ද.

අව්‍යාකෘතපද න්‍යායාදික සි.

37. නාම සහකාරක යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

38. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම මූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් න්‍යාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

40. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

41. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එකවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

42. යෙ කෙච් නාමවුලෙන එකවුලවුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලවුලා, යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලවුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

43. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

44. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එකවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

45. යෙ කෙච් නාමවුලෙන එකවුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

46. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

47. යෙ කෙච් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එකවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමා.

40. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූලමූල වූ යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

41. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින්
එකමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ
නාම වෙත් ද.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වූ මූල වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූල වූ යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

43. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

44. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල
විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් එකමූල
ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම
වෙත් ද.

45. නාමමූල විසින් එකමූල ඇති යමකිසි ධර්ම කෙනෙක්
ඇද්ද ඒ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල ඇත්තාහු වෙත් ද,
යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක්
හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

46. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල වූ මූල ඇති යම
ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

47. නාම වූ යමකිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම නාම-
මූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල
විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ
හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

48. යෙ කෙව් නාමවුලෙන එකවුලවුලකා ධම්මා සබ්බි
තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤිමඤ්ඤිවුලවුලකා, යෙ වා පන නාමවුලෙන
අඤ්ඤිමඤ්ඤිවුලවුලකා සබ්බි තෙ ධම්මා නාමා.

නාමපදනායවතුකකං.

වුලවාර උදෙසො.

49. යෙ කෙව් කුසලා ධම්මා සබ්බි තෙ කුසලහෙතු -පෙ-
කුසලනිදනා -පෙ- කුසලසම්භවා -පෙ- කුසලපාභවා -පෙ- කුසල-
සම්ප්පිධානා -පෙ- කුසලාභාරා -පෙ- කුසලාරම්භණා -පෙ- කුසල
පච්චියා -පෙ- කුසලසම්ප්පිදයා -පෙ-.

හෙතුචාරාදි උදෙසො.

වුලං හෙතු නිදනාඤ්ඤි සම්භවො පභවෙන ව,
සම්ප්පිධානාභාරාරම්භණා පච්චියො සම්ප්පිදයෙන වාති.

උදෙසචාරො නිට්ඨිතො.

48. නාමමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකු'නාමමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙත් ද, යළි නාමමූල විසින් අනෙකු'නාමමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙත් ද.

නාමසද නයමකුමක යි.

මූලවාර උද්දෙශ යි:

49. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශල හෙතු වෙත් ද ... කුශල නිදන වෙත් ද ... කුශලසම්භව වෙත් ද ... කුශලප්‍රභව වෙත් ද ... කුශලසමුත්ථාන වෙත් ද ... කුශල ආහාර වෙත් ද ... කුශල ආලම්භන වෙත් ද ... කුශල ප්‍රත්‍යය වෙත් ද ... කුශලසමුදය වෙත් ද...

හේතුමාරාදි උද්දෙශ යි.

මූල යැ හෙතු යැ නිදන යැ සම්භව යැ ප්‍රභව යැ සමුත්ථාන යැ ආහාර යැ ආලම්භන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසයෙකි.

උද්දෙශවාර නිමි.

2. භිඤ්ඤාසවාරො

1. යෙ තෙව් කුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලාති: තිණෙව් කුසලමුලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලා සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. යෙ තෙව් කුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන එකමුලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන එකමුලා සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලකොච්චි කුසලකොච්චි.

3. යෙ තෙව් කුසලමුලෙන එකමුලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති එකමුලාති චේව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලා න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලා සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

4. යෙ තෙව් කුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලමුලාති: තිණෙව් කුසලමුලමුලාති, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලමුලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලමුලා, සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

5. යෙ තෙව් කුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන එකමුලමුලාති: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන එකමුලමුලා සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමුලෙන එකමුලමුලං, න කුසලං. කුසලං කුසලමුලෙන එකමුලමුලකොච්චි කුසලකොච්චි.

6. යෙ තෙව් කුසලමුලෙන එකමුලමුලා ධම්මා සංඛෙතෙ තෙ කුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපපජ්ජන්ති කුසලමුලාති එකමුලමුලාති චේව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලාති ච, අවසෙසා කුසලමුලසහජාතා ධම්මා කුසලමුලෙන එකමුලමුලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලා. යෙ වා පන කුසලමුලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමුලමුලා සංඛෙතෙ තෙ ධම්මා කුසලාති: ආමන්තා.

2. නිර්දේශවාර

1. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුසලමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලධර්මයෝ කුසලමූල නො වෙති. යළි කුසලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

2. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙති යත්: එසේ යැ. (ස්පර්ශයට මූල වූ අලොභාදිය වේදාන්තයට ද මූල වන හෙයින්) යළි කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: කුසල (විඤා) සමුස්සාන වූ රූපය (අලොභාදි) කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) වෙයි. (කුසල ලක්ෂණ නැති හෙයින් එ) කුසල නො වෙයි. කුසල තෙම කුසලමූල විසින් ඵකමූල (සමානමූල) ද කුසල ද වේ.

3. කුසලමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල වෙති යත්: කුසලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද (ඔවු-නොවුනට හේතුප්‍රත්‍යය විසින්) අනෙයා'නාමූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ කුසලමූලසහජාත වූ (ස්පර්ශාදි) ධර්මයෝ කුසලමූල විසින් ඵක-මූල වෙති. අනෙයා'නාමූල නොද වෙති. යළි කුසලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

4. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල වූ මූල වෙති යත්: (අලොභාදි) කුසලමූල වූ මූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලධර්මයෝ කුසලමූල වූ මූල නො වෙති. යළි කුසලමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

5. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුසල-මූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: කුසලසමුස්සාන රූපය කුසල-මූල විසින් ඵකමූල වෙයි, කුසල නො වෙයි. කුසලය කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල ද කුසල ද වේ.

6. කුසලමූල විසින් ඵකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල වූ මූල වෙති යත්: කුසලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) ඵකමූල වූ මූල ද අනෙයා'නාමූල වූ මූල ද වෙති. අවශෙෂ වූ (ස්පර්ශාදි) කුසලමූලසහජාත ධර්මයෝ කුසලමූල විසින් ඵකමූල මූල වෙති, අනෙයා'නාමූල වූ මූල නොද වෙති. යළි කුසලමූල විසින් අනෙයා'නාමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් හෝ ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුසල වෙති යත්: එසේ යැ.

7. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලකං කෙවි කුසලං.

8. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලකං කෙවි කුසලං.

9. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි: මූලානි යාති එකතො උපාසකානි කුසලමූලානි එකමූලකානි වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජානා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලකා, න ව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

10. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලමූලකං කෙවි කුසලං.

11. යෙ කෙවි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන එකමූලමූලකානි: ආමන්තා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: කුසලසම්ප්පාදනං රූපං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකං, න කුසලං. කුසලං කුසලමූලෙන එකමූලමූලකං කෙවි කුසලං.

12. යෙ කෙවි කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි: මූලානි යාති එකතො උපාසකානි කුසලමූලානි එකමූලමූලකානි වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි ව, අවසෙසා කුසලමූලසහජානා ධම්මා කුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා පන කුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා කුසලානි: ආමන්තා.

කුසලසද්ධායවකුසලං.

7. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශල (වික්ක) සමුදායා රූපය කුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, කුශල නො වෙයි. කුශල (වික්ක) තෙම කුශලමූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

8. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල (සමානමූල) ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තේ වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූලක ද කුශල ද වේ.

9. කුශලමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදිත් ද (ඔහු) එකමූලක ද අනෙයා'නාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූල සහජාන ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල ඇත්තාහු වෙති, අනෙයා නාමූලක නො ද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

10. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූලමූලක වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූලමූලක වෙයි. කුශල නො වෙයි. කුශල (වික්ක) තෙම කුශලමූලමූලක ද කුශල ද වේ.

11. කුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: එසේ යැ. යළි කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: කුශලසමුදායා රූප තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ යැ. කුශල නො වෙයි. කුශල තෙම කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇත්තේ ද කුශල ද වේ.

12. කුශලමූල විසින් එකමූල වූ මූල ඇති යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූල වූ මූල ඇත්තාහු වෙති යත්: කුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදානාහු වෙත් ද ඔහු එකමූල මූලක ද අනෙයා'නාමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ කුශලමූලසහජාන ධර්මයෝ කුශලමූල විසින් එකමූල මූලක වෙති. අනෙයා'නාමූලමූලක නොද වෙති. යළි කුශලමූල විසින් අනෙයා'නාමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ කුශල වෙති යත්: එසේ යි.

කුශලපද නයවකුෂ්ක යි.

13. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලාති: තිණෙව අකුසලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

14. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලෙන එකමූලාති; අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලකොච්චි අකුසලකොච්චි.

15. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන එකමූලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලාති: මූලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලාති එකමූලාති චෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලාති ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

16. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලමූලාති: තිණෙව අකුසලමූලමූලාති, අවසෙසා අකුසලා ධම්මා න අකුසලමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

17. යෙ කෙවි අකුසලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලෙන එකමූලමූලාති: අහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න එකමූලමූලං, සහෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසමුට්ඨානං රූපං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකොච්චි අකුසලකොච්චි.

18. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සංඛෙතෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති අකුසලමූලාති එකමූලමූලාති චෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලාති ච, අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලා සංඛෙතෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

13. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයම වෙති යන් : (ලොභාදි) අකුලයමයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ (ස්පර්ශාදි) අකුලයමයෝ අකුලයමයෝ නො වෙති. යළි යම් අකුලයමයෝ කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : එසේ යි.

14. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වෙති යන් : (විචිකිත්සා ඛණ්ඩාදා සම්ප්‍රයුක්ත මොහ සංඛාරාන) අහේතුක අකුලය තම අකුලයමයෝ විසින් එකමුල (සමානමුල) නො වෙයි. සහේතුක අකුලය අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වෙයි. යළි අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : අකුලය (විතා) සමුත්ත රූපය අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වෙයි. අකුලය නො වෙයි. අකුලය අකුලයමයෝ විසින් එකමුල ද අකුලය ද වේ.

15. අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමයෝ විසින් අනොයා'නාමුල වෙති යන් : අකුලයමයෝ වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදිත් ද (ඔහු) එකමුල ද අනොයා'නාමුල ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුලයමයෝ සහජාන වූ ධර්මයෝ අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වෙති, අනොයා'නාමුල නොද වෙති. යළි අකුලයමයෝ විසින් අනොයා'නාමුල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : එසේ යි.

16. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමයෝ වූ මූල වෙති යන් : අකුලයමයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ අකුලය ධර්මයෝ අකුලයමයෝ වූ මූල නො වෙති. යළි යම් අකුලයමයෝ වූ මූල කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : එසේ යි.

17. අකුලය ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමයෝ විසින් එකමුල වූ මූල වෙති යන් : අහේතුක අකුලය අකුලයමයෝ විසින් එකමුලයමයෝ නො වෙයි. සහේතුක අකුලය අකුලයමයෝ විසින් එකමුලයමයෝ වෙයි. යළි අකුලයමයෝ විසින් එකමුලයමයෝ වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : අකුලය (විතා) සමුත්ත රූපය අකුලයමයෝ විසින් එකමුල මූල වෙයි, අකුලය නො වෙයි. අකුලය අකුලය මූලය විසින් එකමුල මූල ද අකුලය ද වේ.

18. අකුලයමයෝ විසින් එකමුලයමයෝ වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අකුලයමයෝ විසින් අනොයා'නාමුල වූ මූල වෙති යන් : අකුලයමයෝ වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්දානා වෙත් ද (ඔහු) එකමුලයමයෝ ද අනොයා'නාමුලයමයෝ ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුලය මූලසහජාන ධර්මයෝ අකුලයමයෝ විසින් එකමුලයමයෝ වෙති. නොද අනොයා'නාමුලයමයෝ වෙති. යළි අකුලයමයෝ විසින් අනොයා'නාමුලයමයෝ වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අකුලය වෙති යන් : එසේ යි.

19. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

20. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං, න අකුසලං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

21. යෙ කෙව් අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකාති: මූලානි යාති ඵකතො උපපන්නා අකුසලමූලානි ඵකමූලකානි වෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකානි ව. අවිසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන ඵකමූලකා, න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආරම්භං.

22. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං න අකුසලමූලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

23. යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකාති: අභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන න ඵකමූලමූලකං, සභෙතුකං අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං. යෙ වා ජන අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: අකුසලසම්ප්පාදනං රූපං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං, න අකුසලං. අකුසලං අකුසලමූලෙන ඵකමූලමූලකං ආරම්භං අකුසලං.

19. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අකුශලමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශල මූල ඇත්තේ ද අකුශල ද වේ.

20. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තාහු වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තෙ යැ. යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇති යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශලසමුත්පාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තේ වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූල ඇත්තෙ ද අකුශල ද වේ.

21. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් අනෙකා'නාමූලක වෙති යත්: අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපදනාහු වෙත් ද (මහු) ඵකමූලක ද අනෙකා'නාමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඵකමූලක වෙති, නොද අනෙකා'නාමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අනෙකා'නාමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: එසේ යි.

22. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

23. අකුශල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ හැම අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙයි. යළි අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඒ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත්: අකුශල සමුත්පාන රූපය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙයි, අකුශල නො වෙයි. අකුශලය අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක ද අකුශල ද වේ.

24. යෙ කෙවි අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ඣති අකුසලමූලානි එකමූලමූලකානි වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකානි ච. අවසෙසා අකුසලමූලසහජාතා ධම්මා අකුසලමූලෙන එකමූලමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා. යෙ වා පන අකුසලමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අකුසලාති: ආමන්තා.

අකුසලපදනායමකුකකං.

25. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලාති: තිණේව අබ්‍යාකතමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

26. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලාති: අහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න එකමූලං, සහෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

27. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලාති: මූලානි යානි එකතො උපපජ්ඣති අබ්‍යාකතමූලානි එකමූලානි වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූලානි ච. අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

28. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූලමූලාති: තිණේව අබ්‍යාකතමූලමූලානි, අවසෙසා අබ්‍යාකතා ධම්මා න අබ්‍යාකතමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

24. අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අකුශලමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූලමූලක වෙති යත් : අකුශලමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රාහ වෙත් ද ඔහු ඵකමූලමූලක ද අන්‍යා'න්‍යමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අකුශලමූල සහජාත ධර්මයෝ අකුශලමූල විසින් ඵකමූලමූලක වෙති, නොද අන්‍යා'න්‍යමූලක වෙති. යළි අකුශලමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අකුශල වෙති යත් : එසේ යි.

අකුශලපද නයවතුමක යි.

25. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ (කුශලවිපාක යැ ක්‍රියා යැ යන මේහි අලොභ අදෙස අමොහ විසින්) තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

26. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති යත් : අභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල නො වෙයි. සභේතුක වූ අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

27. අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රාහ වෙත් ද (ඔහු) ඵකමූල ද අන්‍යා'න්‍යමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත මූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් ඵකමූල වෙති, නොද අන්‍යා'න්‍යමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යා'න්‍යමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

28. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූලයෝ තිදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘත ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූලමූල නො වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද ඵ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

29. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලමූලාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලමූලං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලං.
යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

30. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලමූලා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලාති: මූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලමූලාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
මූලාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලමූලා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා. යෙ වා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලමූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
ආමන්තා.

31. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත
මූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලකං, සභෙතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලකා සබ්බෙ
තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

32. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
මූලෙන එකමූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන න
එකමූලකං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකං. යෙ
වා පන අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යා-
කතාති: ආමන්තා.

33. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතමූලෙන එකමූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතමූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකාති: මූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතමූලාති එකමූලකාති වෙව අඤ්ඤමඤ්ඤමූල-
කාති ච, අවසෙසා අබ්‍යාකතමූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතමූලෙන
එකමූලකා, න ච අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යාකත-
මූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

34. යෙ කෙවි අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකතමූල-
මූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං න අබ්‍යාකතමූලමූලකං, සභෙතුකං
අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතමූලමූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතමූලමූලකා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්තා.

29. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

30. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලමූල වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් ද (ඔහු) එකමූලමූල ද අන්‍යොන්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූල වෙති, නොද අන්‍යොන්‍යමූලමූල වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

31. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තේ නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල ඇත්තේ වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

32. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘත මූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

33. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලක වෙති යත් : අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අන්‍යොන්‍යමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූලසහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලක වෙති, නොද අන්‍යොන්‍යමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අන්‍යොන්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

34. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූලමූලක වෙති යත් : අභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල මූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත් : එසේ යි.

35. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අබ්‍යාකත-
වූලෙන එකවූලවූලකාති: අභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතවූලෙන
න එකවූලවූලකං, සභෙතුකං අබ්‍යාකතං අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූල-
වූලකං. යෙ වා පන අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූලවූලකා සබ්බෙ තෙ
ධම්මා අබ්‍යාකතාති: ආමන්‍යා.

36. යෙ කෙව් අබ්‍යාකතවූලෙන එකවූලවූලකා ධම්මා සබ්බෙ
තෙ අබ්‍යාකතවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකාති: වූලාති යාති එකතො
උප්පජ්ජන්ති අබ්‍යාකතවූලාති එකවූලවූලකාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවූල
වූලකාති ව, අවිසෙසා අබ්‍යාකතවූලසහජාතා ධම්මා අබ්‍යාකතවූලෙන
එකවූලවූලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා. යෙ වා පන අබ්‍යා-
කතවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලවූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා අබ්‍යාකතාති:
ආමන්‍යා.

අබ්‍යාකතපද්‍යායවතුකකං.

37. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවූලාති: නවෙව්
නාමවූලාති, අවිසෙසා නාමා ධම්මා න නාමවූලා. යෙ වා පන
නාමවූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්‍යා.

38. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවූලෙන එක-
වූලාති: අභෙතුකං නාමං නාමවූලෙන න එකවූලං, සභෙතුකං
නාමං නාමවූලෙන එකවූලං. යෙ වා පන නාමවූලෙන එකවූලා
සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසම්ප්‍රධානං රූපං නාමවූලෙන
එකවූලං, න නාමං. නාමං නාමවූලෙන එකවූලකේච නාමකේ.

39. යෙ කෙව් නාමවූලෙන එකවූලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ
නාමවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලාති: වූලාති යාති එකතො උප්පජ්ජන්ති
නාමවූලාති එකවූලාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවූලාති ව, අවිසෙසා නාම-
වූලසහජාතා ධම්මා නාමවූලෙන එකවූලා න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා.
යෙ වා පන නාමවූලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවූලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා
නාමාති: ආමන්‍යා.

35. අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අහේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සහේතුක අව්‍යාකෘතය අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

36. අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති යත්: අව්‍යාකෘතමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රව්‍ය වෙත් නම් එකමූලමූලක ද අනෙකුත් නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ අව්‍යාකෘතමූල සහජාත වූ ධර්මයෝ අව්‍යාකෘතමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති. නොද අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති. යළි අව්‍යාකෘතමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ අව්‍යාකෘත වෙති යත්: එසේ යි.

අව්‍යාකෘතපද නයවතුමක යි.

37. (සතර අරූපස්කන්ධ යැ නිර්වාණ යැ යන) නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල වෙති යත්: (කුශල - අකුශල - අව්‍යාකෘතමූල විසින්) නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාම ධර්මයෝ නාමමූල නො වෙති. යළි නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

38. නාම සංඛ්‍යාත වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම නාමමූල විසින් එකමූල වෙති යත්: අහේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල නො වෙයි. සහේතුක වූ නාමය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම සමුස්සාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූල ද නාම ද වේ.

39. නාමමූල විසින් එකමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වෙති යත්: නාම මූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවට උපද්‍රව්‍ය වෙත් නම් එකමූල ද අනෙකුත් නාමමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූල වෙති නොද අනෙකුත් නාමමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

40. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලමුලාති: නවෙව් නාමවුලමුලාති. අවසෙසා නාමා ධම්මා න නාමවුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

41. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එක-වුලමුලාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකවුලමුලං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකවුලමුලං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලෙන එකවුලමුලං, න නාම, නාමං. නාමවුලෙන එකවුලමුලකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

42. යෙ කෙව් නාමවුලෙන එකවුලමුලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලාති: මුලාති යාති එකතො උපප්පන්නි නාමවුලාති එකවුලමුලාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලාති ව. අවසෙසා නාමවුලසහජාතා ධම්මා නාමවුලෙන එකවුලමුලා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලමුලා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

43. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමවුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලකං. යෙ වා පන නාමවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

44. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන එකවුලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන න එකවුලකං, සහෙතුකං නාමං නාමවුලෙන එකවුලකං. යෙ වා පන නාමවුලෙන එකවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමවුලෙන එකවුලකං, න නාමං. නාමං නාමවුලෙන එකවුලකකෙඤ්ච නාමකඤ්ච.

45. යෙ කෙව් නාමවුලෙන එකවුලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකාති: මුලාති යාති එකතො උපප්පන්නි නාමවුලාති එකවුලකාති වෙව් අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකාති ව. අවසෙසා නාමවුලසහජාතා ධම්මා නාමවුලෙන එකවුලකා, න ව අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා. යෙ වා පන නාමවුලෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවුලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

40. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූල වෙති යත්: නාමමූලයෝ නවදෙනෙක් මැ වෙති. අවශේෂ වූ නාමධර්මයෝ නාමමූලමූලමූල නො වෙති. යළි නාමමූල-මූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

41. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන වූ රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූල ද නාම ද වේ.

42. නාමමූල විසින් එකමූලමූල වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලමූල වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලමූල ද අනෙකා'න්‍යමූලමූල ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූල වෙති. නොද අනෙකා'න්‍යමූලමූල වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලමූල වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

43. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූලක වෙයි. යළි නාමමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලක ද නාම ද වේ.

44. නාම සම්භාෂණ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාම-සමුත්ථාන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලක ද නාම ද වේ.

45. නාමමූල විසින් එකමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එකමූලක ද අනෙකා'න්‍යමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූලසහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලක වෙති. නොද අනෙකා'න්‍ය-මූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකා'න්‍යමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

46. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං න නාමමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලමූලකයෙකෙව් නාමයෙකෙව්.

47. යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන එකමූලමූලකාති: අහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන න එකමූලමූලකං, සහෙතුකං නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං. යෙ වා පන නාමමූලෙන එකමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: නාමසමුට්ඨානං රූපං නාමමූලෙන එකමූලමූලකං, න නාමං. නාමං නාමමූලෙන එකමූලමූලකයෙකෙව් නාමයෙකෙව්.

48. යෙ කෙව් නාමමූලෙන එකමූලමූලකා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලකාති: මූලානි යානි එකතො උප්පාදානති නාමමූලානි එකමූලමූලකානි වෙව් අඤ්ඤා ඤ්ඤාමූලමූලකානි ව, අවසෙසා නාමමූලසහජායා ධම්මා නාමමූලෙන එකමූලමූලකා, න ව අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලකා. යෙ වා පන නාමමූලෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලකා සබ්බෙ තෙ ධම්මා නාමාති: ආමන්තා.

නාමපදනායවතුකකං.

මූලවාරතිදෙදසො.

49. යෙ කෙව් කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ කුසලහෙතුති: තයො එව් කුසලහෙතු, අවසෙසා කුසලා ධම්මා න කුසලහෙතු -පෙ- කුසලනිදනා - කුසලසමුච්ඡායා - කුසලපච්චයා - කුසලසමුට්ඨානා - කුසලාභාරා - කුසලාරම්භණා - කුසලපච්චයා - කුසලසමුදයා: යෙ කෙව් අකුසලා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙව් අධ්මාකතා ධම්මා -පෙ- යෙ කෙව් නාමා ධම්මා සබ්බෙ තෙ නාමහෙතුති -පෙ- නාමනිදනා - නාමසමුච්ඡායා - නාමපච්චයා - නාමසමුට්ඨානා - නාමාභාරා - නාමාරම්භණා - නාමපච්චයා - නාමසමුදයා:

මූලං හෙතුනිදානාකෙව් - සමුච්ඡායා පහවෙන ව
සමුට්ඨානාභාරාරම්භණා - පච්චයො සමුදයෙන වාති.

නිදෙදසවාරො නිධ්දිකො.

මූලස්මකං නිධ්දිකං.

46. නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාමමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාදන රූපය නාමමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූලමූලක ද නාම ද වේ.

47. නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති යත්: අභේතුක නාමය නාම- මූල විසින් එකමූලමූලක නො වෙයි. සභේතුක නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි. යළි නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: නාමසමුප්පාදන රූපය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙයි, නාම නො වෙයි. නාමය නාමමූල විසින් එකමූලමූලක ද නාම ද වේ.

48. නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති යත්: නාමමූල වූ යම් මූල කෙනෙක් එකවිට උපදනාහු වෙත් නම් එක- මූලමූලක ද අනෙකුත් නාමමූලමූලක ද වෙති. අවශේෂ වූ නාමමූල සහජාත ධර්මයෝ නාමමූල විසින් එකමූලමූලක වෙති, නොද අනෙකුත් නාමමූලමූලක වෙති. යළි නාමමූල විසින් අනෙකුත් නාමමූල- මූලක වූ යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද එ හැම ධර්මයෝ නාම වෙති යත්: එසේ යි.

නාමපද නයවතුණක යි.

මූලවාරනිර්දේශ යි.

49. කුසල ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම කුසල (එල නිපයනුවට පවතිනු යි) හෙතු වෙති යත්: කුසල හේතු තිදෙනෙක් ම වෙති. අවශේෂ කුසල ධර්මයෝ කුසලහේතු නො වෙත්. කුසල (එල දත්වා දේ නු යි) නිදන ... කුසල (එල සමභව වේ නු යි) සමභව ... කුසල (එල ප්‍රභව කෙරේ නු යි) ප්‍රභව ... කුසල (එල සමුප්පාදනකෙරේ නු යි) සමුප්පාදන ... කුසල (එල ගෙන දේ නු යි) ආහාර ... කුසල (එලයෙන් එල්වේ නු යි) ආලම්බන ... කුසල (එල පවත්වා නු යි) ප්‍රත්‍යය ... කුසල (එල උද කෙරේ නු යි) සමුදය වෙති යත්: ...අකුසල ස්වභාව වූ යම් කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... අව්‍යාකෘත ස්වභාව වූ යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ... නාම සංඛ්‍යාත යම්කිසි ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එ හැම නාමහේතු ... නාමනිදන ... නාමසමභව ... නාමප්‍රභව ... නාමසමුප්පාදන ... නාමාහාර ... නාමාලම්බන ... නාමප්‍රත්‍යය ... නාමසමුදය වෙති යත්: ...

මූල යැ හේතු යැ නිදන යැ සමභව යැ ප්‍රභව යැ සමුප්පාදන යැ ආහාර යැ ආලම්බන යැ ප්‍රත්‍යය යැ සමුදය යැ යි වාර දසෙයයි.

නිර්දේශවාර නිමි.

මූලයමක නිමි.

2. വിമലശൈലം

1. පඤ්ඤානන්ධ උපද්දසව්‍යාපරා

පකෂවිකෘතිය : රූපකෘතියේ වෙද්‍යාකෘතිය සකෘතෘතියේ සහතිකයකි. විකෘතෘතියකි.

1. රූපං රූපකමිනෙධං, රූපකමිනෙධං රූපං. වේදනා වේදනාකමිනෙධං, වේදනාකමිනෙධං වේදනා. සංකෘතං සංකෘතකමිනෙධං සංකෘතකමිනෙධං සංකෘතං, සංඛාරා සංඛාරජකමිනෙධං, සංඛාරජකමිනෙධං සංඛාරා. විශිෂ්ටං විශිෂ්ටකමිනෙධං, විශිෂ්ටකමිනෙධං විශිෂ්ටං. (ඉත්තලොමං.)

2. න රූප න රූපකවිතෝ, න රූපකවිතෝ න රූප.
න වේදනා න වේදනාකවිතෝ, න වේදනාකවිතෝ න වේදනා.
න සංකෘතී න සංකෘතීකවිතෝ, න සංකෘතීකවිතෝ න සංකෘතී.
න සංකීර්ණ න සංකීර්ණකවිතෝ, න සංකීර්ණකවිතෝ න සංකීර්ණ.
න විශිෂ්ට න විශිෂ්ටකවිතෝ, න විශිෂ්ටකවිතෝ න විශිෂ්ට.
විශිෂ්ට. (පවුරු.)

පදසාධනවාරය.

3. රූපං රූපකවිජෙය්‍යා, ඛෙය්‍යා චේද්‍යානඛිජෙය්‍යා. රූපං රූපකවිජෙය්‍යා, ඛෙය්‍යා සංඝඤ්ඤාකවිජෙය්‍යා. රූපං රූපකවිජෙය්‍යා, ඛෙය්‍යා සංඛිතරකවිජෙය්‍යා, රූපං රූපකවිජෙය්‍යා, ඛෙය්‍යා විඤ්ඤාණකවිජෙය්‍යා.

4. වෙදනා වෙදනාකව්‍යෙය්‍යා, ඛජ්‍යා රූපකව්‍යෙය්‍යා. වෙදනා වෙදනාකව්‍යෙය්‍යා, ඛජ්‍යා සංකීර්ණකව්‍යෙය්‍යා. වෙදනා වෙදනාකව්‍යෙය්‍යා, ඛජ්‍යා සංකීර්ණකව්‍යෙය්‍යා. වෙදනා වෙදනාකව්‍යෙය්‍යා, ඛජ්‍යා විකීර්ණකව්‍යෙය්‍යා.

5. සඳහු සඳහුකවිනෙය, වෙය රුපකවිනෙය. සඳහු සඳහුකවිනෙය, වෙය වෙදනාකවිනෙය. සඳහු සඳහුකවිනෙය, වෙය සබ්බාපකවිනෙය. සඳහු සඳහුකවිනෙය, වෙය වීඤ්ඤාණකවිනෙය.

6. සබ්බාරා සබ්බාරකව්ඤ්ඤා, ඛන්ධා රූපකඤ්ඤා. සබ්බාරා සබ්බාරකව්ඤ්ඤා, ඛන්ධා වේදනාකව්ඤ්ඤා. සබ්බාරා සබ්බාරකඤ්ඤා, ඛන්ධා සංඤ්ඤාකව්ඤ්ඤා. සබ්බාරා සබ්බාරකව්ඤ්ඤා, ඛන්ධා විඤ්ඤාණකඤ්ඤා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2. සකස්කිරීම

1. ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

සකස්කිරීමේ පස් දෙනෙකු: රූපසකස්කිරීම යැ, වේදනාසකස්කිරීම යැ, සංඥාසකස්කිරීම යැ, සංස්කාරසකස්කිරීම යැ, විඥානසකස්කිරීම යි.

1. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, රූපසකස්කිරීම වූයේ රූප වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම වූයේ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම වූයේ සංඥා වේ ද. සංස්කාර වූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සංස්කාරසකස්කිරීම වූයේ සංස්කාරයෝ වෙත් ද. විඥාන වූයේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද, විඥානසකස්කිරීම වූයේ විඥාන වේ ද.

2. රූප නොවූයේ රූපසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, රූපසකස්කිරීම නොවූයේ රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, වේදනාසකස්කිරීම නොවූයේ වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, සංඥාසකස්කිරීම නොවූයේ සංඥා නොවූවා වේ ද. සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද සංස්කාරසකස්කිරීම නොවූයේ සංස්කාර වූවාහු වෙත් ද. විඥාන නොවූයේ විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ වේ ද, විඥානසකස්කිරීම නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යක්ෂය යි.)

පදනමෙහිවාර යි.

3. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. රූප වූයේ රූපසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

4. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. වේදනා වූවා වේදනාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

5. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද. සංඥා වූවා සංඥාසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

6. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ රූපසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ වේදනාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ සංඥාසකස්කිරීම වේ ද. සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකස්කිරීම වේ ද, සකස්කිරීමේ විඥානසකස්කිරීම වේ ද.

7. විශුද්ධිණං විශුද්ධිණසංකප්පෙන, ඛන්ධා රූපසංකප්පෙන. විශුද්ධිණං විශුද්ධිණසංකප්පෙන, ඛන්ධා වේදනාසංකප්පෙන. විශුද්ධිණං විශුද්ධිණසංකප්පෙන, ඛන්ධා සංකප්පෙන. විශුද්ධිණං විශුද්ධිණසංකප්පෙන, ඛන්ධා සංකප්පෙන. (අනුලොමං)

8. න රූපං න රූපසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න වේදනාසංකප්පෙන. න රූපං න රූපසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න රූපං න රූපසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න රූපං න රූපසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න විශුද්ධිණසංකප්පෙන.

9. න වේදනා න වේදනාසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න රූපසංකප්පෙන. න වේදනා න වේදනාසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න වේදනා න වේදනාසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න වේදනා න වේදනාසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න විශුද්ධිණසංකප්පෙන.

10. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න රූපසංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න වේදනාසංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න විශුද්ධිණසංකප්පෙන.

11. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න රූපසංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න වේදනාසංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න සංකප්පෙන න සංකප්පෙන, න ඛන්ධා න විශුද්ධිණසංකප්පෙන.

12. න විශුද්ධිණං න විශුද්ධිණසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න රූපසංකප්පෙන. න විශුද්ධිණං න විශුද්ධිණසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න වේදනාසංකප්පෙන. න විශුද්ධිණං න විශුද්ධිණසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. න විශුද්ධිණං න විශුද්ධිණසංකප්පෙන, න ඛන්ධා න සංකප්පෙන. (පච්චික්ඛං)

පදසංහිත මූලවක්ඛානං.

7. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ රූපයක් වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ වේදනාසනය වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද, සනයයේ සංඥාසනය වේ ද. විභූත වූයේ විභූතාසනය වේ ද සනයයේ සංසාරසනය වේ ද. (අනුලොම සි.)

8. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. රූප නොවූයේ රූපයක් නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

9. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවා සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

11. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. සංසාර නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද.

12. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු රූපයක් නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු වේදනාසනය නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංඥාසනය නොවූයේ වේ ද. විභූත නොවූයේ විභූතාසනය නොවූයේ වේ ද, සනය නොවූවාහු සංසාරසනය නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යක්ෂ සි.)

පදගොධන මූලවක්‍රමය සි.

13. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. විකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකෘතිය. (අනුලෝමං.)

14. න රූපං න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න රූපං. න වේදනා න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න වේදනා. න සංකෘතිය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකෘතිය. න සංකෘතිය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න සංකෘතිය. න විකෘතිය න ඛණ්ඩා, න ඛණ්ඩා න විකෘතිය. (පච්චිනිකං.)

සුඛඛණ්ඩාරො.

15. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. රූපං ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකෘතිය.

16. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. වේදනා ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකෘතිය.

17. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකෘතිය.

18. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. සංකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා විකෘතිය.

19. විකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා රූපං. විකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා වේදනා. විකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. විකෘතිය ඛණ්ඩා, ඛණ්ඩා සංකෘතිය. (අනුලෝමං.)

13. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. සංඝාර වූවාහු සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද. (අනුලොම යි.)

14. රූප නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වේදනා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු වේදනා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූයේ වේ ද, සංඝාර නොවූවාහු සකනි නොවූවාහු වෙත් ද. විඥාන, නොවූයේ සකනි නොවූයේ වේ ද, සකනි නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද. (ප්‍රත්‍යතික යි.)

භූද්ධ සකපධවාර යි.

15. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු වේදනා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. රූප වූයේ සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

16. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු රූප වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඥා වේ ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු සංඝාර වෙත් ද. වේදනා වූවා සකනි වේ ද, සකනි වූවාහු විඥාන වේ ද.

17. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. සංඥා වූවා සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

18. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. සංඝාරයෝ සකනි වේ ද, සකනියෝ විඥාන වේ ද.

19. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ රූප වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ වේදනා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඥා වේ ද. විඥාන වූයේ සකනි වේ ද, සකනියෝ සංඝාර වෙත් ද. (අනුලොම යි.)

20. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න රූපං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විඤ්ඤාණං.

21. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න චේදනා න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න චේදනා න ඛණ්ඩං. න ඛණ්ඩං න විඤ්ඤාණං.

22. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විඤ්ඤාණං.

23. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න සංකප්පං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න විඤ්ඤාණං.

24. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න රූපං. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න චේදනා. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. න විඤ්ඤාණං න ඛණ්ඩං, න ඛණ්ඩං න සංකප්පං. (පට්ටනිකං)

සුඤ්ඤා ඛණ්ඩං මූලචක්කවායො.

උදෙසඤ්ඤා ඛණ්ඩං නිව්ඤ්ඤා.

20. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. රූප නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

21. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. වෙනත් නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

22. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද. සංඥා නොවූවා සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

23. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. සංඥා නොවූවාහු සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු විඥාන නොවූයේ වේ ද.

24. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු රූප නොවූයේ වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු වෙනත් නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවා වේ ද. විඥාන නොවූයේ සකස් නොවූයේ වේ ද, සකස් නොවූවාහු සංඥා නොවූවාහු වේ ද.

ඉතිරි සකස් වූවන්ගේ නිමි.

උද්දේශවාර නිමි.

2. පණ්ණාසකි නිදේදසම්මාරො

1. රූපං රූපකම්මෙති: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකම්මෙති, රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති ව. රූපකම්මෙති රූපනති ආමන්තා.

වේදනා වේදනාකම්මෙති: ආමන්තා. වේදනාකම්මෙති වේදනාති: ආමන්තා.

සංකප්පං සංකප්පකම්මෙති: දිට්ඨි සංකප්පං සංකප්පං, න සංකප්පකම්මෙති, සංකප්පකම්මෙති සංකප්පවේව සංකප්පකම්මෙති ව. සංකප්පකම්මෙති සංකප්පති: ආමන්තා.

සම්බාරා සම්බාරකම්මෙති: සම්බාරකම්මං ධර්මෙති අවසෙසා සම්බාරා¹ න සම්බාරකම්මෙති, සම්බාරකම්මෙති සම්බාරා වේව සම්බාරකම්මෙති ව. සම්බාරකම්මෙති සම්බාරති: ආමන්තා.

විශුද්ධං විශුද්ධකම්මෙති: ආමන්තා. විශුද්ධකම්මෙති විශුද්ධතති: ආමන්තා. (අනුලොමං.)

2. න රූපං න රූපකම්මෙති: ආමන්තා. න රූපකම්මෙති න රූපනති: පියරූපං සාතරූපං න රූපකම්මෙති, රූපං, රූපකම්මෙති රූපකම්මෙති ධර්මෙති අවසෙසා න වේව රූපං න ව රූපකම්මෙති.

න වේදනා න වේදනාකම්මෙති: ආමන්තා. න වේදනාකම්මෙති න වේදනාති: ආමන්තා.

න සංකප්පං න සංකප්පකම්මෙති: ආමන්තා. න සංකප්පකම්මෙති න සංකප්පති: දිට්ඨිසංකප්පං න සංකප්පකම්මෙති, සංකප්පං, සංකප්පකම්මෙති සංකප්පකම්මෙති ධර්මෙති අවසෙසා න වේව සංකප්පං න ව සංකප්පකම්මෙති.

න සම්බාරා න සම්බාරකම්මෙති: ආමන්තා. න සම්බාරකම්මෙති න සම්බාරති: සම්බාරකම්මං ධර්මෙති අවසෙසා න සම්බාරකම්මෙති, සම්බාරා, සම්බාරෙ ව සම්බාරකම්මෙති ධර්මෙති අවසෙසා න වේව සම්බාරා න ව සම්බාරකම්මෙති.

න විශුද්ධං න විශුද්ධකම්මෙති: ආමන්තා. න විශුද්ධකම්මෙති න විශුද්ධතති: ආමන්තා. (පච්චිතිකං.)

පදසංකප්පකම්මෙති.

1. අවසෙසා සම්බාරා සම්බාරා - සා.

2. ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. රූපය රූපසකක වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසකක නො වෙයි. රූපසකකය රූප ද රූපසකක ද වෙයි. රූපසකකය රූප වෙයි යත්: එසේ යැ.

වේදනාව වේදනාසකක වෙයි යත්: එසේ යැ. වේදනාසකකය වේදනා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥාව සංඥාසකක වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥාව සංඥා වෙයි, සංඥාසකක නො වෙයි. සංඥාසකකය සංඥා ද සංඥාසකක ද වෙයි. සංඥාසකකය සංඥා වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකක වෙයි යත්: සංස්කාරසකකය තබා (හැර) අවශේෂ සංස්කාරයෝ සංස්කාරසකක නො වෙයි. සංස්කාරසකකය සංස්කාර ද සංස්කාරසකක ද වෙයි. සංස්කාරසකකය සංස්කාරයෝ යැ යත්: එසේ යැ.

විඥානය විඥානසකක වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානසකකය විඥාන වෙයි යත්: එසේ යි. (අනුලෝම යි.)

2. රූප නොවූයේ රූපසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. රූපසකක නොවූයේ රූප නොවූයේ වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූපසකක නොවූයේ වෙයි, රූප වෙයි. රූපයත් රූපසකකයත් තබා (හැර) අවශේෂයෝ නොද රූප වෙයි, නොද රූපසකක වෙයි.

වේදනා නොවූයේ වේදනාසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. වේදනාසකක නොවූයේ වේදනා නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඥා නොවූයේ සංඥාසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. සංඥාසකක නොවූයේ සංඥා නොවූයේ වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥාසකක නොවූයේ වෙයි, සංඥා වෙයි. සංඥාව ද සංඥාසකකය ද තබා රූපාදි අවශේෂයෝ නොද සංඥා වෙයි, නොද සංඥාසකක වෙයි.

සංස්කාර නොවූවාහු සංස්කාරසකක නොවූයේ යැ යත්: එසේ යැ. සංස්කාරසකක නොවූයේ සංස්කාර නොවූවාහු යැ යත්: සංස්කාරසකකය තබා අවශේෂයෝ සංස්කාරසකක නොවූයේ යැ, සංස්කාර වෙයි. සංස්කාර ද සංස්කාරසකක ද තබා අවශේෂයෝ නොද සංස්කාරයෝ යැ, නොද සංස්කාරසකක යි.

විඥාන නොවූයේ විඥානසකක නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යැ. විඥානසකක නොවූයේ විඥාන නොවූයේ වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදසංඛ්‍යාවාර යි.

3. රූප. රූපකමයෙකි: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. ඔප්පු වේදනාකමයෙකි: වේදනාකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු¹, න වේදනාකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. ඔප්පු සංකල්පකමයෙකි: සංකල්පකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න සංකල්පකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. ඔප්පු සංකල්පකමයෙකි: සංකල්පකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න සංකල්පකමයෙකි.

රූප. රූපකමයෙකි: පියරූපං සාතරූපං රූපං, න රූපකමයෙකි. රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි රූපකමයෙකි ව. ඔප්පු විශේෂකමයෙකි: විශේෂකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න විශේෂකමයෙකි.

4. වේදනා වේදනාකමයෙකි: ආමනා. ඔප්පු රූපකමයෙකි: රූපකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න රූපකමයෙකි.

වේදනා වේදනාකමයෙකි: ආමනා. ඔප්පු සංකල්පකමයෙකි: සංකල්පකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න සංකල්පකමයෙකි.

වේදනා වේදනාකමයෙකි: ආමනා. ඔප්පු සංකල්පකමයෙකි: සංකල්පකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න සංකල්පකමයෙකි.

වේදනා වේදනාකමයෙකි: ආමනා. ඔප්පු විශේෂකමයෙකි: විශේෂකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න විශේෂකමයෙකි.

5. සංකල්ප සංකල්පකමයෙකි: දිව්විසංකල්ප සංකල්ප, න සංකල්පකමයෙකි. සංකල්පකමයෙකි සංකල්ප වේදනාකමයෙකි ව. ඔප්පු රූපකමයෙකි: රූපකමයෙකි ඔප්පු වේදනාකමයෙකි ව. අවසේසා ඔප්පු, න රූපකමයෙකි.

1. අවසේසා ඔප්පු ඔප්පු - ෨෨.

3. රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: වේදනාසාකෘතිය සාකෘති ද වේදනාසාකෘති ද වෙයි. (රූපාදි) අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, වේදනාසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: සංඥාසාකෘතිය සාකෘති ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, සංඥාසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ සංකාරසාකෘති වෙයි යත්: සංකාරසාකෘතිය සාකෘති ද සංකාරසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, සංකාරසාකෘති නො වේ.

රූපය රූපසාකෘති වෙයි යත්: ප්‍රියරූපය සාතරූපය රූප වෙයි, රූපසාකෘති නො වෙයි. රූපසාකෘතිය රූප ද රූපසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ විඥානසාකෘති වෙයි යත්: විඥානසාකෘතිය සාකෘති ද විඥානසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, විඥානසාකෘති නො වේ.

4. වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ රූපසාකෘති වෙයි යත්: රූපසාකෘති සාකෘති ද රූපසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, රූපසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: සංඥාසාකෘති සාකෘති ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, සංඥාසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ සංකාරසාකෘති වෙයි යත්: සංකාරසාකෘති සාකෘති ද සංකාරසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, සංකාරසාකෘති නො වේ.

වේදනා වේදනාසාකෘති වෙයි යත්: එසේ යැ. සාකෘතියේ විඥානසාකෘති වෙයි යත්: විඥානසාකෘති සාකෘති ද විඥානසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, විඥානසාකෘති නො වේ.

5. සංඥා සංඥාසාකෘති වෙයි යත්: දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසාකෘති නො වෙයි. සංඥාසාකෘති සංඥා ද සංඥාසාකෘති ද වෙයි. සාකෘතියේ රූපසාකෘති වෙයි යත්: රූපසාකෘති සාකෘති ද රූපසාකෘති ද වෙයි. අවශේෂයෝ සාකෘතියෝ යැ, රූපසාකෘති නො වේ.

සංඥා සංඥාසකානි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකානි නො වෙයි. සංඥාසකානි සංඥා ද සංඥාසකානි ද වෙයි. සකානියෝ වේදනාසකානි වෙයි යත් : වේදනාසකානි සකානි ද වේදනාසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, වේදනාසකානි නො වේ.

සංඥා සංඥාසකානි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකානි නො වෙයි. සංඥාසකානි සංඥා ද සංඥාසකානි ද වෙයි. සකානියෝ සංඝාරසකානි වෙයි යත් : සංඝාරසකානි සකානි ද සංඝාරසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, සංඝාරසකානි නො වේ.

සංඥා සංඥාසකානි වෙයි යත් : දෘෂ්ටිසංඥා සංඥා වෙයි, සංඥාසකානි නො වෙයි. සංඥාසකානි සංඥා ද සංඥාසකානි ද වෙයි. සකානියෝ විඥානාසකානි වෙයි යත් : විඥානාසකානි සකානි ද විඥානාසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, විඥානාසකානි නො වේ.

6. සංඝාරයෝ සංඝාරසකානි වෙයි යත් : සංඝාරසකානිය තබා අවශේෂයෝ සංඝාර වෙති, සංඝාරසකානි නො වෙයි. සංඝාරසකානි සංඝාර ද සංඝාරසකානි ද වෙයි. සකානියෝ රූපසකානි වෙයි යත් : රූපසකානි සකානි ද රූපසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, රූපසකානි නො වේ.

සංඝාරයෝ සංඝාරසකානි වෙයි යත් : සංඝාරසකානිය තබා අවශේෂයෝ සංඝාර වෙති, සංඝාරසකානි නො වෙයි. සංඝාරසකානි සංඝාර ද සංඝාරසකානි ද වෙයි. සකානියෝ වේදනාසකානි වෙයි යත් : වේදනාසකානි සකානි ද වේදනාසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, වේදනාසකානි නො වේ.

සංඝාරයෝ සංඝාරසකානි වෙයි යත් : සංඝාරසකානිය තබා අවශේෂයෝ සංඝාර වෙති, සංඝාරසකානි නො වෙයි. සංඝාරසකානි සංඝාර ද සංඝාරසකානි ද වෙයි. සකානියෝ සංඥාසකානි වෙයි යත් : සංඥාසකානි සකානි ද සංඥාසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානි වෙති, සංඥාසකානි නො වේ.

සංඝාරයෝ සංඝාරසකානි වෙයි යත් : සංඝාරසකානිය තබා අවශේෂයෝ සංඝාර වෙති, සංඝාරසකානි නො වෙයි. සංඝාරසකානි සංඝාර ද සංඝාරසකානි ද වෙයි. සකානියෝ විඥානාසකානි වෙයි යත් : විඥානාසකානි සකානි ද විඥානාසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානි වෙති, විඥානාසකානි නො වේ.

7. විඥාන විඥානසකානි වෙයි යත් : එසේ යැ. සකානියෝ රූපසකානි වෙයි යත් : රූපසකානි සකානි ද රූපසකානි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකානියෝ යැ, රූපසකානි නො වේ.

විද්‍යාඥාණං විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා. ඔක්කම් වේදනාකම්බොධිනි: වේදනාකම්බොධිනි ඔක්කම් වේදනාකම්බොධිනි ව. අවසන් ඔක්කම්, න වේදනාකම්බොධිනි.

විද්‍යාඥාණං විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා. ඔක්කම් සංකල්පකම්බොධිනි: සංකල්පකම්බොධිනි ඔක්කම් වේදනාකම්බොධිනි ව. අවසන් ඔක්කම්, න සංකල්පකම්බොධිනි.

විද්‍යාඥාණං විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා. ඔක්කම් සංකල්පකම්බොධිනි: සංකල්පකම්බොධිනි ඔක්කම් වේදනාකම්බොධිනි ව. අවසන් ඔක්කම්, න සංකල්පකම්බොධිනි. (අනුමානං)

8. න රූපං න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න රූපං න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න රූපං න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න රූපං න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා.

9. න වේදනා න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න වේදනා න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න වේදනා න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න වේදනා න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා.

10. න සංකල්පං න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න රූපකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න සංකල්පං න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න වේදනාකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න සංකල්පං න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා.

න සංකල්පං න සංකල්පකම්බොධිනි: ආමන්තා. න ඔක්කම් න විද්‍යාඥාණකම්බොධිනි: ආමන්තා.

විඥාන විඥානාසානනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනියෝ වෙදනාසානනි වෙයි යත් : වෙදනාසානනි සානනි ද වෙදනාසානනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සානනියෝ යැ, වෙදනාසානනි නො වේ.

විඥාන විඥානාසානනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනියෝ සංඥාසානනි වෙයි යත් : සංඥාසානනි සානනි ද සංඥාසානනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සානනියෝ යැ, සංඥාසානනි නො වේ.

විඥාන විඥානාසානනි වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනියෝ සංසාරාසානනි වෙයි යත් : සංසාරාසානනි සානනි ද සංසාරාසානනි ද වෙයි. අවශේෂයෝ සානනියෝ යැ, සංසාරාසානනි නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. රූප නොවූයේ රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු සංසාරාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

රූප නොවූයේ රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු විඥානසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

9. වෙදනා නොවූවා වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු සංසාරාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

වෙදනා නොවූවා වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු විඥානසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

10. සංඥා නොවූවා සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු රූපසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු වෙදනාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු සංසාරාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූවා සංඥාසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ. සානනි නොවූවාහු විඥානසානනි නො වෙයි යත් : එසේ යැ.

11. න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනි: ආමන්තා. න ඛේයා න රූපකඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනි: ආමන්තා. න ඛේයා න වේදනාකඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනි: ආමන්තා. න ඛේයා න සංකෘතඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න සඞ්ඛාරා න සඞ්ඛාරස්මිනි: ආමන්තා. න ඛේයා න විශුද්ධිඛ්ඤාති: ආමන්තා.

12. න විශුද්ධිං න විශුද්ධිඛ්ඤාති: ආමන්තා. න ඛේයා න රූපකඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිං න විශුද්ධිඛ්ඤාති: ආමන්තා. න ඛේයා න වේදනාකඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිං න විශුද්ධිඛ්ඤාති: ආමන්තා. න ඛේයා න සංකෘතඛ්ඤාති: ආමන්තා.

න විශුද්ධිං න විශුද්ධිඛ්ඤාති: ආමන්තා. න ඛේයා න සඞ්ඛාරස්මිනි: ආමන්තා. (පච්චිනිකං)

පදසොධනමුලවක්ඛායා.

13. රූපං ඛේයාති: ආමන්තා. ඛේයා රූපකඛ්ඤාති: රූපකඛ්ඤාති: ඛේයා වේච්ච රූපකඛ්ඤාති ව. අවසෙසා ඛේයා න රූපකඛ්ඤාති.

වේදනා ඛේයාති: ආමන්තා. ඛේයා වේදනාකඛ්ඤාති: වේදනාකඛ්ඤාති: ඛේයා වේච්ච වේදනාකඛ්ඤාති ව. අවසෙසා ඛේයා, න වේදනාකඛ්ඤාති.

සංකෘත ඛේයාති: ආමන්තා. ඛේයා සංකෘතඛ්ඤාති: සංකෘතඛ්ඤාති: ඛේයා වේච්ච සංකෘතඛ්ඤාති ව. අවසෙසා ඛේයා, න සංකෘතඛ්ඤාති.

සඞ්ඛාරා ඛේයාති: ආමන්තා. ඛේයා සඞ්ඛාරස්මිනි: සඞ්ඛාරස්මිනි: ඛේයා වේච්ච සඞ්ඛාරස්මිනි ව. අවසෙසා ඛේයා න සඞ්ඛාරස්මිනි.

විශුද්ධිං ඛේයාති: ආමන්තා. ඛේයා විශුද්ධිඛ්ඤාති: විශුද්ධිඛ්ඤාති: ඛේයා වේච්ච විශුද්ධිඛ්ඤාති ව. අවසෙසා ඛේයා, න විශුද්ධිඛ්ඤාති. (අනුලොමං)

11. සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු රූපකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු වේදනාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු සංඥාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සංඝාරකකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු විඤ්ඤාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යි.

12. විඤ්ඤා නොවූයේ විඤ්ඤාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු රූපකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ විඤ්ඤාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු වේදනාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ විඤ්ඤාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු සංඥාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ විඤ්ඤාකැන නො වෙයි යත්: එසේ යැ. කැන නොවූවාහු සංඝාරකකැන නො වෙයි යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදගොධන මූලචක්‍රවාර යි.

13. රූපය කැන වෙයි යත්: එසේ යැ. කැනියෝ රූප-කැන යැ යත්: රූපකැනිය කැන ද රූපකැන ද වෙයි, (වේදනාදී) අවගෙෂයෝ කැන වෙති, රූපකැන නො වෙයි.

වේදනාව කැන වෙයි යත්: එසේ යැ. කැනියෝ වේදනා-කැන යැ යත්: වේදනාකැනිය කැන ද වේදනාකැන ද වෙයි. අවගෙෂයෝ කැනියෝ යැ, වේදනාකැන නො වෙයි.

සංඥාව කැන වෙයි යත්: එසේ යැ. කැනියෝ සංඥාකැන යැ යත්: සංඥාකැනිය කැන ද සංඥාකැන ද වෙයි. අවගෙෂයෝ කැනියෝ යැ, සංඥාකැන නො වෙයි.

සංඝාරයෝ කැන යැ යත්: එසේ යැ. කැනියෝ සංඝාර-කැන යැ යත්: සංඝාරකැනිය කැන ද සංඝාරකැන ද වෙයි. අවගෙෂයෝ කැනියෝ යැ, සංඝාරකැන නො වෙයි.

විඤ්ඤාය කැන වෙයි යත්: එසේ යැ. කැනියෝ විඤ්ඤා-කැන යැ යත්: විඤ්ඤාකැනිය කැන ද විඤ්ඤාකැන ද වෙයි. අවගෙෂයෝ කැනියෝ යැ, විඤ්ඤාකැන නො වෙයි.

14. න රූපං න ඛෙය්‍යාති: රූපං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න රූපං, ඛෙය්‍යා. රූපඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙව රූපං න ව ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න රූපකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න වෙද්‍යා න ඛෙය්‍යාති: වෙද්‍යාං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න වෙද්‍යා, ඛෙය්‍යා. වෙද්‍යාඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙව වෙද්‍යා න ව ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න වෙද්‍යාකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න සඤ්ඤා න ඛෙය්‍යාති: සඤ්ඤාං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න සඤ්ඤා, ඛෙය්‍යා. සඤ්ඤාඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙව සඤ්ඤා න ව ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න සඤ්ඤාකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න සඛ්ඛාරා න ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. න ඛෙය්‍යා න සඛ්ඛාරකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා.

න විඤ්ඤාණං න ඛෙය්‍යාති: විඤ්ඤාණං යපෙඤා අවසෙසා ඛෙය්‍යා න විඤ්ඤාණං, ඛෙය්‍යා. විඤ්ඤාණඤ්ඤා ඛෙය්‍යා ව යපෙඤා අවසෙසා න වෙව විඤ්ඤාණං න ව ඛෙය්‍යා. න ඛෙය්‍යා න විඤ්ඤාණකඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. (පච්චිනිකං)

සුභ්බඛෙය්‍යායො.

15. රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා වෙද්‍යාකඛෙය්‍යාති: වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙව වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න වෙද්‍යාකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා සඤ්ඤාකඛෙය්‍යාති: සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙව සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න සඤ්ඤාකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා සඛ්ඛාරකඛෙය්‍යාති: සඛ්ඛාරකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙව සඛ්ඛාරකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න සඛ්ඛාරකඛෙය්‍යා.

රූපං ඛෙය්‍යාති: ආමන්‍යා. ඛෙය්‍යා විඤ්ඤාණකඛෙය්‍යාති: විඤ්ඤාණකඛෙය්‍යා ඛෙය්‍යා වෙව විඤ්ඤාණකඛෙය්‍යා ව. අවසෙසා ඛෙය්‍යා, න විඤ්ඤාණකඛෙය්‍යා.

14. රූප නොවූයෙ සකන නොවූයෙ වෙයි යත් : රූපය තබා අවශේෂ සකනියෝ රූප නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. රූපයත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ (පඤ්ඤාසකන විනිර්මුක්ත වූ නිර්වාණයත් ප්‍රඥප්තියත්) නොද රූප වෙයි, නොද සකන වෙයි. සකන නොවූවාහු රූපසකන නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

වේදනා නොවූයෙ සකන නොවූයෙ වෙයි යත් : වේදනාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකන නො වෙයි. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද වේදනා යැ, නොද සකනියෝ යැ. සකන නොවූවාහු වේදනාසකන නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

සංඥා නොවූයෙ සකන නොවූයෙ යැ යත් : සංඥාව තබා අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකන නො වෙයි. සංඥාවත් සකනියනුත් තබා අවශේෂයෝ නොද සංඥා යැ, නොද සකන වෙයි. සකන නොවූවාහු සංඥාසකන නොවූයෙ වෙයි යත් : එසේ යැ.

සංඝාර නොවූවාහු සකන නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ. සකන නොවූවාහු සංඝාරසකන නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යැ.

විඤාන නොවූයෙ සකන නොවූයෙ වෙයි යත් : විඤානය තබා අවශේෂ සකනියෝ විඤාන නොවූයෙ යැ, සකනියෝ යැ. විඤානය ද සකනියන් ද තබා අවශේෂයෝ නොද විඤාන යැ නොද සකනියෝ යැ. සකන නොවූවාහු විඤානසකන නොවූයෙ යැ යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ශ්‍රේෂ්ඨත්වවාර යි.

15. රූප සකන වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා-සකන වෙයි යත් : වේදනාසකන සකන ද වේදනාසකන ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකන නො වේ.

රූප සකන වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකන වෙයි යත් : සංඥාසකන සකන ද සංඥාසකන ද වෙයි. අවශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකන නො වේ.

රූප සකන වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ සංඝාරසකන වෙයි යත් : සංඝාරසකන සකන ද සංඝාරසකන ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඝාරසකන නො වේ.

රූප සකන වෙයි යත් : එසේ යැ. සකනියෝ විඤානසකන වෙයි යත් : විඤානසකන සකන ද විඤානසකන ද වෙයි. අව-ශේෂයෝ සකනියෝ යැ, විඤානසකන නො වේ.

16. වේදනා බැව්: ආමන්ත. බැව් රූපකවිකාව: රූපකවිකාව බැව් වේව රූපකවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න රූපකවිකාව.

වේදනා බැව්: ආමන්ත. බැව් සංකෘතවිකාව: සංකෘතවිකාව බැව් වේව සංකෘතවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න සංකෘතවිකාව.

වේදනා බැව්: ආමන්ත. බැව් සංකිර්ණවිකාව: සංකිර්ණවිකාව බැව් වේව සංකිර්ණවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න සංකිර්ණවිකාව.

වේදනා බැව්: ආමන්ත. බැව් විකෘතවිකාව: විකෘතවිකාව බැව් වේව විකෘතවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න විකෘතවිකාව.

17. සංකෘත බැව්: ආමන්ත. බැව් රූපකවිකාව: රූපකවිකාව බැව් වේව රූපකවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න රූපකවිකාව.

සංකෘත බැව්: ආමන්ත. බැව් වේදනාව: වේදනාව බැව් වේව වේදනාව ව. අවසෙසා බැව්, න වේදනාව.

සංකෘත බැව්: ආමන්ත. බැව් සංකිර්ණවිකාව: සංකිර්ණවිකාව බැව් වේව සංකිර්ණවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න සංකිර්ණවිකාව.

සංකෘත බැව්: ආමන්ත. බැව් විකෘතවිකාව: විකෘතවිකාව බැව් වේව විකෘතවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න විකෘතවිකාව.

18. සංකිර්ණ බැව්: ආමන්ත. බැව් රූපකවිකාව: රූපකවිකාව බැව් වේව රූපකවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න රූපකවිකාව.

සංකිර්ණ බැව්: ආමන්ත. බැව් වේදනාව: වේදනාව බැව් වේව වේදනාව ව. අවසෙසා බැව්, න වේදනාව.

සංකිර්ණ බැව්: ආමන්ත. බැව් සංකෘතවිකාව: සංකෘතවිකාව බැව් වේව සංකෘතවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න සංකෘතවිකාව.

සංකිර්ණ බැව්: ආමන්ත. බැව් විකෘතවිකාව: විකෘතවිකාව බැව් වේව විකෘතවිකාව ව. අවසෙසා බැව්, න විකෘතවිකාව.

16. වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

වේදනා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥාන-සකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද, වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

17. සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා සකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංසාරසකනි නො වේ.

සංඥා සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥානසකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ විඥානසකනි නො වේ.

18. සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූපසකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, රූපසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනාසකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, වේදනාසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥා-සකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි, අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, සංඥාසකනි නො වේ.

සංසාරයෝ සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ විඥාන-සකනි වෙයි යත්: විඥානසකනි සකනි ද විඥානසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ, විඥානසකනි නො වේ.

19. විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා රූපකඛණ්ඩාති: රූපකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව රූපකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා වේදනාකඛණ්ඩාති: වේදනාකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව වේදනාකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න වේදනාකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංකෘතකඛණ්ඩාති: සංකෘතකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංකෘතකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංකෘතකඛණ්ඩා.

විශුද්ධිණං ඛණ්ඩාති: ආමන්තා. ඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩාති: සංඛාරකඛණ්ඩා ඛණ්ඩා චෙව සංඛාරකඛණ්ඩා ච. අවසෙසා ඛණ්ඩා, න සංඛාරකඛණ්ඩා. (අනුලොමං)

20. න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මස්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මස්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න වේදනාකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මස්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා, න රූපං ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මස්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංකෘතකඛණ්ඩාති, ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මස්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මස්වා අවසෙසා න චෙව රූපං, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න සංඛාරකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

න රූපං න ඛණ්ඩාති: රූපං ධර්මස්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා: න රූපං, ඛණ්ඩා. රූපඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මස්වා අවසෙසා න චෙව රූපං න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න විශුද්ධිණංකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

21. න වේදනා න ඛණ්ඩාති: වේදනා ධර්මස්වා අවසෙසා ඛණ්ඩා න වේදනා, ඛණ්ඩා. වේදනඤ්ඤා ඛණ්ඩා ච ධර්මස්වා අවසෙසා න චෙව වේදනා, න ච ඛණ්ඩා. න ඛණ්ඩා න රූපකඛණ්ඩාති: ආමන්තා.

19. විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ රූප-සකනි වෙයි යත්: රූපසකනි සකනි ද රූපසකනි ද වෙයි. අව-ශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. රූපසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ වේදනා-සකනි වෙයි යත්: වේදනාසකනි සකනි ද වේදනාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. වේදනාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංඥාසකනි වෙයි යත්: සංඥාසකනි සකනි ද සංඥාසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංඥාසකනි නො වේ.

විද්‍යාන සකනි වෙයි යත්: එසේ යැ. සකනියෝ සංසාර-සකනි වෙයි යත්: සංසාරසකනි සකනි ද සංසාරසකනි ද වෙයි. අවශෙෂයෝ සකනියෝ යැ. සංසාරසකනි නො වේ.

20. රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි. සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු වේදනාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංඥාසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු සංසාරසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

රූප නොවූයේ සකනි නො වෙයි යත්: රූපය තබා අවශෙෂ සකනියෝ රූප නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. රූපය ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද රූප වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු විද්‍යානසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යි.

21. වේදනා නොවූවා සකනි නො වෙයි යත්: වේදනාව තබා අවශෙෂ සකනියෝ වේදනා නො වෙයි, සකනියෝ වෙති. වේදනාව ද සකනියන් ද තබා අවශෙෂයෝ නො ද වේදනා වෙයි, නො ද සකනියෝ වෙති. සකනි නොවූවාහු රූපසකනි නො වෙයි යත්: එසේ යැ.

න වේදනා න ඛෙදොති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකොදොති: ආමන්තා.

න වේදනා න ඛෙදොති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකොදොති:
ආමන්තා.

න වේදනා න ඛෙදොති: වේදනං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා
න වේදනා, ඛෙදා. වේදනාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව වේදනා, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න විශිෂ්ටකොදොති:
ආමන්තා.

22. න සංකෂ්ණ න ඛෙදොති: සංකෂ්ණං යපෙතො අවසෙසා
ඛෙදා න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා
න වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න රූපකොදොති:
ආමන්තා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදොති: සංකෂ්ණං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න වේදනාකොදොති:
ආමන්තා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදොති: සංකෂ්ණං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න සංකෂ්ණකොදොති:
ආමන්තා.

න සංකෂ්ණ න ඛෙදොති: සංකෂ්ණං යපෙතො අවසෙසා ඛෙදා,
න සංකෂ්ණ, ඛෙදා. සංකෂ්ණාඤ්ච ඛෙදෙ ව යපෙතො අවසෙසා න
වෙව සංකෂ්ණ, න ච ඛෙදා. න ඛෙදා න විශිෂ්ටකොදොති:
ආමන්තා.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

වේදනා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : වේදනාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි වේදනා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. වේදනාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද වේදනා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා විඥානසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

22. සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා රූපසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා වේදනාසකස් වේ යන්න : එසේ ය.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා සංඥාසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

සංඥා නොවුවා සකස් නොවෙයි යන්න : සංඥාව තමා අවශ්‍ය සකස්වෙයි සංඥා නොවෙයි, සකස්වෙයි වේ. සංඥාව ද සකස්වෙයි ද තමා අවශ්‍යවෙයි නොද සංඥා වේ, නොද සකස්වෙයි වේ. සකස් නොවුවා විඥානසකස් නොවෙයි යන්න : එසේ ය.

23. න සඛිබුරු න බ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා, න බ්‍රෙද්ධා න රූපකබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා, න බ්‍රෙද්ධා න වේදනා-කබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා, න බ්‍රෙද්ධා න සංකෘත-කබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න සඛිබුරු න බ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා, න බ්‍රෙද්ධා න විශිෂ්ට-කබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

24. න විශිෂ්ටං න බ්‍රෙද්ධාති: විශිෂ්ටං යංපඤ්ඤා අවසෙසා බ්‍රෙද්ධා න විශිෂ්ටං, බ්‍රෙද්ධා. විශිෂ්ටංඤ්ඤා බ්‍රෙද්ධා ව යංපඤ්ඤා අවසෙසා න වේදි විශිෂ්ටං, න ව බ්‍රෙද්ධා. න බ්‍රෙද්ධා න රූපකබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න විශිෂ්ටං න බ්‍රෙද්ධාති: විශිෂ්ටං යංපඤ්ඤා අවසෙසා බ්‍රෙද්ධා න විශිෂ්ටං, බ්‍රෙද්ධා. විශිෂ්ටංඤ්ඤා බ්‍රෙද්ධා ව යංපඤ්ඤා අවසෙසා න වේදි විශිෂ්ටං, න ව බ්‍රෙද්ධා. න බ්‍රෙද්ධා න වේදනාකබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න විශිෂ්ටං න බ්‍රෙද්ධාති: විශිෂ්ටං යංපඤ්ඤා අවසෙසා බ්‍රෙද්ධා න විශිෂ්ටං, බ්‍රෙද්ධා. විශිෂ්ටංඤ්ඤා බ්‍රෙද්ධා ව යංපඤ්ඤා අවසෙසා න වේදි විශිෂ්ටං, න ව බ්‍රෙද්ධා. න බ්‍රෙද්ධා න සංකෘත-කබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා.

න විශිෂ්ටං න බ්‍රෙද්ධාති: විශිෂ්ටං යංපඤ්ඤා අවසෙසා බ්‍රෙද්ධා න විශිෂ්ටං, බ්‍රෙද්ධා. විශිෂ්ටංඤ්ඤා බ්‍රෙද්ධා ව යංපඤ්ඤා අවසෙසා න වේදි විශිෂ්ටං, න ව බ්‍රෙද්ධා. න බ්‍රෙද්ධා න සඛිබුරු-කබ්‍රෙද්ධාති: ආමනායා. (පව්වතිකං)

සුද්ධබ්‍රෙද්ධාලංකාරො.

පාද්‍යානතිනිදේශ්‍යාලංකාරො නිවේදනො.

23. සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු රූපසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු වේදනාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංඥාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

සංස්කාර නොවූවාහු සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. සකඤ්ඤා නොවූවාහු විඤ්ඤාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යි.

24. විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු රූපසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු වේදනාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංඥාසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ.

විඤ්ඤා නොවූයේ සකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: විඤ්ඤාය තඛා අවශෙෂ සකඤ්ඤායේ විඤ්ඤා නොවෙයි, සකඤ්ඤායේ යැ. විඤ්ඤාය ද සකඤ්ඤායන් ද තඛා අවශෙෂයේ නොද විඤ්ඤා යැ, නොද සකඤ්ඤායේ යි. සකඤ්ඤා නොවූවාහු සංස්කාරසකඤ්ඤා නොවෙයි යත්: එසේ යැ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

ඉද්ධ ඝනත්ත මූලපත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්තිනිර්දේශවාර නිමි.

2. පවිත්‍ර උපාදවාරො

1. යසස රූපකඛ්ඤා උපායේ තසස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති: අසංඝර්ෂණං උපපජ්ජන්තං තෙසං රූපකඛ්ඤා උපායේති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං රූපකඛ්ඤා ච උපායේති. වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤා උපායේ තසස රූපකඛ්ඤා උපායේති: අරූපං උපපජ්ජන්තං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා උපායේති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති. රූපකඛ්ඤා ච උපායේති. (අනුලොම සුග්ගල)

2. යස රූපකඛ්ඤා උපායේ තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති: අසංඝර්ෂණං තස රූපකඛ්ඤා උපායේති, නො ච තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරෙ තස රූපකඛ්ඤා ච උපායේති, වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති.

යස වා පන වේදනාකඛ්ඤා උපායේ තස රූපකඛ්ඤා උපායේති: අරූපෙ තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති, නො ච තස රූපකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරෙ තස වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති, රූපකඛ්ඤා ච උපායේති. (අනුලොම ඔක්කාස)

3. යසස යස රූපකඛ්ඤා උපායේ තසස තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති: අසංඝර්ෂණං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස රූපකඛ්ඤා උපායේති, නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස රූපකඛ්ඤා ච උපායේති, වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති.

යසස වා පන යස වේදනාකඛ්ඤා උපායේ තසස තස රූපකඛ්ඤා උපායේති: අරූපං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා උපායේති, නො ච තෙසං තස රූපකඛ්ඤා උපායේති. පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා ච උපායේති, රූපකඛ්ඤා ච උපායේති. (අනුලොම සුග්ගලොක්කාස)

4. යසස රූපකඛ්ඤා නුපායේ තසස වේදනාකඛ්ඤා නුපායේති: අරූපං උපපජ්ජන්තං තෙසං රූපකඛ්ඤා නුපායේති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤා නුපායේති. සබ්බෙසං චිත්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤා ච නුපායේති, වේදනාකඛ්ඤා ච නුපායේති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤා නුපායේ තසස රූපකඛ්ඤා නුපායේති: අසංඝර්ෂණං උපපජ්ජන්තං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා නුපායේති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා නුපායේති. සබ්බෙසං චිත්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා නුපායේති, රූපකඛ්ඤා ච නුපායේති. (පවිට්ඨිකසුග්ගල)

2. ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර

1. යම්කිසි රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්‍යා (අසංඥසත්ත්වයට උප-ප්‍රාප්ති වශයෙන් පැමිණෙන) ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාර හවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම්කිසි වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදී. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

2. යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්ව වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම් තැනෙකු හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

3. යම්කිසි යම් තැනෙකු රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකු වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. රූපස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභ්ග ලොකාස යි.)

4. යම්කිසි රූපස්කන්ධ නූපදීනම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අරූපහවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී.

යළි යම්කිසි හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: අසංඥසත්ත්වයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. ව්‍යුහ වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

5. යස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: උපාජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: උපාජ්ඣති. (පච්චර්ඣික ඔක්කාස)

6. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: අරූපං උපාජ්ඣතානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, නො ච ධෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, සංඛිධං වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති: අසංකප්පානං උපාජ්ඣතානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං නුපාජ්ඣති, සංඛිධං වචනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපාජ්ඣති. (පච්චර්ඣික සුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනවාරො.

7. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: ආමනායා.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: ආමනායා. (අනුලොමසුග්ගල).

8. යස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අසංකප්පානෙක තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තස් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්. (අනුලොම ඔක්කාස)

9. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අසංකප්පානානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච ධෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත් තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං උපාජ්ඣත්, පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤාං ච උපාජ්ඣත්. (අනුලොම- සුග්ගලොකාස)

5. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුප්‍රසාදි නම් එහි වේදනාස්කන්ධ කුප්‍රසාදි යැ යත්: උපද්ධි.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ කුප්‍රසාදි නම් එහි රූපස්කන්ධ කුප්‍රසාදි යැ යත්: උපද්ධි.

6. යම්කල්හි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුප්‍රසාදි නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ කුප්‍රසාදි යැ යත්: අරූපභවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුප්‍රසාදි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද කුප්‍රසාදන වෙයි. චක්‍රිත වන්නා වූ එ හැමට එහි රූපස්කන්ධ ද කුප්‍රසාදි. වේදනාස්කන්ධ ද කුප්‍රසාදි.

යළි යම්කල්හි හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ කුප්‍රසාදි නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ කුප්‍රසාදි යැ යත්: අසංඝස්සන්ධියෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ කුප්‍රසාදි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුප්‍රසාදන වෙයි. චක්‍රිත වන්නා වූ එ හැමට එහි වේදනාස්කන්ධ ද කුප්‍රසාදි, රූපස්කන්ධ ද කුප්‍රසාදි. (ප්‍රකාශිත පුද්ගලාචාරය යි.)

ප්‍රකාශිතපත්තමාර යි.

7. යම්කල්හි රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපති යත්: එසේ යැ.

යළි යම්කල්හි හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපති යත්: එසේ යි.

8. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් එතන්හි වේදනාස්කන්ධ උපති යත්: අසංඝස්සන්ධි වූ එහි රූපස්කන්ධ උපති, එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපති. පඤ්චොකාරභව වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපති, වේදනාස්කන්ධ ද උපති.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපති යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපති, එහි රූපස්කන්ධ නොද උපති. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපති, රූපස්කන්ධ ද උපති.

9. යම්කල්හි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපති යත්: අසංඝස්සන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපති, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපති. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපති, වේදනාස්කන්ධ ද උපති.

යළි යම්කල්හි හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපති යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපති, ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපති. පඤ්චොකාරභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපති, රූපස්කන්ධ ද උපති.

10. යස්ස රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: නස්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස්ස රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: නස්ථි. (පච්චිතිකපුග්ගල)

11. යස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: උපාස්සත්.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: උපාස්සත්. (පච්චිතික ඕකාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: අරූපානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සත්, නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සත්. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං ච චූෂාස්සත්, වේදනාකඛ්ඤාං ච චූෂාස්සත්.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සත් තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සාති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං චූෂාස්සත්, නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං චූෂාස්සත්. සුඤ්චාචාසානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච චූෂාස්සත්, රූපකඛ්ඤාං ච චූෂාස්සත්. (පච්චිතික පුග්ගලොකාස)

අතිතවාසො.

13. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්තිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්තිති: යෙ අරූපං උපපජ්ජාති පච්චිතිකාසිස්සන්ති තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති රූපකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති. (අනුලොචපුග්ගල)

14. යස් රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්තිති: අසඤ්ඤාසත්ත තස් රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති, නො ච තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති. පඤ්චොකාරො තස් රූපකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති තස් රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්තිති: අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං උපාස්සන්ති. පඤ්චොකාරො තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති රූපකඛ්ඤාං ච උපාස්සන්ති. (අනුලොච ඕකාස)

10. යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ නූතන යන්: නැත.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට රූප-ස්කන්ධ නූතන යන්: නැත. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලයෙකු)

11. යම් තැනෙකු රූපයකින්ම නූතන නම් එතැනින් වේදනා ස්කන්ධ නූතන යන්: උපත.

යළි යම් තැනෙකු රූපයකින්ම නූතන නම් එතැනින් රූපයකින්ම නූතන යන්: උපත. (ප්‍රත්‍යක්ෂානුකූලය)

12. යම්කිසි යම් තැනෙකු රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ නූතන යන්: අරූප වූ ඔවුන්ට එහි රූපයකින්ම නූතන. ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූතන වෙයි. ඉද්ධාචාර වූ ඔවුන්ට එහි රූපයකින්ම ද නූතන, වේදනාස්කන්ධ ද නූතන.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම නූතන නම් ඔහුට එහි රූපයකින්ම නූතන යන්: අසංඝට වූ ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ නූතන. ඔවුන්ට එහි රූපයකින්ම නොද නූතන වෙයි. ඉද්ධාචාර වූ ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූතන, රූපයකින්ම ද නූතන. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලානුකූලය)

අනිත්‍යයයි.

13. යම්කිසි රූපයකින්ම (මතු) උපදන නම් ඔහුට වේදනා ස්කන්ධ උපදන යැ යන්: එසේ යැ.

යළි යම්කිසි රූපයකින්ම උපදන නම් ඔහුට රූප-ස්කන්ධ උපදන යැ යන්: යම් කෙනෙක් අරූපවශයෙන් ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධ උපදන යැ. ඔවුන්ට රූපයකින්ම නොද උපදන යැ. සෙසු ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධ ද උපදන යැ, රූපයකින්ම ද උපදන යි.

14. යම් තැනෙකු රූපයකින්ම උපදන නම් එතැනින් වේදනාස්කන්ධ උපදන යැ යන්: අසංඝට වූ එහි රූපයකින්ම උපදන යැ. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදන වෙයි. පඤ්චොක්කාරවූ එහි රූපයකින්ම ද උපදන යැ, වේදනාස්කන්ධ ද උපදන යි.

යළි යම් තැනෙකු රූපයකින්ම උපදන නම් එහි රූපයකින්ම උපදන යන්: අරූපවූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපදන යැ. එහි රූපයකින්ම නොද උපදන යැ, පඤ්චොක්කාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදන යැ, රූපයකින්ම ද උපදන යි.

15. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: අසංඝර්ශකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

16. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣති පටිච්ඡිධායිකානී, තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: ආමන්සා. (පටිච්ඡිකපුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති.

යත් චා පන වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: උපපජ්ඣති. (පටිච්ඡික ඕකාස)

18. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣතිති: අසංඝර්ශකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපපජ්ඣති. (පටිච්ඡික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාචො.

15. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහව එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යළි යමක්භව භෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහව එහි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදනෙ යැ. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ, රූපස්කන්ධ ද උපදනෙ යි. (අනුලොම පුග්ග ලොකාස යි.)

16. යමක්භව රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: යම් කෙනෙක් අරූපභවයෙහි ඉපැද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්භව භෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

17. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ භෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එතන්හි රූපස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

18. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්භව භෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහව එහි රූපස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදනෙ වෙයි. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි. (පච්චිතික පුග්ගලොකාස යි.)

අනාගතවාර යි.

19. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: සංඛේසං වච්ඡානානං අරූපං උපපජ්ඣානානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ඣානානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්. රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

20. යස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: සංඛේසං වච්ඡානානං අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ඣානානං තෙසං සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. චතුරොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්. වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

21. යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: අසංඝඤ්ඤාතො තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. පඤ්චොකාරො තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, පඤ්චොකාරො තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

22. යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තත් සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යත් වා පන සංඝඤ්ඤාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

23. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: සුඤ්චාචාසං උපපජ්ඣානානං, අසංඝඤ්ඤානං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරො වච්ඡානානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

19. යමක්භව රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්භව හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අරූපභවයට උපගත වන්තා වූ එ හැමට වේදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

20. යමක්භව වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට සංඤාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යමක්භව හෝ සංඤාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන්තා වූ අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා වූ එ හැමට සංඤාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරොකාර පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට සංඤාස්කන්ධ ද උපන. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම සුභ්ගෙ යි.)

21. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: අසංඤ්ඤා වූ එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. පඤ්චොකාර වූ එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: අරූපභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ උපන. එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභව වූ එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

22. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් එහි සංඤාස්කන්ධ උපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඤාස්කන්ධ උපනි නම් එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඔකාස යි.)

23. යමක්භව යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ අසංඤ්ඤාසංඝටයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපන. අවගෙහයන් කෙරෙහි පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යමක්භව හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ උපනි නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: පඤ්චොකාරභවයෙන් ව්‍යුහ වන්තාවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ උපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චොකාරභවයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද උපන. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

24. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣාති: සුඛාචාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. සංඝිකාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන යත් සංඝිකාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්, තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති: චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං චචනානං තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් සංඝිකාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්ලායාකාය)

25. යසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: නත්ථි,

26. යසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස සංඝිකාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යසං චා පන සංඝිකාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: නත්ථි. (පට්ඨනිකප්පශ්ශෙල)

27. යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: උපපජ්ඣත්.

යත් චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත්, තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

28. යත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තත් සංඝිකාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: ආමනාය.

යත් චා පන සංඝිකාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත් තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති: ආමනාය. (පට්ඨනික ඔකාය)

29. යසං යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣාති: පඤ්චොකාරං චචනානං අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣත්. සුඛාචාරං පටිච්ඡිදනානං, අසංඝිකාකඛ්ඤේ චචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣත්.

24. යම්කිසි යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද උපන. අවශේෂයන් කෙරෙහි චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපන.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ උපන නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපන, ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. චතුරොක්කාර පක්ඛිංවොක්කාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපන. වෙදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොක්කාස යි.)

25. යම්කිසි රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති.

26. යම්කිසි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම්කිසි හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: නැති. (පටිච්චික පුග්ගල යි.)

27. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: උපන.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ නූපන නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

28. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපන නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි.

29. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධ නූපන යත්: පක්ඛිංවොක්කාරභවයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද නූපත්තෙ වෙයි. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥසත්තෙයෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වෙදනාස්කන්ධ ද නූපන.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං, අසංකල්පනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣති. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංකල්පනං චන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣත්. රූපකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣති.

30. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සංකල්පනං නුප්පජ්ඣති: චතුරාරාධාරං පඤ්ඤාචාරං චන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං - නුප්පජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංකල්පනං නුප්පජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනං චන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣති සංකල්පනං ච නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සංකල්පනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් සංකල්පනං නුප්පජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නුප්පජ්ඣති, සුඤ්ඤාචාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පනං චන්තානං තෙසං තත් සංකල්පනං ච නුප්පජ්ඣත්. වේදනාකඛ්ඤාං ච නුප්පජ්ඣති. (පච්චික පුග්ගලොකාස)

පච්චිකපනාතිකවාරො.

31. යස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති: පච්චිකපනානං පඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං, අසංකල්පනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති: සංකල්පනං චන්තානං, අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං අසංකල්පනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති. රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

32. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. තස්ස සංකල්පනං නුප්පජ්ඣති: පච්චිකපනානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සංකල්පනං නුප්පජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරාරාධාරං. පඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති සංකල්පනං ච උපපජ්ඣති.

1. අසංකල්පනං තෙසං - රෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනුවනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපන. රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

30. යමක්හට යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපන යත්: චතුර්වේකාර පඤ්චවේකාර භවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද නූපන. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපන.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ නූපති නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නූපන. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේනුවනට යැ අසංඥාසකයෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද නූපන. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පව්වනික පුග්ගලොකාස යි.)

පව්වුප්පත්තාසීතවාර යි.

31. යමක්හට රූපස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ (මතු) උපදනෙ යැ යත්: පඤ්චවේකාර භවයෙහි උපදනා පස්වීම-භවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශේෂයන් කෙරෙහි පඤ්චවේකාරයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද උපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද (මතු) උපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ උපදී යැ යත්: ව්‍යුහ වන භූමිට යැ අරූපභවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද උපදියි. පඤ්චවේකාරභවයෙහි උපදනවුනට යැ අසංඥාසකයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදනෙ යැ. රූපස්කන්ධ ද උපදී.

32. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ උපදනෙ යැ යත්: පස්වීමභවික වූ උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ උපදියි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නොද (මතු) උපදනෙ යැ. අවශේෂයන් පකරෙහි චතුර්වේකාර පඤ්චවේකාර භවයෙහි උපදනා ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද උපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද උපදනෙ යි.

යනාදී වා පන සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි තසං වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි: සංගීතයං වචනානං, අසංගීතයං උපරිස්ථානං තෙසං සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි. නො ව තෙසං වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි. වතුචෝකාරං පඤ්චෝකාරං උපරිස්ථානං තෙසං සංගීතයකිනි ව උපරිස්ථානි. වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි. (අනුලෝම ප්‍රකාශ)

33. යත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි: අසංගීතයෙන තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි. නො ව තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි. පඤ්චෝකාරෙ තත් රූපකරකිනි ව උපරිස්ථානි. වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි.

යත්වා පන වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි, තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි: අරුපෙ තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි. නො ව තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි. පඤ්චෝකාරෙ තත් වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි රූපකරකිනි ව උපරිස්ථානි.

34. යත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි තත් සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි: ආමානං.

යත් වා පන සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි ආමානං. (අනුලෝමවිකාස)

35. යනාදී යත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි, තසං තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි: පච්ඡිමභවිකානං, පඤ්චෝකාරං උපරිස්ථානං, අසංගීතයං උපරිස්ථානං තෙසං තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි. නො ව තෙසං තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි. ඉතරෙසං පඤ්චෝකාරං උපරිස්ථානං තෙසං තත් රූපකරකිනි ව උපරිස්ථානි. වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි.

යනාදී වා පන යත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි තසං තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි: පඤ්චෝකාරං වචනානං, අරුපානං තෙසං තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි, නො ව තෙසං තත් රූපකරකිනි උපරිස්ථානි. පඤ්චෝකාරං උපරිස්ථානං තෙසං තත් වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි රූපකරකිනි ව උපරිස්ථානි.

36. යනාදී යත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි තසං තත් සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි: පච්ඡිමභවිකානං උපරිස්ථානං තෙසං තත් වේදනාකරකිනි උපරිස්ථානි. නො ව තෙසං තත් සංගීතයකිනි උපරිස්ථානි. ඉතරෙසං වතුචෝකාරං පඤ්චෝකාරං උපරිස්ථානං තෙසං තත් වේදනාකරකිනි ව උපරිස්ථානි. සංගීතයකිනි ව උපරිස්ථානි.

යළි යම්කිසි භෞතික සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: ව්‍යුහ වන භූමිය යැ අසංඥාසන්ධියෙහි ලපදනාවක් යැ යන ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. ඔවුන්ට වේදනාස්කන්ධය නොදු ලෙසින්. වතුමාකාර පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය ද ලෙසින් යැ. වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින්. (අනුලොම සුගතය යි.)

33. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: අසංඥාසන්ධියෙහි වූ එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින්. එහි වේදනාස්කන්ධය නොදු ලෙසින් යැ. පඤ්චමාකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද ලෙසින්. වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින් යි.

යළි යම් තැනෙකැ භෞතික වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: අරූපයෙහි වූ එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. එහි රූපස්කන්ධය නොදු ලෙසින්. පඤ්චමාකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින් යැ. රූපස්කන්ධය ද ලෙසින්.

34. යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ භෞතික සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: එසේ යි. (අනුලොම ඕකාසය යි.)

35. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පඤ්චමාකාරයෙහි ලපදනා පස්විම භවිකයන්ට යැ අසංඥාසන්ධියෙහි ලපදනාවක් යැ යන ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින්. ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය නොදු ලෙසින් යැ. අවශ්‍ය වූ පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද ලෙසින්. වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින් යි.

යළි යම්කිසි භෞතික යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පඤ්චමාකාරයෙන් ව්‍යුහ ව්‍යුහවත්තය යැ අරූපයන්ට යැ යන ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොදු ලෙසින්. පඤ්චමාකාරයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින් යැ රූපස්කන්ධය ද ලෙසින්.

36. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධයක් ලෙසින් නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධයක් ලෙසින් යැ යත්: පස්විම භවික වැ ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධයක් ලෙසින්. ඔවුන්ට එහි සංඥාස්කන්ධය (අනාගතයෙහි) නොදු ලෙසින් යැ. සෙසු වතුමාකාර පඤ්චමාකාර භවයෙහි ලපදනා ඔවුන්ට එහි වේදනාස්කන්ධය ද ලෙසින්. සංඥාස්කන්ධය ද ලෙසින් යි.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකම්මෙධං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣති: වතුචොකාරො පඤ්චොකාරො විචන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං උපපජ්ඣති. වතුචොකාරො පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣති වේදනාකම්මෙධං ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

37. යස්ස රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: සංඛිසං විචන්තානං, අරූපං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති. වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති: රූපකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: සංඛිසං විචන්තානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති,

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ඣන්තානං¹ තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සඤ්ඤාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකම්මෙධං ච නුපපජ්ඣති. (පට්ටිකපුග්ගල)

39. යත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් රූපකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: උපපජ්ඣති.

40. යත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: ආමන්ත.

යත් වා පන සඤ්ඤාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති තත් වේදනාකම්මෙධං නුපපජ්ඣති: ආමන්ත. (පට්ටිකපුග්ගල)

1. පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣන්තානං - මෙසං.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධ උපදන නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධ උපදී යැ යත්: වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ උපදන යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද උපදියි. වතුචෝකාරයෙහි පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද උපදන යැ. වේදනාස්කන්ධ ද උපදී. (අනුලොම පුග්ගලොකාස යි.)

37. යමක්හට රූපස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත්පන්න වන හැමට යැ අරූපහවයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ නූපදියි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ යැ. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූප හවයෙහි පස්විමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට රූපස්කන්ධ ද නූපදියි. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පස්විමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට රූපස්කන්ධ නොද නූපදියි. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපහවයෙහි පස්විමභවිකයනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ රූපස්කන්ධ ද නූපදී.

38. යමක්හට වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: ව්‍යුත්පන්න වන හැමට යැ අසංඥස්කන්ධයෙහි උපදන වුනට යැ යන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ නොද නූපදනෙ ය. පිරිනිවේන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ ද නූපදියි. සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යි.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: පස්විම භවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට යැ යන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද නූපදියි. පිරිනිවේන ඔවුනට සංඥාස්කන්ධ ද නූපදනෙ යැ. වේදනාස්කන්ධ ද නූපදී. (පට්ඨනික පුග්ගල යි.)

39. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධ නූපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: උපදනෙ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ වේදනාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් එහි රූපස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: උපදී.

40. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධ නූපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ යැ යත්: එසේ යි.

යළි යම් තැනෙක හෝ සංඥාස්කන්ධ නූපදනෙ නම් ඒ වේදනාස්කන්ධ නූපදී යැ යත්: එසේ යි. (පට්ඨනික ඕකාස යි.)

41. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරො වචනානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බතානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති, වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරො උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බතානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං, තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති, රූපකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

42. යස්ස යත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: චතුරොකාරො පඤ්චොකාරො වචනානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බතානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්ඤේ තුපපජ්ඣති. පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච තුපපජ්ඣති. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුප්පනානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්, තස්ස වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, වේද්‍යාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති,

යස්ස වා පන වේද්‍යාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති, තස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: අමනා.

41. යම්කිසි යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ තුළදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන යැ යත්: පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට යැ අරූපයනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ තුළදීයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද තුළදෙන යැ. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ තුළදීයි, වේදනාස්කන්ධ ද තුළදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධ තුළදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට යැ අසංඥසන්ධියෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදෙන යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද තුළදීයි. පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට යැ අරූපයෙහි - පශ්චිමභවිකයනට යැ අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වනුවනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළදෙන යැ. රූපස්කන්ධ ද තුළදී.

42. යම්කිසි යම් තැනෙකැ වේදනාස්කන්ධ තුළදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන යැ යත්: වතුචෝකාර පඤ්චෝකාර හවයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදීයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ නොද තුළදෙන යැ. පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥසන්ධියනට යැ යන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ ද තුළදීයි. සංඥාස්කන්ධ ද තුළදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධ තුළදී යැ යත්: පශ්චිමභවිකයනට යැ පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ තුළදෙන යැ. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධ නොද තුළදීයි. පිරිනිවේනවුනට යැ අසංඥසන්ධියනට යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද තුළදෙන යැ. වේදනාස්කන්ධ ද තුළදී. (පච්චික ප්‍රශ්නලෝකාස යි.)

පවිච්ඡිදපත්තානාගතවාර යි.

43. යම්කිසි රූපස්කන්ධ උපති නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධ උපදෙන යැ යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධ උපත, ඔවුනට වේදනාස්කන්ධ නොද උපදෙන යැ. අවගෙහයනට රූපස්කන්ධ ද උපත. වේදනාස්කන්ධ ද උපදෙන යි.

යළි යම්කිසි හෝ වේදනාස්කන්ධ උපදෙන නම් ඔහුට රූපස්කන්ධ උපත යත්: එසේ යි.

T-6

44. යස්ස වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමග්ගිකානං තෙසං වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45. යස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: අසංකෘතියාකම්මෙය්‍ය තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස් රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස් චා පන වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: අරූපෙ තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති, නො ච තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

46. යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස් චා පන සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොපාකාරෙ පච්ඡිමග්ගිකානං, අසංකෘතියාකම්මෙය්‍ය තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: අරූපානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, රූපකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

48. යස්ස යස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමග්ගිකානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරොපාකාරානං, පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති, සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස් සංකෘතියාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකම්මෙය්‍ය උපපජ්ඣති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

44. යම්කිසි වෙනස්කමක් උපති නම් ඔහුට සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : පස්විමහවික වූ ඔවුන්ට වෙනස්කමක් ලෙසට ඔවුන්ට සංඥාප්තියක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය වූ ඔවුන්ට වෙනස්කමක් ද ලෙසට. සංඥාප්තියක් ද ලෙසට යැ.

යළි යම්කිසි වෙන් සංඥාප්තියක් ලෙසට නම් ඔහුට වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි.

45. යම් තැනෙකු රූපයක් ලෙසට නම් එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ යත් : අසංඥාප්තියක් වූ එහි රූපයක් ලෙසට. එහි වෙනස්කමක් නොද ලෙසට යැ. පඤ්චාකාරයක් වූ එහි රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට. වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ.

යළි යම් තැනෙකු හෝ වෙනස්කමක් ලෙසට නම් එහි රූපයක් ලෙසට යත් : අරූපයක් වූ එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ. එහි රූපයක් ලෙසට නොද ලෙසට. පඤ්චාකාරයක් වූ එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ. රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට.

46. යම් තැනෙකු වෙනස්කමක් ලෙසට නම් එහි සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකු හෝ සංඥාප්තියක් ලෙසට නම් එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි. (අනුලෝම ඔකාස යි.)

47. යම්කිසි යම් තැනෙකු රූපයක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ යත් : පඤ්චාකාරයෙහි පස්විමහවිකයන්ට යැ අසංඥාප්තියන්ට යැ යන ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට. ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට. වෙනස්කමක් ද ලෙසට යි.

යළි යම්කිසි වෙන් යම් තැනෙකු වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි රූපයක් ලෙසට යත් : අරූපයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යැ. ඔවුන්ට එහි රූපයක් ලෙසට නොද ලෙසට. පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට යැ. රූපයක් ලෙසට ද ලෙසට.

48. යම්කිසි යම් තැනෙකු වෙනස්කමක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි සංඥාප්තියක් ලෙසට යැ යත් : පස්විමහවික වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට. ඔවුන්ට එහි සංඥාප්තියක් නොද ලෙසට යැ. අවශ්‍ය වතුප්චාකාර පඤ්චාකාරයක් වූ ඔවුන්ට එහි වෙනස්කමක් ද ලෙසට. සංඥාප්තියක් ද ලෙසට යි.

යළි යම්කිසි වෙන් යම් තැනෙකු සංඥාප්තියක් ලෙසට නම් ඔහුට එහි වෙනස්කමක් ලෙසට යත් : එසේ යි. (අනුලෝම පුත්තලෝකාස යි.)

49. යසස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති තසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : නත්ථි.

යසස වා පන වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

50. යසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : නත්ථි.

යසස වා පන සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති. (පට්ටතිකපුත්තල)

51. යස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති, තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

යස වා පන වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : උපප්පසති.

52. යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං.

යස වා පන සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං. (පට්ටතික ඔකාස)

53. යසස යස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : අරුපානං තෙසං තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති, නො ච තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස රූපකම්මෙයා ච නුපප්පසති, වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති.

යසස වා පන යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසතිති : පඤ්චායානං පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘතියානං තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති, නො ච තෙසං තස රූපකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං, අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති, රූපකම්මෙයා ච නුපප්පසති.

54. යසස යස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : ආමනං.

යසස වා පන යස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති තසස තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසතිති : පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස සංකෘතියාකම්මෙයා නුපප්පසති. නො ච තෙසං තස වේදනාකම්මෙයා නුපප්පසති. සුඤ්චායානං, අසංකෘතියානං තෙසං තස සංකෘතියාකම්මෙයා ච නුපප්පසති, වේදනාකම්මෙයා ච නුපප්පසති. (පට්ටතික පුත්තලොකාස)

අතිතානාගතවාරො.

පට්ඨති උපපාදවාරො නිවසීතො.

49. යමක්හට රූපස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධ කුපන යත් : උපති.

50. යමක්හට වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : නැති.

යළි යමක්හට හෝ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : උපති. (පට්ඨනික පුග්ගල යි.)

51. යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපති නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : උපදනේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් එහි රූපස්කන්ධ කුපන යත් : උපති.

52. යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යම් තැනෙකැ හෝ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : එසේ යි. (පට්ඨනික ඕකාස යි.)

53. යමක්හට යම් තැනෙකැ රූපස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : අරූපභව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ කුපන. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද කුපදනේ යැ. ශුද්ධාවාසයනව යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ යන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ ද කුපන. වෙදනාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධ කුපන යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ අසංඥසත්වයනව යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපදනේ යැ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධ නොද කුපන. ශුද්ධාවාසයනව යැ අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනව යැ යන ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ. රූපස්කන්ධ ද කුපති.

54. යමක්හට යම් තැනෙකැ වෙදනාස්කන්ධ කුපති නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ යත් : එසේ යැ.

යළි යමක්හට හෝ යම් තැනෙකැ සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධ කුපන යත් : පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ කුපදනේ යැ. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධ නොද කුපන. ශුද්ධාවාසයනව යැ අසංඥසත්වයනව යැ යන ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධ ද කුපදනේ යැ. වෙදනාස්කන්ධ ද කුපති. (පට්ඨනික පුග්ගලොකාස යි.)

අතිතානුකූල යි.

ප්‍රවෘත්ති උත්පාදවාර නිමි.

3. පවත්වනීරෝධවාරෝ

1. යසස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අරූපා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම සුභග)

2, යස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්ත තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. නො ච තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරො තස රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති,

යස වා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අරූප තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති නො ච තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තස වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම ඕකාස)

3. යසස යස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසස තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති.

යසස වා පන යස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තසස තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣතීති: අරූපා වචනානං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස වේදනාකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම සුභගලොකාස)

3. ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර

1. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය - නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කිසි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

2. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්‍ය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමාවකාශ යි.)

3. යම්කිසි යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අරූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුත්තලොකාශ යි.)

4. යසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති,

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : අසංසුඤ්ඤානං වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

5. යත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ඔකාස)

6. යත් යත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : අරූපා වචනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣතිති : අසංසුඤ්ඤානං වචනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣති. සංවේදකං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣති. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

7. යත් රූපකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣතීති : ආමනා. යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣතීති : ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

4. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වෙනස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙනස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්පන්න ඔවුනට වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට වෙනස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

5. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

6. යම්කිසි යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරුපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙනස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙනස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කිසි යම් තැනෙක වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අසංඝට්ඨයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන ඔවුනට එහි වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රවය වූ සියලු ඔවුනට එහි වෙනස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තාර යි.

7. යම්කිසි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. තවද යම්කිසි වෙනස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

8. යස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අසංකෘතං තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස, පඤ්චොධාකාරෙ තස් රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස, වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරෙ තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. (අනුලොම ඕක්කාස)

9. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අසංකෘතං තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරං තස් රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස.

යස්ස වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපානං තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස නො ච තස් රූපකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣස්ස. පඤ්චොධාකාරං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස, රූපකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣස්ස. (අනුලොම සුග්ගලොකාස)

10. යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නස්. යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නස්. (පට්ටනික සුග්ගල)

11. යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නිරුජ්ඣස්ස. යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : නිරුජ්ඣස්ස. (පට්ටනික ඕක්කාස)

12. යස්ස යස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්සාති : අරූපානං තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස. නො ච තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣස්ස. සුද්ධාධානං තස් රූපකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣස්ස, වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣස්ස.

8. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසත්‍ව වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොපාකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චොපාකාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී (අනුලොමාවකාශ යි.)

9. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාසත්‍ව වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

10. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නැති. තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

11. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

12. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවී. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවී.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛිජේය්‍ය න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තස්ස තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : අසංඝායකානං තෙසං තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. නො ව තෙසං තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. සුද්ධාචායානං තෙසං තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය ව න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, රූපකඛිජේය්‍ය ව න නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. (පට්ටනික පුග්ගලොකාස)

අතිතවාචො.

13. යස්ස රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තස්ස වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : ආමන්‍යා.

යස්ස වා පන වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තස්ස රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : පටිච්ඡම්භවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්‍යානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්‍යා පටිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වට්ටන්‍යානං තෙසං වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. නො ව තෙසං රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, රූපකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : අසංඝායකො තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. නො ව තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. පඤ්චොපාකාරෙ තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. පඤ්චොපාකාරෙ තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, වේදනාකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය.

යත් වා පන වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : අරූපෙ තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, නො ව තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, පඤ්චොපාකාරෙ තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, රූපකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. (අනුලොම ඔකාස)

15. යස්ස යත් රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තස්ස තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : අසංඝායකානං තෙසං තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය නො ව තෙසං තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, වේදනාකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය තස්ස තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍යාති : අරූපානං තෙසං තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, නො ව තෙසං තත්‍ය රූපකඛිජේය්‍ය නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත්‍ය වේදනාකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය, රූපකඛිජේය්‍ය ව නිරුජ්ඣතිත්‍ය්‍ය. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : අසංඥාසක ධූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාස ධූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අතීතවාර යි.

13. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පස්විමභවික වූ අරූපයෙහි උපද්‍යානුනට ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපද පිරි-නිවේන්තානු නම් ඔවුනට ද වෘත්ත වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසක ධූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර ධූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප ධූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර ධූ එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යැ රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥාසක ධූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර ධූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අරූප ධූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර ධූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

16. යසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනා-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : පටිඝිමහවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං,
යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පටිනිබ්බාදිස්සන්තී තෙසං, චචන්තානං
තෙසං රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති නො ච තෙසං වේදනා-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති, පටිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤා
ච න නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති පස්ස
රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : ආමන්තා. (පට්ටනික පුග්ගල)

17. යත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තත් වේදනා-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : නිරුජ්ඣස්සති.

යත් චා පන වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තත් රූප-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : නිරුජ්ඣස්සති. (පට්ටනික ඔකාස)

18. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : අරූපානං තෙසං තත් රූප-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤා
න නිරුජ්ඣස්සති. පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤා ච
න නිරුජ්ඣස්සති. වේදනාකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති,

යස්ස චා පන යත් වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සතීති : අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති නො ච තෙසං තත් රූප-
කඛ්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්ඤා ච න නිරුජ්ඣස්සති.
(පට්ටනික පුග්ගලොකාස)

අනාගතවාරො.

19. යස්ස රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤා
නිරුජ්ඣන්තීති : ආමන්තා.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත් තස්ස රූපකඛ්ඤා
නිරුජ්ඣතීති : සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චචන්තානං තෙසං
වේදනාකඛ්ඤා නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤා නිරුජ්ඣති.
පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසඤ්ඤාසන්තා චචන්තානං තෙසං වේදනා-
කඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣත්, රූපකඛ්ඤා ච නිරුජ්ඣති.

16. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පස්වීමහවික වූ අරූපයෙහි උපද්ධතාව ද, යම් මෑ කෙනෙක් අරූපහවයෙහි ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද, ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශය යි.)

17. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂානුකූල යි.)

18. සමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අසංඝසන්ධ වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශානුකූල යි.)

අනාගතචාර යි.

19. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත් : උපද්ධතාව වූ සියල්ලන්ට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චායාතයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඝසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

20. යසං වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්ස සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිත්වාති: ආමන්තා.

යසං වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්ස වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති, චතුචොකාරා, පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

21. යස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිත්වාති: අසංඤ්ඤාසත්තා තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති, නො ච තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති, පඤ්චොකාරො තස්මි රූපකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති.

යස්මි වා පන වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිති: අරූපෙ තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති, නො ච තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරො තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති.

22. යස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්මි සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිත්වාති: ආමන්තා.

යස්මි වා පන සංඤ්ඤාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. (අනුලොම ධිකාස)

23. යසං යස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්ස ඤානං වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිත්වාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස්මි රූපකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති, වෙදනාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති තස්ස තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්මි රූපකඛ්ඤානි නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තස්මි වෙදනාකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤානි ච නිරුජ්ඣති.

20. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලන්ට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

21. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධය වූ එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චෝකාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූප වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාර වූ එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

22. යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාධිකාය යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාරයෙන් පිරිනිවේන්නාවූ ඔවුන්ට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙන් උපද්‍රවය වූ අරූපයන්ට ද ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුන්ට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ඔවුන්ට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි.

24. යස්ස යත් වේදනාකමයෙධා නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝඤ්ඤාකමයෙධා නිරුජ්ඣති; සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයෙධා නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුළොකාරා පඤ්චොළොකාරා විවන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා ව නිරුජ්ඣති, සංඝඤ්ඤාකමයෙධා ව නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකමයෙධා නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකමයෙධා නිරුජ්ඣති; චතුළොකාරං පඤ්චොළොකාරං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයෙධා නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා නිරුජ්ඣති. චතුළොකාරා පඤ්චොළොකාරා විවන්හානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකමයෙධා ව නිරුජ්ඣති, වේදනාකමයෙධා ව නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

25. යස්ස රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; නත්ති.

26. යස්ස වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝඤ්ඤාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; නත්ති. (පච්චික පුග්ගල)

27-28. යත් රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති (යත්කං පරිපුණ්ණං කාතමං) (පච්චික ඔකාස)

29. යස්ස යත් රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; පඤ්චොළොකාරං උපපජ්ජන්හානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්හානං අසංඝඤ්ඤාසං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් රූපකමයෙධා ව න නිරුජ්ඣති. වේදනාකමයෙධා ව න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති; සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝඤ්ඤාසං විවන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් රූපකමයෙධා න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්හානං, අසංඝඤ්ඤාසං උපපජ්ජන්හානං තෙසං තත් වේදනාකමයෙධා ව න නිරුජ්ඣති, රූපකමයෙධා ව න නිරුජ්ඣති.

24. යම්කුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ විය. චතුරොක්කාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුරොක්කාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. චතුරොක්කාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය, වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැතී.

26. යම්කුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: නිරුද්ධ විය.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැතී. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

27, 28. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් (යත්තය සම්පූර්ණ කළයුතු යි, ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

29. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද නිරුද්ධ නො විය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

30. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති; චතුළොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං, අසංඝර්ශනානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣති. සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣත්.

යස්ස චා පන යත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති; සුද්ධාචාරං පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාචාරං උපපජ්ජන්තානං අසංඝර්ශනානං තෙසං තත් සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣති. (පට්ටිනික සුභගලොකාස)

පට්ටිප්පන්නාත්තචාරො.

31. යස්ස රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති; පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසංඝර්ශනා චචන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති; සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා චචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං රූපකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා චචන්තානං, අසංඝර්ශනා චචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති.

32. යස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති තස්ස සංඝිග්ගකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති; පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සංඝිග්ගකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුළොකාරා පඤ්චොකාරා චචන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣති, සංඝිග්ගකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣස්සති.

30. යමකුට යම් තැනෙක වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: වතු-වෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො විය. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥා සන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො විය. ඔවුනට එහි වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූනට ද අසංඥාසන්ධනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො විය. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තරාසිකවාර යි.

31. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ සෙස්සනට ද අසංඥාසන්ධනට ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඥාසන්ධනට ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

32. යමකුට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුවෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වෙද්‍යාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වේදනා-
කම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අසංඝඤ්ඤාසත්තං
විවන්තානං තෙසං සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ව තෙසං
වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. චතුළොකාරා පඤ්චොකාරා විවන්තානං
තෙසං සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣතිස්සති, වේදනාකම්මෙධං ව
නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

33-34. යත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති - පෙ -

33. යසං යත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනා-
කම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝඤ්ඤා-
සත්තං විවන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. නො ව
තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා
විවන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙධං
ව නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් රූපකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ව තෙසං
තත් වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති

36. යසං යත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං චතුළොකාරා, පඤ්චොකාරා විවන්තානං
තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති, සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව
නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස
තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිති: චතුළොකාරං පඤ්චොකාරං
උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං නිරුජ්ඣතිස්සති.
නො ව තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං නිරුජ්ඣති. චතුළොකාරා,
පඤ්චොකාරා විවන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකම්මෙධං ව නිරු-
ජ්ඣතිස්සති, වේදනාකම්මෙධං ව නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යාන වූ සියල්ලනට ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ නට ද සි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල සි.)

33, 34. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් (අනුලොමාවකාශ සි.)

35. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූ නට ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූ නට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍යානවූ නට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චෝකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

36. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්‍යාන වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

37. යස්ස රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපා වචන්තානං තෙසං රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති.

38. යස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන සඤ්ඤාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පච්චනික ප්‍රශ්නල)

39-40. යත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනික මාකාස)

41. යස්ස යත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති, වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපකම්මෙයං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපකම්මෙයං ච න නිරුජ්ඣති.

37. යමකුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපදානා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි, අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

38. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

39-40. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

41. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි උපදානාවට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදානාවට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥාසත්‍යයෙහි උපදානාවට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

42. යස්ස යත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති, තස්ස තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: වතුචොකාරං, පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති. අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣති. සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන යත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣතිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො න නිරුජ්ඣති. අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣතිස්සති. වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච න නිරුජ්ඣති. (පච්චතික පුග්ගලොකාස)

පච්චුසප්පන්තානාගතවාරො.

43. යස්ස රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් තස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති, ඉතරෙසං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා.

44. යස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් තස්ස සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත්, සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස චා පන සංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති, තස්ස වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

45-46. යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, තස්ස තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝිකඛ්‍යෙය්‍යො තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣත්. වේද්‍යාකඛ්‍යෙය්‍යො ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

42. යම්කුට යම් තැනෙක වෙනස්කරණය නිරුද්ධ නොවේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : වතුපෝකාරයෙහි ද පක්ෂිවෝකාරයෙහි ද උපද්‍රවය වූ ඔවුනට එහි වෙනස්කරණය නිරුද්ධ නොවෙයි. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. අසංඥාසත්‍ය වූ ඔවුනට එහි වෙනස්කරණය ද නිරුද්ධ නොවෙයි. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙනස්කරණය නිරුද්ධ නොවේ ද යත් : පිරිනිවේණිකය වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙනස්කරණය නොද නිරුද්ධ නොවෙයි. අසංඥාසත්‍ය වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය. වෙනස්කරණය ද නිරුද්ධ නොවේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රදේශලාභකය යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රත්‍යානාගතවාර යි.

43. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වෙනස්කරණය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේණිකය වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට වෙනස්කරණය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙනස්කරණය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වෙනස්කරණය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි.

44. යම්කුට වෙනස්කරණය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේණිකය වූ ඔවුනට වෙනස්කරණය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වෙනස්කරණය ද නිරුද්ධ විය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වෙනස්කරණය නිරුද්ධ වී ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම ප්‍රදේශ යි.)

45 - 46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම්... (අනුලෝමාභිකය යි.)

47. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වෙනස්කරණය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පක්ෂිවෝකාරයෙහි පිරිනිවේණිකය වූ ද අසංඥාසත්‍යය වූ ද ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ විය. ඔවුනට එහි වෙනස්කරණය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පක්ෂිවෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ විය. වෙනස්කරණය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති. නො ව තෙසං තත් රූපකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති. රූපකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති.

48. යස්ස යත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති: පටිතිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති. නො ව තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති. සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස තත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තත් වේදනාකව්‍යේධො නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකව්‍යේධො ව නිරුජ්ඣස්සති. (අනුලොම පුත්තලොකාස)

49. යස්ස රූපකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති: නජී.

යස්ස වා පන වේදනාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති.

50. යස්ස වේදනාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති: නජී.

යස්ස වා පන සංඝඤ්ඤාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වේදනාකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති: නිරුජ්ඣස්සති. (පට්ඨනික පුත්තල)

51-52. යත් රූපකව්‍යේධො න නිරුජ්ඣස්සති -පෙ- (පට්ඨනික ඕකාස)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාචායයෙහි උපද්ධතා වූ ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී.

48. යම්කුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වතුචොකාර වූ ද පඤ්චොපාකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත් : ඉද්ධාචායයෙහි උපද්ධතා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. වතුචොකාර වූ ද පඤ්චොපාකාර වූ ද සෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලා වකාය යි.)

49. යම්කුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැත.

තවද යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී.

50. යම්කුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැත.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

51-52. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් (ප්‍රත්‍යානිකාවකාය යි.)

53. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ත්වං රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ව තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ත්වං රූපකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තත්ත්වං රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං අසංඝායනානං තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ව තෙසං තත්ත්වං රූපකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, රූපකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

54. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තත්ත්වං සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ව තෙසං තත්ත්වං සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝායනානං තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං: පඤ්චොකාරො¹ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ත්වං සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ව තෙසං තත්ත්වං වේදනාකඛ්ඤ්ඤා න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං² තත්ත්වං සංඝිකකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, වේදනාකඛ්ඤ්ඤා ව න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චනි නිරොධවාරො නිවසීතො.

1. "පඤ්චොකාරො" යි පදං මෙමෙවමසංග්ගිති පිටකෙ න දිසානෙ.
2. පරිනිබ්බන්තානං අසංඝායනානං - මජ්ඣං. සායං.

53. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී.

54. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥාසන්ධියනට ද ශී ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාචක්‍ෂාය යි.)

ප්‍රවෘත්ති නිරෝධවාර නිමි.

4. උපපාදනිරෝධවාරෝ

1. යසං රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො.

2. යසං වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො (අනුලොම පුග්ගල)

3. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : අසංඝජ්ඣායෙන තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ච තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති. පඤ්චවොකාසරෙ තත් රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති.

යත් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති, නො ච තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චවොකාසරෙ තත් වේදනාකඛ්ඤාං ච නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච උපපජ්ඣති.

4. යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : ආමනාස.

යත් වා පන සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : ආමනාස. (අනුලොම ඕකාස)

5. යසං යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො.

6. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣතිති : නො.

යසං වා පන යත් සංඝිඤ්ඤාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣතිති : නො. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

4. උත්පාද නිර්මාණය

1. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

2. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ලෙ යි.)

3. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසන්ධි වූ එහි රූපස්කන්ධය උපදී. එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වෙයි. එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපස්කන්ධය ද උපදී.

4. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ.

6. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: නො වේ. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

7. යසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං තෙසං රූපකඛ්ඤාං ව නුපප්පති, වේදනාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. අරූපං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තං වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ව නුපප්පති.

8. යසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං වචනානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ව තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං ව නුපප්පති. සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: වතුවොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. අසඤ්ඤාසත්තං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ව නුපප්පති. (පච්චර්ඣික පුඤ්ඤ)

9. යස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති.

යස් වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: උපප්පති.

10. යස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස් සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනාසං.

යස් වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: ආමනාසං. (පච්චර්ඣික ඕකාස)

7. යම්කුට රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද තුළදී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද තුළදී, අරූපයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

8. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී, ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසන්ධය වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපදනා ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද තුළදී, අසංඥසන්ධය වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

9. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නිරුද්ධ වේ.

තවද යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම්, එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: උපදී.

10. යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

11. යසං යස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අරූපං උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානාං වචනානං තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරා උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානාං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තස් රූපකඛ්ඤාං නුපප්පති. අරූපං උපපජ්ඣනානං, අසංඝිකානාං වචනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති, රූපකඛ්ඤාං ච නුපප්පති.

12. යසං යස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති තස්ස තස් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති. අසංඝිකානාං තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. සංඝිකාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන යස් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් වේදනාකඛ්ඤාං නුපප්පති. අසංඝිකානාං තෙසං තස් සංඝිකාකඛ්ඤාං ච න නිරුජ්ඣති වේදනාකඛ්ඤාං ච නුපප්පති. (පච්චර්ඣා පුග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

13. යසං රූපකඛ්ඤාං උපප්පත්තීන් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීති: ආමනා.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීන් තස්ස රූපකඛ්ඤාං උපප්පත්තීති: ආමනා.

14. යසං වේදනාකඛ්ඤාං උපප්පත්තීන් තස්ස සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීති: ආමනා.

යසං වා පන සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣත්තීන් තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං උපප්පත්තීති: ආමනා. (අනුලොම පුග්ගල)

11. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අරූපයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසත්වයෙහි උපද්ධාව ද ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේයි. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළදී. අරූපයෙහි උපද්ධාව ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

12. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් ද පඤ්චෝකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වේ. අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි ද පඤ්චෝකාරයෙහි ද උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වේයි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද තුළදී. අසංඥසත්ව වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වේ. වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාච්ඡාද යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තවාර යි.

13. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

14. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

15. යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

16. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති: අසංඝිකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තා, පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ව උපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ව නිරුජ්ඣන්තා.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තා තස්ස තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣන්තාති: අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තා. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං ව නිරුජ්ඣන්තා. රූපකඛ්ඤාං ව උපපජ්ඣති.

17. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තාති: ආමහංගා.

යස්ස වා පන යත් සංඝිකාකඛ්ඤාං නිරුජ්ඣන්තා තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං උපපජ්ඣන්තාති: ආමහංගා. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

18. යස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තා තස්ස රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

19. යස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: නත්ථි.

යස්ස වා පන සංඝිකාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තා තස්ස වේදනාකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣන්තාති: නත්ථි. (පච්චිනික පුග්ගල)

20. යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඕකාස)

21. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තාති: අරූපානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං නුපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤාං න නිරුජ්ඣන්තා. සුඛ්ඛායාසානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤාං ව නුපපජ්ඣති. වේදනාකඛ්ඤාං ව න නිරුජ්ඣන්තා.

15. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම්...
(අනුලොමාවකාශ සි.)

16. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: අසංඥානි වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වී ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට හි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

17. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ සි.)

18. යම්කුට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති.

19. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නැති.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල සි.)

20. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ සි.)

21. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වී ය. ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣන්තී, තස්ස තත් රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ජන්ති: අසංකප්පකානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣන්තී. නො ව තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං නුප්පජ්ජන්ති. සුද්ධාවාසනං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං ව න නිරුජ්ඣන්තී, රූපකඛ්ඤානං ව නුප්පජ්ජන්ති.

22. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ජන්ති තස්ස තත් සංකප්පකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣන්තී: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සංකප්පකඛ්ඤානං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤානං නුප්පජ්ජන්ති: ආමන්තා. (පට්ටනීය පුග්ගලොකාස)

අතිකවාචො.

23. යසං රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති. තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී: ආමන්තා.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති: පටිඝ්ඛිභවිකානං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උප්පජ්ජන්ති පටිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී. නො ව තෙසං රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති. ඉතරෙසං තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං ව නිරුජ්ඣන්තී, රූපකඛ්ඤානං ව උප්පජ්ජන්ති.

24. යසං වේදනාකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති තස්ස සංකප්පකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී: ආමන්තා.

යසං වා පන සංකප්පකඛ්ඤානං නිරුජ්ජන්ති තස්ස වේදනාකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති: පටිඝ්ඛිභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සංකප්පකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී. නො ව තෙසං වේදනාකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති. ඉතරෙසං තෙසං සංකප්පකඛ්ඤානං ව නිරුජ්ඣන්තී, වේදනාකඛ්ඤානං ව උප්පජ්ජන්ති. (අනුලොම පුග්ගල)

25. යත් රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

26. යසං යත් රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී: අසංකප්පකානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං උප්පජ්ජන්ති. නො ව තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤානං නිරුජ්ඣන්තී. පඤ්චවේදනාකායානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤානං ව උප්පජ්ජන්ති, වේදනාකඛ්ඤානං ව නිරුජ්ඣන්තී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නො උපන්නේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වී ය. රූපස්කන්ධය ද නො උපන්නේ යි.

22. යමකුට යම් තැනෙක වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නො උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාචක්‍යය යි.)

අතීතවාර යි.

23. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පස්විභේදන වූ උපද්‍රව්‍යව්‍යවය ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිටිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. සෙසු ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

24. යමකුට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වෙදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පස්විභේදන වූ උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වෙදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලෝම පුද්ගල යි.)

25. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම්... (අනුලෝමාචක්‍යය යි.)

26. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි වෙදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : අසංඥා සහ වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වෙදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ ය. වෙදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිස්සති. රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති.

27. යසං යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිස්සති වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගාලොකාස)

28. යසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන වේදනාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

29. යසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ ච නුපපජ්ඣති, සඤ්ඤාකඛ්ඤේ ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන සඤ්ඤාකඛ්ඤේ න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චිනික පුග්ගාල)

30. යත් රූපකඛ්ඤේ නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඔකාස)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදින්නේ යි. භෙසු පඤ්චොපාකාර වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි.

27. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදින්නේ නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදින්නේය. චතුරොපාකාර වූ ද පඤ්චොපාකාර වූ ද භෙසු ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාචාරය යි.)

28. යම්කුට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනාවුනට ද යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද නුපදින්නේය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

29. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික වූ උපදනා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නුපදින්නේ ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නුපදින්නේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

30. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නුපදින්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යානිකාචාරය යි.)

31. යහස යනු රුපකඩයෙහි තුළපැයීමක් නොව, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි: පවුල්ගතයන්, පවුල්ගතයන්, උපපජ්ජානාන, අරුපාන, තෙස, තුළපැයීමක් තුළපැයීමක්, නො ව තෙස, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි. පරිනිබ්බානාන, තෙස, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි, වෙනස්කමක් වන නිදර්ශනයකි.

යහස වා පන යනු වෙනස්කමක් වන නිදර්ශනයකි තෙස තුළපැයීමක් තුළපැයීමක්: අසංකල්පයන්, තෙස, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි නො ව තෙස, තුළපැයීමක් තුළපැයීමක්, පරිනිබ්බානාන, තෙස, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි, රුපකඩයෙහි වන නිදර්ශනයකි.

32. යහස යනු වෙනස්කමක් තුළපැයීමක් තෙස තුළපැයීමක් සංකල්පයක් වන නිදර්ශනයකි: පවුල්ගතයන්, උපපජ්ජානාන, තෙස, තුළපැයීමක් තුළපැයීමක්, නො ව තෙස, තුළපැයීමක් සංකල්පයක් වන නිදර්ශනයකි. පරිනිබ්බානාන, අසංකල්පයන්, තෙස, තුළපැයීමක් වන නිදර්ශනයකි, සංකල්පයක් වන නිදර්ශනයකි.

යහස වා පන - යනු සංකල්පයක් වන නිදර්ශනයකි තෙස තුළපැයීමක් තුළපැයීමක්: අමතර. (පවුල්ගත පුනරුත්ථාපය)

අනුගතවාරො.

33. යහස රුපකඩයෙහි උපපජ්ජානාන තෙස වෙනස්කමක් නිදර්ශනයකි: අමතර.

යහස වා පන වෙනස්කමක් නිදර්ශනයකි රුපකඩයෙහි උපපජ්ජානාන: සංකල්පය, වචනාන, අරුප, උපපජ්ජානාන, තෙස, වෙනස්කමක් නිදර්ශනයකි, නො ව තෙස, රුපකඩයෙහි උපපජ්ජානාන, පවුල්ගතයන්, අසංකල්පයන්, උපපජ්ජානාන, තෙස, වෙනස්කමක් වන නිදර්ශනයකි, රුපකඩයෙහි වන උපපජ්ජානාන. -පෙ-

(යහස උපපජ්ජානාන පවුල්ගතයන්, විභව, තරා ඉති විභවයන්)
(අනුගත පුනරුත්ථාපය)

පවුල්ගතයන්ගේ අනුගතය.

31. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමවික වැ පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය තුළින් නම් ද යත්: අසංඝාත වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළින් නම් ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය.

32. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමවික වැ උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඝාතයනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද තුළින් නම් ය. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළින් නම් ද යත්: එසේ ය. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

33. යමකුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඝාතයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වී ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්න අතීතවාර බේදන ලද්දේ ද එසේ මෙහි ද බේදියයුතු) (අනුලොම පුද්ගල යි.)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නාතීතවාර යි.

34. යසස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති තසස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යසස වා පන වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති තසස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣතිති: සබ්බිසං වචනානාං, අරූපං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං අසඤ්ඤිකානං උපපජ්ඣනානාං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්‍යෙයා ච උපපජ්ඣති.

35. යසස වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති තසස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති තසස වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣතිති: සබ්බිසං වචනානාං, අසඤ්ඤිකානං උපපජ්ඣනානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣස්සති, වේදනාකඛ්‍යෙයා ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුඤ්ඤාලොම)

36. යස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොම ඕකාස)

37. යසස යස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති තසස තස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤිකානං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා ච උපපජ්ඣති, වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති තසස තස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අරූපං¹ උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස වේදනාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස රූපකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස වේදනාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣස්සති, රූපකඛ්‍යෙයා ච උපපජ්ඣති.

38. යසස යස වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති තසස තස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යසස වා පන යස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති තසස තස වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචනානාං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තස වේදනාකඛ්‍යෙයා උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානාං තෙසං තස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙයා ච නිරුජ්ඣස්සති. වේදනාකඛ්‍යෙයා ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුඤ්ඤාලොකාස)

1. අරූපානං තෙසං තස - 088.

34. යම්කුට රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

35 යම්කුට වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද අසංඥසත්වයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුර්වේකාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

36. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම්...
(අනුලොමාවකාශ යි.)

37. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසත්වයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි රූපස්කන්ධය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනාවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූපස්කන්ධය ද උපදී.

38. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපදී නම් ඔහට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහට එහි වේදනාස්කන්ධය උපදී ද යත්: චතුර්වේකාරයෙන් ද පඤ්චොක්කාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපදී. චතුර්වේකාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයෙහි ද උපදනා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

39. යසස රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති තස්ස වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සතිති: යට්ඨෙසං වච්ඡානානං, අරූපං උපපජ්ඡන්‍යානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං රූපකඛ්‍යෙය්‍යා ච නුපපජ්ඨති වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨතිති: ආමන්‍යා.

40. යසස වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති තස්ස සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සතිති: යට්ඨෙසං වච්ඡානානං, අසඤ්ඤාසත්‍යං උපපජ්ඡන්‍යානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං තෙසං වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා ච නුපපජ්ඨති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති, තස්ස වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨතිති: ආමන්‍යා. (පට්ඨනීක ප්‍රාග්ධන)

41. යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති -ප- (පට්ඨනීක ඔකාස)

42. යසස යත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති තස්ස තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරා වච්ඡානානං අරූපං උපපජ්ඡන්‍යානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති, පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යං වච්ඡානානං තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා ච නුපපජ්ඨති, වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨතිති: අසඤ්ඤාසත්‍යං උපපජ්ඡන්‍යානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති. පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යං වච්ඡානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා ච න නිරුජ්ඣස්සති. රූපකඛ්‍යෙය්‍යා ච නුපපජ්ඨති.

43. යසස යත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති තස්ස තත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුරොකාරා පඤ්චොකාරා වච්ඡානානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්‍යානං අසඤ්ඤාසත්‍යං තෙසං තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා ච නුපපජ්ඨති. සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යසස වා පන යත් සඤ්ඤාකඛ්‍යෙය්‍යා න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් වේදනාකඛ්‍යෙය්‍යා නුපපජ්ඨතිති: ආමන්‍යා. (පට්ඨනීක ප්‍රාග්ධනොක්කාස)

පට්ඨපපන්‍යානානවාරො.

39. යම්කුට රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය ද තුළදී, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

40. යම්කුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධයද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි.)

41. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ...
(ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි.)

42. යම්කුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද තුළදී. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය තුළදී ද යත්: අසංඥාස්කන්ධයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද තුළදී පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේය, රූපස්කන්ධය ද තුළදී.

43. යම්කුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය තුළදී නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුර්විධාරයෙන් ද පඤ්චොපාකාරයෙන් ද ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පිරිනිවේන්නාවුනට ද අසංඥාස්කන්ධයෙන් වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී. සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තරානුකූලව යි.

44. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ නිරු-
ජ්ඣිත්ඤ්ඤිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්.
නො ච තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. ඉතරෙසං තෙසං
රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති.

යස්ස වා පන වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති තස්ස රූප-
කඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්ති; ආමිත්තා.

45. යස්ස වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස සංකෘතකඛ්ඤේ
නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්.
නො ච තෙසං සංකෘතකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. ඉතරෙසං තෙසං
වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, සංකෘතකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති.

යස්ස වා පන සංකෘතකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති තස්ස වේදනා-
කඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්ති: ආමිත්තා. (අනුලොම පුඤ්ඤ)

46. යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

47. යස්ස යත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස තත් වේදනා-
කඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංකෘ-
තතානං තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරු-
ජ්ඣිත්ඤ්ඤිති.

යස්ස වා පන යත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති තස්ස
තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣන්තානං,
අරූපානං තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. නො ච
තෙසං තත් රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති, රූපකඛ්ඤේ ච
උපපජ්ඣත්.

48. යස්ස යත් වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස තත්
සංකෘතකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්
වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. නො ච තෙසං තත් සංකෘතකඛ්ඤේ
නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං
තත් වේදනාකඛ්ඤේ ච උපපජ්ඣත්, සංකෘතකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති.

යස්ස වා පන යත් සංකෘතකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති තස්ස තත්
වේදනාකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්ති: සුඛාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තත් සංකෘතකඛ්ඤේ නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති. නො ච තෙසං තත් වේදනා-
කඛ්ඤේ උපපජ්ඣත්. ඉතරෙසං චතුරොකාරානං, පඤ්චොකාරානං
තෙසං තත් සංකෘතකඛ්ඤේ ච නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති, වේදනාකඛ්ඤේ ච
උපපජ්ඣත්. (අනුලොම පුඤ්ඤලොකාස)

49. යස්ස රූපකඛ්ඤේ උපපජ්ඣත් තස්ස වේදනාකඛ්ඤේ
න නිරුජ්ඣිත්ඤ්ඤිති: නත්ති.

44. යමකුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

45. යමකුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

46. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පඤ්චෝක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධ්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ යි. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චෝක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ ය. වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවූනට ද අරූප්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. පඤ්චෝක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද උපන්නේ යි.

48. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරෝක්කාරයනට ද පඤ්චෝක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරෝක්කාරයනට ද පඤ්චෝක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද උපන්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

49. යමකුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ ද යත් : නැයි.

යසං වා පන වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපකම්මෙධං භූපථස්සාති: උපපජ්ජත්.

50. යසං වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සත් තස්ස සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: තස්සී.

යසං වා පන සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සාති: උපපජ්ජත්. (පච්චනික පුග්ගල)

51. යත් රූපකම්මෙධං භූපථස්සත් -පෙ- (පච්චනික ඔකාස)

52. යසං යත් රූපකම්මෙධං භූපථස්සත් තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං භූපථස්සත්. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපකම්මෙධං ච භූපථස්සත්, වේදනාකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපකම්මෙධං භූපථස්සාති: පඤ්චොකාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් රූපකම්මෙධං භූපථස්සත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපකම්මෙධං ච භූපථස්සත්.

53. යසං යත් වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සත් තස්ස තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සත්. නො ච තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං ච භූපථස්සත්, සංඝේෂකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සාති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් වේදනාකම්මෙධං භූපථස්සත්. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අසංඝේෂකම්මෙධං තෙසං තත් සංඝේෂකම්මෙධං ච න නිරුජ්ඣිස්සති. වේදනාකම්මෙධං ච භූපථස්සත්. (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

අනිත්තානානවාරො.

උපාංඤ නිරොධවාරො නිවසිතො.

තවද යමකුට වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි.

50. යමකුට වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නැහි.

තවද යමකුට සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නොවන්නේ නම් ඔහුට වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

51. යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම්... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

52. යමකුට යම් තැනෙක රූපස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපස්කන්ධය ද නූපන්නේ යි.

53. යමකුට යම් තැනෙක වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ය. ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නොද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය, සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වේදනාස්කන්ධය නූපන්නේ ද යත් : පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වේදනාස්කන්ධය නොද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඥසන්ධයනට ද යි ඔවුනට එහි සංඥාස්කන්ධය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වේදනාස්කන්ධය ද නූපන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

අභිසංඝාතයෙහි යි.

උත්පාද නිරෝධවාර නිමි.

5. පරික්ෂකවාරය

1. යො රූපකඩකි. පරිජානාති සො වේදනාකඩකි. පරිජානාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානාති සො රූපකඩකි. පරිජානාතිති : ආමනායා.

2. යො රූපකඩකි. න පරිජානාති සො වේදනාකඩකි. න පරිජානාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානාති සො රූපකඩකි. න පරිජානාතිති : ආමනායා.

සම්මුඛපනතාවාරය.

3. යො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

4. යො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

අතිප්පාදාරය.

5. යො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

6. යො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

යො වා පන වේදනාකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤා සො රූපකඩකි. න පරිජානිඤ්ඤාතිති : ආමනායා.

අනාගතවාරය.

5. පරිඤ්ඤාචාරය

1. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැනී ද යත් : එසේ යි.

2. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැනී ද යත් : එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තචාරය යි.

3. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

4. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත් : එසේ යි.

අභිකචාරය යි.

5. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දත්තේ ද යත් : එසේ යි.

6. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් භෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් භෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත් : එසේ යි.

අනාගතචාරය යි.

7. යො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්වා¹ති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්වා සො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාතිති: නො.

8. යො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වාති: අරහා රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වා. අග්ගමග්ගසමඛිග්ගිකො අරහන්තොකො ධම්මපඤ්ඤා අවසෙසා පුග්ගලා රූපකඛ්ඤාං ච න පරිජානාති. වෙදනාකඛ්ඤාංකො න පරිජානිත්වා.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වා, සො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඛිග්ගි වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වා, නො ච රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමඛිග්ගිකො අරහන්තොකො ධම්මපඤ්ඤා අවසෙසා පුග්ගලා වෙදනාකඛ්ඤාංකො න පරිජානිත්වා. රූපකඛ්ඤාංකො න පරිජානාති.

පච්චිපපන්තානානිකවාථො.

9. යො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාති, සො වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්වාති: නො.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං පරිජානිත්වාති, සො රූපකඛ්ඤාං පරිජානාතිති: නො.

10. යො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති සො වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වාති: යෙ මග්ගං පටිලභිත්වාති තෙ රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති, නො ච වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජජානා මග්ගං න පටිලභිත්වාති, තෙ රූපකඛ්ඤාං ච න පරිජානාති. වෙදනාකඛ්ඤාංකො න පරිජානිත්වාති.

යො චා පන වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වාති සො රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ගසමඛිග්ගි වෙදනාකඛ්ඤාං න පරිජානිත්වාති. නො ච රූපකඛ්ඤාං න පරිජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජජානා මග්ගං න පටිලභිත්වාති, තෙ වෙදනාකඛ්ඤාංකො න පරිජානිත්වාති. රූපකඛ්ඤාංකො න පරිජානාති.

පච්චිපපන්තානානිකවාථො.

1. 'පරිජානිත්වා' යි භික්ෂුවහ වියයුතු. එහෙත් භූමි පිටපතෙහි ම 'පරිජානිත්වා' යි වේ.

7. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

8. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : රහත් තෙමේ රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනී. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන්වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්හ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හත්මාර්ගස්ථයා ද රහතුන් වහන්සේ ද තබා අවශෙෂ පුද්ගලයෝ වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දත්හ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තානුකූලව යි.

9. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ ද යත් : නො දන්නේ යි.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු දැන ද යත් : නො දනී.

10. යමෙක් රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන නම් හෙතෙම වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිබඳත්තානු නම් ඔහු රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දන්නේ ය. අර්හත් තෙමේ ද, යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳත්තානු නම් ඔහු ද රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්. වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ.

තවද යමෙක් වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ නම් හෙතෙම රූපස්කන්ධය පිරිසිදු නො දැන ද යත් : අර්හත්මාර්ගස්ථයා වෙදනාස්කන්ධය පිරිසිදු නො දන්නේ ය. රූපස්කන්ධය නොද පිරිසිදු නො දනී. අර්හත් තෙමේ ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳත්තානු නම් ඔහු ද වෙදනාස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දන්නාහ. රූපස්කන්ධය ද පිරිසිදු නො දනිත්.

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තානුකූලව යි.

11. යො රූපකඛ්ඛිණං පරිජානිත් සො වේදනාකඛ්ඛිණං පරිජානිත්තිති: නො,

යො චා පන වේදනාකඛ්ඛිණං පරිජානිත්තිති සො රූපකඛ්ඛිණං පරිජානිත්තිති: නො.

12. යො රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත් සො වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙ රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්. නො ච වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති. අග්ගමග්ගසමධිග්ගි යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්. වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති.

යො චා පන වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති සො රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති: අරහා වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති නො ච රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමධිග්ගි යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙ වේදනාකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්තිති, රූපකඛ්ඛිණං න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාථො.

පරිඤ්ඤාචාරො නිවර්තනො.

ඛණ්ඩයමකං නිවර්තනං.

11. යම් රාජ්‍යයක් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික වෙනස්කම් පිළිබඳ දත්ත ද යත්: නො දත්තයි.

තවද යම් වෙනස්කම් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික රාජ්‍යය පිළිබඳ දත්ත ද යත්: නො දත්තයි.

12. යම් රාජ්‍යයක් පිළිබඳ දත්ත නම් භෞතික වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිබඳ නො දත්ත නම් ඔහු රාජ්‍යය පිළිබඳ නො දත්ත. වෙනස්කම් නොද පිළිබඳ නො දත්ත. අර්ථමාර්ගය ද යම් පාර්ශ්වය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳ නම් ඔහු ද රාජ්‍යය ද පිළිබඳ නො දත්ත. වෙනස්කම් ද පිළිබඳ නො දත්ත.

තවද යම් වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත නම් භෞතික රාජ්‍යය පිළිබඳ නො දත්ත ද යත්: රාජ්‍ය වෙනස් වෙනස්කම් පිළිබඳ නො දත්ත ය. රාජ්‍යය නොද පිළිබඳ නො දත්ත ය. අර්ථමාර්ගය ද යම් පාර්ශ්වය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳ නම් ඔහු ද වෙනස්කම් ද පිළිබඳ නො දත්ත. රාජ්‍යය ද පිළිබඳ නො දත්ත.

අනුමානවාර්තයයි.

පරිශීලකයා නිමි.

ස්වකීයයමය නිමි.

3. ආයතන යමකං

1. උදෙසාසම්මාරො

ද්වාදසායතනානි : වක්ඛායතනං සොකායතනං ඝාතායතනං ජීව්හායතනං කායායතනං රූපායතනං සංස්කෘතනං ගජධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනායතනං ධම්මායතනං.

1. වක්ඛු වක්ඛායතනං, වක්ඛායතනං වක්ඛු, සොකං සොකායතනං, සොකායතනං සොකං, ඝාතං ඝාතායතනං, ඝාතායතනං ඝාතං, ජීව්හා ජීව්හායතනං, ජීව්හායතනං ජීව්හා, කායො කායායතනං, කායායතනං කායො.

රූපං රූපායතනං, රූපායතනං රූපං, සංස්කූ සංස්කෘතනං, සංස්කූයතනං සංස්කූ, ගජධා ගජධායතනං, ගජධායතනං ගජධා, රසො රසායතනං, රසායතනං රසො, ඵොට්ඨබ්බො ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඵොට්ඨබ්බායතනං ඵොට්ඨබ්බො, මනො මනායතනං, මනායතනං මනො ධම්මො ධම්මායතනං, ධම්මායතනං ධම්මො. (අනුලොම)

2. න වක්ඛු න වක්ඛායතනං, න වක්ඛායතනං න වක්ඛු, න සොකං න සොකායතනං, න සොකායතනං න සොකං, න ඝාතං න ඝාතායතනං, න ඝාතායතනං න ඝාතං, න ජීව්හා න ජීව්හායතනං, න ජීව්හායතනං න ජීව්හා, න කායො න කායායතනං, න කායායතනං න කායො.

න රූපං න රූපායතනං, න රූපායතනං න රූපං, න සංස්කූ න සංස්කෘතනං, න සංස්කෘතනං න සංස්කූ, න ගජධා න ගජධායතනං, න ගජධායතනං න ගජධා, න රසො න රසායතනං, න රසායතනං න රසො, න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායතනං, න ඵොට්ඨබ්බායතනං න ඵොට්ඨබ්බො, න මනො න මනායතනං, න මනායතනං න මනො, න ධම්මො න ධම්මායතනං, න ධම්මායතනං න ධම්මො. (පච්චේක)

පදසංඝාධනවාරො.

3. ආයතන යම්කය

1. උද්දේශවාර

ද්විදශායකනයේ වෙති: වක්ඛායකන යැ සොතායකන යැ සාතායකන යැ ජීවිතායකන යැ කායායකන යැ රූපායකන යැ සද්ද-
යකන යැ ගන්ධායකන යැ රසායකන යැ ථොට්ඨකිකායකන යැ
මනායකන යැ ධම්මායකන යි.

1. වස්සස වක්ඛායකන වෙ ද, වක්ඛායකනය වස්සස වෙ ද,
ශ්‍රොත්‍රය සොතායකන වෙ ද, සොතායකනය ශ්‍රොත්‍ර වෙ ද, ස්‍රාණය
සාතායකන වෙ ද, සාතායකනය ස්‍රාණ වෙ ද, ජීව්වා ජීවිතායකන
වෙ ද, ජීවිතායකනය ජීව්වා වෙ ද, කාය කායායකන වෙ ද,
කායායකනය කාය වෙ ද යත්:

රූපය රූපායකන වෙ ද, රූපායකනය රූප වෙ ද, ඛේදය
සද්දයකන වෙ ද, සද්දයකනය ඛේද වෙ ද, ගන්ධය ගන්ධායකන
වෙ ද, ගන්ධායකනය ගන්ධ වෙ ද, රසය රසායකන වෙ ද රස-
ායකනය රස වෙ ද, ස්ප්‍රස්ථව්‍යය ථොට්ඨකිකායකන වෙ ද, ථොට්-
ඨකිකායකනය ස්ප්‍රස්ථව්‍ය වෙ ද, මනස මනායකන වෙ ද, මනායකනය
මනස වෙ ද, ධර්මය ධම්මායකන වෙ ද, ධම්මායකනය ධර්ම වෙ ද
යත්: (අනුලොම යි)

2. වස්සස නොවූයේ වක්ඛායකන නො වෙ ද, වක්ඛායකන
නොවූයේ වස්සස නො වෙ ද, ශ්‍රොත්‍ර නොවූයේ සොතායකන නො
වෙ ද, සොතායකනය නොවූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වෙ ද, ස්‍රාණ නො
වූයේ සාතායකන නො වෙ ද, සාතායකන නොවූයේ ස්‍රාණ නො
වෙ ද, ජීව්වා නොවූයේ ජීවිතායකන නො වෙ ද, ජීවිතායකන නො
වූයේ ජීව්වා නො වෙ ද, කාය නොවූයේ කායායකන නො වෙ ද,
කායායකන නොවූයේ කාය නො වෙ ද යත්:

රූප නොවූයේ රූපායකන නො වෙ ද, රූපායකන නොවූයේ
රූප නො වෙ ද, ඛේද නොවූයේ සද්දයකන නො වෙ ද, සද්දයකන
නොවූයේ ඛේද නො වෙ ද, ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධායකන නො
වෙ ද, ගන්ධායකන නොවූයේ ගන්ධ නො වෙ ද, රස නොවූයේ
රසායකන නො වෙ ද, රසායකන නොවූයේ රස නො වෙ ද
ස්ප්‍රස්ථව්‍ය නොවූයේ ථොට්ඨකිකායකන නො වෙ ද, ථොට්ඨකිකායකන
නොවූයේ ස්ප්‍රස්ථව්‍ය නො වෙ ද, මනස නොවූයේ මනායකන නො
වෙ ද, මනායකන නොවූයේ මනස නො වෙ ද, ධර්ම නොවූයේ
ධම්මායකන නො වෙ ද, ධම්මායකන නොවූයේ ධර්ම නො වෙ ද
යත්: (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදසංකතවාර යි.

3. වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා සොකායකනං, වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා සානායකනං, වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා ජීවිකායකනං -පෙ- වක්ඛු වක්ඛායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං.

සොකං සොකායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං, සොකං සොකායකනං, ආයකනා සානායකනං -පෙ- සොකං සොකායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං.

සානං සානායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං -පෙ- සානං සානායකනං, ආයකනා ධම්මායකනං -පෙ-

ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා වක්ඛායකනං, ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා සොකායකනං -පෙ- ධම්මො ධම්මායකනං, ආයකනා මනායකනං, (වක්ඛං ඛන්ධිකඛං. අනුලොම)

4. න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න සොකායකනං න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න සානායකනං -පෙ- න වක්ඛු න වක්ඛායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං.

න සොකං න සොකායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- න සොකං න සොකායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං.

න සානං න සානායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- න සානං න සානායකනං, නායකනා න ධම්මායකනං -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න වක්ඛායකනං. න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න සොකායකනං -පෙ- න ධම්මො න ධම්මායකනං, නායකනා න මනායකනං. (වක්ඛං ඛන්ධිකඛං. පච්චික)

පදසොධන චූළවක්ඛවාසො.

5. වක්ඛු ආයකනං, ආයකනා වක්ඛු, සොකං ආයකනං, ආයකනා සොකං, සානං ආයකනං, ආයකනා සානං, ජීවිකා ආයකනං, ආයකනා ජීවිකා, කායො ආයකනං, ආයකනා කායො.

3. වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ සොකායතන වේ ද, වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ ජිවහායතන වේ ද, ... වස්තුය වක්ඛයතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ සානායතන වේ ද, ... ශ්‍රෝත්‍රය සොකායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :

සුරාණය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ... සුරාණය සානායතන වේ ද, ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ වක්ඛයතන වේ ද, ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ සොකායතන වේ ද ... ධර්මය ධම්මායතන වේ ද, ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : (වත්‍රය බැන්ද යුතු යි. අනුලෝම යි.)

4. වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු සොකායතන නො වේ ද, වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සානායතන නො වේ ද ... වස්තුය නොවූයේ වක්ඛයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොකායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් :

සුරාණ නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද ... සුරාණ නොවූයේ සානායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්ඛයතන නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු සොකායතන නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : (වත්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.)

පදසංකෘතියුලවත්‍රමාර යි.

5. වස්තුය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වස්තුය වේ ද, ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, සුරාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ සුරාණ වේ ද, ජිව්වාච ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ජිව්වා වේ ද, කාය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ කාය වේ ද යත් :

රූපං ආයතනං, ආයතනා රූපං, සද්දං ආයතනං, ආයතනා සද්දං, ගන්ධං ආයතනං, ආයතනා ගන්ධං, රසං ආයතනං ආයතනා රසං, ඵෙද්ධං ආයතනං, ආයතනා ඵෙද්ධං, මනෝ ආයතනං, ආයතනා මනෝ, ධර්මෝ ආයතනං, ආයතනා ධර්මෝ (අනුලොම)

6. න චක්ඛු නායතනං, නායතනා න චක්ඛු, න සොතං නායතනං, නායතනා න සොතං, න ඝාතං නායතනං, නායතනා න ඝාතං, න ජීව්හා නායතනං, නායතනා න ජීව්හා, න කායෝ නායතනං, නායතනා න කායෝ.

න රූපං නායතනං, නායතනා න රූපං, න සද්දං නායතනං, නායතනා න සද්දං, න ගන්ධං නායතනං, නායතනා න ගන්ධං, න රසං නායතනං, නායතනා න රසං, න ඵෙද්ධං නායතනං, නායතනා න ඵෙද්ධං, න මනෝ නායතනං, නායතනා න මනෝ, න ධර්මෝ නායතනං, නායතනා න ධර්මෝ. (පච්චතීක්ඛ)

සුද්ධායතන වාරො.

7. චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- චක්ඛු ආයතනං, ආයතනා ධර්මෝ.

සොතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- සොතං ආයතනං, ආයතනා ධර්මෝ.

ඝාතං ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු -පෙ- ඝාතං ආයතනං, ආයතනා ධර්මෝ -පෙ-

ධර්මෝ ආයතනං, ආයතනා චක්ඛු, ධර්මෝ ආයතනං, ආයතනා සොතං -පෙ- ධර්මෝ ආයතනං, ආයතනා මනෝ. (වක්ඛං ඛන්ධං. අනුලොම)

රූපය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රූප වේ ද, ඔබ්බේ ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ඔබ්බේ වේ ද, ගන්ධය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ගන්ධ වේ ද, රසය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ රස වේ ද, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය වේ ද, මනස ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද, ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් : (අනුලොම යි.)

6. වස්තූන් නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නො වූවාහු වස්තුන් නො වේ ද, ශ්‍රෝත්‍ර නොවූ ය ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද, ජිහ්වා නො වූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ජිහ්වා නො වේ ද, කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු කාය නො වේ ද යත් :

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රූප නො වේ ද, ඔබ්බේ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ඔබ්බේ නො වේ ද, ගන්ධ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ගන්ධ නො වේ ද, රස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු රස නො වේ ද, ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නො වේ ද, මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

සුද්ධායතනමාර යි.

7. වස්තූන් ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද, ... වස්තුන් ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වස්තුන් වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වස්තුන් වේ ද ... ස්‍රාණය ආයතන වේ ද ආයතනයේ ධර්ම වේ ද යත් :

ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ වස්තුන් වේ ද, ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ ශ්‍රෝත්‍ර වේ ද ... ධර්මය ආයතන වේ ද, ආයතනයේ මනස වේ ද යත් : (වික්‍රම බැන්ද යුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ඥාතං, න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ඝාතං -පෙ- න චක්ඛු නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න ඥාතං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න ඥාතං නායකනං, නායකනා න ධම්මො.

න ඝාතං නායකනං, නායකනා න චක්ඛු -පෙ- න ඝාතං නායකනං, නායකනා න ධම්මො -පෙ-

න ධම්මො නායකනං, නායකනා න චක්ඛු, න ධම්මො නායකනං, නායකනා න ඥාතං -පෙ- න ධම්මො නායකනං, නායකනා න මනො. (චක්ඛං ඛෙධිතඛිං - පච්චිනිකං)

සුද්ධායතන මූලචක්ඛවාරො.

පඤ්ඤාත්ති උද්දෙසවාරො නිධර්මො.

8. වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද, වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද... වක්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද ... ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් :

ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද ... ස්‍රාණ නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ධර්ම නොවේ ද ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු වක්‍රය නො වේ ද, ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු ශ්‍රෝත්‍ර නො වේ ද ... ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද, ආයතන නොවූවාහු මනස නො වේ ද යත් : (වත්‍ර බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

ඉද්ධායතනමුලවත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති උද්දෙසවාර නිමි.

පඤ්ඤානි නිවේදනවාර්තා

1. වක්ඛු වක්ඛායකතනි: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛායකතං, වක්ඛායකතං වක්ඛු චෙව වක්ඛායකතඤ්ඤා. වක්ඛායකතං වක්ඛානි: ආමන්තා.

සොතං සොතායකතනි: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතායකතං, සොතායකතං සොතඤ්ඤාච සොතායකතඤ්ඤා. සොතායකතං සොතනි: ආමන්තා.

සානං සානායකතනි: ආමන්තා. සානායකතං සානනි: ආමන්තා.

ඵව්හා ඵව්හායකතනි: ආමන්තා. ඵව්හායකතං ඵව්හානි: ආමන්තා.

කායො කායායකතනි: කායායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසො කායො¹ කායො, න කායායකතං, කායායකතං කායො චෙව කායායකතඤ්ඤා, කායායකතං කායොනි: ආමන්තා.

රූපං රූපායකතනි: රූපායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසං රූපං² රූපං, න රූපායකතං, රූපායකතං රූපඤ්ඤාච රූපායකතඤ්ඤා, රූපායකතං රූපනි: ආමන්තා.

සංස්කෘතං සංස්කෘතනි: ආමන්තා. සංස්කෘතං සංස්කෘතනි: ආමන්තා.

ගණ්ඨො ගණ්ඨායකතනි: සීලගණ්ඨො සමාධිගණ්ඨො පඤ්ඤාගණ්ඨො ගණ්ඨො, න ගණ්ඨායකතං. ගණ්ඨායකතං ගණ්ඨො චෙව ගණ්ඨායකතඤ්ඤා. ගණ්ඨායකතං ගණ්ඨානි: ආමන්තා.

රසො රසායකතනි: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො රසො, න රසායකතං, රසායකතං රසො චෙව රසායකතඤ්ඤා. රසායකතං රසොනි: ආමන්තා.

ඵොට්ඨංඛො ඵොට්ඨංඛායකතනි: ආමන්තා. ඵොට්ඨංඛායකතං ඵොට්ඨංඛොනි: ආමන්තා.

මනො මනායකතනි: ආමන්තා. මනායකතං මනොනි: ආමන්තා.

ධම්මො ධම්මායකතනි: ධම්මායකතං යථෙඤ්ඤා අවසෙසො ධම්මො³ ධම්මො, න ධම්මායකතං. ධම්මායකතං ධම්මො චෙව ධම්මායකතඤ්ඤා, ධම්මායකතං ධම්මොනි: ආමන්තා. (දනුලොම)

1. කායොති පදං මරමිඤ්ඤා සංඛිතිපිටකෙ ව සිහසු මුද්දිත පොත්තෙ ව න දිසංතෙ.

2. රූපොතිපි පදං තරෙව න දිසංතෙ.

3. ධම්මොතිපි පදං තරෙව න දිසංතෙ.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර

1. වක්‍රය වක්‍රායතන වේ ද යත් : දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥාවක්‍රය වක්‍රය යි. වක්‍රායතන නො වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය ද වූයේ ම වක්‍රායතන ද වේ. වක්‍රායතනය වක්‍රය වේ ද යත් : එසේ යි.

ශ්‍රෝත්‍රය සොත්‍රායතනය වේ ද යත් : දිව්‍යසොත්‍රය තණ්හා-සොත්‍රය සොත්‍ර යි. සොත්‍රායතන නො වේ. සොත්‍රායතනය සොත්‍ර ද වූයේ ම සොත්‍රායතන ද වේ. සොත්‍රායතනය සොත්‍ර වේ ද යත් : එසේ යි.

සුත්‍රය සාත්‍රායතන වේ ද යත් : එසේ යි. සාත්‍රායතනය සුත්‍ර වේ ද යත් : එසේ යි.

ජිහ්වා ජිහ්වායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ජිහ්වායතනය ජිහ්වා වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය කායායතන වේ ද යත් : කායායතනය තබා අවශෙෂ කාය කාය යි. කායායතන නො වේ. කායායතනය කාය ද වූයේ ම කායායතන ද වේ. කායායතනය කාය වේ ද යත් : එසේ යි.

රූපය රූපායතන වේ ද යත් : රූපායතනය තබා අවශෙෂ රූපය රූප යි. රූපායතන නො වේ. රූපායතනය රූප ද වූයේ ම රූපායතන ද වේ. රූපායතනය රූප වේ ද යත් : එසේ යි.

භේදය සද්දයතන වේ ද යත් : එසේ යි. සද්දයතනය භේද වේ ද යත් : එසේ යි.

ගන්ධය ගන්ධායතන වේ ද යත් : ශීලගන්ධය සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධ යි. ගන්ධායතන නො වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධායතන ද වේ. ගන්ධායතනය ගන්ධ වේ ද යත් : එසේ යි.

රසය රසායතන වේ ද යත් : අසීරසය ධර්මරසය වීජික්ඛි රසය රස යි. රසායතන නො වේ. රසායතනය රස ද වූයේ ම රසායතන ද වේ. රසායතනය රස වේ ද යත් : එසේ යි.

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ඵොට්ඨබ්බායතන වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොට්ඨබ්බායතනය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස මනායතන වේ ද යත් : එසේ යි. මනායතනය මනස වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්මය ධර්මායතන වේ ද යත් : ධර්මායතනය තබා අවශෙෂ ධර්මය ධර්ම යි. ධර්මායතන නො වේ. ධර්මායතනය ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මායතන ද වේ. ධර්මායතනය ධර්ම වේ ද යත් : එසේ යි. (අනුලෝම යි.)

2. න චක්ඛු න චක්ඛායකනනි: ආමන්තා. න චක්ඛායකනං න චක්ඛුනි: දිඛචක්ඛු පඤ්ඤාචක්ඛු න චක්ඛායකනං, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤා චක්ඛායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං¹ න චෙව චක්ඛු න ච චක්ඛායකනං.

න සොකං න සොකායකනනි: ආමන්තා. න සොකායකනං න සොකනනි: දිඛඛසොකං කණ්ණාසොකං න සොකායකනං සොකං. සොකඤ්ඤා සොකායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව සොකං න ච සොකායකනං.

න ඝාතං න ඝාතායකනනි: ආමන්තා. න ඝාතායකනං න ඝාතනනි: ආමන්තා.

න ජිව්හං න ජිව්හායකනනි: ආමන්තා. න ජිව්හායකනං න ජිව්හනි: ආමන්තා.

න කායො න කායායකනනි: ආමන්තා. න කායායකනං න කායොනි: කායායකනං ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසො කායො න කායායකනං, කායො. කායඤ්ඤා කායායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව කායො න ච කායායකනං.

න රූපං න රූපායකනනි: ආමන්තා. න රූපායකනං න රූපනනි: රූපායකනං ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න රූපායකනං, රූපං. රූපඤ්ඤා රූපායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව රූපං න ච රූපායකනං.

න සංස්කෘතං න සංස්කෘතනනි: ආමන්තා. න සංස්කෘතනං න සංස්කෘතනි: ආමන්තා.

න ගන්ධො න ගන්ධායකනනි: ආමන්තා. න ගන්ධායකනං න ගන්ධොනි: පිළිගන්ධො සමාධිගන්ධො පඤ්ඤාගන්ධො න ගන්ධායකනං, ගන්ධො. ගන්ධඤ්ඤා ගන්ධායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව ගන්ධො න ච ගන්ධායකනං.

න රසො න රසායකනනි: ආමන්තා. න රසායකනං න රසොනි: අඤ්ඤා රසො ධම්මරසො විමුක්තිරසො න රසායකනං, රසො. රසඤ්ඤා රසායකනඤ්ඤා ය්පෙඤ්ඤා අවසෙසං න චෙව රසො න ච රසායකනං.

න ඵොට්ඨබ්බො න ඵොට්ඨබ්බායකනනි: ආමන්තා. න ඵොට්ඨබ්බායකනං න ඵොට්ඨබ්බොනි: ආමන්තා.

1. අවසෙසං - සං. P.T.S.

2. වක්‍රය නොවූයේ වක්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. වක්‍රයක නොවූයේ වක්‍රය නො වේ ද යත් : දිව්‍යවක්‍රය ප්‍රඥා-වක්‍රය වක්‍රයක නො වෙයි. වක්‍රය වේ. වක්‍රය ද වක්‍රය-යක නො වේ. වක්‍රය සෙස්ස වක්‍රය ද නොම වෙයි. වක්‍රයක ද නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයේ සොත්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. සොත්‍රයක නොවූයේ සොත්‍ර නො වේ ද යත් : දිව්‍යසොත්‍රය කණ්ඩාසොත්‍රය සොත්‍රයක නො වෙයි. ශ්‍රෝත්‍ර වේ. සොත්‍රය ද සොත්‍රයක නො වේ. සොත්‍රය සෙස්ස සොත්‍ර ද නොම වෙයි. සොත්‍ර-යක ද නො වේ.

සුත්‍ර නොවූයේ සාත්‍රයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. සාත්‍රයක නොවූයේ සුත්‍ර නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ජීවිත නොවූයේ ජීවිතයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ජීවිතයක නොවූයේ ජීවිත නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයේ කායයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. කායයක නොවූයේ කාය නො වේ ද යත් : කායයක නො වේ. අවිභේදකාය කායයක නො වෙයි. කාය වේ. කාය ද කායයක නො වේ. කාය සෙස්ස කාය ද නො ම වෙයි. කායයක ද නො වේ.

රූප නොවූයේ රූපයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. රූපයක නොවූයේ රූප නො වේ ද යත් : රූපයක නො වේ. අවිභේදරූපය රූපයක නො වෙයි. රූප වේ. රූපය ද රූප-යක නො වේ. රූප සෙස්ස රූප ද නොම වෙයි. රූපයක ද නො වේ.

ඛේද නොවූයේ ඛේදයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඛේදයක නොවූයේ ඛේද නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ගන්ධ නොවූයේ ගන්ධයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ගන්ධයක නොවූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත් : ගිලනගන්ධ සමාධිගන්ධය ප්‍රඥාගන්ධය ගන්ධයක නො වෙයි. ගන්ධ වේ. ගන්ධය ද ගන්ධයක නො වේ. ගන්ධ සෙස්ස ගන්ධ ද නොම වෙයි. ගන්ධයක ද නො වේ.

රස නොවූයේ රසයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. රස-යක නොවූයේ රස නො වේ ද යත් : අර්ථරසය ධර්මරසය විචිත්තිරසය රසයක නො වෙයි. රස වේ. රසය ද රස-යක නො වේ. රස සෙස්ස රස ද නොම වෙයි. රසයක ද නො වේ.

ස්ප්‍රස්ථත නොවූයේ ඵොට්ඨකයක නො වේ ද යත් : එසේ යි. ඵොට්ඨකයක නොවූයේ ස්ප්‍රස්ථත නො වේ ද යත් : එසේ යි.

න මනෝ න මනායකතනි: ආමන්ත. න මනායකනං න මනෝ: ආමන්ත.

න ධම්මෝ න ධම්මායකතනි: ආමන්ත. න ධම්මායකනං න ධම්මානි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ න ධම්මායකනං, ධම්මෝ. ධම්මඤ්ච ධම්මායකතනඤ්ච යපෙඤා අවසෙසං න චෙව ධම්මෝ න ච ධම්මායකනං. (පච්චනික)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛායකතනි: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායකනං. චක්ඛායකනං චක්ඛු චෙව චක්ඛායකතනඤ්ච. ආයතනා සොකායකතනි: සොකායකනං ආයතනතඤ්ච සොකායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා¹ ආයතනා, න සොකායකනං.

චක්ඛු චක්ඛායකතනි: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛායකනං. චක්ඛායකනං චක්ඛුචෙව චක්ඛායකතනඤ්ච. ආයතනා සාන්තායකතනි: -පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං ආයතනතඤ්ච ධම්මායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකනං.

සොකං සොකායකතනි: -පෙ- අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකනං -පෙ-

ධම්මෝ ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ ධම්මෝ, න ධම්මායකනං. ධම්මායකනං ධම්මෝ චෙව ධම්මායකතනඤ්ච, ආයතනා චක්ඛායකතනි: චක්ඛායකනං ආයතනතඤ්ච චක්ඛායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න චක්ඛායකනං.

ධම්මෝ ධම්මායකතනි: ධම්මායකනං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මෝ ධම්මෝ, න ධම්මායකනං. ධම්මායකනං ධම්මෝ චෙව ධම්මායකතනඤ්ච. ආයතනා සොකායකතනි: -පෙ- ආයතනා මනායකතනි: මනායකනං ආයතනතඤ්ච මනායකතනඤ්ච, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායකනං.

(ඵලකකපදමුලකං චක්ඛං ඛන්ධිකඛං අසම්මොභනොතන. අනුලොමං)

1. ආයතනානි පද මෙමෙවමයෙහි පිටත න දික්වෙත.

මනස නොවූයේ මනායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.
මනායතන නොවූයේ මනස නො වේ ද යත්: එසේ යි .

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායතන නො වේ ද යත්: එසේ යි.
ධම්මායතන නොවූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධම්මායතනය
තබා අවශේෂධර්මය ධම්මායතන නො වෙයි. ධර්මය වේ. ධර්මය
ද ධම්මායතනය ද තබා සෙස්ස ධර්ම ද නොව වෙයි. ධම්මා-
යතන ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂික යි.)

පදසොධනවාර යි.

3. වස්සය වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස
වක්‍ෂුස යි. වක්ඛායතන නො වේ. වක්ඛායතනය වක්‍ෂුස ද වූයේ ම
වක්ඛායතන ද වේ. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත්: සොත්තා-
යතනය ආයතන ද වූයේ ම සොත්තායතන ද වෙයි. අවශේෂ
ආයතනයේ ආයතන යි. සොත්තායතන නො වේ.

වක්‍ෂුස වක්ඛායතන වේ ද යත්: දිවාචක්‍ෂුස ප්‍රඥාචක්‍ෂුස වක්‍ෂුස යි.
වක්ඛායතන නො වේ වක්ඛායතනය වක්‍ෂුස ද වූයේ ම වක්ඛා-
යතන ද වේ. ආයතනයේ සාත්තායතන වේ ද යත්: ... ආයතනයේ
ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මා-
යතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන
නො වේ.

සොත්තය සොත්තායතන වේ ද යත්: ... අවශේෂ ආයතනයේ
ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශේෂ
ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද
වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ වක්ඛායතන වේ ද යත්:
වක්ඛායතනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායතන ද වෙයි. අවශේෂ
ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායතන නො වේ.

ධර්මය ධම්මායතන වේ ද යත්: ධම්මායතනය තබා අවශේෂ
ධර්මය ධර්ම යි. ධම්මායතන නො වේ. ධම්මායතනය ධර්ම ද
වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද
යත්: ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත්: මනායතනය ආයතන
ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි.
මනායතන නො වේ. (අනුලොම යි.)

(නො මුළු වන්හඳු වීසින් එක් එක් පදය මුල් වූ වක්‍රය
බැන්ද යුතු.)

4. න වක්ඛු න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සොකායකනනි: ආමන්තා.

න වක්ඛු න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සානායකනනි: ආමන්තා. -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා.

න සොකං න සොකායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනං -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා.

න සානං න සානායකනනි: -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මායකනනි: ආමන්තා. නායකනා න සොකායකනං -පෙ- නායකනා න මනායකනනි: ආමන්තා. (වක්ඛං ඛන්ධනෙතන සබ්බස්ස ආමන්තාති කාතබ්බං - පච්චතීක)

පදසොධන මූලවක්ඛවාරො.

5. වක්ඛු ආයකනනි: ආමන්තා. ආයකනා වක්ඛායකනනි: වක්ඛායකනං ආයකනකෙඤ්ච වක්ඛායකනකඤ්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න වක්ඛායකනා:

සොකං ආයකනනි: ආමන්තා. -පෙ- සානං - ජිව්තා - කායො රූපං - සංස්කාරං - ගණ්ඨා - රසො - ඵොට්ඨබ්බො - මනො -පෙ-

ධම්මො ආයකනනි: ආමන්තා. ආයකනා ධම්මායකනනි: ධම්මායකනං ආයකනකෙඤ්ච ධම්මායකනකඤ්ච. අවසෙසා ආයකනා ආයකනා, න ධම්මායකනං. (අනුලොම)

6. න වක්ඛු නායකනනි: වක්ඛු. යපෙඤ්ච අවසෙසා ආයකනා න වක්ඛු, ආයකනා. වක්ඛුකඤ්ච ආයකනකඤ්ච යපෙඤ්ච අවසෙසා න වෙච්ච වක්ඛු න ච ආයකනා. නායකනා න වක්ඛායකනනි: ආමන්තා.

4. ව්‍යූහය නොවූයේ වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ව්‍යූහය නොවූයේත් වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු ඝාතායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සොක නොවූයේ සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සුරාණ නොවූයේ ඝාතායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු මනායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ යි.) (වක්‍රමානුකූලය කරන්නාහු විසින් සියලු තත්ත්ව “ආමන්තා” යනු කළයුතුය.)

පදනොධනමුලවක්‍රමාර යි.

5. ව්‍යූහය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ වක්ඛායකන වේ ද යත්: වක්ඛායකනය ආයතන ද වූයේ ම වක්ඛායකන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. වක්ඛායකන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි ... සුරාණය ... ජිහ්වාච ... කායය ... රූපය ... භේදය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රස්ථව්‍යය ... මනස ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතනයේ ධම්මායකන වේ ද යත්: ධම්මායකනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායකන ද වේ. අවශේෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායකන නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. ව්‍යූහය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ව්‍යූහය තබා අවශේෂ ආයතන ව්‍යූහය නො වේ. ආයතන යි. ව්‍යූහය ද ආයතන ද තබා අවශේෂය ව්‍යූහය ද නොම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නොවූවාහු වක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සොකං නායකතනනි: සොකං යපෙඤා -පෙ- සානං
යපෙඤා -පෙ- ජිව්‍යං යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකතා
න ජිව්‍යායකතනනි: ආමන්තා.

න කායො නායකතනනි: ආමන්තා. නායකතා න කායාය-
කතනනි: ආමන්තා.

න රූපං නායකතනනි: රූපං යපෙඤා -පෙ- සඤ්ඤා යපෙඤා
-පෙ- ගඤ්ඤා යපෙඤා -පෙ- රසං යපෙඤා -පෙ- ඵොට්ඨකං
යපෙඤා -පෙ- න ච ආයතනා. නායකතා න ඵොට්ඨකායකතනනි:
ආමන්තා.

න මනො නායකතනනි: මනං යපෙඤා අවසෙසා ආයතනා
න මනො, ආයතනා. මනඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා .න
වෙච්චි මනො න ච ආයතනා. නායකතා න මනායකතනනි:
ආමන්තා.

න ධම්මො නායකතනනි: ආමන්තා. නායකතා න ධම්මා-
යකතනනි: ආමන්තා. (පච්චිනික)

සුද්ධායකතවාරො.

චක්ඛු ආයතනනි: ආමන්තා. ආයතනා සොකායකතනනි:
සොකායකතං ආයතනඤ්ඤාටි සොකායකතඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා
ආයතනා, න සොකායකතං.

චක්ඛු ආයතනනි: ආමන්තා. ආයතනා සානායකතං -පෙ-
ආයතනා ධම්මායකතනනි: ධම්මායකතං ආයතනඤ්ඤාටි ධම්මාය-
කතඤ්ඤා, අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න ධම්මායකතං.

සොකං ආයතනනි: ආමන්තා. ආයතනා වක්ඛායකතනනි:
-පෙ- න වක්ඛායකතං -පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනනි -පෙ- න
ධම්මායකතං.

සානං ආයතනනි: ආමන්තා. ආයතනා චක්ඛායකතනනි:
-පෙ- ආයතනා ධම්මායකතනනි -පෙ- න ධම්මායකතං -පෙ-

ධම්මො ආයතනනි: ආමන්තා. ආයතනා වක්ඛායකතං -පෙ-
ආයතනා මනායකතනනි: මනායකතං ආයතනඤ්ඤාටි මනායකතඤ්ඤා,
අවසෙසා ආයතනා ආයතනා, න මනායකතං. (වක්ඛං බ්‍රහ්මචරිකං
අනුලොම)

ශ්‍රෝත්‍ර නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : ශ්‍රෝත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජීව්වාච තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ජීව්වායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

කාය නොවූයෙක් ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු කායායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ඔබ්දය තබා ... ගන්ධය තබා ... රසය තබා ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය තබා ... ආයතනයේ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ඵොට්ඨබ්බායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

මනස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : මනස තබා අවශෙෂ ආයතන මනස නො වේ. ආයතන යි. මනස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස මනස ද නො ම වෙයි. ආයතන ද නො වේ. ආයතන නො වූවාහු මනායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතන නො වූවාහු ධම්මායතන නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික යි.)

භුද්ධායතනවාර යි.

7. චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ සොත්තායතන වේ ද යත් : සොත්තායතනය ආයතන ද වූයේ ම සොත්තායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. සොත්තායතන නො වේ.

චක්‍ෂුස ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ සානායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් :- ධම්මායතනය ආයතන ද වූයේ ම ධම්මායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. ධම්මායතන නො වේ.

ශ්‍රෝත්‍රය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... චක්ඛායතන නො වේ. ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ.

ස්‍රාණය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ ධම්මායතන වේ ද යත් : ... ධම්මායතන නො වේ. ...

ධර්මය ආයතන වේ ද යත් : එසේ යි. ආයතනයේ චක්ඛායතන වේ ද යත් : ... ආයතනයේ මනායතන වේ ද යත් : මනායතනය ආයතන ද වූයේ ම මනායතන ද වෙයි. අවශෙෂ ආයතනයේ ආයතන යි. මනායතන නො වේ. (වත්‍රය බැන්දයුතු. අනුලොම යි.)

8. න චක්ඛු නායකනන්ති: චක්ඛුං යපෙඤ්ඤා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤ්ඤා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා, නායකනා න සොකායකනන්ති: ආමන්තා.

න චක්ඛු නායකනන්ති: චක්ඛුං යපෙඤ්ඤා අවසෙසා ආයතනා න චක්ඛු, ආයතනා. චක්ඛුඤ්ඤා ආයතනඤ්ඤා යපෙඤ්ඤා අවසෙසා න චෙව චක්ඛු න ච ආයතනා, නායකනා න සානායකනං -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනන්ති: ආමන්තා.

න සොකං නායකනන්ති: සොකං යපෙඤ්ඤා -පෙ- සානං යපෙඤ්ඤා -පෙ- ජිව්හං යපෙඤ්ඤා -පෙ- න ච ආයතනා, නායකනා න ධම්මායකනන්ති: ආමන්තා.

න කායො නායකනන්ති: ආමන්තා. නායකනා න චක්ඛායකනන්ති: ආමන්තා -පෙ- නායකනා න ධම්මායකනන්ති: ආමන්තා. -පෙ-

න ධම්මො නායකනන්ති: ආමන්තා. නායකනා න චක්ඛායකනන්ති: ආමන්තා.

න ධම්මො නායකනන්ති: ආමන්තා. නායකනා න සොකායකනන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නායකනා න මනායකනන්ති: ආමන්තා. (චක්ඛං බන්ධිතබ්බං. පච්චනීක).

සුද්ධායකනමූලවක්ඛවාරො.

පඤ්ඤානති නිද්දෙසවාරො නිධ්දීතො.

8. වසූස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: වසූස තබා අවශෙෂ ආයතන වසූස නො වෙයි. ආයතන යි. වසූස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස වසූස ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

වසූස නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: වසූස තබා අවශෙෂ ආයතන වසූස නො වෙයි. ආයතන යි. වසූස ද ආයතන ද තබා සෙස්ස වසූස ද නොම වෙයි. ආයතනයෝ ද නො ද වෙත්. ආයතන නොවූවාහු සානායකන නො වේ ද යත්: ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තබා ... ස්‍රාණය තබා ... ජිඞ්චාවි තබා ... ආයතනයෝ ද නො වෙත්. ආයතන නොවූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

කාය නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නො වූවාහු ධම්මායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ...

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු චක්ඛායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ධර්ම නොවූයේ ආයතන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ආයතන නොවූවාහු සොකායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... ආයතන නොවූවාහු මනායකන නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චත්‍රය බැන්ද යුතු. ප්‍රත්‍යනික යි.)

ඉද්ධායකනමූලචත්‍රවාර යි.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාර නිමි.

පඤ්ඤාතී උද්දෙසවාරො

1. යසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස සොකායතනං උපාජ්ඣතිති : සවිකල්පිකානං අසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං උපාජ්ඣති. සවිකල්පිකානං සසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති. සොකායතනානු උපාජ්ඣති.

යසං වා පන සොකායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපාජ්ඣතිති : සසොකකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති. සසොකකානං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායතනානු උපාජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති.

2. යසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස ඝානායතනං උපාජ්ඣතිති : සවිකල්පිකානං අසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපාජ්ඣති. සවිකල්පිකානං අඝානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති, ඝානායතනානු උපාජ්ඣති.

යසං වා පන ඝානායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපාජ්ඣතිති : සඝානකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති. සඝානකානං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනානු උපාජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති.

3. යසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපාජ්ඣතිති : ආමන්ත.

යසං වා පන රූපායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපාජ්ඣතිති : සරූපකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනානු උපාජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති.

4. යසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපාජ්ඣතිති : ආමන්ත.

යසං වා පන මනායතනං උපාජ්ඣති, තස්ස වක්ඛායතනං උපාජ්ඣතිති : සමිත්තකානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං උපාජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං උපාජ්ඣති, සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනානු උපාජ්ඣති, වක්ඛායතනානු උපාජ්ඣති.

ප්‍රඥප්ති උද්දේශවාර

1. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොත්තායකනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට සොත්තායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී. සොත්තායකනය ද උපදී.

තවද යමකුට සොත්තායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොත්තායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට සොත්තායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

2. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝණායකනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට ඝණායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී. ඝණායකනය ද උපදී.

තවද යමකුට ඝණායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝණායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝණායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

3. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට රූපායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

4. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය උපදී නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකනය උපදී. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී.

5. යඤ්ඤ වක්ඛායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ධම්මායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යඤ්ඤ වා පන ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ වක්ඛායකනං උපපජ්ඣතිති : අවික්ඛායකනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායකනං උපපජ්ඣති, සවික්ඛායකනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති. වක්ඛායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති. වක්ඛායකනාමුලකං.

6. යඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යඤ්ඤ වා පන රූපායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣතිති : සරූපකානං අඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායකනං උපපජ්ඣති. සඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ඝානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

7. යඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ මනායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යඤ්ඤ වා පන මනායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣතිති : සමිත්තකානං අඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායකනං උපපජ්ඣති. සඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ඝානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

8. යඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ධම්මායකනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තා.

යඤ්ඤ වා පන ධම්මායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ ඝානායකනං උපපජ්ඣතිති : අඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායකනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ඝානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති. (ඝානායකනාමුලකං)

9. යඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ මනායකනං උපපජ්ඣතිති : අවික්ඛායකනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං සවික්ඛායකනං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, මනායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

යඤ්ඤ වා පන මනායකනං උපපජ්ඣති, තඤ්ඤ රූපායකනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායකනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛායකනං සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

5. යමකුට චක්ෂායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට චක්ෂායතනය උපදී ද යත් : ඇස් නැති වී උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට චක්ෂායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. චක්ෂායතනය ද උපදී. (චක්ෂායතන මූලක යි.)

6. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : රූ ඇති වූ නැහැ නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

7. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : සිත් ඇතිවූ නැහැ නැතිවූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී.

8. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත් : නැහැ නැතිවූ උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතන මූලක යි.)

9. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත් : සිත් නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වූ සිත් ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී.

තවද යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත් : රූ නැති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වූ රූ ඇති වූ උපද්‍රා ඔවුනට මනායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී.

10. යක්ෂ රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යක්ෂ වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

11. යක්ෂ මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තං.

යක්ෂ වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : අවික්කකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්කකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුගලෙ මනායතනවූලකං)

12. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

13. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවච්ඡරෙ තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවච්ඡරෙ තස්ස චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

14. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤාසංකත තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස්ස රූපායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

15. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්තං.

යස්ස වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරෙ තස්ස මනායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

10. යම්කුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: රූ නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

11. යම්කුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: යිත් නැතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. යිත් ඇතිවූ උපද්ධා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි.) අනුලොම පුද්ගල යි.)

12. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි සොත්තායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොත්තායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

13. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි ඝාණායතනය උපදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය උපදී. එහි ඝාණායතනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝාණායතනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

14. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අසංඥසත්ව වූ එහි රූපායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

15. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: අරූප වූ එහි මනායතනය උපදී. එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි මනායතනය ද උපදී. වක්ඛායතනය ද උපදී.

16. යත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤාසංකත අරූපෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, චක්ඛියතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (චක්ඛියතනං වූලකං)

17. යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති, තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවචරෙ තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

(යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් මිත්තායතනං ධම්මායතනං ච එතස්සදිස්සං, නානා නත්ති. උපරි පන වාරසංඝේඛි¹පො භොතිති ජාතියඛිං.)

18. යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති : ආමන්සා.

යත් වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති : රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරෙ තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනං වූලකං)

19. යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣතිති : අසඤ්ඤාසංකත තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මිත්තායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යත් වා පන මිත්තායතනං උපපජ්ඣති, තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති : අරූපෙ තත් මිත්තායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචෝකාරෙ තත් මිත්තායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

1. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපො - සත. උපරිවාරෙ සංඝේඛිපං - සමු.

16. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් එහි ධම්මායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදී නම් එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ ද අරූප වූ ද එහි ධම්මායකනය උපදී. එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි ධම්මායකනය ද උපදී. වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

17. යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි රූපායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක රූපායකනය උපදී නම් එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ එහි රූපායකනය උපදී. එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි රූපායකනය ද උපදී. ඝානායකනය ද උපදී.

(යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි මනායකනය ද ධම්මායකනය ද එක් බ්‍රහ්මය. වෙනසක් නැති. ඔක්තෙහි වනාහි වාරසංකේතය වේ ය යි දනගුතු.)

18. යම් තැනෙක ඝානායකනය උපදී නම් එහි ධම්මායකනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදී නම් එහි ඝානායකනය උපදී ද යත් : රූපාවචර වූ ද අරූපාවචර වූ ද එහි ධම්මායකනය උපදී. එහි ඝානායකනය නො ද උපදී. කාමාවචර වූ එහි ධම්මායකනය ද උපදී. ඝානායකනය ද උපදී. (ඝානායකනවූලක යි.)

19. යම් තැනෙක රූපායකනය උපදී නම් එහි මනායකනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ එහි රූපායකනය උපදී. එහි මනායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි රූපායකනය ද උපදී. මනායකනය ද උපදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය උපදී නම් එහි රූපායකනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි මනායකනය උපදී. එහි රූපායකනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාර වූ එහි මනායකනය ද උපදී. රූපායකනය ද උපදී.

21. යළි රුපායතන උපයෝජන, තවත් බලිමායතන උපයෝජන: ආමන්ත.

යළි වා පන බලිමායතන උපයෝජන, තවත් රුපායතන උපයෝජන: අරුථ තවත් බලිමායතන උපයෝජන, නො ව තවත් රුපායතන උපයෝජන. පසුවලාකාර අසාදනයකට බලිමායතන උපයෝජන, රුපායතන උපයෝජන. (රුපායතන මූලික)

22. යළි මහායතන උපයෝජන තවත් බලිමායතන උපයෝජන: ආමන්ත.

යළි වා පන බලිමායතන උපයෝජන, තවත් මහායතන උපයෝජන: අසාදනයකට තවත් බලිමායතන උපයෝජන, නො ව තවත් මහායතන උපයෝජන, ව්‍යවහාරයට පසුවලාකාර තවත් බලිමායතන උපයෝජන, මහායතන උපයෝජන. (අනුලෝම මහායතන මහායතන මූලික)

23. යළි යළි මහායතන උපයෝජන, තවත් යළි යළි මහායතන උපයෝජන: සම්ප්‍රදායික අනුග්‍රහයෙන් උපයෝජනය කරන තවත් මහායතන උපයෝජන, නො ව තවත් යළි යළි මහායතන උපයෝජන. සම්ප්‍රදායික සම්ප්‍රදායික උපයෝජනය කරන තවත් මහායතන උපයෝජන, මහායතන උපයෝජන. (අනුලෝම මහායතන මහායතන මූලික)

යළි වා පන යළි මහායතන උපයෝජන, තවත් යළි මහායතන උපයෝජන: සම්ප්‍රදායික අනුග්‍රහයෙන් උපයෝජනය කරන තවත් මහායතන උපයෝජන, නො ව තවත් යළි මහායතන උපයෝජන. සම්ප්‍රදායික සම්ප්‍රදායික උපයෝජනය කරන තවත් මහායතන උපයෝජන, මහායතන උපයෝජන. (සම්ප්‍රදායික, යළි යළි සම්ප්‍රදායික)

24. යළි යළි මහායතන උපයෝජන, තවත් යළි මහායතන උපයෝජන: ආමන්ත.

යළි වා පන යළි බලිමායතන උපයෝජන, තවත් මහායතන උපයෝජන: අනුග්‍රහයෙන් උපයෝජනය කරන තවත් බලිමායතන උපයෝජන, නො ව තවත් මහායතන උපයෝජන. සම්ප්‍රදායික අනුග්‍රහයෙන් මහායතන උපයෝජන, මහායතන උපයෝජන. (අනුලෝම මහායතන මහායතන මූලික)

1. යළි යළි - මහායතන. යළි යළි - මහායතන.

21. යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි රූපායතනය උපදී ද යත් : අරූප වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාර වූ ද අසංඤ්ඤා වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

22. යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් එහි මනායතනය උපදී ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ එහි ධම්මායතනය උපදී. එහි මනායතනය නො ද උපදී. චතුරොකාර වූ ද පඤ්චොකාර වූ ද එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (මනායතන-මූලක යි. අනුලොමාවකාශ යි.)

23. යම්කුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදී ද යත් : ඇස් ඇති වී කන් නැති වී උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොකා-යතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී කන් ඇති වී උපද්දා ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද උපදී. සොකායතනය ද උපදී.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය උපදී ද යත් : කන් ඇති වී ඇස් නැති වී උපද්දා ඔවුනට එහි සොකායතනය උපදී. ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද උපදී. කන් ඇති වී ඇස් ඇති වී උපද්දා ඔවුනට එහි සොකායතනය ද උපදී. චක්ඛායතනය ද උපදී. (සංක්ෂිප්ත යි. යස්සකය ද සමාන යි.)

24. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදී ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතන උපදී ද යත් : සිත් නැති වී උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වී උපද්දා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදී. මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

25. යහස වක්ඛායකනං නුපප්පති, තස්ස සොකායකනං නුපප්පතිති : අවික්ඛායකනං සසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති, නො ච තෙසං සොකායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං, අවික්ඛායකනං අසොකකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, සොකායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

යහස වා පන සොකායකනං නුපප්පති, තස්ස වක්ඛායකනං නුපප්පතිති : අසොකකානං අවික්ඛායකනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායකනං නුපප්පති, නො ච තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං, අසොකකානං අවික්ඛායකනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සොකායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

26. යහස වක්ඛායකනං නුපප්පති, තස්ස සානායකනං නුපප්පතිති : අවික්ඛායකනං සසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති. නො ච තෙසං සානායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං, අවික්ඛායකනං අසානකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, සානායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

යහස වා පන සානායකනං නුපප්පති, තස්ස වක්ඛායකනං නුපප්පතිති : අසානකානං අවික්ඛායකනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායකනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං, අසානකානං අවික්ඛායකනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

27. යහස වක්ඛායකනං නුපප්පති, තස්ස රූපායකනං නුපප්පතිති : අවික්ඛායකනං සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

යහස වා පන රූපායකනං නුපප්පති, තස්ස වක්ඛායකනං නුපප්පතිති : අමනා.

28. යහස වක්ඛායකනං නුපප්පති, තස්ස මනායකනං නුපප්පතිති : අවික්ඛායකනං අමනකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනං නුපප්පති. නො ච තෙසං මනායකනං නුපප්පති. සංඛේසං වචනානං අමනකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං වක්ඛායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති, මනායකනෙඤ්ඤි නුපප්පති.

යහස වා පන මනායකනං නුපප්පති, තස්ස වක්ඛායකනං නුපප්පතිති : අමනා.

25. යමකුට චක්ඛායකතය තුපදී නම් ඔහුට සොකායකතය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ කන් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට චක්ඛායකතය තුපදී. ඔවුනට සොකායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ කන් නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකතය ද තුපදී. සොකායකතය ද තුපදී.

තවද යමකුට සොකායකතය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකතය තුපදී ද යත්: කන් නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට සොකායකතය තුපදී. ඔවුනට චක්ඛායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට සොකායකතය ද තුපදී. චක්ඛායකතය ද තුපදී.

26. යමකුට චක්ඛායකතය තුපදී නම් ඔහුට ඝානායකතය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ නැහැ ඇති වූ උපදානා ඔවුනට චක්ඛායකතය තුපදී. ඔවුනට ඝානායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ නැහැ නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකතය ද තුපදී. ඝානායකතය ද තුපදී.

තවද යමකුට ඝානායකතය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකතය තුපදී ද යත්: නැහැ නැති වූ ඇස් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට ඝානායකතය තුපදී. ඔවුනට චක්ඛායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ ඇස් නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට ඝානායකතය ද තුපදී. චක්ඛායකතය ද තුපදී.

27. යමකුට චක්ඛායකතය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකතය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ රූ ඇති වූ උපදානා ඔවුනට චක්ඛායකතය තුපදී. ඔවුනට රූපායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකතය ද තුපදී. රූපායකතය ද තුපදී.

තවද යමකුට රූපායකතය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකතය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

28. යමකුට චක්ඛායකතය තුපදී නම් ඔහුට මනායකතය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වූ සිත් ඇති වූ උපදානා ඔවුනට චක්ඛායකතය තුපදී. ඔවුනට මනායකතය නො ද තුපදී. චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ උපදානවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකතය ද තුපදී. මනායකතය ද තුපදී.

තවද යමකුට මනායකතය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකතය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

29. යස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තූනං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තූ. (චක්ඛායතනවූලකං)

30. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං සරූපකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තූනං, අරූපකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන රූපායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තූ.

31. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං සවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තූනං, අවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තූ.

32. යස්ස සාන්තායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පතිති: අසානකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සාන්තායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචන්තූනං තෙසං සාන්තායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස සාන්තායතනං නුපප්පතිති: ආමන්තූ. (සාන්තායතනවූලකං)

33. යස්ස රූපායතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං නුපප්පතිති: අරූපකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පති. සබ්බෙසං චචන්තූනං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යස්ස චා පන මනායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: අවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති, සබ්බෙසං චචන්තූනං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

29. යමකුට චක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැතිවූ උපදාංග ඔවුනට චක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය ද තුපදී. ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට චක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකනවුලකය යි.)

30. යමකුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ රූ ඇතිව උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ථත්තා වූ සියල්ලනට ද රූ නැතිව උපදානවුනට දෙසි ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

31. යමකුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ සිත් ඇතිවූ උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුපදී. ව්‍යුත්ථත්තා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැතිව උපදානවුනට දෙසි ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. මනායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

32. යමකුට ඝාණායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: නැහැ නැතිවූ උපදාංග ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදී. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදී. ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායකනවුලකය යි.)

33. යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: රූ නැතිව උපදාංග ඔවුනට රූපායකනය තුපදී. ඔවුනට මනායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද තුපදී. මනායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදී ද යත්: සිත් නැතිව උපදාංග ඔවුනට මනායකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ථත්තා වූ ඔවුනට මනායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදී.

34. යසං රූපායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපාජ්ඣතිති: අරූපකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං රූපායතනං නුපාජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානාං, තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං)

35. යසං මනායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපාජ්ඣතිති: අවික්ඛාතානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං මනායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානාං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා. (මනායතනවූලකං—පට්ඨනික පුඤ්ඤ.)

36. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සොකායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

37. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස සානායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන සානායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: රූපාවච්ඡෙදෙ තස්ස සානායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති. අසඤ්ඤාසංකො අරූපෙ තස්ස සානායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

38. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසංකො තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති. නො ච තස්ස රූපායතනං නුපාජ්ඣති. අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

39. යස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣතිති: අරූපෙ තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣති, නො ච තස්ස මනායතනං නුපාජ්ඣති. අසඤ්ඤාසංකො තස්ස චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා නුපාජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං නුපාජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපාජ්ඣතිති: ආමන්තා.

34. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: රූ නැතිව උපද්ධා ඔවුනට රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලකය යි.)

35. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළදී ද යත්: සිත් නැතිව උපද්ධා ඔවුනට මනායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදී. සියලු ව්‍යුත්පන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී. ධම්මායතනය ද තුළදී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ සුද්ධෙ යි—මනායතනමූලක යි.)

36. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි සොකායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක සොකායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

37. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි ඝානායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

තවද යම් තැනෙක ඝානායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය තුළදී. එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. අසංඝසක වූ අරූප වූ එහි ඝානායකනය ද තුළදී. වක්ඛායකනය ද තුළදී.

38. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: අසංඝසක වූ එහි වක්ඛායකනය තුළදී. එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. අරූප වූ එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී. රූපායතනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

39. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් එහි මනායකනය තුළදී ද යත්: අරූප වූ එහි වක්ඛායකනය තුළදී. එහි මනායකනය නො ද තුළදී. අසංඝසක වූ එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී. මනායකනය ද තුළදී.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය තුළදී නම් එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

40. යස වක්ඛායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං නුසංජිතං : උපාසකං.

යස වා පන ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි තස්මිංසනං නුසංජිතං : නස්මිං. (වක්ඛායකනමුලකං)

41. යස සන්තාපකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං රූපායකනං නුසංජිතං : රූපාවචනං තස්මිංසනං නුසංජිතං, නො ව තස්මිංසනං රූපායකනං නුසංජිතං. අරුභං තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං, රූපායකනං නුසංජිතං.

යස වා පන රූපායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං : අමනසං.

42. යස සන්තාපකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං මනායකනං නුසංජිතං : රූපාවචනං අරුභාවචනං තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං. නො ව තස්මිංසනං මනායකනං නුසංජිතං. අසංකල්පකං තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං, මනායකනං නුසංජිතං.

යස වා පන මනායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං : අමනසං.

43. යස සන්තාපකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි : උපාසකං.

යස වා පන ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි තස්මිංසනං සන්තාපකනං නුසංජිතං : නස්මිං. (සන්තාපකනමුලකං)

44. යස රූපායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං මනායකනං නුසංජිතං : උපාසකං.

යස වා පන මනායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං රූපායකනං නුසංජිතං : උපාසකං.

45. යස රූපායකනං නුසංජිතං තස්මිංසනං ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි : උපාසකං.

යස වා පන ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි තස්මිංසනං රූපායකනං නුසංජිතං : නස්මිං. (රූපායකනමුලකං)

46. යස මනායකනං නුසංජිතං, තස්මිංසනං ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි : උපාසකං.

යස වා පන ඩබ්ලිව් ආරච්ඡි තස්මිංසනං මනායකනං නුසංජිතං : නස්මිං. (මනායකනමුලකං—පච්චිනික මිකාසං.)

40. යම් තැනෙක වක්ඛයකනය තුපදි නම් එහි ධම්මායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදි නම් එහි වක්ඛායකනය තුපදි ද යත්: නැති. (වක්ඛායකනමූලක සි.)

41. යම් තැනෙක ඝානායකනය තුපදි නම් එහි රූපායකනය තුපදි ද යත්: රූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය තුපදි. එහි රූපායකනය නො ද තුපදි. අරූප වූ එහි ඝානායකනය ද තුපදි. රූපායකනය ද තුපදි.

තවද යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදි නම් එහි ඝානායකනය තුපදි ද යත්: එසේ සි.

42. යම් තැනෙක ඝානායකනය තුපදි නම් එහි මනායකනය තුපදි ද යත්: රූපාවචර වූ අරූපාවචර වූ එහි ඝානායකනය තුපදි. එහි මනායකනය නො ද තුපදි. අසංඤ්ඤා වූ එහි ඝානායකනය ද තුපදි. මනායකනය ද තුපදි.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය තුපදි නම් එහි ඝානායකනය තුපදි ද යත්: එසේ සි.

43. යම් තැනෙක ඝානායකනය තුපදි නම් එහි ධම්මායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදි නම් එහි ඝානායකනය තුපදි ද යත්: නැති. (ඝානායකනමූලක සි.)

44. යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදි නම් එහි මනායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

තවද යම් තැනෙක මනායකනය තුපදි නම් එහි රූපායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

45. යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදි නම් එහි ධම්මායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදි නම් එහි රූපායකනය තුපදි ද යත්: නැති. (රූපායකනමූලක සි.)

46. යම් තැනෙක මනායකනය තුපදි නම් එහි ධම්මායකනය තුපදි ද යත්: උපදි.

තවද යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදි නම් එහි මනායකනය තුපදි ද යත්: නැති. (පුත්තනිකාවකාශ සි—මනායකනමූලක සි.)

47. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති තස්ස තත් සොභායතනං නූපජ්ඣති: අවික්ඛානං සසොභකානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් සොභායතනං නූපජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛානං අසොභකානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති. සොභායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සොභායතනං නූපජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති: අසොභකානං සවික්ඛානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් සොභායතනං නූපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූපජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානං අසොභකානං අවික්ඛානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් සොභායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති -පෙ-

48. යස්ස යත් මනායතනං නූපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නූපජ්ඣති: අවික්ඛානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් මනායතනං නූපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නූපජ්ඣති. සබ්බෙසං වචනානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති. ධම්මායතනාඤ්ඤි නූපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නූපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නූපජ්ඣති: ආමන්තා. (පච්චිනික පුග්ගලොක්කාස.)

පච්චුප්පනවාරො.

49. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොභායතනං උපපජ්ඣාති: අමන්තා.

යස්ස වා පන සොභායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

50. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝනායතනං -පෙ- රූපායතනං මනායතනං, ධම්මායතනං, උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

51. යස්ස ඝනායතනං -පෙ- රූපායතනං, මනායතනං, උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

47. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොකායකනය තුපදී ද යත්: ඇස් නැති වී කන් ඇති වී උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි සොකායකනය නොද තුපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී කන් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, සොකායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: කන් නැති වී ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට එහි සොකායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නොද තුපදී. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද කන් නැති වී ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායකනය ද තුපදී, වක්ඛායකනය ද තුපදී ...

48. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදී ද යත්: සිත් නැති වී උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නොද තුපදී. සියලු ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපදී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාධිකාය යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

49. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

50. යමකුට වක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

51. යමකුට ඝානායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

52. යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ-

[යස්කං පච්චුප්පනොපපි අතිතෙපි අනාගතෙපි පච්චුප්පනානිතෙපි පච්චුප්පනානාගතෙපි අතිතානාගතෙපි සබ්බස්ස සද්දිසං උපපජ්ඣති. උපපජ්ඣාති නාමං අතිරෙකං කාතබ්බං (අනුලොම ඔකාසං.)

53. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

54. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති, කාමාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති, ඝානායතනානං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස් ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

55. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤාසංකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනානං උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති.

56. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, පඤ්ඤාචෝකාරානං තෙසං තස්ස මනායතනානං උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනානං උපපජ්ඣති.

57. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තං.

52. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ...

[යක්කය ප්‍රකූත්පන්නයෙහි දු අතිතයෙහි දු අනාගතයෙහි දු ප්‍රකූත්පන්නාතිතයෙහි දු ප්‍රකූත්පන්නානාගතයෙහි දු අතිතානාගත-
යෙහි දු යන සියලු තත්ති සමාන වේ. උපපජ්ඣි, උපපජ්ඣං යන
නාමය අතිරෙක කළයුතු යි.] (අනුලොමාවකාශ යි.)

53. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොත්තයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

54. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතයතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතයතනය නො
ද උපන්නේ ය, කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද
උපන්නේ ය, ඝාතයතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

55. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි රූපයතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඥාභව වූ ඔවුනට එහි
රූපයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද
උපන්නේ ය, පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද උපත්-
තේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

56. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය
උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය,
පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය,
වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

57. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම්
ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති : අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති වක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (වක්ඛායතනවූලකං.)

58. යසං යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තා.

යසං වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති : රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

59. යසං යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තා.

යසං වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං, තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

60. යසං යත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති : ආමන්තා.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති : රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනවූලකං.)

61. යසං යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣති : අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යසං වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති : අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපන්නේ ද යත්: අඝංඤ්ඤායනට ද අරුපායනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපන්නේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

58. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

59. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි.

60. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපන්නේ යි. (ඝාතායකනමූලක යි.)

61. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අඝංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ යි, පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

62. යස්ස යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොක්ඛාරානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං.)

63. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣාති: අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. චතුරොක්ඛාරානං, පඤ්චොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—අනුලොම දුග්ගලොක්කාසං.)

64. යස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී.

යස්ස වා පන සොකායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී. (සංඛික්ඛං.)

65. යස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නුපපජ්ඣාති: නජී. -පෙ- (පච්චිනිකදුග්ගලං.)

66. යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනික ඔක්කාසං.)

67. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

68. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමනා.

62. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

63. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය, චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි-අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

64. යමකුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. (සංක්ෂිප්ත යි.)

65. යමකුට මනායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නූපන්නේ ද යත්: නැති. ... (ප්‍රත්‍යන්තපුද්ගල යි.)

66. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තාවකාශ යි.)

67. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

68. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නූපන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායතනය නූපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්, සුද්ධා-වාසානං, අසංකෘතානං* අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාණි නුපපජ්ඣිත්. චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

69. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣාති: අසංකෘතානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, රූපා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමිනං.

70. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චිනා-යතනං නුපපජ්ඣාති: අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප-ජ්ඣිත්, නො ච තෙසං තත් චිනායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධාවාසානං, අසංකෘතානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, චිනා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් චිනායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛා-යතනං නුපපජ්ඣාති: ආමිනං.

71. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් ධම්මා-යතනං නුපපජ්ඣාති: අසංකෘතානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛා-යතනං නුපපජ්ඣිත්. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, ධම්මායතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣාති: ආමිනං. (චක්ඛායතනමූලකං.)

72. යස්ස යත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් රූපා-යතනං නුපපජ්ඣාති: රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායතනං නුපපජ්ඣිත් නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත්. සුද්ධා-වාසානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායතනාණි නුපපජ්ඣිත්, රූපා-යතනාණි නුපපජ්ඣිත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඣිත් තස්ස තත් සානා-යතනං නුපපජ්ඣාති: ආමිනං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, 8වූ අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය ද කුපන්තේ ය, වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ යි.

69. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය කුපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, රූපායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

70. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය කුපන්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද කුපන්තේ ය, ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, මනායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

71. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය කුපන්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද කුපන්තේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද කුපන්තේ ය, ධම්මායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

72. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය කුපන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද කුපන්තේ ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතනයකනය ද කුපන්තේ ය, රූපායකනය ද කුපන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය කුපන්තේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයකනය කුපන්තේ ද යත්: එසේ යි.

73. යස්ස යත් සානායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මනා-
යකනං නුප්පජ්ඣත්ති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්
සානායකනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මනායකනං නුප්ප-
ජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත් සානායකනඤ්ඤා
නුප්පජ්ඣත්, මනායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත්
සානායකනං නුප්පජ්ඣත්ති: ආමන්ත.

74. යස්ස යත් සානායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මා-
යකනං නුප්පජ්ඣත්ති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්
සානායකනං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායකනං නුප්ප-
ජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං තත් සානායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, ධම්මා-
යකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත්
සානායකනං නුප්පජ්ඣත්ති: ආමන්ත. (සානායකනමුලකං.)

75. යස්ස යත් රූපායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් මනා-
යකනං නුප්පජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායකනං නුප්පජ්ඣත්
නො ච තෙසං තත් මනායකනං නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං
තත් රූපායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, මනායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් රූපා-
යකනං නුප්පජ්ඣත්ති: අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත් මනායකනං
නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් රූපායකනං නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධා-
වාසානං තෙසං තත් මනායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, රූපායකනඤ්ඤා
නුප්පජ්ඣත්.

76. යස්ස යත් රූපායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මා-
යකනං නුප්පජ්ඣත්ති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායකනං නුප්පජ්ඣත්,
නො ච තෙසං තත් ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං තෙසං
තත් රූපායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්, ධම්මායකනඤ්ඤා නුප්පජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත්
රූපායකනං නුප්පජ්ඣත්ති: ආමන්ත. (රූපායකනමුලකං.)

73. යමකුට යම් තැනෙක සාන්තයතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: රුපාවචරයනට ද අරුපාව. වරයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්තයතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අසංඥා සන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්තයතනය ද තුළින් ය, මනා- යතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාන්තයතනය තුළින් ද යත්: එසේ යි.

74. යමකුට යම් තැනෙක සාන්තයතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: රුපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්තයතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සාන්තයතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාන්තයතනය තුළින් ද යත්: එසේ යි. (සාන්ත- යතනවූලක යි.)

75. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රූපා- යතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින්- නේ ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින් ය, මනායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: අසංඥා සන්ධි වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින්- නේ ය, රූපායතනය ද තුළින් යි.

76. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අරුප වූ ඔවුනට එහි රූපා- යතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින්- නේ ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන වූලක යි.)

77. යස්ස යත් මනායතනං නුපජ්ඣත් තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපජ්ඣත්ති: අසඤ්ඤාසත්තනං තෙසං තත් මනායතනං නුපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපජ්ඣත්. සුඤ්ඤාචාරානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා නුපජ්ඣත්, ධම්මායතනාඤ්ඤා නුපජ්ඣත්.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං නුපජ්ඣත් තස්ස තත් මනායතනං නුපජ්ඣත්ති: ආමන්තං. (මනායතනවූලකං.)

අතිතවාරො

78. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

යස්ස චා පන සොකායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

79. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣන්ති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣන්ති ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති ඝානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යස්ස චා පන ඝානායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

80. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

යස්ස චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

81. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති (තස්ස මනායතනාඤ්ඤා ධම්මායතනාඤ්ඤා සද්ධිසං, ඉමෙ දෙව සද්ධිසා යෙව භොතති)

82. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති. (චක්ඛායතනවූලකං.)

77. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත් : අසංඝයන් වූ ඔවුන්ට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුන්ට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ශුද්ධාවාස වූ ඔවුන්ට එහි මනායතනය ද තුළින් නේ ය, ධම්මායතනය ද තුළින් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද තුළින් ද යත් : එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.)

අක්කිවාර යි.

78. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

79. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාණායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුන්ට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට ඝාණායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුන්ට චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාණායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාණායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

80. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

81. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ද ධම්මායතනය ද සමාන වේ. මොහු දෙදෙන සදාශයෝ ම වෙත්.

82. යමකුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුන්ට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට චක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුන්ට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදින්නේ යි. (චක්ඛායතන මූලක යි.)

83. යස්ස සානායකනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සානායකනං උපපජ්ඣන්තිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣන්ති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සානායකනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති සානායකනං උපපජ්ඣන්ති.

84. යස්ස සානායකනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, තස්ස සානායකනං උපපජ්ඣන්තිති : යෙ රූපාවචරං, අරූපාවචරං උපපජ්ඣන්ති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සානායකනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, සානායකනං උපපජ්ඣන්ති. (සානායකනමූලකං.)

85. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්තිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣන්ති පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. (රූපායතනමූලකං.)

86. යස්ස මනායකනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායකනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා. (මනායකනමූලකං—අනුලොම චූෂණං.)

87. යත්ථ චක්ඛායකනං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොම චක්ඛාය.)

88. යස්ස යත්ථ චක්ඛායකනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ සොකායකනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත්ථ සොකායකනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ චක්ඛායකනං උපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තා.

83. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි.

84. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

85. යමකුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

86. යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම පුද්ගල යි.)

87. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

88. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

89. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති, සානායතනාභි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තං.

90. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අසංකප්පිකානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් රූපායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති.

91. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් මනායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති.

92. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: අසංකප්පිකානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොපාකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාභි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාභි උපපජ්ඣති. (වක්ඛායතනමුත්තං.)

93. යස්ස යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනාභි උපපජ්ඣති, සානායතනාභි උපපජ්ඣති.

89. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

90. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

91. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

92. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤායනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චවොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායකනවූලක යි.)

93. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදින්නේ යි.

94. යස්ස යත් සාත්තයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
සාත්තයතනං උපපජ්ඣතිති: රූපාදිවරානං අරූපාවිවරානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සාත්තයතනං
උපපජ්ඣති. කාමාවිවරානං තෙසං තත් ධම්මායතනකථා උපපජ්-
ඣති, සාත්තයතනකථා උපපජ්ඣති. (සාත්තයතනමූලකං)

95. යස්ස යත් රූපයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රූපයතනං
උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤා-
වොක්ඛාරානං තෙසං තත් රූපයතනකථා උපපජ්ඣති. මනායතනකථා
උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
රූපයතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං
උපපජ්ඣති නො ච තෙසං තත් රූපයතනං උපපජ්ඣති,
පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් මනායතනකථා උපපජ්ඣති. රූපා-
යතනකථා උපපජ්ඣති.

96. යස්ස යත් රූපයතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
රූපයතනං උපපජ්ඣතිති: අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං
උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපයතනං උපපජ්ඣති.
පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනකථා
උපපජ්ඣති, රූපයතනකථා උපපජ්ඣති. (රූපයතනමූලකං.)

97. යස්ස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්
මනායතනං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති.
චූචොක්ඛාරානං පඤ්ඤාවොක්ඛාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනකථා
උපපජ්ඣති, මනායතනකථා උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං—අනු-
ලොම දුග්ගලොක්ඛාසං.)

94. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

95. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානු වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ ය.

96. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයනට ද අසංඤ්ඤානුයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

97. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානු වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. චතුරොක්කාරයනට ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (මනායතනමූලක යි—අනුලොම සුද්ධලාවකාය යි.)

98. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඥානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

යසං වා පන ඥානායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

99. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඥානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

යසං වා පන ඥානායතනං නුපප්පිස්සති, තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සති තෙසං ඥානායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඥානායතනාදො නුපප්පිස්සති, චක්ඛායතනාදො නුපප්පිස්සති.

100. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, තස්ස රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

101. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස චිත්තායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදො නුපප්පිස්සති, ධම්මායතනාදො නුපප්පිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා. (චක්ඛායතනමූලකං.)

102. යසං ඥානායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස රූපායතනං නුපප්පිස්සතිති : යෙ රූපාවචරං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඥානායතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං ඥානායතනාදො නුපප්පිස්සති, රූපායතනාදො නුපප්පිස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඥානායතනං නුපප්පිස්සතිති : ආමනසා.

98. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සොකායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

99. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ඝානායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය ද තුපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය.

100. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

101. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

102. යමකුට ඝානායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ඝානායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට ඝානායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

103. යසං ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: යෙ රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ඣා
පටිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි
තුප්පජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස ඝාතායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (ඝාතායතනවූලකං.)

104. යසං රූපායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: යෙ අරූපං උපපජ්ඣා පටිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං තුප්පජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣන්ති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි තුප්ප-
ජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං.)

105. යසං මනායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස ධම්මායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං
තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. (මනායතනවූලකං—පච්චිකම්පනං)

106. යසං චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති -පෙ- (පච්චිකම්පනං.)

107. යසං යත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
සොත්තායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් සොත්තායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

108. යසං යත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් ඝාතායතනං තුප්පජ්ඣන්ති තස්ස තත්
චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣන්තිති: රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතා-
යතනං තුප්පජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣ-
න්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසංඝර්ෂකතානං, අරූපානං
තෙසං තත් ඝාතායතනාඤ්ඤි තුප්පජ්ඣන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ඤි තුප්ප-
ජ්ඣන්ති.

103. යම්කුට ඝාතායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපා-
වචරයෙහි ද අරූපාවචරයෙහි ද ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට
ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළ-
දීන්තේ ය, පස්විමභවික වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදීන්තේ ය,
ධම්මායතනය ද තුළදීන්තේ ය.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි.)

104. යම්කුට රූපායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
... ධම්මායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් අරූපයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට රූපායතනය තුළදීන්තේ ය,
ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළදීන්තේ ය, පස්විමභවික වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදීන්තේ ය, ධම්මායතනය ද තුළ-
දීන්තේ ය.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනමූලක යි.)

105. යම්කුට මනායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය
තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට මනායතනය
තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනමූලක යි.—ප්‍රත්‍යන්තික
පුද්ගල යි.)

106. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි.)

107. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි සොභායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොභායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

108. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුළදීන්තේ නම්
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදීන්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට
එහි ඝාතායතනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද තුළදීන්තේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පස්විමභවිකයනට ද අභංග-
භවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුළ-
දීන්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුළදීන්තේ ය.

109. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් රූපා යතනං නුපප්පිසසතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පිසසති. පඤ්චොකාසෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස් වක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති.

යසස චා පන යස් රූපායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමන්සා.

110. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පිසසතිති: අරූපානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති.

යසස චා පන යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමන්සා.

111. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් වක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති.

යසස චා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් වක්ඛායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමන්සා. (වක්ඛායතනමූලකං.)

112. යසස යස් ඝනායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පිසසතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පිසසති. පඤ්චොකාසෙ පච්ඡිමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තස් ඝනායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති.

යසස චා පන යස් රූපායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් ඝනායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමන්සා.

113. යසස යස් ඝනායතනං නුපප්පිසසති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පිසසතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් ඝනායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස් ඝනායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පිසසති.

109. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසන්ධි වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපා-යකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

110. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, මනායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

111. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඥසන්ධියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්තේ ය, පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛා-යකනමුලක යි.)

112. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්තේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්තේ ය, පඤ්චවොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද තුපදින්තේ ය, රූපායකනය ද තුපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි.

113. යමකුට යම් තැනෙක ඝනායකනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්තේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායකනය ද තුපදින්තේ ය, මනායකනය ද තුපදින්තේ යි.

යසස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා.

114. යසස යස් සානායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: රුපාවචරානං, අරුපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති, පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස සානායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා. (සානායතනවූලකං.)

115. යසස යස් රුපායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසතිති: අරුපානං තෙසං තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසති, මනායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසතිති: අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති. නො ච තෙසං තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, රුපායතනං නුපප්පිසසති.

116. යසස යස් රුපායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: අරුපානං තෙසං තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස රුපායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා. (රුපායතනවූලකං.)

117. යසස යස් මනායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසතිති: අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිසසති. පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසති, ධම්මායතනං නුපප්පිසසති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පිසසති තසස තස්ස මනායතනං නුපප්පිසසතිති: ආමනසා, (මනායතනවූලකං—පච්චිකපුංඤාචරාසං)

අනාගතවාචො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ද යත්: එසේ ය.

114. යමකුට යම් තැනෙක සාමාජිකයෙක් වූයේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් නම් ද යත්: රුපාවලයනට ද අරුභවලයනට ද යි ඔවුනට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් නම් ය. පස්විමහවික වූ ඔවුනට එහි සාමාජිකයෙක් ද තුළින් නම් ය, මනායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි සාමාජිකයෙක් වූයේ ද යත්: එසේ ය. (සාමාජිකයෙකු යි.)

115. යමකුට යම් තැනෙක රුපාවලයන තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් නම් ද යත්: අරුභ වූ ඔවුනට එහි රුපාවලයන තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් නම් ය, පස්විමහවික වූ ඔවුනට එහි රුපාවලයන ද තුළින් නම් ය, මනායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපාවලයන තුළින් නම් ද යත්: අසංඝසභාව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි රුපාවලයන නො ද තුළින් නම් ය. පස්විමහවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් නම් ය, රුපාවලයන ද තුළින් නම් ය.

116. යමකුට යම් තැනෙක රුපාවලයන තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් නම් ද යත්: අරුභ වූ ඔවුනට එහි රුපාවලයන තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් නම් ය. පස්විමහවික වූ ඔවුනට එහි රුපාවලයන ද තුළින් නම් ය, මනායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රුපාවලයන තුළින් නම් ද යත්: එසේ ය. (රුපාවලයන යි.)

117. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් නම් ද යත්: අසංඝසභාව වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් නම් ය. පස්විමහවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් නම් ය, මනායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් නම් ද යත්: එසේ ය. (මනායතන යි.—ප්‍රකාශය පුද්ගලික යි.)

ආනන්දයාමි යි.

118. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං සොකායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති.

119. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං -පෙ-රූපායතනං, මනායතනං, ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාණි උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

120. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-මනායතනං ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං, අඝානකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. සඝානකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, ඝානායතනාණි උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

121. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං අරූපකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, රූපායතනාණි උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං.)

122. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣාති: ආමන්තො.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං ධම්මායතනාණි උපපජ්ඣති, මනායතනාණි උපපජ්ඣති. (මනායතනවූලකං-අනුලොම පුග්ගලං.)

118. යම්කුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොකායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට සොකායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නොද උපදී. ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට සොකායකනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී.

119. යම්කුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායකනය ... රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නොද උපදී, ඇස් ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී. (චක්ඛායකන මූලක යි.)

120. යම්කුට ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැඟ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නොද උපදී, නැඟ ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී. (ඝාතායකන මූලක යි.)

121. යම්කුට රූපායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නොද උපදී. රූ ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදී. (රූපායකන මූලක යි.)

122. යම්කුට මනායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට මනායකනය නොද උපදී. සිත් ඇති වී උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, මනායකනය ද උපදී. (අනුලොමසුද්ධෙ යි. මනායකන මූලක යි.)

123. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති: ආමිනං. -පෙ- (අනුලොම ඕකාස.)

124. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ව තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං ඥානබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සොකායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොකායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

125. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සානායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

126. යස්ස යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං භවිකබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවිනිබ්බානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං, අභ්‍යන්තරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. භවිකබ්බිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති.

123. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුප්‍රොමාවකාය යි.)

124. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි සොත්තායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, සොත්තායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්තායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි සොත්තායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

125. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපන්නේ ය, ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී. ඝාතායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි ඝාතායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

126. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද අසංඥසන්ධි-යනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

127. යසස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣති: සුඤ්චාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣති, මනායතනාදි උපපජ්ඣති.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: පඤ්චොක්ඛාරා වචන්තානං, අවිකල්පිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනාදි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣති.

128. යසස යස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: සුඤ්චාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් වක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣති.

යසස වා පන යස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තස් වක්ඛායතන උපපජ්ඣති: සංඛේසං වචන්තානං, අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣති. (වක්ඛායතනමුත්තං.)

129. යසස යස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති: ආර්ථිකානං.

යසස වා පන යස් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරා වචන්තානං, අසත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති. සසත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් රූපායතනාදි උපපජ්ඣති, සත්තායතනාදි උපපජ්ඣති.

130. යසස යස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනායතනං උපපජ්ඣති: ආමිනානං.

යසස වා පන යස් මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති: කාමාවචරං වචන්තානං, අසත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස් මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සත්තායතනං උපපජ්ඣති. සසත්තකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනාදි උපපජ්ඣති, සත්තායතනාදි උපපජ්ඣති.

127. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද අරුප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

128. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ද යත් : ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත් : ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්-ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනමූලක යි.)

129. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද රූපා-වචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී.

130. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය උපදී ද යත් : කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවරයෙහි උපද්‍රාවූනට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍රා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී.

131. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං චචන්තානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. (ඝාතායතනමුලකං)

132. යස්ස යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්ඤාචාරාධාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: පඤ්ඤාචාරාධාරං චචන්තානං අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්ඤාචාරාධාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

133. යස්ස යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනමුලකං)

134. යස්ස යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති: සුඛධාවාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සම්මතකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

131. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය. ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනමූලක යි.)

132. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඝසන්ධියෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

133. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ යි, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි.)

134. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

යහස වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජති: සබ්බස්සං වචනානාං, අවික්ඛානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. සවික්ඛානාං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ජති, මනායතනං උපපජ්ජති. (මනායතනවූලකං—අනුලොම පුග්ගලොකාස)

135. යහස වචනායතනං නුපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නුපපජ්ජති: උපපජ්ජති.

යහස වා පන සොකායතනං නුපපජ්ජති තස්ස වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති: නත්ති.

යහස වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස ඝානායතනං -ප- රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නුපපජ්ජති: උපපජ්ජති.

යහස වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ජති තස්ස වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති: නත්ති.

136. යහස ඝානායතනං -ප- රූපායතනං - මනායතනං - නුපපජ්ජති තස්ස ධම්මායතනං නුපපජ්ජති: උපපජ්ජති.

යහස වා පන ධම්මායතනං නුපපජ්ජති තස්ස මනායතනං නුපපජ්ජති: නත්ති. (පච්චිනිකපුග්ගල)

137. යත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති -ප- (පච්චිනිකමකාස.)

138. යහස යත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස තත් සොකායතනං නුපපජ්ජති: පඤ්චොකාරො වචනානාං, අවික්ඛානාං කාමාවචරං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් සොකායතනං නුපපජ්ජති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං, අසංඝිකානාං අරූපානාං තෙසං තත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, සොකායතනං නුපපජ්ජති.

යහස වා පන යත් සොකායතනං නුපපජ්ජති, තස්ස තත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජනානාං තෙසං තත් සොකායතනං නුපපජ්ජති. නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානාං, අසංඝිකානාං අරූපානාං තෙසං තත් සොකායතනං නුපපජ්ජති, වක්ඛායතනං නුපපජ්ජති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපද්‍රව්‍යවීමට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී, සිත් ඇති වී උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක සිංහලාම පුද්ගලාචකාය සි.)

135. යමකුට චක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට සොකායතනය තුළන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය තුළන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: නැති.

යමකුට චක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය - ධම්මායතනය තුළන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: නැති.

136. යමකුට ඝනායතනය ... රූපායතනය - මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල සි.)

137. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය තුළදී නම් (ප්‍රත්‍යනිකාචකාය සි.)

138. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය තුළන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවීමට ද සි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද තුළන්නේ ය, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤාසන්ධිතව ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද තුළදී, සොකායතනය ද තුළන්නේ යි.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක සොකායතනය තුළන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි සොකායතනය තුළන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤාසන්ධිතව ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද තුළන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද තුළදී.

139. යසස යථ වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං සානායකනං නුපපජ්ඨති: කාමාවචරා වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං සානායකනං නුපපජ්ඨති. රූපාවචරා වචනානං, අසංකල්පකානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, සානායකනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථ සානායකනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති: රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං සානායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, රූපාවචරා වචනානං, අසංකල්පකානං, අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං සානායකනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති.

140. යසස යථ වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං රූපායකනං නුපපජ්ඨති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං, අසංකල්පකානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං රූපායකනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, රූපායකනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථ රූපායකනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං රූපායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං රූපායකනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති.

141. යසස යථ වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං මනායකනං නුපපජ්ඨති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අවකච්ඡානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තං, අරූපානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං මනායකනං නුපපජ්ඨති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පකානං තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, මනායකනං නුපපජ්ඨති.

යසස වා පන යථ මනායකනං නුපපජ්ඨති තස්ස තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣන්තං තෙසං තඤ්ඤානං මනායකනං නුපපජ්ඨති. නො ච තෙසං තඤ්ඤානං වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති, සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංකල්පකානං තෙසං තඤ්ඤානං මනායකනං නුපපජ්ඨති, වක්ඛායකනං නුපපජ්ඨති.

139. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ඝනායතනය තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි ඝනායතනය නො ද තුළින්ද ය, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද අසංඝස්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී, ඝනායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝනායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි ඝනායතනය තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී, රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද අසංඝස්ථයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝනායතනය ද තුළින්ද ය වක්ඛායතනය ද තුළදී.

140. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින්ද යත්: පඤ්චොපායාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට ද අසංඝස්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී, රූපායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී, ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්ද ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

141. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින්ද යත්: පඤ්චොපායාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍රව්‍යවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තවූනට ද අසංඝස්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී. මනායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තවූනට ද අසංඝස්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින්ද ය. වක්ඛායතනය ද තුළදී.

142. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨාති: සඛෙධසං වචනානං අවිත්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි, සුඤ්ඛාචාසෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාදි නුපපජ්ඨි. ධම්මායතනාදි නුපපජ්ඨි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි, තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: සුඤ්ඛාචාසං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි. සුඤ්ඛාචාසෙ පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් ධම්මායතනාදි නුපපජ්ඨි, චක්ඛායතනාදි නුපපජ්ඨි. (චක්ඛායතනමූලකං)

143. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨාති: කාමාවචරං වචනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣානං රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපපජ්ඨි, සුඤ්ඛාචාසානං අරූපානං තෙසං තත් ඝාතායතනාදි නුපපජ්ඨි, රූපායතනාදි නුපපජ්ඨි.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා.

144. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් මනායතනං නුපපජ්ඨාති: කාමාවචරං වචනානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුපපජ්ඨි, සුඤ්ඛාචාසානං අසංඝ්ඤ්ඤානානං තෙසං තත් ඝාතායතනාදි නුපපජ්ඨි, මනායතනාදි නුපපජ්ඨි.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නුපපජ්ඨි, තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා.

145. යස්ස යත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨාති: සඛෙධසං වචනානං, අසානකානං උපපජ්ඣානං තෙසං තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨි. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි. සුඤ්ඛාචාසානං තෙසං තත් ඝාතායතනාදි නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාදි නුපපජ්ඨි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපපජ්ඨි තස්ස තත් ඝාතායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා. (ඝාතායතනමූලකං)

142. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ආස් නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුළින්ද ය, වක්ඛායකනය ද තුළදී. (වක්ඛායකනමුලක යි)

143. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, රූපායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

144. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුළින්ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අසංඝස්ථයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, මනායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි.

145. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළින්ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති වූ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද තුළදී, ධම්මායකනය ද තුළින්ද යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය තුළදී ද යත්: එසේ යි. (ඝාණායකනමුලක යි)

146. යස්ස යස් රූපායතනං නුපප්පති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරා වචනානං, අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති. සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති, මනායතනං නුපප්පති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පතිති: සුඤ්ඤාචාරාමෙ උපපජ්ජනානං, අසඤ්ඤාසත්තා උපපජ්ජනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති, රූපායතනං නුපප්පති.

147. යස්ස යස් රූපායතනං නුපප්පති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පතිති: සංඛෙසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති. සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති, ධම්මායතනං නුපප්පති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පතිති: සුඤ්ඤාචාරාමෙ උපපජ්ජනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති, රූපායතනං නුපප්පති. (රූපායතනවූලකං)

148. යස්ස යස් මනායතනං නුපප්පති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පතිති: සංඛෙසං වචනානං අචිත්තකානං, උපපජ්ජනානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති, ධම්මායතනං නුපප්පති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පති, තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පතිති: සුඤ්ඤාචාරාමෙ උපපජ්ජනානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පති, සුඤ්ඤාචාරාමෙ පරිනිබ්බතානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පති, මනායතනං නුපප්පති. (මනායතනවූලකං—පච්චිකික පුග්ගලොකාස)

පච්චිකිකාසංකප්පකරණං.

146. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින්ද ද යත්: පඤ්චාසාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඝස්සකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්ද ය, මනායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඝස්සකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද, අසංඝස්සකයෙන් ව්‍යුහවන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින්ද ය, රූපායතනය ද තුළදී.

147. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද, රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින්ද ය. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළදී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින්ද ය, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතන මූලක යි.)

148. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින්ද ය, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්ද යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින්ද නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපද්‍යා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළදී, ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින්ද ය, මනායතනය ද තුළදී. (මනායතනමූලක යි —ප්‍රත්‍යක්ෂක පුද්ගලාචක්‍යා යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂකත්වයයි.

149. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සොකායතනං උපපජ්ඣස්සතිති: පටිඝ්මභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජනානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

150. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස සානායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පටිඝ්මභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව රූපාවචරං¹ උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං සානායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන සානායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

151. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජස්සතිති: පටිඝ්මභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. ඉතරෙසං සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති.

යස්ස වා පන රූපායතනං උපපජ්ජස්සති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජස්සති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති, සවකච්ඡාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති.

1. රූපාවචරං - අරූපාවචරං - මජ්ඣං.

149. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට සොකායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික වැ උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට සොකායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, සොකායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට සොකායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

150. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝානායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝානායකනය නො ද උපදින්නේ ය, ඇස් ඇති වැ උපදනා සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝානායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝානායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වැ උපදනා ඔවුනට ඝානායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

151. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමෙහික වැ උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛු වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වැ උපදනා වූ ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය. වක්ඛායකනය ද උපදී.

152. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

153. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං සචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං, අචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සචක්ඛායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

154. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣන්තා පරිනිශ්චයාසිත්තානි තෙසං, උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සඝාතායානං උපපජ්ඣන්තානං ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

යස්ස චා පන රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං චචන්තානං අඝාතායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති සඝාතායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

155. යස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සඝාතායානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

152. යමකුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ යි. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී.

153. යමකුට චක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද උපදී. (චක්ඛායකන වූලක යි)

154. යමකුට ඝාණායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය උපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාණායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය උපදී ද යත්: චක්ඛ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාණායකනය ද උපදී.

155. යමකුට ඝාණායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට ඝාණායකනය උපදී, ඔවුනට මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාණායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති: සංඛෙසං වට්ඨනානං, අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති.

156. යසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: පට්ඨිමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣති: සංඛෙසං වට්ඨනානං, අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣති, සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, ඝානායතනං උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

157. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති: පට්ඨිමහවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, මනායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: සංඛෙසං වට්ඨනානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති.

158. යසං රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣති: පට්ඨිමහවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, ධම්මායතනං උපපජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති: සංඛෙසං වට්ඨනානං, අරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපපජ්ඣති, සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, රූපායතනං උපපජ්ඣති. (රූපායතනවූලකං)

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට මනා-යතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

156. යමකුට ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා ඔවුනට ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය, නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාතා-යතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදිනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදී නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතා-යතනමුලක යි)

157. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූප ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දිනවුනට දැයි ඔවුනට මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී, රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

158. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උප-දිනවුනට දැයි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපා-යතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමුලක යි)

159. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛ්ඛං වචනානං, අවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, මනායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති. (මනායතනමූලකං. අනුලොම පුංකල)

160. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොම ඕකාස)

161. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සොධායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, සොධායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං වචනානං, අවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොධායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවිත්තකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් සොධායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

162. යස්ස යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං සවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, ඝානායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරං වචනානං, අවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, සවිත්තකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් ඝානායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනනඤ්ඤි උපපජ්ඣති.

159. යම්කුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට මනායතනය උපදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (මනායතනවූලක යි. අනුලොම සුද්ධෙ යි.)

160. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාය යි.)

161. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, සොකායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

162. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාණායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනාවුනට ද, රූපාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී. ඝාණායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාණායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි ඝාණායතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

163. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ටිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පඤ්ඤාචෝකාරා වචනානං, අවකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

164. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ටිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පඤ්ඤාචෝකාරා වචනානං අවකඛුකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

165. යසං යත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පට්ටිමභවිකානං පඤ්ඤාචෝකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති, තස්ස තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣන්තිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං උපපජ්ඣන්ති. නො ච තෙසං තත් වකඛායතනං උපපජ්ඣති. සවකඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣන්ති, වකඛායතනාඤ්ඤා උපපජ්ඣති (වකඛායතනමූලකං)

163. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඥ-සකට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

164. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, මනායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

165. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදී, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

166. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනත්තානං අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායකනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ රූපායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

167. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති, තස්ස තත්ථ මිත්‍යායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ මිත්‍යායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, මිත්‍යායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මිත්‍යායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනත්තානං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මිත්‍යායකනං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ මිත්‍යායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති.

168. යස්ස යත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති, ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං වචනත්තානං අසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං උපපජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං උපපජ්ඣති. සසානකානං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤ උපපජ්ඣති. (සානායකනමුලකං)

166. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී, නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

167. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ වන්නවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

168. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා ඔවුනට එහි ඝාතායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. නැහැ ඇති ව උපදනා සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

169. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි චේතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඤාකයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, චේතායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. පඤ්චොකාරයෙහි උපදනා ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

170. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. රූ ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපදනා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී. (රූපායතනමූලක යි)

171. යමකුට යම් තැනෙක චේතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සිත් ඇති ව උපදනා වූ සෙසු ඔවුනට එහි චේතායතනය ද උපදී, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්පන්න වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි චේතායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය. මනායතනය ද උපදී. (මනායතනමූලක යි. අනුලොම පුද්ගලාචිකාශ යි.)

172. යසං වකඛායතනං නුපප්පති, තස්ස සොකායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං සොකායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, සොකායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන සොකායතනං නුපප්පති තස්ස වකඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං සොකායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං සොකායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

173. යසං වකඛායතනං නුපප්පති තස්ස ඝනායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ඝනායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ඝනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

යසං වා පන ඝනායතනං නුපප්පති තස්ස වකඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං, තෙසං ඝනායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං ඝනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

174. යසං වකඛායතනං නුපප්පති තස්ස රූපායතනං නුපප්පතිති: සබ්බෙසං වචනානං, අවිකල්පිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වකඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං වකඛායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, රූපායතනාඤ්ඤි නුපප්පති.

172. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට සොකායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යානවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී. ඔවුනට සොකායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, සොකායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛයකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යානවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්‍යානවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛයකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛයකනය ද තුපදී.

173. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට ඝාණායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යානවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද තුපදින්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, ඝාණායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාණායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට වක්ඛයකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යානවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්‍යානවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛයකනය නො ද තුපදී, පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛයකනය ද තුපදී.

174. යමකුට වක්ඛයකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යානවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය තුපදී. ඔවුනට රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජාං පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජාං පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

175. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති තස්ස මනායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අවකඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං මනායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, මනායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

යසං වා පන මනායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

176. යසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අවකඛිකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, ධම්මායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිකාති තස්ස චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොධාකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිකාති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපප්පිකාති. පඤ්චොධාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ධම්මායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, චක්ඛායතනඤ්ච නුපප්පිකාති. (චක්ඛායතනමූලකං)

177. යසං ඝානායතනං නුපප්පිකාති, තස්ස රූපායතනං නුපප්පිකාති: සංඛේසං චචන්තානං, අඝානාකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නුපප්පිකාති. නො ච තෙසං රූපායතනං නුපප්පිකාති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජාං පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනඤ්ච නුපප්පිකාති, රූපායතනඤ්ච නුපප්පිකාති.

තවද යම්කුට රූපායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යාන වූනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්‍යානවූනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළින්තේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

175. යම්කුට වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යානවූනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුළින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුළදී. මනායතනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යම්කුට මනායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යාන වූ ඔවුනට මනායතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

176. යම්කුට වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍යානවූනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළින්තේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපද්‍යාන ඔවුනට ධම්මායතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින්තේ ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී. (වක්ඛායතනමූත්ත යි)

177. යම්කුට ඝාතායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය තුළින්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්ත වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍යානවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය තුළදී. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදී. රූපායතනය ද තුළින්තේ යි.

යස්ස වා පන රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජනානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. නො ව තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බාදනානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචනානං, තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පස්සති.

178. යස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචනානං අසානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බාදනානං, රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස සානායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං සානායතනං නුපප්පස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බාදනානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, සානායතනං නුපප්පස්සති. (සානායතනමූලකං)

179. යස්ස රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචනානං, අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාමහවිකානං පරිනිබ්බාදනානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස රූපායතනං නුපප්පස්සති: පඤ්ඤාමහවිකානං පඤ්ඤාමහවිකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ව තෙසං රූපායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්ඤාමහවිකානං පරිනිබ්බාදනානං, අරූපෙ පඤ්ඤාමහවිකානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, රූපායතනං නුපප්පස්සති. (රූපායතනමූලකං)

180. යස්ස මනායතනං නුපප්පස්සති තස්ස ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචනානං, අවිකානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති. නො ව තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පරිනිබ්බාදනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පස්සති, ධම්මායතනං නුපප්පස්සති.

තවද යමකුට රූපායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ චක්ෂු වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළින්තේ ය, ඝාතායතනය ද තුළදී.

178. යමකුට ඝාතායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුළින්තේ ද යත්: චක්ෂු වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළින්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා ඔවුනට ධම්මායතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින්තේ ය, ඝාතායතනය ද තුළදී. (ඝාතායතනමූලක යි)

179. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය තුළින්තේ ද යත්: චක්ෂු වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වැ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද උපදින්තේ යි. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්තේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින්තේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය තුළින්තේ ය. ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින්තේ ය, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතනමූලක යි)

180. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය තුළින්තේ ද යත්: චක්ෂු වන්නා වූ සියල්ලනට ද යිත් නැති ව උප නවුනට ද යි ඔවුනට මනායතනය තුළදී. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද තුළින්තේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළින්තේ යි.

යසං වා පන ධම්මායතනං නුපප්පිසති තස්ස මනායතනං නුපප්පිසති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං මනායතනං නුපපජ්ජති, පරිනිබ්බානානං තෙසං ධම්මායතනං නුපප්පිසති, මනායතනං නුපපජ්ජති. (මනායතනද්වයං—පච්චිනිකද්වයං)

181. යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති -පෙ- (පච්චිනිකඛිකාස)

182. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති තස්ස තත් සොකායතනං නුපප්පිසති: පඤ්චොකාරා වචනානාං, අවක්ඛිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, නො ච තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝිකානානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, සොකායතනං නුපප්පිසති.

යසං වා පන යත් සොකායතනං නුපප්පිසති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරා උපපජ්ජනානං තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බානානං, අසංඝිකානානං, අරූපානං තෙසං තත් සොකායතනං නුපප්පිසති, චක්ඛායතනං නුපප්පිසති.

183. යසං යත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති තස්ස තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති: කාමාවචරා වචනානාං, අවක්ඛිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බානානං, රූපාවචරා වචනානාං, අසංඝිකානානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති, ඝානායතනං නුපප්පිසති.

යසං වා පන යත් ඝානායතනං නුපප්පිසති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති. නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නුපප්පිති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බානානං රූපාවචරා වචනානාං, අසංඝිකානානං, අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනං නුපප්පිසති, චක්ඛායතනං නුපප්පිති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය තුළින් තම ඔහුට මනා-
යතනය තුළදී ද යත්: පස්විමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මා-
යතනය තුළින් තම ය. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුළදී. පිරි-
නිවේදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද තුළින් තම ය, මනායතනය
ද තුළදී. (මනායතනවූලක යි—ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

181. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම්... (ප්‍රත්‍යානි-
කාවකාශ යි.)

182. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට
එහි සොකායතනය තුළින් තම ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ
වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි සොකායතනය
නො ද තුළින් තම ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද
අසංඤ්ඤානට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද
තුළදී, සොකායතනය ද තුළින් තම ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය තුළින් තම
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය තුළින් තම ය.
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේනවූනට ද, අසංඤ්ඤානට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි
සොකායතනය ද තුළින් තම ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

183. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට
එහි ඝාණායතනය තුළින් තම ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ
වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුළදී. ඔවුනට එහි ඝාණායතනය නො
ද තුළින් තම ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද රූපාවචර-
යෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි
ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුළදී, ඝාණායතනය ද තුළින් තම ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායතනය තුළින් තම
ඔහුට එහි වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පස්විම-
භවික ව උපදනාවූනට ද රූපාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායතනය තුළින් තම ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො
ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද රූපාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි ඝාණායතනය ද තුළින් තම ය, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

184. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් රූපායතනං නුපප්පස්සතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පස්සති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති, රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් රූපායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති.

185. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් මනායතනං නුපප්පස්සතිති: පඤ්චොකාරා චචන්තානාං, අචක්ඛුකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පස්සති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති, මනායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් මනායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති.

186. යස්ස යස් චක්ඛායතනං නුපප්පති තස්ස තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සතිති: සබ්බෙසං චචන්තානාං, අචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති. නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති, ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තස් චක්ඛායතනං නුපප්පතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං නුපප්පති, පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤා නුපප්පස්සති, චක්ඛායතනඤ්ඤා නුපප්පති. (චක්ඛායතනවූලකං)

184. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අසංඥාසංකප්පයට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී. ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී. රූපායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා ඔවුනට එහි රූපායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

185. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසංකප්පයට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, මනායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන වූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසංකප්පයට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී.

186. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුපදින්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුපදී. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවූනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද තුපදින්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුපදී. (වක්ඛායකනවූලක යි)

187. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස සානායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස රූපායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

188. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරා වචනානාං, අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘතානං තෙසං තස්ස සානායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, මනායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස මනායකනං නුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසංකෘතානං තෙසං තස්ස මනායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣස්සති, සානායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති.

189. යස්ස යස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣස්සතිති: සංකප්පං වචනානාං, අසානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්ස සානායකනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායකනං නුප්පජ්ඣස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස්ස සානායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣති, ධම්මායකනාඤ්ඤි නුප්පජ්ඣස්සති.

187. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය තුළදීන්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුළදී, රූපායකනය ද තුළදීන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නොද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය තුළදීන්තේ ය, සානායකනය ද තුළදී.

188. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුළදීන්තේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුළදී, මනායකනය ද තුළදීන්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය තුළදී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද තුළදී. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුළදීන්තේ ය, සානායකනය ද තුළදී.

189. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය තුළදීන්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය ද තුළදී. ධම්මායකනය ද තුළදීන්තේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත් සානායතනං නුපප්පිසංතිති: පඤ්චමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං නුපප්පිසංති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති, සානායතනං නුපප්පිසංති. (සානායතනවූලකං)

190. යසං යත් රූපායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත් මනායතනං නුපප්පිසංතිති: පඤ්චොකාරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පිසංති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්චමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති, මනායතනං නුපප්පිසංති.

යසං වා පන යත් මනායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත් රූපායතනං නුපප්පිසංතිති: පඤ්චමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්චමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තං වචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පිසංති, රූපායතනං නුපප්පිසංති.

191. යසං යත් රූපායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංතිති: සබ්බෙසං වචන්තානං, අරූපානං¹ උපපජ්ජනානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති, ධම්මායතනං නුපප්පිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති තස්ස තත් රූපායතනං නුපප්පිසංතිති: පඤ්චමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පිසංති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පිසංති, රූපායතනං නුපප්පිසංති. (රූපායතනවූලකං)

1. අරූපානං - ඡේයං.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක නුපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි ඝාතනයක නො ද නුපදි. කාමාවචරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික-යනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය. ඝාත-යක ද නුපදි. (ඝාතනයකවූලක යි)

190. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායකනය තුළින් නම් ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්-පන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින්, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද තුළින් නම් ය. පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසං-ඝාතයෙන් ව්‍යුත්-පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්, මනායකනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනවුනට ද අසංඝාතයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින්. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්-චිමභවිකයනට ද අසංඝාතයෙන් ව්‍යුත්-පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද තුළින් නම් ය. රූපායතනය ද තුළින්.

191. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් නම් ද යත්: ව්‍යුත්-පන්න වූ සියල්ල-නට ද අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින්, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් නම් ය. පඤ්-චොකාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින්, ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිම-භවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් නම් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින්. පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් නම් ය, රූපායතනය ද තුළින්. (රූපායතන-වූලක යි)

192. යස්ස යත් මනායතනං නුපප්පති තස්ස තත් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති: සබ්බෙසං වචනානාං, අවික්කානාං උපපජ්ජානානාං තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති. පරිනිබ්බානානාං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති තස්ස තත් මනායතනං නුපප්පති: පච්ඡිමභවිකානාං උපපජ්ජානානාං තෙසං තත් ධම්මායතනං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පති. පරිනිබ්බානානාං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤි නුපප්පස්සති, මනායතනාඤ්ඤි නුපප්පති. (මනායතනමූලකං. පච්චිකප්පග්ගොලොකාස))

පච්චිපපනානාගතවාරො.

193. යස්ස චක්ඛායතනං උපප්පත්ති තස්ස ඥානායතනං උපප්පස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං. චක්ඛායතනං උපප්පත්ති. නො ච තෙසං ඥානායතනං උපප්පස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපප්පත්ති, ඥානායතනාඤ්ඤි උපප්පස්සති.

යස්ස වා පන ඥානායතනං උපප්පත්ති තස්ස චක්ඛායතනං උපප්පත්ති: ආමන්ත.

194. යස්ස චක්ඛායතනං උපප්පත්ති තස්ස ඝානායතනං උපප්පස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං චක්ඛායතනං උපප්පත්ති, නො ච තෙසං ඝානායතනං උපප්පස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපප්පත්ති, ඝානායතනාඤ්ඤි උපප්පස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපප්පත්ති: ආමන්ත.

195. යස්ස චක්ඛායතනං උපප්පත්ති තස්ස රූපායතනං උපප්පස්සති: පච්ඡිමභවිකානාං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං, චක්ඛායතනං උපප්පත්ති. නො ච තෙසං රූපායතනං උපප්පස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි උපප්පත්ති, රූපායතනාඤ්ඤි උපප්පස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපප්පත්ති: ආමන්ත.

192. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළදීත්තේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ල-නට ද සිත් නැති වී උපදනවුනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළදී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළදීත්තේ ය. පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද තුළදීත්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළදීත්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළදී ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළදීත්තේ ය, ඔවුනට එහි මනා-යතනය නො ද තුළදී. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළදීත්තේ ය, මනායතනය ද තුළදී. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රකාශිත පුද්ගලාචාරය යි)

ප්‍රකාශිතපන්නාමකවාර යි.

193. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකා-යතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොකායතනය නො ද උපදීත්තේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, සොකායතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය උපදීත්තේ නම් ඔහුට චක්ඛා-යතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

194. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපා-වචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද උප-දීත්තේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, ඝානා-යතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

195. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදීත්තේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදීත්තේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදීත්තේ යි.

තවද යමකුට...උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

196. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං චක්ඛායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං. (චක්ඛායතනමූලකං)

197. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස රූපායතනං උප-
පජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣිතං පරිනිබ්බා-
ධිස්සන්ති තෙසං ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං රූපා-
යතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං තෙසං ඝානායතනාදි උපපජ්ඣිතං,
රූපායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

198. යස්ස ඝානායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං ඝානායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං ඝානායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

199. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣිතං, නො ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං
තෙසං රූපායතනාදි උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං.

200. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස ධම්මායතනං උප-
පජ්ඣිතංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣිතං, නො
ච තෙසං ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතංති. ඉතරෙසං තෙසං මනායතනාදි
උපපජ්ඣිතං, ධම්මායතනාදි උපපජ්ඣිතංති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං උපපජ්ඣිතං තස්ස මනායතනං
උපපජ්ඣිතංති: ආමන්තං. (අනුලොම පුග්ගල)

201. යත් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣිතං -පෙ- (අනුලොමමිකාසං)

196. යමකුට චක්ඛායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකන වූලක යි.)

197. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝානායකනය උපන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

198. යමකුට ඝානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට ඝානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝානායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය..... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

199. යමකුට රූපායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

200. යමකුට මනායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට මනායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායකනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

201. යම් තැනෙක චක්ඛායකනය උපන්නේ නම්... (අනු-ලොමාවකාශ යි)

202. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස සොකා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස සොකායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, සොකායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් සොකායතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: ආමන්ත.

203. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස ඝානා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: කාමාවචරො පච්ඡිමභවිකානං, රූපාවචරානං
තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස ඝානා-
යතනං උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, ඝානායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් -පෙ- උපප්පිස්සිති: ආමන්ත.

204. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස රූපා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති, රූපායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් රූපායතනං උපප්පිස්සිති, තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං
උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති. පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස්ස රූපායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති.

205. යසං යස් චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස මනා-
යතනං උපප්පිස්සිතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං
උපප්පිස්සිති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්ස චක්ඛි-
යතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, මනායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති.

යසං වා පන යස් මනායතනං උපප්පිස්සිති තස්ස තස්ස
චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති: අරූපානං තෙසං තස්ස මනායතනං
උපප්පිස්සිති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛියයතනං උපප්පිස්සිති. පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස්ස මනායතනඤ්ච උපප්පිස්සිති, චක්ඛියයතනඤ්ච
උපප්පිස්සිති.

202. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සෞත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සෞත්තයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, සෞත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞත්තයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

203. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, සාත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක...උපන්නේ ද යත් : එසේ යි.

204. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, රූපයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : අසංඤ්ඤා වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද උපන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

205. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මත්තයතනය උපදින්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මත්තයතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද උපන්නේ ය, මත්තයතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මත්තයතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපන්නේ ද යත් : අරූප වූ ඔවුනට එහි මත්තයතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මත්තයතනය ද උපදින්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපන්නේ යි.

206. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොධාකාරෙ පට්ඨමහවිකානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති: අසංකල්පකතානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. පඤ්චොධාකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

207. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පට්ඨමහවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

208. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ මහායතනං -පෙ- ධම්මායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පට්ඨමහවිකානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං උපපජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

206. යමකුට යම් තැනෙක වක්ශයකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි වක්ශයකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ශයකනය ද උපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ශයකනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිකයනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ශයකනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, වක්ශයකනය ද උපන්නේ යි. (වක්ශයකනවූලක යි)

207. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සානායකනය ද උපන්නේ ය, රූපායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද උපදින්නේ යි, සානායකනය ද උපදින්නේ යි.

208. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය...ධම්මායකනය උපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සානායකනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සානායකනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායකනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය උපන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සානායකනය නො ද උපන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද උපදින්නේ ය, සානායකනය ද උපන්නේ යි. (සානායකනවූලක යි)

209. යසං යස් රූපායතනං උපප්පිස්සති තෙසං තස් මනා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤ-
සත්තානං තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්
මනායතනං උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්
රූපායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් මනායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං උපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් මනායතනං උප-
ප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති. පඤ්චො-
කාරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ
උපප්පිස්සති.

210. යසං යස් රූපායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං
තස් රූපායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං උපප්පිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස් ධම්මායතනං
උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං උපප්පිස්සති. පඤ්ච-
චොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ උප-
ප්පිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

211. යසං යස් මනායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තස් මනායතනං
උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති. ඉතරෙසං
චතුචොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනායතනඤ්ඤ උප-
ප්පිස්සති, ධම්මායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං උපප්පිස්සති තස්ස තස්
මනායතනං උපප්පිස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස් ධම්මා-
යතනං උපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස් මනායතනං උපප්පිස්සති.
චතුචොකාරානං, පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ
උපප්පිස්සති, මනායතනඤ්ඤ උපප්පිස්සති. (මනායතනමූලකං.
අනුප්පාම පුග්ගලොකාසං)

209. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ජනිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි.

210. යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ජනිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපන්නේ ය. පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ජනිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, රූපායතනය ද උපන්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

211. යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද උපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද උපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපන්නේ ද යත්: අසංඤ්ජනික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපන්නේ ය. චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද උපන්නේ යි. (මනායතනමූලක යි අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

212. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන සොකායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති.

213. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ඝානායගතනං -පෙ- රූපායගතනං - මනායගතනං -ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති.

214. යස්ස ඝානායගතනං -පෙ- මනායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සතිති: නත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස මනායගතනං නුපප්පිස්සති: උපප්පිස්සති. (පච්චරිකපුග්ගල)

215. යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති -පෙ- (පච්චරිකමකාස)

216. යස්ස යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: පඤ්චවේකාසෙ පච්චිමභවිකානං තෙසං තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාචාරිකානං අසඤ්ඤාසකානං අරූපානං තෙසං තස්ස සොකායගතනං නුපප්පිස්සති, වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති.

217. යස්ස යස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති තස්ස තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති: කාමාවච්චෙ පච්චිමභවිකානං, රූපාවච්චරානං තෙසං තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති, නො ච තෙසං තස්ස වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති. සුද්ධාචාරිකානං, අසඤ්ඤාසකානං, අරූපානං තෙසං තස්ස ඝානායගතනං නුපප්පිස්සති, වක්ඛියගතනං නුපප්පිස්සති.

212. යමකුට චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සොකා-
යකනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට සොකායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යකනය නූපදින්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

213. යමකුට චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම් ඔහුට සානායකනය
...රූපායකනය - මනායකනය - ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද
යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට චක්ඛා-
යකනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

214. යමකුට සානායකනය...මනායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ ද යත්: නැති.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය නූපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

215. යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නො උපන්නේ නම්...
(ප්‍රත්‍යක්ෂාචක්ෂා යි)

216. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සොකායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායකනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායකනය නූපන්නේ ද යත්: පඤ්චායකාරයෙහි
පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි සොකායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට
එහි චක්ඛායකනය නො ද නූපන්නේ ය. ශුද්ධාචාර්යයනට ද අභංග-
භවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායකනය ද නූප-
දින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නූපන්නේ යි.

217. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායකනය නූපන්නේ නම්
ඔහුට එහි සානායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදින්නේ නම්
ඔහුට එහි චක්ඛායකනය නූපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්-
චිමභවිකයනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය
නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායකනය නො ද නූපන්නේ ය.
ශුද්ධාචාර්යයනට ද අභංගභවයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට
එහි සානායකනය ද නූපදින්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නූපන්නේ යි.

218. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාසෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

219. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාසෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

220. යස්ස යත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස තස්ස තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස, ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති.

යස්ස ටා පන යත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාසෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්ස. සුද්ධාවාසානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනං තුප්පජ්ඣස්සති. (වක්ඛායතනමූලකං)

218. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදින්තේ ද යත්: අසංඥාසකයකු වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ය, රූපායකනය ද නූපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ යි.

219. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදින්තේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ ය, මනායකනය ද නූපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥාසකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ යි.

220. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නූපදින්තේ ද යත්: අසංඥාසකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ ය, ධම්මායකනය ද නූපදින්තේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නූපදින්තේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නූපදින්තේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නූපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නූපදින්තේ ය. ඉද්ධාචාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නූපදින්තේ ය, වක්ඛායකනය ද නූපදින්තේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

221. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං, අරූපානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති: කාමාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, රූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනං නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති.

222. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ, අරූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං, අසංකල්පකානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, මනායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති: කාමාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං, අසංකල්පකානං තෙසං තස්ස මනායතනං නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති.

223. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති, ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති.

යස්ස චා පන යස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති: කාමාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පඤ්චමභවිකානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නුප්පජ්ඣති, ඝාතායතනං නුප්පජ්ඣති. (ඝාතායතනවූත්තං)

221. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය. රූපායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකවූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි.

222. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය, මනායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපදින්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි.

223. යම්කුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුපදින්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුපදින්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපන්නේ ය, ධම්මායතනය ද තුපදින්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය තුපන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද තුපන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුපදින්නේ ය, ඝාතායතනය ද තුපන්නේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

224. යස්ස යත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් මනා-
යතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්ප-
ජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති. සුද්ධාචායානං
අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං,
මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත්
රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: පඤ්චාචායානං පච්ඡිමභවිකානං, අසඤ්ඤ-
සත්තානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, නො ච තෙසං
තත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං. සුද්ධාචායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං
තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං.

225. යස්ස යත් රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්ප-
ජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති. සුද්ධා-
චායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් රූපායතනං තුප්ප-
ජ්ඣත්තං, ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත්
රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: පඤ්චාචායානං පච්ඡිමභවිකානං තෙසං
තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං
තුප්පජ්ඣත්තං. සුද්ධාචායානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත්
ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, රූපායතනං තුප්පජ්ඣත්තං. (රූපා-
යතනවූලං)

226. යස්ස යත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං
තුප්පජ්ඣත්තං. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති. සුද්ධා
චායානං තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තං, ධම්මායතනං තුප්ප-
ජ්ඣත්තංති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස
තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති: පච්ඡිමභවිකානං තෙසං තත් ධම්මා-
යතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං තුප්පජ්ඣත්තං.
සුද්ධාචායානං තෙසං තත් ධම්මායතනං තුප්පජ්ඣත්තංති, මනා-
යතනං තුප්පජ්ඣත්තං. (මනායතනවූලං. පච්චිනික පුණ්ණලොකාසං)

අනිත්තානුගතචාරො.

උපපාදචාරො නිට්ඨිකො.

224. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, මනායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අඝංඤාසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ය, රූපායතනය ද තුළින් යි.

225. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුළින් ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාසයනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් ය, රූපායතනයද තුළින් යි. (රූපායතනමූලක යි)

226. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය තුළින් ද යත්: අඝංඤාසන්ධි වූ ඔවුනට එහි මනායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද තුළින් ය. ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද තුළින් ය, ධම්මායතනය ද තුළින් යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය තුළින් නම් ඔහුට එහි මනායතනය තුළින් ද යත්: පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය තුළින් ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද තුළින් ය, ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද තුළින් ය, මනායතනය ද තුළින් යි. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යක්ෂිකපුද්ගලාචක්කාය යි)

අභිකානාමකවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

2. පවතී නිරෝධ්වාතො

227. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: සව්සඛුකානං අසොකකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං සසොකකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, සොකායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසොකකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසොකකානං සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සොකායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

228. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සව්සඛුකානං අසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, සානායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සසානකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං සානායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

229. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අව්සඛුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සව්සඛුකානං වචනානං තෙසං රූපායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනානෙච්ඡි නිරුජ්ඣති.

2. ප්‍රවෘත්ති නිෂේධනවාරය

227. යම්කුට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට සොකා-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට සොකායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කන් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

228. යම්කුට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සානා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සානා-යකනය නො ද නිරුද්ධ වේ. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි. සානායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යම්කුට සානායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සානායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සානායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

229. යම්කුට වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වක්ඛ-යකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට වක්ඛ-යකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

230. යසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති තසස මනායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන මනායකනං නිරුජ්ඣති තසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අවකච්ඡකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති. සවකච්ඡකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, වක්ඛායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

231. යසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති තසස ධම්මායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති තසස වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣතිති: අවකච්ඡකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං වක්ඛායකනං නිරුජ්ඣති. සවකච්ඡකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, වක්ඛායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. (වක්ඛායකනවූලකං)

232. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස රූපායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන රූපායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං රූපායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

233. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස මනායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන මනායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: සවිත්තකානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං මනායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති.

234. යසස සානායකනං නිරුජ්ඣති තසස ධම්මායකනං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස වා පන ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති තසස සානායකනං නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සානායකනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති, සානායකනනඤ්ඤා නිරුජ්ඣති. (සානායකනවූලකං)

230. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

231. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (චක්ඛායකනමූලක යි)

232. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

233. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් ඇති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

234. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාණායකනමූලක යි)

235. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සරූපකානාං¹ අවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති.

යස්ස චා පන මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානාං වචනානාං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

236. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති. සරූපකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣති.

237. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති. සවික්ඛකානාං වචනානාං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, මනායතනං නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -ථෙ- (උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදිනිරොධෙපි යත්තං සබ්බත් සද්දිසං. අනුලොම ඔක්ඛාස.)

238. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොපායතනං නිරුජ්ඣතිති: -ථෙ- ඝානායතනං - රූපායතනං - මනායතනං - ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: (යස්ස යත්ථාමෙපි සද්දිසං විත්ථාරෙතබ්බං. අනුලොම පුග්ගලොක්ඛාස)

1. සරූපකානානි පදං මරමිමෙවධස්සබ්බිතිපිටකෙ තදික්ඛාතෙ.

235. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ ඇති ව සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

236. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

237. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමපුද්ගල යි)

යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම්... (උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද යි සැම තත්ති යක්කය සමාන යි. අනුලොමාවිකාය යි)

238. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: සොත්තායකනය - රූපායකනය - මනායකනය - ධම්මායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්:... (යසස යක්කය ද සමාන යි. විස්තර කළ යුතු යි. අනුලොම-පුද්ගලාවිකාය යි)

239. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං සසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛුකානං අසොතකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසොතකානං සවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසොතකානං අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති.

240. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං සඝානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛුකානං අඝානකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අඝානකානං අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති.

241. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවික්ඛුකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත.

239. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව කන් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කන් නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා සියල්ලනට ද කන් නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

240. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නැහැ නැති ව ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

241. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : ඇස් නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ ය.

242. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවක්ඛුකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

243. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අවක්ඛුකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (චක්ඛායතනමූලකං)

244. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති; නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං, අරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

245. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අඝානකානං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජනානං අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා.

242. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

243. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා සියලු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛායකන මූලක යි)

244. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වේ. උපදනා සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

245. යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

246. යස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිති: අසානකානං වචනානං තෙසං සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සානායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත. (සානායකනමුලකං)

247. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති, මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං සරූපකානං¹ වචනානං තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

248. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපකානං වචනානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්ත. (රූපායකනමුලකං)

249. යස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිති: අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං මනායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායකනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාදි න නිරුජ්ඣති.

1. සරූපකානෙති පදං මෙවෙදිධම්මසම්මුතියෙහි පිටු 23 දක්වන.

246. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතන-මූලක යි.)

247. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය* ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව රූ ආති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

248. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතන-මූලක යි)

249. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍යා වූ සියලු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
න නිරුජ්ඣතිති: ආමනා. (පච්චිකප්පග්ගල)

250. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චිකම්කාස)

251. යසං යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්
සොතායතනං න නිරුජ්ඣතිති: -පෙ- යසං යත්කම්පි යසංක
සද්දිසං—පච්චිකප්පග්ගලොකාස)

පච්චසන්නවාරො.

252. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා. (උපපාදාමරපි නිරොධවාමරපි උපපාද-
නිරොධවාමරපි අතිතපුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චිකම්පි සද්දිසං. අනු-
ලොමප්පග්ගල)

අතිතවාරො.

253. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස සොතායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා.

යසං වා පන සොතායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා.

254. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: පච්චිකම්පිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං, යෙ
ව රූපාවචරං උපපජ්ජවා පටිනිබ්බාසිසංනති තෙසං වචනානං,
තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ති, නො ව තෙසං ඝානායතනං
නිරුජ්ඣත්ති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනානං නිරුජ්ඣත්ති,
ඝානායතනානං නිරුජ්ඣත්ති.

යසං වා පන ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා.

255. යසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣත්ති තස්ස චක්ඛායතනං
නිරුජ්ඣත්තිති: ආමනා.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික-පුද්ගල යි)

250. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම්... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

251. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ... (යසස යක්කයද යසසකය හා සමාන යි. ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

252. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

(උත්පාදවාරයෙහි ද නිරොධවාරයෙහි ද උත්පාදනිරොධවාරයෙහි ද අතීත පාවිෂා අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද සමාන යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

253. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

254. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝනායතනය නොද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

255. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

256. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා;

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති. (චක්ඛායතනමූලකං)

257. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, ඝානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති.

258. යස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, ඝානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති. (ඝානායතනමූලකං)

259. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස චා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපානං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති.

256. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (චක්ඛායකන මූලක යි)

257. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධානව ද, යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

258. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (ඝාතායකනමූලක යි)

259. යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපද්ධානව ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

260. යසං මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා. (අනුලොම පුග්ගල)

261. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති -පෙ- (අනුලොම ඔකාස)

262. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් -පෙ- ආමනායා.

263. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

යසං වා පන යත් -පෙ- ආමනායා.

264. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

265. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් -පෙ- අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ-

266. යසං යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් -පෙ- අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං -පෙ- පඤ්චවොකාරානං -පෙ- (චක්ඛායතනමූලකං)

267. යසං යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් -පෙ- රූපාවචරානං -පෙ- කාමාවචරානං -පෙ-

260. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

261. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

262. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ...එසේ යි.

263. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

තවද යමකුට යම් තැනෙක... එසේ යි.

264. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසත්තයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද ...

265. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චොපාකාරයනට ද ...

266. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අසංඥාසත්තයනට ද අරූපයනට ද ...පඤ්චොපාකාරයනට ද ... (වක්ඛායතනමූලක යි)

267. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

268. යසං යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප-

269. යසං යත් සානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං -ප- කාමාවචරානං -ප- (සානායතනමූලකං)

270. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- පඤ්චො-කාරානං -ප-

යසං වා පන යත් -ප- අරූපානං -ප- පඤ්චොකාරානං -ප-

271. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් -ප- අරූපානං -ප- පඤ්චොකාරානං අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- (රූපායතනමූලකං)

272. යසං යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං -ප- චතුරො-කාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති.

(යථා උපපාදුවාමෙ යසං යත්තෙ අනාගතා පුච්ඡා වීජාටිතා, එවං නිරොධෙපි වීජාරොතබ්බං-අනුලොම පුග්ගලොකාස)

273. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස වක්ඛා-යතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

268. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ...

269. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... රූපාවචරයනට ද ... අරූපාවචරයනට ද ... කාමාවචරයනට ද ... (ඝාතායතනමුලක යි)

270. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධිකයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද ..

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද...

271. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... අරූපයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද අසංඥාසන්ධිකයනට ද ... (රූපායතනමුලක යි)

272. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥාසන්ධිකයනට ද ... චතුරවොකාරයනට ද ... පඤ්චවොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

(යමසේ උත්පාදවාරයෙහි “යසස යත්තයෙහි” අනාගත-පාච්ඡාවෝ විස්තර කරන උද්දගු ද, නිරොධවාරයෙහි ද එසේ ම විස්තර කටයුත්තාහ, අනුලොමාවකාශ යි)

273. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

274. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

275. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

276. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මිත්තායතනං-ප- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං අරූපං උපපජ්ජන්තානං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

277. යස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බායිස්සන්ති, තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: ආමන්තා.

274. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතා-යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට චක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

275. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

276. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛා-යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (චක්ඛා-යකනමුලක යි)

277. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපා-වචරයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූප-යෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

278. යස්ස සානායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පටිදුමභවිකානං රූපා-වචරං අරූපාචරං උපපජ්ඣන්තානං, යෙ ව රූපාචරං අරූපාචරං උපපජ්ඣන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං වචන්තානං තෙසං සානා-යකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරු-ජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස සානා-යකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා. (සානායකනමූලකං)

279. යස්ස රූපායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මනායකනං -පෙ- ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පටිදුමභවිකානං අරූපං උපපජ්ඣන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ඣන්තා පරිනිබ්බාදිස්සන්ති, තෙසං වචන්තානං තෙසං රූපායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. නො ව තෙසං ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපා-යකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා. (රූපායකනමූලකං)

280. යස්ස මනායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මනා-යකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා. (මනායකනමූලකං—පච්චෙතික පුග්ගල)

281. යස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති -පෙ- (පච්චෙතික-ඔකාස)

282. යස්ස යස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ස ඥානායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන යස්ස ඥානායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තස්ස චක්ඛායකනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමන්තා.

278. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

279. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව අරූපයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (රූපායතනවූලක යි)

280. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගල යි)

281. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

282. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

283. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනාහං.

යස්ස වා පන යස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොක්ඛායෙර පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

284. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොක්ඛායෙර පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යස්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනාහං.

285. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යස්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනාහං.

286. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤසත්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යස්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනාහං. (චක්ඛායතන-මූලකං)

283. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි සාන්‍යකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානි- යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

284. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානි වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

285. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤානිනි යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

286. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඤ්ඤානිනි යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛා- යකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

287. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති. රූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චවොකාථෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

288. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. නො ච තෙසං තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං, අසංඝර්ෂණානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා.

289. යස්ස යත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සානායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් සානායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තා. (සානායකනා-
මූලකං)

290. යස්ස යත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායකනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායකනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

287. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

288. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඝත්තයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

289. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

290. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මනායතනං. න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

291. යසං යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනා. (රූපායතන-මූලකං)

292. යසං යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. පරිනිබ්බානානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනා. (මනායතන-මූලකං. පච්චනික පුග්ගලොකාසං)

අනාගතවාරො.

293. යසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිති තසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිතීති: ආමනා.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිති තසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිතිති: සබ්බසං උපපජ්ජනානං, අවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිති. නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිති. සවිඤ්ඤානං වචනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිති, වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥ සඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

291. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරි- නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

292. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අසංඥසඳ වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. (මනායතනවූලක යි. ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

293. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොකා- යතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛා- යතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපඥා සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

294. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සවසංඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

295. යස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සානායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං නිරුජ්ඣති, සසානකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, සානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

296. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, සරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

297. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: ආමන්තා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවික්ඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣති, සවික්ඛාතානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පගගල)

298. යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

294. යමකුට වක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යකතය ... රූපායකතය ... මනායකතය ... ධම්මායකතය ...
නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛා-
යකතය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා සියල්ලනට ද ඇත් නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
වක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකතය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛායකත ද නිරුද්ධ වේ.

295. යමකුට ඝාතායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකතය ... මනායකතය ... ධම්මායකතය ... නිරුද්ධ වී ද යත්:
එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝාතායකතය^{*}
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
ඝාතායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකතය ද නිරුද්ධ වී ය, ඝාතායකතය ද
නිරුද්ධ වේ.

296. යමකුට රූපායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනායකතය
... ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායකතය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී ය. ඔවුනට
රූපායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ
ඔවුනට ධම්මායකතය ද නිරුද්ධ වී ය, රූපායකතය ද නිරුද්ධ වේ.

297. යමකුට මනායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-
යකතය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායකතය
නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව
ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකතය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට
මනායකතය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා
වූ ඔවුනට ධම්මායකතය ද නිරුද්ධ වී ය, මනායකතය ද
නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම සුද්ධල යි)

298. යම තැනෙක වක්ඛායකතය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනු-
ලොමාවකාය යි)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

299. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුඤ්චායෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සොතායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

300. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: රූපාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්. සචක්ඛුකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

301. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සුඤ්චායෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, රූපායතනං නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අචක්ඛුකානං කාමාවචරා වචන්තානං, අසංකිංසකානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣත්, චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.

299. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි. ඔවුනට
එහි සොත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ
වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි
උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි
ඔවුනට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛ-
යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ
ඔවුනට එහි සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛයතනය ද
නිරුද්ධ වේ.

300. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම්
ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ
වන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි
සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී නම්
ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි
උපද්ධාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද යි
ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට එහි වක්ඛ-
යතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන්
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ වී ය,
වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වේ.

301. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම්
ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට
එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ
වන්තා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපයතනය ද නිරුද්ධ වී ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට
එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධා-
වූනට ද ඇස් නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්තවූනට ද
අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වී ය,
ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ
ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපයතනය ද නිරුද්ධ වී ය, වක්ඛ-
යතනය ද නිරුද්ධ වේ.

302. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ මනායතනං
නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති, මනායතනෙති නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්ධානං,
අවික්ඛුකානං කාමාවචරං වචනානං, අරූපානං තෙසං තස්ථ මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති.
සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ මනායතනෙති නිරුජ්ඣති,
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති.

303. යස්ස යස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාචාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං
තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං තස්ථ
චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනෙති නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති: සංඛේසං උපපජ්ජන්ධානං, අවික්ඛුකානං
වචනානං තෙසං තස්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
තස්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං
තස්ථ ධම්මායතනෙති නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනෙති නිරුජ්ඣති.
(චක්ඛායතනමූලකං)

304. යස්ස යස්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
රූපායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යස්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ථ
ඝානායතනං නිරුජ්ඣති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්ධානං, අසානකානං
කාමාවචරං වචනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස්ථ රූපායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති.
සසානකානං වචනානං තෙසං තස්ථ රූපායතනෙති නිරුජ්ඣති,
ඝානායතනෙති නිරුජ්ඣති.

302. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපද්ධානවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ.

303. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මයකනය නො ද නිරුද්ධ වී. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මයකනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධාන වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මයකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මයකනය ද නිරුද්ධ වී, වක්ඛයකනය ද නිරුද්ධ වේ. (වක්ඛයකන-වුලක යි)

304. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපද්ධානවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපයකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපයකනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

305. යස්ස වා පන සාත්තායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සාත්තායතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සාත්තායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සාත්තායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

306. යස්ස යත් සාත්තායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: ආමන්ත.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ සාත්තායතනං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං, අසානකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ සාත්තායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සාත්තායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (සාත්තායතනවූලකං)

307. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං, අසංඝ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොකාරා වචන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

308. යස්ස යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිදාති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

305. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

306. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, නැහැ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (ඝාතායතනමූලක යි).

307. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද අසංඥාසංඛාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ.

308. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරි-නිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. රූ ඇති ව ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්ස තස්ස තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ව තෙසං තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සි. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි. (රූපායතන මූලකං)

309. යස්ස යස් මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි තස්ස තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සුඤ්ඛවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ව තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි. ඉතරෙසං සවික්කකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි තස්ස තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සිති: සබ්බස්ස උපපජ්ජන්තානං, අවික්කකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සි, නො ව තෙසං තස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣස්සි. සවික්කකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සි. (මනායතන මූලකං—අනුලොම පුත්තලොකාස)

310. යස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නිරුජ්ඣස්සි.

යස්ස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නස්සී.

311. යස්ස වක්ඛායතනං -පෙ- සාතායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නිරුජ්ඣස්සි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: නස්සී. (පට්ඨනිකපුත්තල)

312. යස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි -පෙ- (පට්ඨනිකමකාස)

313. යස්ස යස් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි තස්ස තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවික්කකානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තස්ස වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සි, නො ව තෙසං තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣස්සි. සුඤ්ඛවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤානානං, අරූපානං තෙසං තස්ස වක්ඛායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣස්සි, සොකායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣස්සි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ල-නට ද රූ නැති ව චූෂ්ණ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි, රූ ඇති වූ චූෂ්ණ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (රූපායතනමූලක යි)

309. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සිත් ඇති ව චූෂ්ණ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව චූෂ්ණ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව චූෂ්ණ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වේ. (මනායතනමූලක යි. අනුප්පාම පුද්ගලාවකාශ යි)

310. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

311. යමකුට චක්ඛායතනය ... සාත්ඛායතනය ... රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි)

312. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

313. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොත්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්ච-වොකාරයෙහි උපද්ධතාවූනට ද ඇත් නැති වූ කාමාවචරයෙන් චූෂ්ණ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි සොත්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධතාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොත්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තූනාං තෙසං තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

314. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා චවන්තූනාං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: රූපාවචරා චවන්තූනාං තෙසං තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තූනාං, අසංකෘතූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

315. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තූනාං, අවකුක්ඛානං කාමාවචරා චවන්තූනාං, අසංකෘතූනාං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තූනාං, තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොත්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද අරූප-යනට ද යි ඔවුනට එහි සොත්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

314. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචර-යෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූපා-වචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

315. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චෝ-කාරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න-වුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛ-යතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

316. යස්ස යත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං, අවක්ඛුක්කානං කාමාවචරා වට්ඨන්තානං, අරුපානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසද්දසිත්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසද්දසිත්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්, වක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

317. යස්ස යත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවක්ඛුක්කානං වට්ඨන්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් වක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්, වක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (වක්ඛායතනවූලකං)

318. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: කාමාවචරා උපපජ්ජන්තානං, අඝානකානං කාමාවචරා වට්ඨන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣති නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්. සුද්ධාවාසානං, අරුපානං තෙසං තත් ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣත්.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣත් තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣන්ති: ආමනසා,

316. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි උපදානවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද අරුපයනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසක්‍යනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

317. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපදාන වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නවුනට ද ශී ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදාන වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඉද්ධාචාසයෙහි උපදාන ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායකන-වූලක ශී)

318. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදානවුනට ද නැහැ නැති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නවුනට ද රූපාවචරයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාචාසයනට ද අරුපයනට ද ශී ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ ශී,

319. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣත්ථාති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා.

320. යස්ස යස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අඝාතකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසානං තෙසං තස්ස ඝාතායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣත්ථාති.

යස්ස වා පන යස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස ඝාතායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: ආමන්තා. (ඝාතායතනමූලකං)

321. යස්ස යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: පඤ්චවේශකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣත්ථාති.

යස්ස වා පන යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣත්ථාති, නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣත්ථාති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

319. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වූතාව ද රූපාවචරයතාව ද අරූපාවචරයතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයතාව ද අසංඥාසන්ධියතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි.

320. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලතාව ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාස වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ඝාතායතනමූලක යි)

321. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි උපද්ධතාව ද රූ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්ධතාව ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපද්ධතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේන්තවූතාව ද අසංඥාසන්ධියෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධවාසයෙහි උපද්ධතාව ද අසංඥාසන්ධියෙහි උපද්ධතාව ද ශ්‍රී ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

322. යස්ස යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අරූපකානං වචන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. (රූපායතනවූලකං)

323. යස්ස යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තී, මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තී. (මනායතනවූලකං. පච්චික පුත්තලොකාසං)

පච්චිප්පන්තානිකවාරො.

324. යස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජන්තානං පරිනිබ්බන්තීති තෙසං උපපජ්ජන්තානං¹ තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං සවකක්ඛානං වචන්තානං තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තී.

යස්ස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තීති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවකක්ඛානං වචන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තී. සවකක්ඛානං වචන්තානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣන්තී, වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣන්තී.

1. තෙසං වචන්තානං - වචනං.

322. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනමූලක යි)

323. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්දානා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (මනායතනමූලක යි. ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තර්තානිකවාර යි.

324. යමකුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපද්දානාවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්දානා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති වූ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

325. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච රුපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ඝාතායතනං -පෙ-

326. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රුපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රුපායතනං -පෙ-

327. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ඛිනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං -පෙ- සවික්ඛුකානං වචන්තානං තෙසං -පෙ-

328. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්තා පරිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සසානකානං වචන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රුපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං රුපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති. සසානකානං වචන්තානං තෙසං රුපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

325. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ඝාතා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි
ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛා-
යකනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය ...

326. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම්
ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ...

327. යමකුට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-
යකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාර
යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
චක්ඛායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
ඇස් නැති ව චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ ඔවුනට ...

328. යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට රූපා-
යකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්න-
වුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම්
ඒ චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වෙයි,
ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව
චක්ඛ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වෙයි,
රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට
ඝාතායකනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද
නැහැ නැති ව චක්ඛ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය
නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි.
නැහැ ඇති ව චක්ඛ වන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ
වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

329. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති,
ඉතරෙසං සඝාතකානං වචන්තානං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.
ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ-

330. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං
තෙසං රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස රූපායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අරූපකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
නිරුජ්ඣති. සරූපකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

331. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං
සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මා-
යතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං
නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිත්තකානං වචන්තානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. නො ච තෙසං මනායතනං
නිරුජ්ඣති. සවිත්තකානං වචන්තානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤි
නිරුජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගල)

332. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොම ඔක්කාස)

333. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සොත්තා-
යතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං
තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස සොත්තායතනං
නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සචක්ඛිකානං වචන්තානං තෙසං තස්ස
චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, සොත්තායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

1. පඤ්චොක්කාරෙති පදං මර්මමයංවිච්ඡිති පිටකෙ න දික්ඛතෙ.

329. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ...

330. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනා-යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

331. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි,

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදනා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

332. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාය යි)

333. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජනානාං, අවිකුක්ඛානං කාමාවචරං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොකායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකුක්ඛානං වචනානාං තෙසං තත්ථ සොකායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති.

334. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බනානාං, රූපාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං කාමාවචරා වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං -පෙ-

(යථා පච්චුප්පන්නාතිතෙපි තිව්ධං විදාරිතං, එවං ඉදම්චි විදාරෙතබ්බං)

335. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං -පෙ-

336. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං වචනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

337. යස්ස යත් වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බනානාං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං සවකුක්ඛානං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද ඇස් ඇති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට එහි සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

334. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ඝාතයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ඝාතයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ඝාතයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතයතනය ...

(යමෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්නාකිත්තයෙහි ද ත්‍රිවිධ කොට විස්තර කරන ලද්දේ ද එසේ වෙය ද විස්තර කළ යුතු යි.)

335. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, රූපයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපයතනය ...

336. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

337. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඇස් ඇති වූ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතිති: සංඛෙසං උපපජ්ජන්තානං, අවකම්බකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. සවකම්බකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාද්ධි නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනමූලකං)

338. යසං යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සසන්තකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාද්ධි නිරුජ්ඣති, රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝාතායතනං නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසාන්තකානං කාමාවචරා වචන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ -පෙ-

339. යසං යත් ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සසන්තකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ ඝාතායතනාද්ධි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ-

340. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසංඤ්ඤානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාමරා වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣති, මනායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -පෙ-

341. යසං යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාමරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සරූපකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලාට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ඇස් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (වක්ඛායතනාමුලක සි)

338. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි උපදානාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ...

339. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ...

340. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි නොයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ...

341. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිතිති : සංඛේසං උපපජ්ජානානං, අරූපකානං වචනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිති. සරූපකානං වචනානං තෙසං තත් ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිති.

342. යස්ස යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති : සංඛේසං උපපජ්ජානානං, අභික්ඛානානං වචනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං තත් මනායතනාදි නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිතිති : සංඛේසං උපපජ්ජානානං, අභික්ඛානානං වචනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිති. සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං තත් ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාදි නිරුජ්ඣිති. (අනුලොමප්පයලොකාස)

343. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති : සංඛේසං උපපජ්ජානානං, අචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති, සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති : පංඤාපොකාරෙ පරිනිබ්බානානං, යෙ ච අරූපං උපපජ්ජානං පරිනිබ්බාසිස්සන්ති, තෙසං වචනානං තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති.

344. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති : සංඛේසං උපපජ්ජානානං, අචක්ඛුකානං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජානානං, අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං තෙසං චක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣිති, ඝානායතනාදි න නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි.

342. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්ධා සියල්ලනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වෙයි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

343. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරි-නිවේන්නාවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

344. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝෛරායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට-ද ඇස් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝෛරායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝෛරායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්ඤාචෝදායාදර පටිනිබ්බන්තානං යෙ ව
රූපාවචරං¹ උපපජ්ඣා පටිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වට්ඨානානං තෙසං
සානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං න
නිරුජ්ඣති. පච්ඡම්භවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ඣන්තානං, අරූපෙ
පච්ඡම්භවිකානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති, වක්ඛා-
යතනාදි න නිරුජ්ඣති.

345. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං
න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං අවක්ඛිකානං
වට්ඨානානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං
වක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්ඤාචෝදායාදර පටිනිබ්බන්තානං, යෙ
ව අරූපං උපපජ්ඣා පටිනිබ්බාසිස්සන්ති තෙසං වට්ඨානානං තෙසං
රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං න
නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පච්ඡම්භවිකානං තෙසං රූපායතනාදි න
නිරුජ්ඣතිස්සති, වක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

346. යසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ච්ඡායතනං
-පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං
අවක්ඛිකානං වට්ඨානානං තෙසං වක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො
ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. අරූපෙ පටිනිබ්බන්තානං
තෙසං වක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාදි න
නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛා-
යතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්ඤාචෝදායාදර පටිනිබ්බන්තානං තෙසං
ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං න
නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං ධම්මායතනාදි න
නිරුජ්ඣතිස්සති, වක්ඛායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

347. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපායතනං
න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සංඛේසං උපපජ්ඣන්තානං, අසානානානං
වට්ඨානානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ
පච්ඡම්භවිකානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපායතනාදි
න නිරුජ්ඣතිස්සති.

1. රූපාවචරං අරූපාවචරං -- මජ්ඣං.

තවද යමකුට සංනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. පශ්චිමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූප-යෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යි ඔවුනට සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

345. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන් න් ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ල-නට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පශ්චිමභවික වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

346. යමකුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

347. යමකුට සානායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට-ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට සානායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිම-භවිකයනට ද යි ඔවුනට සානායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ඣා පරිනිබ්බන්ධිසංති තෙසං චචන්දානං, තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පටිවිමභවිකානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති.

348. යසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්ධානං අසානාකානං චචන්දානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති, සානායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති.

349. යසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්ධානං අරූපකානං චචන්දානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති, ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: උඤ්ඤාමාකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසංති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති. රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිසංති.

350. යසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: නිරුජ්ඣිසංති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසංති තසං මනායතනං න නිරුජ්ඣිසංති: නිරුජ්ඣිසංති. (පච්චිතිකපුග්ගල)

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්නවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු
නම් ඒ වස්තු වන්නවුනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො
වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි.
රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභික්කයනට
ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නොවන්නේ ය, ඝාතායතනය
ද නිරුද්ධ නො වේ.

348. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් :
උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද නැඟ නැති ව වස්තු වන්නවුනට ද යි
ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචර-
යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි,
ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි
හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

349. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් :
උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව වස්තු වන්නවුනට ද යි
ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ධම්මායතනය
නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ
ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද
නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරි-
නිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි
පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය,
රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

350. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට
ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට
මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : නිරුද්ධ වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂ
සුද්ධං යි)

351. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනිකඛිකාස)

352. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවිකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: පඤ්චොකාරෙ පටිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ඝොතායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝොතායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

353. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අවිකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති: කාමාවචරෙ පටිනිබ්බන්තානං රූපාවචරා වචන්තානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

354. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අවිකුක්ඛානං කාමාවචරා වචන්තානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

351. යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාය යි)

352. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනව එහි සොකායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනව ද යි ඔවුනව එහි සොකායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

353. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවුනව ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද යි ඔවුනව එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි උපද්‍යානුනව ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනව ද යි ඔවුනව එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

354. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යානුනව ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවුනව ද අසංඤ්ඤානව ද යි ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනව එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූප වූ ඔවුනව එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති.

355. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං අවිකල්පිකානං කාමාවචරා වචන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසංශ්ලිශ්ඨානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං අසංශ්ලිශ්ඨානං තෙසං තත්ථ මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච නිරුජ්ඣිති.

356. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සංඛ්ඛෙසං උපපජ්ජන්තානං අවිකල්පිකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිතිති: පඤ්චොක්කාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣිති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිති. (චක්ඛායතනවූලකං)

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූප වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

355. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි උපද්ධාවුනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුක්ත චන්ත්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

356. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව ව්‍යුක්ත චන්ත්තවුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (වක්ඛායකනවුළක යි)

357. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, රූපායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

358. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං කාමාවචරා වචන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසද්දසිසන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, මනායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසද්දසිසන්තානං තෙසං තත්ථ මනායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති.

359. යස්ස යත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සංඛිඛසං උපපජ්ජන්තානං අසානකානං වචන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති, ධම්මායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣතිති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායකනං න නිරුජ්ඣති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣතිස්සති, සානායකනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣති. (සානායකනමූලකං)

357. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද රූපාවචරයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අරූපයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අරූපයතාව ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

358. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි උපද්ධතාව ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද රූපාවචරයතාව ද අරූපාවචරයතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අසංඤ්ඤායතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමා-වචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නවූතාව ද අසංඤ්ඤායතාව ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

359. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපද්ධතා වූ සියල්ලතාව ද නැහැ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවූතාව ද යි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ඝාතායතනමූලක යි)

360. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣත්තානං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤිකං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤිකං චචන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤිකං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

361. යස්ස යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සංඛ්ඛසං උපපජ්ඣත්තානං, අරූපකානං චචන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

362. යස්ස යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස චා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: නිරුජ්ඣති. (පච්චතිකපුත්තලොකාස)

පච්චසන්තානාගතවාරො.

360. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

361. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: උපදානා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව ව්‍යුත්පන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අරූපයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (රූපායතනවූලක යි)

362. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නිරුද්ධ වෙයි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

T - 22

363. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථාති: ආමිත්තා.

364. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: කාලාවච්චරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවච්චරෙ අරුපාවච්චරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව රූපාවච්චරං අරුපාවච්චරං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ඝානායතනං -පෙ- ආමිත්තා.

365. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජිත්වා පරිනිබ්බායිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං රූපායතනං, නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන -පෙ- ආමිත්තා.

366. යස්ස චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ තස්ස ධම්මායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිත්ථ, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිත්ථ, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමිත්තා. (චක්ඛායතන-මූලකං)

363. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සෝභායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සෝභායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සොභායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සෝභායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

364. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ඝාතායතනය ... එසේ යි.

365. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද යි ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

366. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි. (චක්ඛායතනවූලක යි)

367. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං අරූපෙ පච්ඡෙමභවි-
 ක්ෂානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාදීසසතභි තෙසං
 වට්ඨන්තානං, තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං
 රූපායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරු-
 ජ්ඣේත්, රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා.

368. යස්ස ඝාතායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස මනායතනං -ඉප-
 ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං ඝාතායතනං
 නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං
 තෙසං ඝාතායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -ඉප- ආමන්තා.

369. යස්ස රූපායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස මනායතනං -ඉප-
 ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං රූපායතනං
 නිරුජ්ඣේත්, නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං
 තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා.

370. යස්ස මනායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
 ජ්ඣේත්තිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං මනායතනං නිරුජ්ඣේත්,
 නො ව තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං තෙසං
 මනායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ධම්මායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

යස්ස වා පන -ඉප- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

371. යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත් -ඉප- (අනුලොම ඕකාස)

372. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත් තස්ස තත්ථ
 ඥානායතනං නිරුජ්ඣේත්තිති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්ධානං
 තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣේත්. නො ව තෙසං තත්ථ
 ඥානායතනං නිරුජ්ඣේත්ති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං
 තත්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්, ඥානායතනාඤ්ඤි නිරුජ්ඣේත්ති.

367. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවික්කයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ වස්තු වන්නාවුනට ද සි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

368. යමකුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

369. යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි.

370. යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ... එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

371. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

372. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවෝකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සෝකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චවෝකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද නිරුද්ධ වී, සෝකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සොකායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ සොකායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

373. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපා-වචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, ඝානායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: ආමන්තා.

374. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපා-යතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං අසංඤ්ඤානානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

375. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ මනා-යතනං නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛා-යතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති: සුඤ්චායං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාදි නිරුජ්ඣිස්සති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවන ඵ්භි සොත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

373. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද ශි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ ය.

374. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමෙකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවනට ද අසංඤ්ඤානට ද ශි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

375. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධාචාර්යයෙහි උපද්‍රවනට ද අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි මනා-යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ වී.

376. යස්ස යත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොවාකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣතීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තූනාං අසඤ්ඤාසක්කානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොවාකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (චක්ඛායතනවූලකං)

377. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

378. යස්ස යත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣතීති: රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣතිස්සති, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති. (ඝානායතනවූලකං)

376. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොපාකාර-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානිවර්තනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ වී. (වක්ඛායකනමූලක යි)

377. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී.

378. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි චනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය නිරුද්ධ වී ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායකනය නො ද නිරුද්ධ වී. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායකනය ද නිරුද්ධ වී. (ඝානායකනමූලක යි)

379. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං අසඤ්ඤ-
සත්තානං තෙසං තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං
තස් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං
තෙසං තස් රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣති, මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣතියාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිත්තානං, අරූපානං
තෙසං තස් මනායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස්
මනායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣති.

380. යසං යස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං
තස් රූපායතනං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං
නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං
තස් රූපායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣතියාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිත්තානං, අරූපානං
තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තස්
රූපායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං, අසඤ්ඤ-
සත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනඤ්ඤ
නිරුජ්ඣති. (රූපායතනමූලකං)

381. යසං යස් මනායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
යතනං නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තස් මනායතනං
නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති.
ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකාරානං තෙසං තස් මනා-
යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣති, ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති.

යසං චා පන යස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තස්
මනායතනං නිරුජ්ඣතියාති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තිත්තානං, අසඤ්ඤ-
සත්තානං තෙසං තස් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
තස් මනායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ච-
චොකාරානං තෙසං තස් ධම්මායතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣතිස්සති, මනා-
යතනඤ්ඤ නිරුජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

379. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද, නිරුද්ධ වී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී.

380. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-යෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාස-යෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ වී ය. සෙසු පඤ්චොකාරයනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ වී ය. (රූපායතනමූලක යි)

381. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වී. සෙසු චතුරොකාරයනට ද පඤ්චොකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

382. යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඥානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: නස්ථි.

යස්ස වා පන ඥානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣති.

383. යස්ස චක්ඛායතනං -පෙ- ඝානායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: නස්ථි.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣති. (පච්චිනිකපුග්ගල)

384. යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චිනිකමකාස)

385. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඥානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ඣත්තානං තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඥානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣති, ඥානායතනාදො න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඥානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොපානං පරිනිබ්බත්තානං තෙසං තත් ඥානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං, අරූපානං තෙසං තත් ඥානායතනාදො න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣති.

386. යස්ස යත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමනා.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣන්තාති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බත්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං අසඤ්ඤාසත්තානං අරූපානං තෙසං තත් ඝානායතනාදො න නිරුජ්ඣස්සති, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣති.

382. යමකුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වීද යත්: නිරුද්ධ වී.

383. යමකුට චක්ඛායතනය ... ඝණායතනය .. රූපායතනය ... මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැතී.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

384. යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

385. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධවාසයෙහි උපදින ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසන්ධිනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසන්ධිනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

386. යමකුට යම් තැනෙක චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝණායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි චක්ඛායතනය නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධවාසයනට ද අසංඥාසන්ධිනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝණායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද නිරුද්ධ නො වී.

387. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං; නො ච තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, රූපායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස චා පන යස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: පඤ්ඤාචායාං පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස රූපායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

388. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, මනායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

යස්ස චා පන යස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: පඤ්ඤාචායාං පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං තස්ස මනායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

389. යස්ස යස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තස්ස තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං තිති: සුද්ධාචායං උපපජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං, අරූපානං තෙසං තස්ස චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, නො ච තෙසං තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේත්ත්වං. සුද්ධාචායෙ පරිනිබ්බන්තානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්තානං, තෙසං තස්ස චක්ඛායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣේත්ත්වං.

387. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අසංඥාකතයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකතය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකතය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද, අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ නො වී ය, රූපායකතය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේනනා වූ ඔවුනට එහි රූපායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකතය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ නො වී.

388 යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛා-යකතය නිරුද්ධ නො වී ය, ඔවුනට එහි මනායකතය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අසංඥාකතයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකතය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවො-කාරයෙහි පිරිනිවේනනා වූ ඔවුනට එහි මනායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද, අසංඥාකතයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකතය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛා-යකතය ද නිරුද්ධ නො වී.

389. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකතය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්ධානුනට ද අසංඥාකතයනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායකතය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනනුනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකතය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායකතය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: පඤ්චවොකාථෙර පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරුපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. (චක්ඛායතනමූලකං)

390. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

391. යස්ස යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත්ථ ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති: කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අසඤ්ඤාසන්ධානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ඉද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නිරුද්ධ නො වී. (වක්ඛායකනවුලක ශි)

390. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයනට ද ශි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

391. යමකුට යම් තැනෙක ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසත්ත්වයනට ද ශි ඔවුනට එහි ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අසංඥාසත්ත්වයනට ද ශි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

392. යහපත් යැයි සාධනයක් නොමැතිව පවතින, පවතින බවට සාධනයක් නොමැතිව පවතින: රුපාවලය, අරුපාවලය, තෙසං තැන් සාධනයක් නොමැතිව, නොමැතිව තෙසං තැන් බවට සාධනයක් නොමැතිව. රුපාවලය අරුපාවලය පරිනිබ්බන්ධනයක් තෙසං තැන් සාධනයක් නොමැතිව, බවට සාධනයක් නොමැතිව පවතින.

යහපත් වා පන යැයි බවට සාධනයක් නොමැතිව, පවතින තැන් සාධනයක් නොමැතිව: කාවලය පරිනිබ්බන්ධනයක් තෙසං තැන් බවට සාධනයක් නොමැතිව, නොමැතිව තෙසං තැන් සාධනයක් නොමැතිව. රුපාවලය අරුපාවලය පරිනිබ්බන්ධනයක් තෙසං තැන් බවට සාධනයක් නොමැතිව, සාධනයක් නොමැතිව පවතින. (සාධනයක් බවට)

393. යහපත් රුපාවලයක් නොමැතිව පවතින තැන් මනාසයක් නොමැතිව: සුඛවාසය උපපන්නය, අරුපයක් තෙසං තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව. නොමැතිව තෙසං තැන් මනාසයක් නොමැතිව. සුඛවාසය පරිනිබ්බන්ධනය, අරුපය පරිනිබ්බන්ධනය තෙසං තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව, මනාසයක් නොමැතිව පවතින.

යහපත් වා පන යැයි මනාසයක් නොමැතිව පවතින තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව: පඤ්චායකය පරිනිබ්බන්ධනය, අසංකල්පනයක් තෙසං තැන් මනාසයක් නොමැතිව, නොමැතිව තෙසං තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව. සුඛවාසය පරිනිබ්බන්ධනය, අරුපය පරිනිබ්බන්ධනය තෙසං තැන් මනාසයක් නොමැතිව, රුපාවලයක් නොමැතිව පවතින.

394. යහපත් රුපාවලයක් නොමැතිව පවතින තැන් බවට සාධනයක් නොමැතිව: සුඛවාසය උපපන්නය, අරුපයක් තෙසං තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව, නොමැතිව තෙසං තැන් බවට සාධනයක් නොමැතිව. සුඛවාසය පරිනිබ්බන්ධනය, අරුපය පරිනිබ්බන්ධනය තෙසං තැන් රුපාවලයක් නොමැතිව, බවට සාධනයක් නොමැතිව පවතින.

392. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්; රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ඝාතනයක ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතනයක නිරුද්ධ නො වී ද යත්: කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතනයක නො ද නිරුද්ධ නො වී. රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඝාතනයක ද නිරුද්ධ නො වී. (ඝාතනයකමුලක යි)

393. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අසංඤ්ඤානට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී.

394. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද අරූපයෙහි පිරිනිවේනාවුනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පඤ්චවොකාථෙර පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං, අරූපෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (රූපායතනමූලකං)

395. යසං යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්ධානං, අසංඤ්ඤායතනං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. සුද්ධාවාසෙ පරිනිබ්බන්ධානං තෙසං තත් ධම්මායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනඤ්ච න නිරුජ්ඣිස්සති. (පච්චිනික පුග්ගලොකාස)

අභිකානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිකො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වී ද යත් : පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරුප-යෙහි පිරිනිවේනවුනට ද ශී ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (රූපායතන-වූලක ශී)

395. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ශුද්ධාවාසයෙහි උපද්ධාවුනට ද අසංඥාසන්ධිනට ද ශී ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ශුද්ධාවාසයෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශී.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී ද යත්; පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාස-යෙහි පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ-පුද්ගලාවකාශ ශී)

අභිසංඝාතකවාර ශී.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරෝධවාරො.

396. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො.

397. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි තස්ස ඝානායතනං -පෙ- රුපායනං -පෙ- මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො. -පෙ-

398. යසං මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං උපපජ්ඣිති: නො. (අනුලොමිපුග්ගල)

399. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣි -පෙ- (යත්තං නොති න කාතබ්බං යත්තං ඉතරෙසං යත්තානං සද්දිසං කාතබ්බං. යත්තං තිප්පි වාරෙසු සද්දිසං) (අනුලොම ඔක්ඛාස)

400. යසං යත් මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස තත් සොකායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යත් සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ඣිති: නො. -පෙ-

401. යසං යත් මනායතනං උපපජ්ඣි තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣතිති: නො.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ඣිති: නො. (අනුලොමි පුග්ගලොක්ඛාස)

402. යසං වක්ඛායතනං නුපපජ්ඣි තස්ස සොකායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සයොතකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාං නුපපජ්ඣි නො ව තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣති. අවිකල්පානං උපපජ්ජනානං අසොතකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාණි නුපපජ්ඣි සොකායතනාණි න නිරුජ්ඣති.

උත්පාද නිෂ්පාදිතය.

396. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

397. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා ... රුපයක් ... මනසක් ... ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

398. යම්කුට මනසක් උපදි නම් ඔහුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මනසක් උපදි ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගලයා යි)

399. යම් තැනෙක වත්තයක් උපදි නම් ... (යක්කයෙහි 'නො' යනු නො යෙදිය යුතු යි, යක්කය අවශේෂ යක්කයන් හා සමාන කොට යෙදිය යුතු යි, වාර්තයෙහි ම යක්කය සමාන යි. (අනුලොමවක්කයා යි))

400. යම්කුට යම් තැනෙක වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට එහි සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොයාගන්නා නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි වත්තයක් උපදි ද යත්: නැත.

401. යම්කුට යම් තැනෙක මනසක් උපදි නම් ඔහුට එහි ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක ධර්මයක් නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මනසක් උපදි ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගලයා යි)

402. යම්කුට වත්තයක් උපදි නම් ඔහුට සොයාගන්නා නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: කන් ඇති ව චක්ක වත්තය වූ ඔවුනට වත්තයක් උපදි, ඔවුනට සොයාගන්නා නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇත් නැති ව උපදිනවුනට ද කන් නැති ව චක්ක වත්තය වූනට ද යි ඔවුනට වත්තයක් ද උපදි, සොයාගන්නා ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අසොකකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සොකායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

403. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස සානායතනං න නිරුජ්ඣති: සසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අසානකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන සානායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සානායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අසානකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං සානායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

404. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣති: භරූපකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අරූපකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති: සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති. අරූපකානං වචනානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං තෙසං රූපායතනාදි න නිරුජ්ඣති, වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති.

405. යසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති තස්ස චනායතනං න නිරුජ්ඣති: සචිත්තකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං චනායතනං න නිරුජ්ඣති. අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣානං අචිත්තකානං වචනානං තෙසං වක්ඛායතනාදි නුප්පජ්ඣති, චනායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. කන් නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට සෞඛ්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

403. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැහැ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට සාන්‍යයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රවවුනට ද නැහැ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, සාන්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. නැහැ නැති ව ව්‍යුහවන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට සාන්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

404. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රවවුනට ද රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛයතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව වූ ඔවුනට රූපයතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛයතනය නො ද තුළදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්තවුනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව වුනට ද යි ඔවුනට රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛයතනය ද තුළදී.

405. යමකුට වක්ඛයතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වූ ව්‍යුහ වන්තා වූ ඔවුනට වක්ඛයතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති වූ උපද්‍රවවුනට ද සිත් නැති වූ ව්‍යුහ වන්තවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛයතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං
 නුපපජ්ඣති: සවිකුක්ඛානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති. අවික්ඛාකානං
 වචනානං අවිකුක්ඛානං උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනාඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති, චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති.

406. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති,
 නො ව තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති. අවිකුක්ඛානං උප-
 පජ්ඣනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති, ධම්මායතනාඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස චක්ඛායතනං
 නුපපජ්ඣති: සවිකුක්ඛානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං
 න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති. අවිකුක්ඛ-
 කානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති,
 චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති. (චක්ඛායතනද්විලකං)

407. යසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣති, තස්ස රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං නුපප-
 ජ්ඣති, නො ව තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ඣනානං අරූපකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච
 නුපපජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං
 නුපපජ්ඣති: සඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනං න
 නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣති. අරූපකානං
 වචනානං අඝානකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං රූපායතනාඤ්ච න
 නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති.

408. යසං ඝානායතනං නුපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං න
 නිරුජ්ඣති: සවික්ඛාකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනං නුපප-
 ජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අඝානකානං
 උපපජ්ඣනානං අවික්ඛාකානං වචනානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච
 නුපපජ්ඣති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති.

යසං වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස ඝානායතනං
 උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
 ඝානායතනං නුපපජ්ඣති. අවික්ඛාකානං වචනානං අඝානකානං
 උපපජ්ඣනානං තෙසං මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච
 නුපපජ්ඣති.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද තුළදී.

406. යමකුට වක්ඛායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියලු ඔවුනට වක්ඛායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුළදී ද යත්: ඇස් ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුළදී. ඇස් නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, වක්ඛායතනය ද තුළදී. (වක්ඛායතනප්‍රලක්‍ෂ්‍ය යි)

407. යමකුට ඝාතායතනය තුළදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය තුළදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූනට ද රූ ඇති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: නැඟු ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. රූ නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද තුළදී.

408. යමකුට ඝාතායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති ව ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ඝාතායතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූනට ද සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට ඝාතායතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය තුළදී ද යත්: නැඟු ඇති ව උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති ව ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැඟු නැති ව උපද්‍රව්‍ය වූනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, ඝාතායතනය ද තුළදී.

409. යස්ස සාත්ථයතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං සාත්ථයතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති. අසාත්ථයතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං සාත්ථයතනාදි නුපප්පති, ධම්මයතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති, තස්ස සාත්ථයතනං නුපප්පති. සසාත්ථයතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සාත්ථයතනං නුපප්පති. සසාත්ථයතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මයතනාදි න නිරුජ්ඣති, සාත්ථයතනාදි නුපප්පති. (සාත්ථයතනවූලකං)

410. යස්ස රූපයතනං නුපප්පති තස්ස මනායතනං න නිරුජ්ඣතිති: සවික්ඛකානං වචනානං තෙසං රූපයතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං අවික්ඛකානං වචනානං තෙසං රූපයතනාදි නුපප්පති, මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන මනායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපයතනං නුපප්පතිති: සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපයතනං නුපප්පති. අවික්ඛකානං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපයතනාදි නුපප්පති.

411. යස්ස රූපයතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං රූපයතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං රූපයතනාදි නුපප්පති, ධම්මයතනාදි න නිරුජ්ඣති.

යස්ස වා පන ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස රූපයතනං නුපප්පතිති: සරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං රූපයතනං නුපප්පති. අරූපකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ධම්මයතනාදි න නිරුජ්ඣති, රූපයතනාදි නුපප්පති. (රූපයතනවූලකං)

412. යස්ස මනායතනං නුපප්පති තස්ස ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං තෙසං මනායතනං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මයතනං න නිරුජ්ඣති. අවික්ඛකානං උපපජ්ජන්තානං තෙසං මනායතනාදි නුපප්පති, ධම්මයතනාදි න නිරුජ්ඣති.

409. යමකුට සාන්‍යයතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියලු ඔවුනට සාන්‍යයතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. නැහැ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට සාන්‍යයතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සාන්‍යයතනය තුළදී ද යත්: නැහැ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සාන්‍යයතනය නො ද තුළදී. නැහැ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සාන්‍යයතනය ද තුළදී. (සාන්‍යයතනමුලක යි)

410. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සිත් ඇති වැ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුළදී, ඔවුනට මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූනට ද සිත් නැති වැ ව්‍යුත්ත වන්නා වූනට ද යි ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට මනායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. සිත් නැති වැ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද රූ නැති වැ උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුළදී.

411. යමකුට රූපායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට රූපායතනය තුළදී ද යත්: රූ ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට රූපායතනය නො ද තුළදී. රූ නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, රූපායතනය ද තුළදී. (රූපායතනමුලක යි)

412. යමකුට මනායතනය තුළදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: සියලු ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය තුළදී, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. සිත් නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුළදී, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යසං වා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣති තස්ස මනායතනං
නූපපජ්ඣති: සවික්කායනං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනං
න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මනායතනං නූපපජ්ඣති. අවික්කා-
යනං උපපජ්ජනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣති,
මනායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

413. යස්මි වක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමිකාස)

414. යසං යස්මි වක්ඛායතනං නූපපජ්ඣති -පෙ- (යසංකමිපි
යස්මකමිපි සද්දිසං) (පච්චනික පුග්ගලොකාස)

පච්චුපපනවායො.

415. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස සොකායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනාය.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛායතනං
උපපජ්ජිතං: ආමනාය. -පෙ-

(අතිපුට්ඨා උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි
අනුලොමමුඛි පච්චනිකමිපි සද්දිසං.) (අනුලොමපුග්ගල)

අතිකවායො.

416. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස සොකායතනං
නිරුජ්ඣති: ආමනාය.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣති තස්ස වක්ඛා-
යතනං උපපජ්ජිතං: පච්චිකම්භිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජ-
නානං යෙ ව අරුපං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බානානං තෙසං උප-
පජ්ජනානං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං
වක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං, ඉතරෙසං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣති, වක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ජිතං.

417. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං තස්ස ඝානායතනං
නිරුජ්ඣති: යෙ ව රූපාවචරං උපපජ්ජිතා පරිනිබ්බාසිකානං
තෙසං වචනානං, තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ජිතං, නො ව
තෙසං, ඝානායතනං නිරුජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං වක්ඛායතනාඤ්ච
උපපජ්ජිතං, ඝානායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣති.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මනායතනය තුළදී ද යත්: සිත් ඇති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මනායතනය නො ද තුළදී, සිත් නැති වූ උපදානා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මනායතනය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගල යි)

413. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

414. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුළදී නම් (යඤ්ඤාය ද යක්ඛාය ද සමාන යි) (ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්ත්වවාර යි.

415. යමකුට වක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

අතීත පූර්වාව උත්සාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්සාද-නිරෝධවාරයෙහි ද අනුලෝමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද සමාන යි. (අනු-ලෝමපුද්ගල යි)

අතීතවාර යි.

416. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සෝත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චාත්තවික ව පඤ්ඤාචාර්යයෙහි උපදානවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ උපදානවුනට දැයි ඔවුනට සෝත්තායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

417. යමකුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඔවුනට ද වස්තු වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. ඝානායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

යසං වා පන ඝාතායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති තසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තූනං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාධිණ්ණති තෙසං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං ඝාතායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ඝාතායතනාඤ්ච නිරුක්ඛිණ්ණති, වක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

418. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තසං රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණතිති: ආමන්තූ.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති තසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තූනං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාධිණ්ණති තෙසං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ච නිරුක්ඛිණ්ණති, වක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

419. යසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුක්ඛිණ්ණතිති: ආමන්තූ.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති තසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාධිණ්ණති තෙසං ධම්මායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති, නො ව තෙසං වක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුක්ඛිණ්ණති, වක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (වක්ඛායතනවූලකං)

420. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති, තසං රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණතිති: ආමන්තූ.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති තසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තූනං, යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජා පරිනිබ්බාධිණ්ණති තෙසං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං රූපායතනං නිරුක්ඛිණ්ණති, නො ව තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං තෙසං රූපායතනාඤ්ච නිරුක්ඛිණ්ණති, ඝාතායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

421. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තසං මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුක්ඛිණ්ණතිති: ආමන්තූ.

තවද යම්කුට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්තවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිපිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපද්තවුනට දැයි ඔවුනට ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

418. යමකුට චක්කායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

කවද යම්කුට රූපායකතාය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛා-
යකතාය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පක්ඛිලොකාරයෙහි
උපද්නාමුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු
නම් ඒ උපද්නාමුනට ද ඔහුට රූපායකතාය නිරුද්ධ වන්නේ ය,
ඔහුට වක්ඛායකතාය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔහුට
රූපායකතාය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකතාය ද උපදින්නේ යි.

419. යමකුට චක්කායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදානුතට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය. (වක්ඛායතනමූලක ඕ)

420. යමකුට ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට රූපා-
යතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සානා-
යතනය උපදින්නේ ද යත් : පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි
උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි
ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට දෑ යි ඔවුනට රූපායතනය
නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සානායතනය නො ද උපදින්නේ ය.
සෙසු ඔවුනට රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සානායතනය
ද උපදින්නේ යි.

421. යම්කුට්ඨ ඝාතායතනය උපදින්නේ නම් ඕනෑම මනා-
යතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස ඝාතායතනං උපපජ්ඣන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තිතං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධික්ඛන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නොව තෙසං ඝාතායතනං උපපජ්ජන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, ඝාතායතනාදි උපපජ්ජන්ති. (ඝාතායතනමූලකං)

422. යසං රූපායතනං උපපජ්ජන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති:

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස රූපායතනං උපපජ්ජන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තිතං, යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධික්ඛන්ති, තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ව තෙසං රූපායතනං උපපජ්ජන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, රූපායතනාදි උපපජ්ජන්ති.

423. යසං මනායතනං උපපජ්ජන්ති තස්ස ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස මනායතනං උපපජ්ජන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තිතං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. නො ව තෙසං මනායතනං උපපජ්ජන්ති. ඉතරෙසං තෙසං ධම්මායතනාදි නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, මනායතනං ව උපපජ්ජන්ති. (අනුලොම පුග්ගල)

424. යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

425. යසං යත් වක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති තස්ස තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: ආමනා.

යසං වා පන යත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ජන්තිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තිතං තෙසං තත් සොතායතනං නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ව තෙසං තත් වක්ඛායතනං උපපජ්ජන්ති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත් සොතායතනාදි නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, වක්ඛායතනාදි උපපජ්ජන්ති.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරි-නිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදින්නේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

422. යම්කුට රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

423. යම්කුට මනායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

424. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ... (අනු-ලොමාවකාය යි)

425. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උප-දින්නේ ය. පඤ්චොපාකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදින්නේ ය.

426. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති. කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති, සානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ සානායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත්ථ සානායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

427. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

428. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ මනායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති.

429. යස්ස යත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උප්පජ්ජන්තානං, අසඤ්ඤාසක්කානං අරූපානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ වක්ඛායතනං උප්පජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං පඤ්චොකාරානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාද්ධි නිරුජ්ඣස්සති, වක්ඛායතනාද්ධි උප්පජ්ඣස්සති. (වක්ඛායතනවූලකං)

426. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. කාමාවචර වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ ය, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

427. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

428. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි.

429. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඤ්ඤානව ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොකාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදින්නේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

430. යසං යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් රූපායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, සානායතනං උපපජ්ඣතිති.

431. යසං යත් සානායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති තස්ස තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, නො ච තෙසං තත් සානායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං කාමාවචරානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, සානායතනං උපපජ්ඣතිති. (සානායතනමූලකං)

432. යසං යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති. පඤ්චොක්කාරානං තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති, මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති.

යසං වා පන යත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං පඤ්චොක්කාරානං තෙසං තත් මනායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, රූපායතනං උපපජ්ඣතිති.

433. යසං යත් රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති: ආමනායා.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති තස්ස තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං උපපජ්ඣතිති. ඉතරෙසං පඤ්චොක්කාරානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසංතිති, රූපායතනං උපපජ්ඣතිති. (රූපායතනමූලකං)

430. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නො ද උපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි.

431. යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සාන්‍යතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සාන්‍යතනය නුපදින්නේ ය. කාමාවචර වූ සෙසු ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සාන්‍යතනය ද උපදින්නේ යි. (සාන්‍යතනමූලක යි)

432. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසන්ධි වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදින්නේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. පඤ්චොක්කාර වූ සෙසු ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි.

433. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු පඤ්චොක්කාරයනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදින්නේ යි. (රූපායතනමූලක යි)

434. යසස යත් මනායතනං උපපජ්ඣති තසස තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති: ආමන්තා.

යසස වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති තසස තත් මනායතනං උපපජ්ඣති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චචොකාරානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිසසති, මනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුක්කලොකාස)

435. යසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තසස සොකායතනං න නිරුජ්ඣිසසති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති, නොච තෙසං සොකායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පඤ්චචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති, සොකායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන සොකායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති: ආමන්තා.

436. යසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති තසස ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස වා පන ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති: යෙ රූපාවචරං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජා පරිනිබ්බායිසසන්ති තෙසං චචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣිසසති, චක්ඛායතනාඤ්ච නුපපජ්ඣති.

434. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය උපදින්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු වතුචොක්කාරයෙහි ද පඤ්චොක්කාරයනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායකනය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි)

435. යමකුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ නම් ඔහුට සොත්තායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොක්කාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ය, ඔවුනට සොත්තායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ ය, සොත්තායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොත්තායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

436. යමකුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ නම් ඔහුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික වූ කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ය. ඔවුනට ඝාණායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ ය, ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය නුපදින්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද නුපදින්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද නුපදින්නේ යි.

437. යස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති තස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්තිති : ආමන්තං.

438. යස්ස චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තං. (චක්ඛායතනමූලකං)

439. යස්ස ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොපාකාරං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ව අරූපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්තං.

440. යස්ස ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්තිති : පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තානං යෙ ව රූපාවචරං අරූපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාධිස්සන්ති, තෙසං ඝානායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣන්ති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං ඝානායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තං. (ඝානායතනමූලකං)

437. යමකුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදනවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

438. යමකුට චක්ඛායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද චක්ඛායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට චක්ඛායකනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (චක්ඛායකනමූලක යි)

439. යමකුට ඝාණායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ උපදිනවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අරූපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුහ වන්නවුනට ද සි ඔවුනට ඝාණායකනය ද නූපදින්නේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

440. යමකුට ඝාණායකනය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය. නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපදනවුනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද ඝාණායකනය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට ඝාණායකනය ද නූපදින්නේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝාණායකනමූලක යි)

441. යසස රූපායතනං නූපපථිස්සති තස්ස මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං යෙ ච අරූපං උපපථිත්වා පරිනිබ්බාධිස්සන්ති තෙසං රූපායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරි- නිබ්බන්තූනං තෙසං රූපායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තූ.

442. යසස මනායතනං නූපපථිස්සති තස්ස ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං මනා- යතනං නූපපථිස්සති. නො ච තෙසං ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං මනායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනා- යතනං නූපපථිස්සති: ආමන්තූ. (පච්චිනික පුග්ගල)

443. යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති -පෙ- (පච්චිනිකමිත්ථාය)

444. යසස යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති තස්ස තස්ථ සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්ඤාචොකාරං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ සොකායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොකාරෙ පරිනිබ්බන්තූනං අසඤ්ඤාසත්තූනං අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, සොකායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසස චා පන යස්ථ සොකායතනං -පෙ- ආමන්තූ.

445. යසස යස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති තස්ස තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප- පජ්ජන්තූනං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනං නූපපථිස්සති, නො ච තෙසං තස්ථ ඝානායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බ- න්තූනං රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවිකානං අසඤ්ඤාසත්තූනං අරූපානං තෙසං තස්ථ චක්ඛායතනාඤ්ඤි නූපපථිස්සති, ඝානායතනාඤ්ඤි න නිරු- ජ්ඣිස්සති.

441. යමකුට රූපායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපද්නා වුනට ද, යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවෙන්නාහු නම් ඔවුනට ද රූපායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට රූපායතනය ද තුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... එසේ යි.

442. යමකුට මනායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව උපද්නා වූ ඔවුනට මනායතනය තුපදින්නේ ය. ඔවුනට ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට මනායතනය ද තුපදින්නේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායතනය තුපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික පුද්ගල යි)

443. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යනිකාච්ඡා යි)

444. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුපදින්නේ ය, සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සොත්තායතනය ... එසේ යි.

445. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය තුපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සාත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිමභවික ව කාමාවචරයෙහි උපද්නා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සාත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පිරිනිවෙන්නවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඤ්ඤායනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද තුපදින්නේ ය, සාත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් සාත්තයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති තස්ස තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්තිති: රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සාත්තයතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානං, රූපාවචරෙ පච්ඡිමභවික්ඛානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ සාත්තයතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති.

446. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවික්ඛානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, රූපායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් -පෙ- ආමන්තා.

447. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවික්ඛානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, මනායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

448. යසං යත් චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්තිති: පච්ඡිමභවික්ඛානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං අසඤ්ඤසත්තානං අරූපානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනං නූපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති, පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ චක්ඛායතනාදො නූපපජ්ඣන්ති, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣක්ඛන්ති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (චක්ඛායතනමූලකං)

තවද යමකුට යම් තැනෙක සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ද යත්: රූපා-වචර වූ ඔවුනට එහි සාන්‍යයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය නො ද තුළදීන්තේ ය. කාමාවචර-යෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද රූපාවචරයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද අසංඥසකියනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාන්‍යයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ යි.

446. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපා-යකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවේන්තවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය ... එසේ යි.

447. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තවුනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ ය, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය ... එසේ යි.

448. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පශ්චිම-භවික ව පඤ්චොපාකාරයෙහි උපදානවුනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුළදීන්තේ ය. ඔවුනට එහි ධම්මා-යකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුළදීන්තේ ය, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය ... එසේ යි.
(වක්ඛායකනවූලක යි)

449. යස්ස යත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං, රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පඤ්චොකාරො පරිනිබ්බන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති. රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං -පෙ- ආමන්තා.

450. යස්ස යත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤසක්කානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං -පෙ- ආමන්තා.

451. යස්ස යත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං කාමාවචරං උප-පජ්ජන්තානං රූපාවචරානං, අරූපාවචරානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ සාන්තයතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (සාන්තයතනමූලකං)

452. යස්ස යත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, අරූපානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති, මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සතිති: අසඤ්ඤසක්කානං තෙසං තත්ථ මනායතනං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ රූපායතනං නූපපජ්ඣස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣස්සති, රූපායතනාඤ්ච නූපපජ්ඣස්සති.

449. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුප-දින්තේ ය, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය ... එසේ යි.

450. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-රයනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්ත-වුනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... එසේ යි.

451. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව කාමාවචරයෙහි උපදනවුනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාව-රයනට ද සි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද තුප-දින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ... එසේ යි. (ඝාතායතනවූලක යි)

452. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විම-භවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට ද සි ඔවුනට එහි රූපායතනය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද තුපදින්තේ ය, මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායතනය තුපදින්තේ ද යත්: අසංඤ්ඤාය වූ ඔවුනට එහි මනායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද තුපදින්තේ ය. පිරිනිවේන්තා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායතනය ද තුපදින්තේ ය.

453. යසං යත් රූපායතනං නුපප්පේසසති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේසසතිති: පච්ඡිමභවිකානං පඤ්චොවාකාරං උපපජ්ජන්තූනං අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නුපප්පේසසති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේසසති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං තත් රූපායතනාඤ්ච නුපප්පේසසති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේසසති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං -පෙ- ආමන්තා. (රූපායතනවූලකං)

454. යසං යත් මනායතනං නුපප්පේසසති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේසසතිති: පච්ඡිමභවිකානං උපපජ්ජන්තූනං අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් මනායතනං නුපප්පේසසති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේසසති. පරිනිබ්බන්තූනං තෙසං තත් මනායතනාඤ්ච නුපප්පේසසති, ධම්මායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣේසසති.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣේසසති, තස්ස තත් මනායතනං නුපප්පේසසතිති: ආමන්තා. (පච්චිනිකපුශ්‍යොලොකාස)

අනාගතවාරො.

455. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේසසති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ජති.

(යථා උප්පාදවාරො පච්චුප්පන්නා අතීතා පුච්ඡා විභක්තා, අචං උප්පාදතිරොධෙපි පච්චුප්පන්නා අතීතා පුච්ඡා අනුලොමමපි පච්චතිකමපි විභජිතධා.) (අනුලොමපුශ්‍යල)

පච්චුප්පන්නාතිකවාරො.

456. යසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති තස්ස සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසතිති: ආමන්තා.

යසං වා පන සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසති තස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවිකල්පිකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනං නිරුජ්ඣේසසති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං උපපජ්ජති. සචක්ඛුකානං උපපජ්ජන්තූනං තෙසං සොකායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣේසසති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ජති.

453. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය කුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික ව පඤ්චොකාරයෙහි උපදනවුනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි රූපායතනය කුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද කුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... එසේ යි. (රූපායතනමුලක යි)

454. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය කුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික වූ උපදනවුනට ද අසංඤ්ඤායනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය කුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද කුපදින්තේ ය, ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය කුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

455. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වී ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වී ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

(යමසේ උත්සාදවාරයෙහි ප්‍රත්‍යුත්පන්නානික පාවිච්ඡා බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්සාදනිරොධවාරයෙහි ද ප්‍රත්‍යුත්පන්න අනිකපාවිච්ඡා පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදිය යුතු යි.) (අනුලොම පුද්ගල යි)

ප්‍රත්‍යුත්පන්නානිකවාර යි.

456. යමකුට චක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදනවුනට දැයි ඔවුනට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට චක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපදනා වූ ඔවුනට සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, චක්ඛායතනය ද උපදී.

457. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : පච්ඡිමභවිකානාං රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං
වකඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති.
ඉතරෙසං සචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං වකඛායතනාද්ධි
උපපජ්ඣති, ඝාතායතනාද්ධි නිරුජ්ඣිසන්ති.

යසං වා පන ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානාං අචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං
තෙසං ඝාතායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, නො ච තෙසං වකඛායතනං
උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං ඝාතායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

458. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන රූපායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානාං අචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං රූපායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

459. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන මනායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානාං අචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං මනායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

460. යසං වකඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති. තස්ස වකඛායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානාං අචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං
තෙසං -පෙ- සචක්ඛුකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, වකඛායතනාද්ධි උපපජ්ඣති. (වකඛායතනවූලකං)

461. යසං ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස රූපායතනං -පෙ-
මනායතනං -පෙ- ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්තිති : ආමන්තා.

යසං වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති තස්ස ඝාතායතනං
උපපජ්ඣතිති : සබ්බෙසං වචන්තානාං අඝාතකානාං උපපජ්ජන්තානාං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිසන්ති, නො ච තෙසං ඝාතායතනං
උපපජ්ඣති. අඝාතකානාං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං ධම්මායතනාද්ධි
නිරුජ්ඣිසන්ති, ඝාතායතනාද්ධි උපපජ්ඣති.

457. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පස්විමභවික ව රූපාවචරයෙහි උපද්තා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය උපදී, ඔවුනට ඝාතායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ සෙසු ඔවුනට වක්ඛායකනය ද උපදී, ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ඝාතායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායකනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ඝාතායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

458. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

459. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට මනායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී.

460. යමකුට වක්ඛායකනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ... ඇස් ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායකනය ද උපදී. (වක්ඛායකනවුලක යි)

461. යමකුට ඝාතායකනය උපදී නම් ඔහුට රූපායකනය ... මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට ඝාතායකනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැතිව උපද්තවුනට ද යි ඔවුනට ධම්මායකනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට ඝාතායකනය ද නො උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්තා වූ ඔවුනට ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායකනය ද උපදී.

462. යස්ස රූපායතනං උපපජ්ඣති තස්ස මනායතනං -පෙ-
ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස රූපායතනං
උපපජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං රූපායතනං
උපපජ්ඣති. සරූපකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරු-
ජ්ඣිස්සති, රූපායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

463. යස්ස මනායතනං උපපජ්ඣති තස්ස ධම්මායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන ධම්මායතනං -පෙ- සබ්බෙසං වචනානං
අවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං මනායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උපපජ්ඣනානං
තෙසං ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.
(අනුලොම සුගාල)

464. යස්ස චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)

465. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සොත්තා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමනායා.

යස්ස වා පන යස් සොත්තායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොපාකාරා වචනානං අවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සොත්තායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං උප-
පජ්ඣනානං තෙසං තස් සොත්තායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛා-
යතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

466. යස්ස යස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් සාන්තා-
යතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: රූපාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සාන්තායතනං නිරු-
ජ්ඣිස්සති. සවික්ඛකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස්
චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති, සාන්තායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති.

යස්ස වා පන යස් සාන්තායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තස්
චක්ඛායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානං, අවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සාන්තායතනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් චක්ඛායතනං උපපජ්ඣති. සවික්ඛකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් සාන්තායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣි-
ස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

462. යමකුට රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට මනායතනය ... ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට රූපායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති වී උපද්ධානවන ද මි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

463. යමකුට මනායතනය උපදී නම් ඔහුට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායතනය ... ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති වී උපද්ධානවන ද මි ඔවුනට ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනා-යතනය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

464. යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ... (අනු ලොමාවකාය යි)

465. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධානවන ද මි ඔවුනට එහි සෝකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති වී උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි සෝකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද උපදී.

466. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රූපාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය උපදී, ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඇස් ඇති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය ද උපදී, ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධානවන ද මි ඔවුනට එහි ඝාතායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛායතනය නො ද උපදී, ඇස් ඇති වී කාමාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි ඝාතායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛා-යතනය ද උපදී.

467. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං අසංඤ්ඤාසත්තනං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

468. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: පඤ්චොකාරා වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං අරූපානං තෙසං තත්ථ මනායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මනායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

469. යස්ස යත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣතිති: සංඛිතං වචනානාං අවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ චක්ඛියතනං උපපජ්ඣති. සවක්ඛිකානාං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ ධම්මායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛියතනාඤ්ච උපපජ්ඣති. (චක්ඛියතනමූලකං)

470. යස්ස යත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣති තස්ස තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්තං.

යස්ස වා පන යත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣතිති: කාමාවචරා වචනානාං අඤ්ඤාකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං රූපාවචරානං තෙසං තත්ථ රූපායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ ඝාතායතනං උපපජ්ඣති. ඝාතායතනං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ රූපායතනාඤ්ච නිරුජ්ඣිස්සති, ඝාතායතනාඤ්ච උපපජ්ඣති.

467. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අසංඤ්ජායනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී.

468. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ ය.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී.

469. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපදිනාවූනට ද යි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද උපදී. (වක්ඛයතනවූලක යි)

470. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායතනය උපදී ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි ඝානායතනය නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව උපද්‍යා ඔවුනට එහි රූපායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝානායතනය ද උපදී.

471. යසං යස් සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්ත.

යසං වා පන යස් මනායකනං -පෙ- කාමාවචරා වචනානං
අසානකානං කාමාවචරං උපපජ්ඣන්තානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං
තෙසං තස් මනායකනං -පෙ- සසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තස් මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, සානායකනං උපපජ්ඣති.

472. යසං යස් සානායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්ත.

යසං වා පන යස් ධම්මායකනං -පෙ- සබ්බස්සං වචනානං
අසානකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣි-
ස්සති, සානායකනං උපපජ්ඣති. (සානායකනමූලකං)

473. යසං යස් රූපායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් මනා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං
තස් රූපායකනං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මනායකනං
නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොකාරං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් රූපා-
යකනං උපපජ්ඣති, මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන යස් මනායකනං -පෙ- පඤ්චොකාරා
වචනානං අරූපානං තෙසං තස් -පෙ- පඤ්චොකාරං උප-
පජ්ඣන්තානං තෙසං තස් මනායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනං
උපපජ්ඣති.

474. යසං යස් රූපායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්ත.

යසං වා පන යස් ධම්මායකනං -පෙ- සබ්බස්සං වචනානං
අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සති,
නො ච තෙසං තස් රූපායකනං උපපජ්ඣති. සරූපකානං උප-
පජ්ඣන්තානං තෙසං තස් ධම්මායකනං නිරුජ්ඣිස්සති, රූපායකනං
උපපජ්ඣති.

475. යසං යස් මනායකනං උපපජ්ඣති තස්ස තස් ධම්මා-
යකනං නිරුජ්ඣිස්සතිති: ආමන්ත.

471. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද නැහැ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද රූපාවචරයනට ද අරූපාවචරයනට දැයි ඔවුනට එහි මනායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී.

472. යමකුට යම් තැනෙක ඝාතායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්‍යාවූනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ... නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඝාතායතනය ද උපදී. (ඝාතායතනවූලක යි)

473. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි මනායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අසංඥසන්ධියෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය උපදී, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි රූපායතනය ද උපදී, මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත වන්නාවූනට ද අරූපයනට දැයි ඔවුනට එහි ... පඤ්චොකාරයෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි මනායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

474. යමකුට යම් තැනෙක රූපායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය ... ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්‍යාවූනට දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායතනය නො ද උපදී. රූ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, රූපායතනය ද උපදී.

475. යමකුට යම් තැනෙක මනායතනය උපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං වා පන යත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත් මනායතනං උපපජ්ජතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං උපපජ්ජති. සවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං තත් ධම්මායතනාඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති, මනායතනාඤ්ඤා උපපජ්ජති. (අනුලොම පුග්ගලොකාසය)

476. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ජති, සොඤ්ඤායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන සොඤ්ඤායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජතිති: ආමන්ත.

477. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ජති, ඝාණායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස චක්ඛායතනං නුපපජ්ජතිති: පච්ඡිමභවිකානං රූපාවචරං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝාණායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච රූපාවචරං අරුපාවචරං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං ඝාණායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ජති.

478. යසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති තස්ස රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවික්ඛාදානං උපපජ්ජනානං තෙසං චක්ඛායතනං නුපපජ්ජති, නො ච තෙසං රූපායතනං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්ඤාචොක්ඛායෙ පරිනිබ්බනානං අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරුපං උපපජ්ජන්ති පරිනිබ්බාදිස්සන්ති තෙසං වචනානං තෙසං චක්ඛායතනාඤ්ඤා නුපපජ්ජති, රූපායතනාඤ්ඤා න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන රූපායතනං -පෙ- ආමන්ත.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායතනය උපදී ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට එහි ධම්මායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි මනායතනය නො ද උපදී. සිත් ඇති ව උපද්ධා ඔවුනට එහි ධම්මායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මනායතනය ද උපදී. (අනුලොම සුද්ධොචක්ඛාය යි)

476. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදී; ඔවුනට සොත්තායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්ඛාරයෙහි පිරිනිවේනවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුපදී. සොත්තායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය.

තවද යමකුට සොත්තායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

477. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදී, ඔවුනට ඝානායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්ඛාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය ද තුපදී, ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට වක්ඛායතනය තුපදී ද යත්: පස්විමභවික්ඛ ව රූපාවචරයෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට ඝානායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට වක්ඛායතනය නො ද තුපදී. පඤ්චොක්ඛාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් රූපාවචරයෙහි හා අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛායතනය ද තුපදී.

478. යමකුට වක්ඛායතනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතව දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදී, ඔවුනට රූපායතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොක්ඛාරයෙහි පිරිනිවේන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමභවික්ඛයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපාවචරයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායතනය තුපදී, රූපායතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායතනය ... එසේ යි.

479. යසං වක්ඛායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං වක්ඛායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං වක්ඛායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා. (වක්ඛායතන-මූලකං)

480. යසං ඝානායතං නුපප්පති තස්ස රූපායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝානායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං රූපායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පඤ්චොකාසෙ පරිනිබ්බනානං අරූපෙ පච්ඡිමභවිකානං යෙ ච අරූපං උපපජ්ජනං පරිනිබ්බනස්සති තෙසං වචනානං තෙසං ඝානායතනාං නුපප්පති, රූපායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන රූපායතං -පෙ- ආමනා.

481. යසං ඝානායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අඝානකානං උපපජ්ජනානං තෙසං ඝානායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං ඝානායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා. (ඝානායතන-මූලකං)

482. යසං රූපායතං නුපප්පති තස්ස මනායතං -පෙ- ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අරූපකානං උපපජ්ජනානං තෙසං රූපායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං -පෙ- ආමනා.

483. යසං මනායතං නුපප්පති තස්ස ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති: සබ්බස්සං වචනානං අවික්ඛිකානං උපපජ්ජනානං තෙසං මනායතං නුපප්පති, නො ච තෙසං ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති. පරිනිබ්බනානං තෙසං රූපායතනාං නුපප්පති, ධම්මායතනාං න නිරුජ්ඣිස්සති.

යසං වා පන ධම්මායතං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස මනායතං නුපප්පති: ආමනා. (පච්චික සුංකල)

479. යමකුට වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

480. යමකුට ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොපාකාරයෙහි පිරිනිවන්නවුනට ද අරූපයෙහි පස්විමහවිකාසනට ද යම් ද කෙනෙක් අරූපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුක්ත වන්නවුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට රූපායකනය ... එසේ යි.

481. යමකුට ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැහැ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට ඝානායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි. (ඝානායකනමූලක යි)

482. යමකුට රූපායකනය තුපදී නම් ඔහුට මනායකනය ... ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට රූපායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට රූපායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය ... එසේ යි.

483. යමකුට මනායකනය තුපදී නම් ඔහුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුක්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපද්ධානුනට දැයි ඔවුනට මනායකනය තුපදී, ඔවුනට ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නා වූ ඔවුනට මනායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මනායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික පුද්ගල යි)

484. යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති -පෙ- (පච්චිතිකමකාස)

485. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපාකාරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානාං අසඤ්ඤසත්තානාං අරූපානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, සොත්තායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් සොත්තායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

486. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: කාමාවචරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානාං රූපාවචරො වචනානාං අසඤ්ඤසත්තානාං අරූපානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: රූපාවචරං උපපජ්ජන්තානාං තෙසං තත් ඝානායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති. කාමාවචරෙ පරිනිබ්බන්තානාං රූපාවචරො වචනානාං අසඤ්ඤසත්තානාං අරූපානාං තෙසං තත් ඝානායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති, චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති.

487. යස්ස යත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති තස්ස තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපාකාරො වචනානාං අවක්ඛිකානාං කාමාවචරං උපපජ්ජන්තානාං අසඤ්ඤසත්තානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පඤ්චොපාකාරෙ පරිනිබ්බන්තානාං අරූපානාං තෙසං තත් චක්ඛායතනාඤ්ච නූප්පජ්ඣති, රූපායතනාඤ්ච න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් රූපායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් චක්ඛායතනං නූප්පජ්ඣතිති: ආමන්තා.

484. යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ... (ප්‍රත්‍ය-
නිකාවකාය යි)

485. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යා-
වූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සොත්ත-
යතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සොත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සොත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

486. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යාවූනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. කාමාවචරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: රූපාවචර-
යෙහි උපද්‍යා වූ ඔවුනට එහි සාත්තයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය නො ද තුපදී. කාමාව-
චරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද රූපාවචරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද අසංඤ්ඤානට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි සාත්තයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, වක්ඛයතනය ද තුපදී.

487. යම්කුට යම් තැනෙක වක්ඛයතනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොකාර-
යෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්‍යා-
වූනට ද අසංඤ්ඤානට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය තුපදී, ඔවුනට එහි රූපයතනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පඤ්චොකාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛයතනය ද තුපදී, රූපයතනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යම්කුට යම් තැනෙක රූපයතනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛයතනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

488. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති පඤ්චොකාරා වචනානං අවක්ඛුකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං අරූපානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං
නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති.
පරිනිබ්බතානං අසංඝෑසකානං තෙසං තස් වක්ඛායතනාඤ්ඤි
නුපපජ්ඨි, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස චා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති, තසස
තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා.

489. යසස යස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් ධම්මා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: සබ්බෙසං වචනානං අවක්ඛුකානං
උපපජ්ඣනානං තෙසං තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච
තෙසං තස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බතානං තෙසං
තස් වක්ඛායතනාඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, ධම්මායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස චා පන යස් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් වක්ඛායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා. (වක්ඛායතනමූලකං)

490. යසස යස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් රූපා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: කාමාවචරා වචනානං, අඝනකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං, රූපාවචරානං තෙසං තස් ඝණායතනං
නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති.
පඤ්චොකාරෙ පරිනිබ්බතානං අරූපානං තෙසං තස් ඝණායතනාඤ්ඤි
නුපපජ්ඨි, රූපායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස චා පන යස් රූපායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා.

491. යසස යස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨි තසස තස් මනා-
යතනං න නිරුජ්ඣිසසතිති: කාමාවචරා වචනානං අඝනකානං
කාමාවචරං උපපජ්ඣනානං රූපාවචරානං අරූපාවචරානං තෙසං තස්
ඝණායතනං නුපපජ්ඨි, නො ච තෙසං තස් මනායතනං න නිරු-
ජ්ඣිසසති. පරිනිබ්බතානං, අසංඝෑසකානං තෙසං තස් ඝණා-
යතනාඤ්ඤි නුපපජ්ඨි, මනායතනාඤ්ඤි න නිරුජ්ඣිසසති.

යසස චා පන යස් මනායතනං න නිරුජ්ඣිසසති තසස
තස් ඝණායතනං නුපපජ්ඨිති: ආමානා.

488. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චොක්කාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ඇස් නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්ධතාවට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

489. යමකුට යම් තැනෙක වක්ඛායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නාවූ සියල්ලනට ද ඇස් නැති ව උපද්ධතාවට ද යි ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූ ඔවුනට එහි වක්ඛායකනය ද තුපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි වක්ඛායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි. (වක්ඛායකනමූලක යි)

490. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැඟෑ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්ධතාවට ද රූපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. පඤ්චොක්කාරයෙහි පිරිනිවේන්නාවූනට ද අරුපයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද තුපදී, රූපායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

491. යමකුට යම් තැනෙක ඝානායකනය තුපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: කාමාවචරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද නැඟෑ නැති ව කාමාවචරයෙහි උපද්ධතාවට ද රූපාවචරයනට ද අරුපාවචරයනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය තුපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවේන්නාවූනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට එහි ඝානායකනය ද තුපදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි ඝානායකනය තුපදී ද යත්: එසේ යි.

492. යස්ස යත් සාත්තායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡායානං, අසාත්තකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් සාත්තායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් සාත්තායතනාදො නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් සාත්තායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (සාත්තායතනමූලකං)

493. යස්ස යත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: පඤ්චොපාකාරා වච්ඡායානං, අරූපානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසත්තා වච්ඡායානං තෙසං තත් රූපායතනාදො නූපපජ්ඣති, මනායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් මනායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති. පරිනිබ්බන්තානං අසඤ්ඤාසත්තා වච්ඡායානං තෙසං තත් මනායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති, රූපායතනාදො නූපපජ්ඣති.

494. යස්ස යත් රූපායතනං... නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡායානං අරූපකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් රූපායතනාදො නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් රූපායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (රූපායතනමූලකං)

495. යස්ස යත් මනායතනං නූපපජ්ඣති තස්ස තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සතිති: සබ්බෙසං වච්ඡායානං, අවික්ඛකානං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත් මනායතනං නූපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති. පරිනිබ්බන්තානං තෙසං තත් මනායතනාදො නූපපජ්ඣති, ධම්මායතනාදො න නිරුජ්ඣතිස්සති.

යස්ස වා පන යත් ධම්මායතනං න නිරුජ්ඣතිස්සති තස්ස තත් මනායතනං නූපපජ්ඣතිති: ආමන්තා. (පච්චර්ඣික පුග්ගාලොකාසං)

පච්චුප්පන්නානාගතවාරො.

492. යමකුට යම් තැනෙක සානායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද නැඟෑ නැති ව උපදිනවුනට ද යි ඔවුනට එහි සානායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි සානායකනය ද, නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සානායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (සානායකනමුලක යි)

493. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චෙවාකාර-යෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද අරූපයනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි මනායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදී, මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: අසංඤ්ඤා-යෙහි උපද්ධා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි රූපායකනය නො ද නූපදී. පිරි-නිවෙන්නවුනට ද අසංඤ්ඤායෙන් ව්‍යුත වන්නවුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, රූපායකනය ද නූපදී.

494. යමකුට යම් තැනෙක රූපායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද රූ නැති ව උපද්ධා වුනට ද යි ඔවුනට එහි රූපා-යකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි රූපායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි රූපායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (රූපායකනමුලක යි)

495. යමකුට යම් තැනෙක මනායකනය නූපදී නම් ඔහුට එහි ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ව්‍යුත වන්නා වූ සියල්ලනට ද සිත් නැති ව උපද්ධා වුනට ද යි ඔවුනට එහි මනායකනය නූපදී, ඔවුනට එහි ධම්මායකනය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පිරිනිවෙන්නා වූ ඔවුනට එහි මනායකනය ද නූපදී, ධම්මායකනය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

තවද යමකුට යම් තැනෙක ධම්මායකනය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මනායකනය නූපදී ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යන්තික පුද්ගලාවකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර යි.

496. යසං වක්ඛායකනං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සොකායකනං නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්ඤාචාරාමො පරිනිබ්බානානං, අරුපෙ පච්ඡිමභවිකානං, යෙ ව අරුපං උපපජ්ඣත්තං පරිනිබ්බාධස්සනති තෙසං චවත්තානං වක්ඛායකනං උපපජ්ඣත්තං, නො ව තෙසං සොකායකනං නිරුජ්ඣස්සති. ඉත්තරං තෙසං වක්ඛායකනඤ්ඤා උපපජ්ඣත්තං, සොකායකනඤ්ඤා නිරුජ්ඣස්සති.

යසං වා පන සොකායකනං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස වක්ඛායකනං උපපජ්ඣත්තාති: ආමානා. (අනුලොම සුගාල)

(යථ නිරොධවාලං අතිතානාගතා සුච්ඡා යසංකමිටි යත්තමිටි අනුලොමමිටි පච්චනිකමිටි විභක්තං. එවං උප්පාදනිරොධෙටි අතිතානාගතා සුච්ඡා විභජ්ඣමිටි.)

අතිතානාගතවාලං.

උප්පාදනිරොධවාලං.

පච්චනිකවාලං නිට්ඨිකො.

පරිඤ්ඤාවාලං

497. යො වක්ඛායකනං පරිජානාති සො සොකායකනං පරිජානාතිති: ආමානා.

යො වා පන සොකායකනං පරිජානාති සො වක්ඛායකනං පරිජානාතිති: ආමානා.

498. යො වක්ඛායකනං න පරිජානාති සො සොකායකනං න පරිජානාතිති: ආමානා.

යො වා පන සොකායකනං න පරිජානාති සො වක්ඛායකනං න පරිජානාතිති: ආමානා.

පච්චුප්පනවාලං.

496. යමකුට චක්ඛායතනය උපන්නේ නම් ඔහුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: පඤ්චවොකාරයෙහි පිරිනිවේන්න-වුනට ද අරුපයෙහි පශ්චිමභවිකයනට ද යම් ද කෙනෙක් අරුපයෙහි ඉපිද පිරිනිවේන්නාහු නම් ඒ ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ය, ඔවුනට සොකායතනය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට චක්ඛායතනය ද උපන්නේ ය. සොකායතනය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි.

තවද යමකුට සොකායතනය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට චක්ඛායතනය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(නිරෝධවාරයෙහි අතීතානාගතපුර්ණ පිළිබඳ 'යසසක' ය ද 'යත්තක' ය ද 'යසස යත්තක' ය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යානිකය ද යම්සේ බෙදා ලඟු ද, එසේ උත්පාදනිරෝධයෙහි ද අතීතානාගත-පුර්ණවෝ බෙදිය යුත්තාහ.)

උත්පාදනිරෝධවාර යි.

ප්‍රවෘත්තිවාරය නිමි.

3. පරිඥාචාරය.

497. යමෙක් චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම සෝකායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායතනය පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම චක්ඛායතනය පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

498. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම සෝකායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සෝකායතනය නො පිරිසිදු දැනී නම් භෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දැනී ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තවාර යි.

499. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

500. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

අභිකමාර යි.

501. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

502. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතමාර යි.

503. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

504. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: රහත් තෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්තේ ය. අශ්වමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහත්පුතුලා ද තබා අවසෙස පුද්ගලයෝ වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති. සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත් සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අනුමග්ගසමිධි සොකායතනං න පරිජානිත්, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අනුමග්ගසමිධිඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා යපෙත්වා අවසෙසා සුගතො සොකායතනඤ්ඤා න පරිජානිත්, චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චපපනනාතීතවාරො.

505. යො චක්ඛායතනං පරිජානාති සො සොකායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං පරිජානාතීති: නො.

506. යො චක්ඛායතනං න පරිජානාති සො සොකායතනං න පරිජානිත්තීති: යෙ චග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනං න පරිජානාතී, නො ච සොකායතනං න පරිජානිත්තීති. අරහො යෙ ච සුච්ඡේදනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානාතී, සොකායතනඤ්ඤා න පරිජානිත්තීති.

යො වා පන සොකායතනං න පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං න පරිජානාතීති: අනුමග්ගසමිධි සොකායතනං න පරිජානිත්තීති, නො ච චක්ඛායතනං න පරිජානාති. අරහො යෙ ච සුච්ඡේදනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොකායතනඤ්ඤා න පරිජානිත්තීති, චක්ඛායතනඤ්ඤා න පරිජානාතී.

පච්චපපනනානාගතවාරො.

507. යො චක්ඛායතනං පරිජානිත් සො සොකායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

යො වා පන සොකායතනං පරිජානිත්තීති සො චක්ඛායතනං පරිජානිත්තීති: නො.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛයා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, වක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දන්. අග්‍රමාර්ගසමඛයා ද රහත් පුභුලා ද තඬා අවශෙෂ සුද්ගලයෝ සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්හ. වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තේ.

ප්‍රකාශත්පත්තානිකවාර යි.

505. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන් නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන් ද යත්: නැති.

506. යමෙක් වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන්ති, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්තාහ. රහත් තෙමේ ද යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද වක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දන්ති, සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දන් ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛයා සොකායතනය නො පිරිසිදු දන්තේ ය, වක්ඛායතනය නො ද නො පිරිසිදු දන්. රහත් තෙමේ ද, යම් ද පුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්තාහු ය, වක්ඛායතනය ද පිරිසිදු නො දන්ති.

ප්‍රකාශත්පත්තානාගතවාර යි.

507. යමෙක් වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

තවද යමෙක් සොකායතනය පිරිසිදු දන්තේ නම් හෙතෙම වක්ඛායතනය පිරිසිදු දන්තේ ද යත්: නැති.

508. යො වක්ඛායකනං න පරිජානිත් සො සොකායකනං න පරිජානිත්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනං න පරිජානිත්, නො ව සොකායකනං න පරිජානිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමධගී යෙ ව පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ වක්ඛායකනාඤ්ච න පරිජානිත්, සොකායකනාඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති.

යො වා පන සොකායකනං න පරිජානිස්සති සො වක්ඛායකනං න පරිජානිත්තිති: අරහං සොකායකනං න පරිජානිස්සති, නො ව වක්ඛායකනං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමධගී යෙ ව පුපුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සොකායකනාඤ්ච න පරිජානිස්සන්ති, වක්ඛායකනාඤ්ච න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාරො.

පරිඤ්ඤාවාරො නිට්ඨිතො.

ආයතනායමකං නිට්ඨිතං.

508. යමෙක් චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායතනය නො ද පිරිසිදු නො දන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතියා ද යම් ද සුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දත්ත, සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය.

තවද යමෙක් සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම චක්ඛායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: රහත් තෙමේ සොකායතනය නො පිරිසිදු දත්තේ ය. චක්ඛායතනය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය, අග්‍රමාර්ගසමඛිතියා ද යම් ද සුහුදුන් කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔහු ද සොකායතනය ද නො පිරිසිදු දන්නාහු ය, චක්ඛායතනය ද නො පිරිසිදු දත්ත.

අනිත්‍යාගතපාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

ආයතන යමකය නිමි.

4. ධාතුයමකං

උදෙසවාරො

1. අධාරසධාතුයො :- වක්ඛුධාතු, සොතධාතු, සානධාතු, ජිව්හාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සඤ්ඤාධාතු, ගන්ධධාතු, රසධාතු, ඵොට්ඨාසධාතු, වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, සොතච්ඡිකුණධාතු, සානච්ඡිකුණධාතු, ජිව්හච්ඡිකුණධාතු, කායච්ඡිකුණධාතු, මනොධාතු, මනො ච්ඡිකුණධාතු, ධම්මධාතු.

උදෙසො.

2. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, වක්ඛුධාතු වක්ඛු: සොතං සොතධාතු, සොතධාතු සොතං :- ටෙ- වක්ඛුච්ඡිකුණං වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු වක්ඛුච්ඡිකුණං :- ටෙ- මනො මනොධාතු, මනොධාතු මනො: මනොච්ඡිකුණං මනොච්ඡිකුණධාතු: මනොච්ඡිකුණධාතු මනොච්ඡිකුණං: ධම්මො ධම්මධාතු, ධම්මධාතු ධම්මො: (අනුලොමං)

3. න වක්ඛු න වක්ඛුධාතු, න වක්ඛුධාතු න වක්ඛු: න සොතං න සොතධාතු, න සොතධාතු න සොතං: - ටෙ- න වක්ඛුච්ඡිකුණං න වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු, න වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු න වක්ඛුච්ඡිකුණං: - ටෙ- න මනො න මනොධාතු, න මනොධාතු න මනො, න මනොච්ඡිකුණං න මනොච්ඡිකුණධාතු, න මනොච්ඡිකුණධාතු න මනොච්ඡිකුණං: න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධම්මධාතු න ධම්මො: (පච්චතීකං)

පදසොධනවාරො.

4. වක්ඛු වක්ඛුධාතු, ධාතු සොතධාතු: - ටෙ- වක්ඛු වක්ඛුධාතු ධාතු ධම්මධාතු: (අනුලොමං)

(යථා ආයතනයමනෙ වක්ඛං බඳුං, ජච්චිධ වක්ඛං බන්ධිතං)

4. ධාතුයමකය

උද්දෙසවාරය

1. අවළොස් ධාතුහු :- වක්ඛුධාතු යැ සොතධාතු යැ සාන-
ධාතු යැ ජීව්තධාතු යැ කායධාතු යැ රූපධාතු යැ සද්දධාතු යැ
ගන්ධධාතු යැ, රසධාතු යැ ඵොට්ඨඛිධාතු යැ වක්ඛුච්ඡිකෘණ-
ධාතු ය සොතච්ඡිකෘණධාතු යැ සානච්ඡිකෘණධාතු යැ ජීව්ත-
ච්ඡිකෘණධාතු යැ කායච්ඡිකෘණධාතු යැ මනොධාතු යැ මනො-
ච්ඡිකෘණධාතු යැ ධම්මධාතු යි.

උද්දෙස යි.

2. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, වක්ඛුර්ධාතුව වක්ඛුස ද : ශ්‍රොත්‍රය
ශ්‍රොත්‍රධාතු ද, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද : ... වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණය
වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණධාතු ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණධාතුව වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණ ද : ...
මනස මනොධාතු ද : මනොධාතුව මනස ද : මනොච්ඡිකෘණය මනො-
ච්ඡිකෘණධාතු ද : මනොච්ඡිකෘණධාතුව මනොච්ඡිකෘණ ද : ධර්මය ධර්ම-
ධාතු ද, ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත් : (අනුලොම යි)

3. වක්ඛුස නො වූයේ වක්ඛුර්ධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ධාතු
නො වූයේ වක්ඛුස නො වේ ද : ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු
නො වේ ද, ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද : ... වක්ඛුර්-
ච්ඡිකෘණ නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණධාතු නො වේ ද, වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණ-
ධාතු නො වූයේ වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණ නො වේ ද : මනස නො
වූයේ මනොධාතු නො වේ ද, මනොධාතු නො වූයේ මනස නො
වේ ද : මනොච්ඡිකෘණ නො වූයේ මනොච්ඡිකෘණධාතු නො වේ ද :
මනොච්ඡිකෘණධාතු නො වූයේ මනොච්ඡිකෘණ නො වේ ද : ධර්ම
නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද : ධර්මධාතු නො වූයේ ධර්ම
නො වේ ද යත් : (ප්‍රකාශනික යි)

පදසංඛතවාර යි.

4. වක්ඛුස වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද : ... වක්ඛුස
වක්ඛුර්ධාතු ද, ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : (අනුලොම යි)

(යම්යේ ආයතනයමකයෙහි වක්ඛුර්ච්ඡිකෘණය කරන ලද ද
එසේ ම මෙහි වක්ඛුස බැඳියුණු යි.)

5. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න සොතධාතු :

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ඝාතධාතු -පෙ-

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතු, න ධාතු න ධම්මධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු න ධාතු න චක්ඛුධාතු -පෙ-

න ධම්මො න ධම්මධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණධාතු :
(පච්චිතං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතං)

පදසොධනමූලචක්ඛවාරො.

6. චක්ඛු ධාතු, ධාතු චක්ඛු :

සොතං ධාතු, ධාතු සොතං : ඝාතං ධාතු -පෙ- ජිව්හං ධාතු-
කායො ධාතු - රූපං ධාතු - සංඝේ ධාතු - ගජෙධා ධාතු - රසො
ධාතු - ඵොට්ඨංඛො ධාතු, ධාතු ඵොට්ඨංඛො :

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

සොතවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු සොතවිඤ්ඤාණං : ඝාතවිඤ්ඤාණං -පෙ-

ජිව්හාවිඤ්ඤාණං, -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ-

මනෝ ධාතු, ධාතු මනෝ :

මනෝවිඤ්ඤාණං ධාතු, ධාතු මනෝවිඤ්ඤාණං :

ධම්මො ධාතු, ධාතු ධම්මො : (අනුලොමං)

7. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු :

න සොතං න ධාතු, න ධාතු න සොතං :

න ඝාතං - න ජිව්හං - න කායො - න රූපං - න සංඝේ -
න ගජෙධා - න රසො - න ඵොට්ඨංඛො -

5. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රධාතු නො වේ ද :

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද : ...

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඤානධාතු නො වේ ද යත්: (ප්‍රකානික සි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු සි.)

පදසේධනමූලචක්‍රවාරය සි.

6. චක්ෂුස ධාතු ද: ධාතුහු චක්ෂුස ද:

ශ්‍රෝත්‍රය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍ර ද: ස්‍රාණය ධාතු ද ... ජිව්හාව ධාතු ද - කායය ධාතු ද - රූපය ධාතු ද - භේදය ධාතු ද - ගන්ධය ධාතු ද - රසය ධාතු ද - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ධාතු ද, ධාතු ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ද යත්:

චක්ෂුර්විඤානය ධාතු ද, ධාතුහු චක්ෂුර්විඤාන ද:

ශ්‍රෝත්‍රවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රෝත්‍රවිඤාන ද: ස්‍රාණවිඤානය ...

ජිහ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මනස ධාතු ද, ධාතුහු මනස ද:

මනෝවිඤානය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඤාන ද:

ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද යත්: (අනුලොම සි)

7. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද:

ශ්‍රෝත්‍ර නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රෝත්‍රය නො වේ ද:

ස්‍රාණ නො වූයේ - ජිව්හා නො වූයේ - කාය නො වූයේ - රූප නො වූයේ - භේද නො වූයේ - ගන්ධ නො වූයේ - රස නො වූයේ - ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍ය නො වූයේ වේ ද:

න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛුවිඤ්ඤාණං :

න ඝෝඨවිඤ්ඤාණං -පෙ- න ඝාතවිඤ්ඤාණං, -පෙ- න ජිව්ඤාතවිඤ්ඤාණං -පෙ-.

න කායවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න කායවිඤ්ඤාණං :

න මනෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝ :

න මනෝවිඤ්ඤාණං න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං :

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ : (පච්චිනිකං)

සුඤ්ඤාධාතුචාරො.

8. චක්ඛු ධාතු ධාතු ඝෝඨං -පෙ- චක්ඛු ධාතු, ධාතු ධම්මෝ -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු චක්ඛු -පෙ- ධම්මෝ ධාතු, ධාතු මනෝ විඤ්ඤාණං : (අනුලොමං)

(චක්ඛං ඛන්ධිකඛිං)

9. න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝෝඨං :

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ඝාතං -පෙ-

න චක්ඛු න ධාතු, න ධාතු න ධම්මෝ -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න චක්ඛු -පෙ-

න ධම්මෝ න ධාතු, න ධාතු න මනෝවිඤ්ඤාණං. (පච්චිනිකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිකඛිං)

සුඤ්ඤාධාතුමුලචක්ඛචාරො.

උභෙදසචාරො නිධ්මිතො.

වක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු වක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද :

ශ්‍රොත්‍රවිඥාන නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ජිහ්වා-විඥාන නො වූයේ...

කායවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු කායවිඥාන නො වේ ද :

මනස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනස නො වේ ද :

මනෝවිඥාන නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥාන නො වේ ද :

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යක්ෂික ධි)

ඉද්ධධාතුචාර ධි.

8. වක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ශ්‍රොත්‍ර ද : ... වක්ෂුස ධාතු ද, ධාතුහු ධර්ම ද : ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු වක්ෂුස ද ... ධර්මය ධාතු ද, ධාතුහු මනෝවිඥාන ද යත් : (අනුලොම ධි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු ධි.)

9. වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද :

වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණ නො වේ ද : ...

වක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු ධර්ම නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු වක්ෂුස නො වේ ද : ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද, ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥාන නො වේ ද යත් : (ප්‍රත්‍යක්ෂික ධි)

(චක්‍රය බැඳිය යුතු ධි.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රචාර ධි.

උද්දෙශවාර නිමි.

පඤ්ඤානිතිදේසවාර

1. වක්ඛු වක්ඛුධාතුති: දිබ්බවක්ඛු පඤ්ඤවක්ඛු වක්ඛු, න වක්ඛුධාතු. වක්ඛුධාතු වක්ඛු වෙව වක්ඛුධාතු ව, වක්ඛුධාතු වක්ඛුති: ආමන්තා.

සොතං සොතධාතුති: දිබ්බසොතං තණ්හාසොතං සොතං, න සොතධාතු. සොතධාතු සොතඤ්ඤව සොතධාතු ව, සොතධාතු සොතතති: ආමන්තා.

සානං සානධාතුති: ආමන්තා. සානධාතු සානතති: ආමන්තා.

(ජිව්හාපි සානධාතුසද්ධො)

කායො කායධාතුති: කායධාතුං ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසො කායො කායො,¹ න කායධාතු. කායධාතු කායො වෙව කායධාතු ව. කායධාතු කායොති: ආමන්තා.

රූපං රූපධාතුති: රූපධාතුං ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසං රූපං රූපං² න රූපධාතු. රූපධාතු රූපඤ්ඤව රූපධාතු ව. රූපධාතු රූපතති: ආමන්තා.

(සප්ඤ්ඤා සානසද්ධො)

ගණ්ඨො ගණ්ඨධාතුති: පිලගණ්ඨො සමාධිගණ්ඨො පඤ්ඤාගණ්ඨො ගණ්ඨො, න ගණ්ඨධාතු. ගණ්ඨධාතු ගණ්ඨො වෙව ගණ්ඨධාතු ව. ගණ්ඨධාතු ගණ්ඨතති: ආමන්තා.

රසො රසධාතුති: අත්ථරසො ධම්මරසො විමුක්ඛරසො රසො. න රසධාතු. රසධාතු රසො වෙව රසධාතු ව. රසධාතු රසොති: ආමන්තා.

(ථොට්ඨබ්බො සානසද්ධො)

වක්ඛුච්ඡිකුණං වක්ඛුච්ඡිකුණධාතුති: ආමන්තා. වක්ඛුච්ඡිකුණධාතු වක්ඛුච්ඡිකුණතති: ආමන්තා. සොතච්ඡිකුණං -පෙ- සානච්ඡිකුණං -පෙ- ජිව්හාච්ඡිකුණං -පෙ- කායච්ඡිකුණං -පෙ-

මනො මනොධාතුති: මනොධාතුං ධර්මපඤ්ඤා අවසෙසො මනො මනො,³ න මනොධාතු. මනොධාතු මනො වෙව මනොධාතු ව. මනොධාතු මනොති: ආමන්තා.

1. අවසෙසො කායො - මර්ශං.

2. අවසෙසං රූපං - මර්ශං.

3. අවසෙසො මනො - මර්ශං.

ප්‍රඥප්ති නිර්දේශවාරය

1. චක්ෂුෂ චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුෂ ප්‍රඥාවක්ෂුෂ චක්ෂුෂ යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුෂ වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වේ. චක්ෂුර්ධාතුව චක්ෂුෂ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘණශ්‍රොත්‍රය ශ්‍රොත්‍ර යැ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වෙයි. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. ශ්‍රොත්‍රධාතුව ශ්‍රොත්‍ර ද යත්: එසේ යි.

ස්‍රාණය ස්‍රාණධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණධාතුව ස්‍රාණ ද යත්: එසේ යි.

(ජිහ්වා ද ස්‍රාණධාතු සදාශ යැ.)

කායය කායධාතු ද යත්: කායධාතුව තඹා අවශෙෂ වූ කායය කාය යැ, කායධාතු නො වෙයි. කායධාතුව කාය ද වූයේ ම කාය ධාතු ද වේ. කායධාතුව කාය ද යත්: එසේ යි.

රූපය රූපධාතු ද යත්: රූපධාතුව තඹා අවශෙෂ වූ රූපය රූප යැ, රූපධාතු නො වෙයි. රූපධාතුව රූප ද වූයේ ම රූපධාතු ද වේ. රූපධාතුව රූප ද යත්: එසේ යි.

(ශබ්දය ස්‍රාණ සදාශ යැ.)

ගන්ධය ගන්ධධාතු ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥා-ගන්ධ ගන්ධ යැ, ගන්ධධාතු නො වෙයි. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද වූයේ ම ගන්ධධාතු ද වේ. ගන්ධධාතු ගන්ධ ද යත්: එසේ යි.

රසය රසධාතු ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විඛ්‍යක්තිරස රස යැ, රසධාතු නො වෙයි. රසධාතු රස ද වූයේ ම රසධාතු ද වේ. රසධාතු රස ද යත්: එසේ යි.

(ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ස්‍රාණසදාශ යැ.)

චක්ෂුර්විඥානය චක්ෂුර්විඥානධාතු ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර් විඥානධාතු චක්ෂුර්විඥාන ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥානය ... ස්‍රාණවිඥානය ... ජිහ්වාවිඥානය ... කායවිඥානය ...

මනස මනොධාතු ද යත්: මනොධාතුව තඹා අවශෙෂ වූ මනස මනස යැ, මනොධාතු නො වෙයි. මනොධාතුව මනස ද වූයේ ම මනොධාතු ද වේ. මනොධාතුව මනස ද යත්: එසේ යි.

මනෝවිශිෂ්ණං මනෝවිශිෂ්ණධාතුනි: ආමන්තා. මනෝ-
විශිෂ්ණධාතු මනෝවිශිෂ්ණතනි: ආමන්තා.

ධමමො ධම්මධාතුනි: ධම්මධාතුං යථෙතො අවසෙසො ධමමො
ධමමො,¹ න ධම්මධාතු. ධම්මධාතු ධමමො වෙව ධම්මධාතු ව.
ධම්මධාතු ධමමොති: ආමන්තා. (අනුලොමං)

2. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුනි: ආමන්තා. න චක්ඛුධාතු න
චක්ඛු ති: දිඛ්චක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු න චක්ඛුධාතු, චක්ඛු. චක්ඛුඤ්ඤ
චක්ඛුධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව චක්ඛු න ච චක්ඛුධාතු.

න සොතං න සොතධාතුනි: ආමන්තා. න සොතධාතු න
සොතතනි: දිඛ්ඤාතං තණ්හාසොතං න සොතධාතු, සොතං.
සොතඤ්ඤ සොතධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව සොතං න
ච සොතධාතු.

න සානං න සානධාතුනි: ආමන්තා. න සානධාතු න සානතනි:
ආමන්තා. න ජිව්හං -පෙ-

(සබ්බිකං. උභයො ආමන්තා.)

න කායො න කායධාතුනි: ආමන්තා. න කායධාතු න
කායොති: කායධාතුං යථෙතො අවසෙසො කායො න කායධාතු,
කායො. කායඤ්ඤ කායධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො න වෙව කායො
න ච කායධාතු.

න රූපං න රූපධාතුනි: ආමන්තා. න රූපධාතු න රූපතනි:
රූපධාතුං යථෙතො අවසෙසං රූපං න රූපධාතු, රූපං. රූපඤ්ඤ
රූපධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසං න වෙව රූපං න ච රූපධාතු.

න සංඝං -පෙ- න ගජො න ගජධාතුනි: ආමන්තා. න
ගජධාතු න ගජොති: පිලගජො සමාධිගජො පඤ්ඤගජො
න ගජධාතු, ගජො. ගජඤ්ඤ ගජධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො
න වෙව ගජො න ච ගජධාතු.

න රසො න රසධාතුනි: ආමන්තා. න රසධාතු න රසොති:
අසුරසො ධම්මරසො වීදුත්තරසො න රසධාතු, රසො. රසඤ්ඤ
රසධාතුඤ්ඤ යථෙතො අවසෙසො න වෙව රසො න ච රසධාතු.

1. අවසෙසො ධමමො - මඡ්ඤ.

මනෝවිඥානය මනෝවිඥානධාතු ද යත්: එසේ යි. මනෝ-විඥානධාතුව මනෝවිඥාන ද යත්: එසේ යි.

ධර්මය ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතුව තබා අවශෙෂ වූ ධර්මය ධර්ම යැ, ධර්මධාතු නො වෙයි. ධර්මධාතුව ධර්ම ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ. ධර්මධාතුව ධර්ම ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි)

2. චක්ෂුෂ නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. චක්ෂුර්ධාතු නො වූයේ චක්ෂුෂ නො වේ ද යත්: දිව්‍යචක්ෂුෂ ප්‍රඥා-චක්ෂුෂ චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි, චක්ෂුෂ යි. චක්ෂුෂ ද චක්ෂුර්ධාතුව ද තබා අවශෙෂය චක්ෂුෂ ද නො වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද නො වේ.

ශ්‍රොත්‍ර නො වූයේ ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වූයේ ශ්‍රොත්‍ර නො වේ ද යත්: දිව්‍යශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාශ්‍රොතය ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ, ශ්‍රොත්‍ර යි. ශ්‍රොත්‍රය ද ශ්‍රොත්‍ර-ධාතුව ද තබා අවශෙෂය ශ්‍රොත්‍ර ද නො වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද නො වේ.

ස්‍රාණ නො වූයේ ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණධාතු නො වූයේ ස්‍රාණ නො වේ ද යත්: එසේ යි. ජිහ්වා නො වූයේ ...

(සංක්ෂිප්ත කරන ලදි. දෙතැන්හි ම 'ආමනා' යි යෙදිය යුතුයි.)

කාය නො වූයේ කායධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. කාය-ධාතු නො වූයේ කාය නො වේ ද යත්: කායධාතුව තබා අවශෙෂ කායය කායධාතු නො වෙයි, කාය යි. කාය ද කායධාතුව ද තබා අවශෙෂය කාය ද නො වූයේ ම කායධාතු ද නො වේ.

රූප නො වූයේ රූපධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රූප-ධාතු නො වූයේ රූප නො වේ ද යත්: රූපධාතුව තබා අවශෙෂ රූපය රූපධාතු නො වෙයි, රූප යි. රූපය ද රූපධාතුව ද තබා අවශෙෂය රූප ද නො වූයේ ම රූපධාතු ද නො වේ.

ඔඤ්ඤ නො වූයේ ... ගන්ධ නො වූයේ ගන්ධධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ගන්ධධාතු නො වූයේ ගන්ධ නො වේ ද යත්: ශීලගන්ධ සමාධිගන්ධ ප්‍රඥාගන්ධ ගන්ධධාතු නො වෙයි, ගන්ධ යි. ගන්ධය ද ගන්ධධාතුව ද තබා අවශෙෂය ගන්ධ ද නො වූයේ ම ගන්ධධාතු ද නො වේ.

රස නො වූයේ රසධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. රසධාතු නො වූයේ රස නො වේ ද යත්: අර්ථරස ධර්මරස විමුක්ති-රස රසධාතු නො වෙයි, රස යි. රසය ද රසධාතුව ද තබා අවශෙෂය රස ද නො වූයේ ම රසධාතු ද නො වේ.

න ථොට්ඨකො -ප- න චක්ඛුට්ඨකො. න චක්ඛුට්ඨකො-
ධාතුති: ආමන්තා. න චක්ඛුට්ඨකොධාතු න චක්ඛුට්ඨකොනති :
ආමන්තා, න සොතට්ඨකො -ප- න සාතට්ඨකො - න ජිව්හා-
ට්ඨකො - න කායට්ඨකො -ප-

න මනො න මනොධාතුති: ආමන්තා. න මනොධාතු න
මනොති: මනොධාතුං යපෙඤා අවසෙසො මනො න මනොධාතු,
මනො. මනාඤ්ඤ මනොධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න චෙව
මනො න ච මනොධාතු.

න මනොට්ඨකො න මනොට්ඨකොධාතුති: ආමන්තා. න
මනොට්ඨකොධාතු න මනොට්ඨකොනති: ආමන්තා.

න ධම්මො න ධම්මොධාතුති: ආමන්තා. න ධම්මොධාතු න
ධම්මොති: ධම්මොධාතුං යපෙඤා අවසෙසො ධම්මො න ධම්මොධාතු,
ධම්මො. ධම්මොඤ්ඤ ධම්මොධාතුඤ්ඤ යපෙඤා අවසෙසො න චෙව
ධම්මො න ච ධම්මොධාතු. (පට්ඨනීකං)

පදසොධනවාරො.

3. චක්ඛු චක්ඛුධාතුති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච, ධාතු සොතධාතුති:
සොතධාතු ධාතු චෙව සොතධාතු ච, අවසෙසො ධාතු ධාතු, න
සොතධාතු.

චක්ඛු චක්ඛුධාතු ති: දිට්ඨචක්ඛු පඤ්ඤචක්ඛු චක්ඛු, න චක්ඛු
ධාතු. චක්ඛුධාතු චක්ඛු චෙව චක්ඛුධාතු ච, ධාතු සාතධාතු -ප-
ධාතු ධම්මධාතු ති: ධම්මධාතු ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසො
ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(යථා ආයතනායමකෙ පණ්ණාසකි ඵලං ධාතුයමකෙපි පණ්ණාසකි
වක්කං ඛජ්ඣිතං.)

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය නො වූයේ ... වක්ෂුර්විඥාන නො වූයේ වක්ෂුර්-
විඥානධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. වක්ෂුර්විඥානධාතු නො
වූයේ වක්ෂුර්විඥාන නො වේ ද යත්: එසේ යි. ශ්‍රොත්‍රවිඥාන
නො වූයේ ... ස්‍රාණවිඥාන නො වූයේ ... ජිහ්වාවිඥාන නො වූයේ
... කායවිඥාන නො වූයේ ...

මනස නො වූයේ මනෝධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.
මනෝධාතු නො වූයේ මනස නො වේ ද යත්: මනෝධාතුව තඹා
අවශෙෂ මනස මනෝධාතු නො වෙයි, මනස යි. මනස ද මනෝ
ධාතුව ද තඹා අවශෙෂය මනස ද නො වූයේ ම මනෝධාතු ද
නො වේ.

මනෝවිඥාන නො වූයේ මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත්:
එසේ යි. මනෝවිඥානධාතු නො වූයේ මනෝවිඥාන නො වේ ද
යත්: එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධර්ම
ධාතු නො වූයේ ධර්ම නො වේ ද යත්: ධර්මධාතුව තඹා අවශෙෂ
ධර්මය ධර්මධාතු නො වෙයි, ධර්ම යි. ධර්මය ද ධර්මධාතුව
ද තඹා අවශෙෂය ධර්ම ද නො වූයේ ම ධර්මධාතු ද නො වේ.

(ප්‍රත්‍යන්තික යි)

පදශෝධනවාර යි.

3. වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස
වක්ෂුස යැ වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ශ්‍රොත්‍රධාතු ද යත්: ශ්‍රොත්‍රධාතු ධාතු
ද වූයේ ම ශ්‍රොත්‍රධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍ර-
ධාතු නො වේ.

වක්ෂුස වක්ෂුර්ධාතු ද යත්: දිව්‍යවක්ෂුස ප්‍රඥාවක්ෂුස වක්ෂුස
යැ, වක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. වක්ෂුර්ධාතුව වක්ෂුස ද වූයේ ම
වක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත්: ... ධාතුහු ධර්ම-
ධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වේ.
අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලෝම යි)

(ආයතනයමකයෙහි ප්‍රඥප්තිවාරය යම්සේ ද ධාතුයමකයෙහි
ප්‍රඥප්තිවාරය ද එසේ මැ යි, චක්‍රය බැඳිය යුතු යි.)

4. න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සොත-
ධාතුති: ආමන්තා.

න චක්ඛු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තා. න ධාතු න සානධාතුති
-පෙ- න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තා. (පච්චතීකං)

(වක්කං ඛන්ධිකඛං. සංඛං ආමන්තා උභතොපි සෙසෙපි.)

පදසොධනමුලවක්කවාරො.

5. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුධාතුති: චක්ඛුධාතු
ධාතු චෙව චක්ඛුධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න චක්ඛුධාතු.

සොතං ධාතුති: ආමන්තා. සානං -පෙ- ජිව්හං - කායො -
රූපං - සංඝං - ගජො - රසො - ඵොට්ඨබ්බො -

චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුති:
චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු චෙව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු. සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සාන-
විඤ්ඤාණං - ජිව්හාවිඤ්ඤාණං - කායවිඤ්ඤාණං -

මනො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොධාතුති: මනොධාතු
ධාතු චෙව මනොධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න මනොධාතු.

මනොවිඤ්ඤාණං ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුති:
මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධාතු චෙව මනොවිඤ්ඤාණධාතු ච. අවසෙසා
ධාතු ධාතු, න මනොවිඤ්ඤාණධාතු.

ධම්මො ධාතුති: ආමන්තා. ධාතු ධම්මධාතුති: ධම්මධාතු
ධාතු චෙව ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න ධම්මධාතු.
(අනුලොමං)

6. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං ධම්මො අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා ධම්මො අවසෙසා න චෙව චක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න චක්ඛුති: ආමන්තා.

න සොතං න ධාතුති: සොතං ධම්මො -පෙ- සානං ධම්මො
-පෙ- ජිව්හං ධම්මො -පෙ-

4. චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේ ද යත්: ... ධාතු නොවූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(වක්‍රය බැඳියුතු යි. අනුලොම-ප්‍රත්‍යානික දෙතැන්හි ද සෙස්සෙහි ද සියල්ලෝ ආමානායෝ යි.)

පදශොධනමූලවක්‍රවාර යි.

5. චක්ෂුස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්ධාතු ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ.

ශ්‍රොත්‍රය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ස්‍රාණය ... ජිහ්වා ව ... කායය ... රූපය ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය ...

චක්ෂුර්විඤානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු චක්ෂුර්විඤාන ධාතු ද යත්: චක්ෂුර්විඤානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම චක්ෂුර්විඤාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, චක්ෂුර්විඤානධාතු නො වේ. ශ්‍රොත්‍රවිඤානය ... ස්‍රාණවිඤානය ... ජිහ්වාවිඤානය ... කායවිඤානය ...

මහස ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනොධාතු ද යත්: මනොධාතු ධාතු ද වූයේ ම මනොධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනොධාතු නො වේ.

මනොවිඤානය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු මනොවිඤාන ධාතු ද යත්: මනොවිඤානධාතුව ධාතු ද වූයේ ම මනොවිඤාන ධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, මනොවිඤානධාතු නො වේ.

ධර්මය ධාතු ද යත්: එසේ යි. ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත්: ධර්මධාතු ධාතු ද වූයේ ම ධර්මධාතු ද වෙයි. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

6. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: චක්ෂුස තඬා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වෙයි. චක්ෂුස ද ධාතු ද තඬා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙයි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුස නො වේ ද යත්: එසේ යි.

ශ්‍රොත්‍රය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත්: ශ්‍රොත්‍රය තඬා ... ස්‍රාණය තඬා ... ජිහ්වා ව තඬා ...

න කාශො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න කාශධාතුති: ආමන්තු.

න රූපං න ධාතුති: රූපං යපෙඤා -පෙ- ස්ප්‍ර-ග්‍රහි-රසං-
-පොඨබ්බං-චක්ඛුච්ඡිකුණං -පෙ- මනෝවිකුණං යපෙඤා -පෙ-

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න ධම්මධාතුති: ආමන්තු. (පච්චිකං)

සුඤ්ඤාචාරො.

7. චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තු. ධාතු සොතධාතුති: සොතධාතු ධාතු වෙච සොතධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු, න සොතධාතු.

චක්ඛු ධාතුති: ආමන්තු. ධාතු සානධාතු -පෙ- ධාතු ධම්ම-
ධාතුති: ධම්මධාතු ධාතු වෙච ධම්මධාතු ච. අවසෙසා ධාතු ධාතු,
න ධම්මධාතු. (අනුලොමං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

8. න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ධාතු
න චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න වෙච
චක්ඛු න ච ධාතු. න ධාතු න සොතධාතුති: ආමන්තු.

න චක්ඛු න ධාතුති: චක්ඛුං යපෙඤා අවසෙසා ධාතු, න
චක්ඛුධාතු. චක්ඛුඤ්ඤා ධාතුඤ්ඤා යපෙඤා අවසෙසා න වෙච චක්ඛු
න ච ධාතු. න ධාතු න සානධාතු -පෙ- න ධාතු න ධම්ම-
ධාතුති: ආමන්තු.

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න චක්ඛුධාතුති: ආමන්තු.

න ධම්මො න ධාතුති: ආමන්තු. න ධාතු න සොතධාතු
-පෙ- න ධාතු න මනෝවිකුණධාතුති: ආමන්තු. (පච්චිකං)

(චක්ඛං ඛන්ධිතබ්බං.)

(යථා ආයතනායමකස්ස පණ්ණාසිකං ඵලං ධාතුයමකස්ස පණ්ණාසිකං
විජාරෙතබ්බං)

සුඤ්ඤාචාරො.

නිදේශ්‍යවාරො නිව්සිතො.

කාය නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු කායධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

රූප නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : රූපය තබා ... ශබ්දය ... ගන්ධය ... රසය ... ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය ... චක්ෂුර්විඥානය ... මනෝවිඥානය තබා ...

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

ඉද්ධධාතුවාර යි.

7. චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු සොතධාතු ද යත් : සොතධාතුව ධාතු ද වූයේ ම සොතධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, සොතධාතු නො වේ.

චක්ෂුස ධාතු ද යත් : එසේ යි. ධාතුහු ස්‍රාණධාතු ද යත් : ... ධාතුහු ධර්මධාතු ද යත් : ධර්මධාතුව ධාතු ද වූයේ ම ධර්ම. ධාතු ද වේ. අවශෙෂ ධාතුහු ධාතු යැ, ධර්මධාතු නො වේ. (අනුලොම යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

8. චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

චක්ෂුස නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : චක්ෂුස තබා අවශෙෂයෝ ධාතුහු යැ, චක්ෂුර්ධාතු නො වේ. චක්ෂුස ද ධාතු ද තබා අවශෙෂයෝ චක්ෂුස ද නො වූයේ ම ධාතුහු ද නො වෙති. ධාතු නො වූවාහු ස්‍රාණධාතු නො වේද යත් : ... ධාතු නො වූයේ ධර්මධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු චක්ෂුර්ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි.

ධර්ම නො වූයේ ධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. ධාතු නො වූවාහු ශ්‍රොත්‍රධාතු නො වේ ද යත් : ... ධාතු නො වූවාහු මනෝවිඥානධාතු නො වේ ද යත් : එසේ යි. (ප්‍රත්‍යානික යි)

(චක්‍රය බැඳියයුතු.)

(ආයතනයම්කයේ ප්‍රඥප්තිවාරය යම්කේ ද ධාතුයම්කයේ ප්‍රඥප්ති-වාරය ද එසේ ම විස්තර කටයුතු.)

ඉද්ධධාතුමූලචක්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

ධාතුශ්මක - උපපාදවාරො

9. යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස සොතධාතු උපපජ්ඣතීති : සචක්ඛුකානං අසොතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සොතධාතු උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සසොතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති සොතධාතු ච උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන සොතධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සසොතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං සොතධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සසොතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං සොතධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස ඝාතධාතු උපපජ්ඣතීති : සචක්ඛුකානං අඝාතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං ඝාතධාතු උපපජ්ඣති. සචක්ඛුකානං සඝාතකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති, ඝාතධාතු ච උපපජ්ඣති. යස්ස චා පන ඝාතධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සඝාතකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං ඝාතධාතු උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සඝාතකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං ඝාතධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස රූපධාතු උපපජ්ඣතීති : ආමන්තං. යස්ස චා පන රූපධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සරූපකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං රූපධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සරූපකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං රූපධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

යස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තස්ස මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣතීති : ආමන්තං. යස්ස චා පන මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣති තස්ස චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣතීති : සචිත්තකානං අචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං චක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සචිත්තකානං සචක්ඛුකානං උපපජ්ඣන්තං තෙසං මනෝවිඤ්ඤාණධාතු ච උපපජ්ඣති, චක්ඛුධාතු ච උපපජ්ඣති.

ධාතුයමක - උත්පාදවාරය

9. යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව කන් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව කන් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : කන් ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. කන් ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ශ්‍රොත්‍රධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ස්‍රාණධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් ඇති ව නැහැ නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී, ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති ව නැහැ ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී, ස්‍රාණධාතුව ද උපදී. තවද යමකුට ස්‍රාණධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : නැහැ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. නැහැ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට ස්‍රාණධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට රූපධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට රූපධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : රූ ඇති ව ඇස් නැති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. රූ ඇති ව ඇස් ඇති ව උපද්‍යා වූ ඔවුනට රූපධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට මනෝවිඤානධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : සිත් ඇති වැ ඇස් නැති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. සිත් ඇති වැ ඇස් ඇති වැ උපද්‍යා වූ ඔවුනට මනෝවිඤානධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී.

යසස වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති තසස ධම්මධාතු උපපජ්ඣතිති :
 ආමනා. යසස වා පන ධම්මධාතු උපපජ්ඣති තසස වක්ඛුධාතු
 උපපජ්ඣතිති : අවක්ඛුකානං උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු
 උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං වක්ඛුධාතු උපපජ්ඣති. සවක්ඛුකානං
 උපපජ්ඣනානං තෙසං ධම්මධාතු ච උපපජ්ඣති, වක්ඛුධාතු ච
 උපපජ්ඣති. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා ආයතනයමකං විභක්තං එවං ධාතුයමකච්ඡි විභජිතඛං.
 සද්දිසං කාතඛං.)

පච්චුප්පනතථාරො.

උපපාදථාරො නිට්ඨිකො.

10. යො වක්ඛුධාතුං පරිජානාති සො සොතධාතුං පරිජානාතිති :
 ආමනා. -ප-

පරිඤ්ඤාථාරො නිට්ඨිකො.

පරිඤ්ඤාචාණරො

(ධාතුයමකං පරිපුණ්ණං පෙය්‍යාලෙන)

ධාතුයමකං නිට්ඨිතං.

යමකුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී නම් ඔහුට ධර්මධාතුව උපදී ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට ධර්මධාතුව උපදී නම් ඔහුට චක්ෂුර්ධාතුව උපදී ද යත් : ඇස් නැති වූ උපද්ධා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව උපදී, ඔවුනට චක්ෂුර්ධාතුව නො ද උපදී. ඇස් ඇති වූ උපද්ධා වූ ඔවුනට ධර්මධාතුව ද උපදී, චක්ෂුර්ධාතුව ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි)

(යම්සේ ආයතනයමකය බෙදනලද ද එසේ ම ධාතුයමකය ද බෙදියයුතු යි, සමාන කළයුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්තවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

පරිඥාවාරය

10. යමෙක් චක්ෂුර්ධාතුව පිරිසිදු දැනී නම් හෙතෙම ශ්‍රෝත්‍ර-ධාතුව පිරිසිදු දැනී ද යත් ; එසේ යි

පරිඥාවාර නිමි.

(පෙය්‍යාලවුටියෙන් ධාතුයමකය පරිපූර්ණ යැ.)

ධාතුයමක නිමි.

5. සඵලයමකා

විකාරී සඵලානි:- දුක්ඛසඵලං, සමුදයසඵලං, නිරෝධසඵලං, මග්ගසඵලං.

(පණ්ණාසකපාර උදෙසා)

1. දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, දුක්ඛසඵලං දුක්ඛං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සමුදයසඵලං සමුදයො: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, නිරෝධසඵලං නිරෝධො: මග්ගො මග්ගසඵලං, මග්ගසඵලං මග්ගො: (අනුලොම)

2. න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න දුක්ඛසඵලං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සමුදයසඵලං න සමුදයො: න නිරෝධො න නිරෝධසඵලං, න නිරෝධසඵලං න නිරෝධො: න මග්ගො න මග්ගසඵලං, න මග්ගසඵලං න මග්ගො: (පට්ඨනික)

සදසොධනවාරො.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: දුක්ඛං දුක්ඛසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: සමුදයො සමුදයසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: නිරෝධො නිරෝධසඵලං, සඵලා මග්ගසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා දුක්ඛසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා සමුදයසඵලං: මග්ගො මග්ගසඵලං, සඵලා නිරෝධසඵලං: (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න සමුදයසඵලං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න නිරෝධසඵලං: න දුක්ඛං න දුක්ඛසඵලං, න සඵලා න මග්ගසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න දුක්ඛසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න නිරෝධසඵලං: න සමුදයො න සමුදයසඵලං, න සඵලා න මග්ගසඵලං:

5. සත්‍යයමතය

වතුසත්‍යයෝ: දුක්ඛසත්‍ය යැ සමුදයසත්‍ය යැ නිරෝධසත්‍ය යැ මාර්ගසත්‍ය යි.

ප්‍රඥප්තිවාරොද්දෙශ යි.

1. දුඃඛය දුඃඛසත්‍යය වේ ද, දුඃඛසත්‍යය දුඃඛ වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍යය වේ ද, සමුදයසත්‍යය සමුදය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය වේ ද, නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය වේ ද, මාර්ගසත්‍යය මාර්ග වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

2. දුඃඛ නො වූයේ දුඃඛසත්‍ය නො වේ ද, දුඃඛසත්‍ය නො වූයේ දුඃඛය නො වේ ද යත්: සමුදය නො වූයේ සමුදයසත්‍ය නො වේ ද, සමුදයසත්‍ය නො වූයේ සමුදය නො වේ ද යත්: නිරෝධ නො වූයේ නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද, නිරෝධසත්‍ය නො වූයේ නිරෝධ නො වේ ද යත්: මාර්ග නො වූයේ මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද, මාර්ගසත්‍ය නො වූයේ මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනික යි.)

සද්දෙශාධනවාර යි.

3. දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: දුඃඛය දුඃඛසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: සමුදය සමුදයසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ දුඃඛසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය වේ ද යත්: මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය වේ ද, සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය වේ ද යත්: (අනුලොම යි.)

4. දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: දුඃඛ නො වූයෙක් දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද: සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද: සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද:

න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං: න නිරොධො න නිරොධසව්‍යං, න සව්‍යං න මග්ගසව්‍යං: න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛසව්‍යං: න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයසව්‍යං, න මග්ගො න මග්ගසව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධසව්‍යං: (පව්‍රනීක)

පදසොධනමූලවක්කවාරො.

5. දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං මග්ගො: (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න මග්ගො න සව්‍යං න සව්‍යං න මග්ගො: (පව්‍රනීක)

සුඛසව්‍යවාරො.

7. දුක්ඛං සව්‍යං, 'සව්‍යං සමුදයො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: දුක්ඛං සව්‍යං, සව්‍යං මග්ගො: සමුදයො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මග්ගො: නිරොධො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං -පෙ- සව්‍යං මග්ගො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං දුක්ඛං: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං සමුදයො: මග්ගො සව්‍යං, සව්‍යං නිරොධො: (අනුලොම)

8. න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: න දුක්ඛං න සව්‍යං, න සව්‍යං මග්ගො: න සමුදයො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං -පෙ- න සව්‍යං න මග්ගො: න නිරොධො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: -පෙ- න සව්‍යං න මග්ගො: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න දුක්ඛං: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න සමුදයො: න මග්ගො න සව්‍යං, න සව්‍යං න නිරොධො: (පව්‍රනීක)

සුඛසව්‍යමූලවක්කවාරො.

උදෙසව්‍යවාරො නිවර්තනො.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධ-සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ග සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

පදගොඩනැමුණුවාර යි.

5. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ මාර්ගය ද යත්: (අනුලොම යි.)

6. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ඉද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ නිරෝධය ද; දුඃඛය සත්‍යය ද සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; සමුදය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; නිරෝධය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; ... සත්‍යයෝ මාර්ගය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ දුඃඛය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යයෝ සමුදය ද; මාර්ගය සත්‍යය ද, සත්‍යය නිරෝධය ද යත්: (අනුලොම යි.)

8. දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද; දුඃඛ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; සමුදය නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද; සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු දුඃඛ නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය නො වේ ද; මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍යය නො වේ ද, සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධ නො වේ ද යත්: (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

ඉද්ධසත්‍යමූලවක්‍රවාර යි.

උද්දේශවාර නිමි.

නිදේශසථාරා

1. දුකං දුකසච්ඡන්ති: ආමන්තා. දුකසච්චං දුකන්ති: කායිකං දුකං චේතසිකං දුකං යපෙත්වා අවසෙසං දුකසච්චං, න දුකං. කායිකං දුකං චේතසිකං දුකං දුකකිංකරිති දුකසච්චකඤ්ච.

සමුදයො සමුදයසච්චන්ති: සමුදයසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චේව සමුදයසච්චකඤ්ච. සමුදයසච්චං සමුදයොති: ආමන්තා.

නිරොධො නිරොධසච්චන්ති: නිරොධසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො නිරොධො, න නිරොධසච්චං. නිරොධසච්චං නිරොධො චේව නිරොධසච්චකඤ්ච. නිරොධසච්චං නිරොධොති: ආමන්තා.

මග්ගො මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො මග්ග මග්ගො, න මග්ගසච්චං, මග්ගසච්චං මග්ගො චේව මග්ගසච්චකඤ්ච, මග්ගසච්චං මග්ගොති: ආමන්තා (අනුලොම)

2. න දුකං න දුකසච්චන්ති: කායිකං දුකං චේතසිකං දුකං යපෙත්වා අවසෙසං න දුකං, දුකසච්චං. දුකකිංකරිති දුකසච්චකඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසං න චේව දුකං න ච දුකසච්චං. න දුකසච්චං න දුකන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයො න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සමුදයසච්ච න සමුදයොති: සමුදයසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො සමුදයො න සමුදයසච්චං, සමුදයො. සමුදයකඤ්ච සමුදයසච්චකඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසො න චේව සමුදයො න ච සමුදයසච්චං.

න නිරොධො නිරොධසච්චන්ති: ආමන්තා. න නිරොධසච්ච න නිරොධොති: නිරොධසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො නිරොධො න නිරොධසච්චං, නිරොධො. නිරොධකඤ්ච නිරොධසච්චකඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසො න චේව නිරොධො න ච නිරොධසච්චං.

න මග්ගො න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගසච්ච න මග්ගොති: මග්ගසච්චං යපෙත්වා අවසෙසො මග්ගො න මග්ගසච්චං, මග්ගො. මග්ගකඤ්ච මග්ගසච්චකඤ්ච යපෙත්වා අවසෙසො න චේව මග්ගො, න ච මග්ගසච්චං. (පච්චිතික)

සදසොධනථාරො.

නිර්දේශමාර්ග

1. දූෂය දූෂකයා ද යත්: එසේ යි. දූෂකයා දූෂ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා සෙස්ස දූෂ සත්‍යය යි. දූෂ නො වේ. කායික දූෂය චෛතසික දූෂය දූෂ ද වූයේ ම දූෂ සත්‍ය ද වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදය සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදය යි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද යත්: එසේ යි.

නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරෝධය නිරෝධය වෙයි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ ද වූයේ ම නිරෝධසත්‍ය ද වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ග ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම යි.)

2. දූෂ නො වූයෙක් දූෂකයා නො වේ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශෙෂය දූෂය නො වෙයි, දූෂ සත්‍යය වේ. දූෂය ද දූෂකයා ද තබා අවශෙෂය දූෂ ද නො වූයේ ම දූෂකයා ද නො වේ. දූෂකයා නො වූයෙක් දූෂය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සමුදයසත්‍යය නො වූයෙක් සමුදය නො වේ ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ සමුදය සමුදයසත්‍යය නො වෙයි, සමුදය වේ. සමුදය ද සමුදයසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද නො වේ.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. නිරෝධසත්‍යය නො වූයෙක් නිරෝධය නො වේ ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ නිරෝධය නිරෝධසත්‍යය නො වෙයි. නිරෝධය වේ. නිරෝධය ද නිරෝධසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය නිරෝධය ද නො වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද නො වේ.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ගසත්‍යය නො වූයෙක් මාර්ගය නො වේ ද යත්: මාර්ග සත්‍යය තබා අවශෙෂ වූ මාර්ගය මාර්ගසත්‍යය නො වෙයි. මාර්ගය වේ. මාර්ගය ද මාර්ගසත්‍යය ද තබා අවශෙෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද නො වේ. (ප්‍රත්‍යානික යි.)

පදගොඩනැගීම යි.

3. දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනති: ආමන්තා. සච්චා සමුදය සච්චනති: සමුදයසච්චං සච්චකේඛං සමුදයසච්චකේඛං. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න සමුදයසච්චං.

දුක්ඛං දුක්ඛසච්චනති: ආමන්තා. සච්චා නිරෝධසච්චනති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛං මග්ගසච්චකේඛං. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

සමුදයො සමුදයසච්චනති: සමුදයසච්චං. ධම්මො අවසෙසො සමුදයො සමුදයො, න සමුදයසච්චං. සමුදයසච්චං සමුදයො චේව සමුදයසච්චකේඛං. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා නිරෝධසච්චනති: -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛං මග්ගසච්චකේඛං. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

නිරෝධො නිරෝධසච්චනති: නිරෝධසච්චං. ධම්මො අවසෙසො නිරෝධො නිරෝධො, න නිරෝධසච්චං. නිරෝධසච්චං නිරෝධො චේව නිරෝධසච්චකේඛං. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා සමුදය සච්චනති, -පෙ- සච්චා මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං සච්චකේඛං මග්ගසච්චකේඛං. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං.

මග්ගො මග්ගසච්චනති: මග්ගසච්චං. ධම්මො අවසෙසො මග්ගො මග්ගො, න මග්ගසච්චං. මග්ගසච්චං මග්ගො චේව මග්ගසච්චකේඛං. සච්චා දුක්ඛසච්චනති: -පෙ- සච්චා සමුදයසච්චනති: -පෙ- සච්චා නිරෝධසච්චනති: නිරෝධසච්චං සච්චකේඛං නිරෝධසච්චකේඛං. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න නිරෝධසච්චං. (අනුලොම)

4. න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං. ධම්මො අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේඛං දුක්ඛසච්චකේඛං. ධම්මො අවසෙසං න චේව දුක්ඛං න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න සමුදයසච්චනති: ආමන්තා.

න දුක්ඛං න දුක්ඛසච්චනති: කායිකං දුක්ඛං චේතසිකං දුක්ඛං. ධම්මො අවසෙසං න දුක්ඛං, දුක්ඛසච්චං. දුක්ඛකේඛං දුක්ඛසච්චකේඛං. ධම්මො අවසෙසං න චේව දුක්ඛං, න ච දුක්ඛසච්චං. න සච්චා න නිරෝධසච්චනති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චනති: ආමන්තා.

3. දූෂය දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදය සත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වෙයි, අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි. සමුදය සත්‍යය නො වේ.

දූෂය දූෂිතත්‍වය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සමුදයසත්‍යය ද යත්: සමුදයසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ සමුදය සමුදය වෙයි. සමුදයසත්‍යය නො වේ. සමුදයසත්‍යය සමුදය ද වූයේ ම සමුදයසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යයද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

නිරෝධය නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය තබා අව-ශේෂ වූ නිරෝධය නිරෝධය වෙයි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. නිරෝධසත්‍යය නිරෝධය ද වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

මාර්ගය මාර්ගසත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය තබා අවශේෂ වූ මාර්ගය මාර්ගය වෙයි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. මාර්ගසත්‍යය මාර්ගය ද වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍වය ද යත්: ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධ සත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

4. දූෂිත නො වූයෙන් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශේෂය දූෂය නො වෙයි. දූෂි-සත්‍යය වේ. දූෂය ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත නො වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

දූෂිත නො වූයෙන් දූෂිතත්‍වය නො වේ ද යත්: කායික දූෂය චෛතසික දූෂය තබා අවශේෂය දූෂය නො වෙයි. දූෂි-සත්‍යය වේ. දූෂය ද දූෂිතත්‍වය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම දූෂිතත්‍වය ද නො වේ. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ග-සත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්ඡන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සමුදයසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න නිරෝධසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න නිරෝධෝ න නිරෝධසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති: -පෙ- න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා.

න මග්ගා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා. න මග්ගෝ න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. න සච්චා න සමුදයසච්චන්ති -පෙ- න සච්චා න නිරෝධසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

පදසොධනමූලවක්ඛායා.

5. දුක්ඛං සච්චන්ති: ආමන්තා. සච්චා දුක්ඛසච්චන්ති: දුක්ඛසච්චං සච්චංඤ්ච දුක්ඛසච්චංඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න දුක්ඛසච්චං.

සමුදයෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- නිරෝධෝ සච්චන්ති: ආමන්තා. -පෙ- මග්ගෝ සච්චන්ති: ආමන්තා, සච්චා මග්ගසච්චන්ති: මග්ගසච්චං සච්චංඤ්ච මග්ගසච්චංඤ්ච. අවසෙසා සච්චා සච්චා, න මග්ගසච්චං. (අනුලොම)

6. න දුක්ඛං න සච්චන්ති: දුක්ඛං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න දුක්ඛං, සච්චා. දුක්ඛංඤ්ච සච්චංඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසං න චෙව දුක්ඛං න ච සච්චා. න සච්චා න දුක්ඛසච්චන්ති: ආමන්තා.

න සමුදයෝ න සච්චන්ති: සමුදයං ධ්වංසො -පෙ- න නිරෝධෝ න සච්චන්ති: නිරෝධං ධ්වංසො -පෙ- න මග්ගෝ න සච්චන්ති: මග්ගං ධ්වංසො අවසෙසා සච්චා න මග්ගෝ, සච්චා. මග්ගංඤ්ච සච්චංඤ්ච ධ්වංසො අවසෙසෝ¹ න චෙව මග්ගෝ, න ච සච්චා. න සච්චා න මග්ගසච්චන්ති: ආමන්තා. (පච්චනික)

සුද්ධසච්චායා.

1. අවසෙසා - මරණ.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

නිරෝධ නො වූයෙක් නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු සමුදය සත්‍යය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. මාර්ග නො වූයෙක් මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

සද්ධොධන මූලවක්‍රමාර යි.

5. දූෂිත සත්‍ය ද යත් : එසේ යි. සත්‍යයෝ දූෂිතත්‍ය ද යත්: දූෂිතත්‍යය සත්‍ය ද වූයේ ම දූෂිතත්‍යය ද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, දූෂිතත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ මාර්ග සත්‍ය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශේෂ සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ. (අනුලෝම යි.)

6. දූෂිත නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂසත්‍යයෝ දූෂිත නො වෙයි, සත්‍යයහ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා ... නිරෝධ නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙක් සත්‍ය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යයහ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ග ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනීක යි.)

භුද්ධසත්‍යවාර යි.

7. දුකඩං සව්වනති: ආමනා. සව්වා සමුදයසව්වනති: සමුදය සව්වා සව්වණ්ණෙව් සමුදයසව්වණ්ණි. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න සමුදයසව්වං.

දුකඩං සව්වනති: ආමනා. සව්වා නිරොධසව්වනති: -ප- සව්වා මග්ගසව්වනති: මග්ගසව්වා සව්වණ්ණෙව් මග්ගසව්වණ්ණි. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න මග්ගසව්වං.

සමුදයො සව්වනති: ආමනා. -ප- නිරොධො සව්වනති: ආමනා. -ප- මග්ගො සව්වනති: ආමනා. සව්වා දුකඩසව්වනති: -ප- සව්වා සමුදයසව්වනති: -ප- සව්වා නිරොධසව්වනති: නිරොධසව්වා සව්වණ්ණෙව් නිරොධසව්වණ්ණි. අවසෙසා සව්වා සව්වා, න නිරොධසව්වා. (අනුප්‍රාම)

8. න දුකඩං න සව්වනති: දුකඩං යපෙත්වා අවසෙසා සව්වා න දුකඩං, සව්වා. දුකඩණ්ණි සව්වණ්ණි යපෙත්වා අවසෙසං න වෙව් දුකඩං න ව සව්වා. න සව්වා න සමුදයසව්වනති: ආමනා. න දුකඩං න සව්වනති: දුකඩං යපෙත්වා අවසෙසා සව්වා න දුකඩං, සව්වා. දුකඩණ්ණි සව්වණ්ණි යපෙත්වා අවසෙසං න වෙව් දුකඩං න ව සව්වා. න සව්වා න නිරොධසව්වනති: -ප- න සව්වා න මග්ගසව්වනති: ආමනා.

න සමුදයො න සව්වනති: සමුදයො යපෙත්වා අවසෙසා සව්වා න සමුදයො, සව්වා. සමුදයණ්ණි සව්වණ්ණි යපෙත්වා අවසෙසො න වෙව් සමුදයො, න ව සව්වා. න සව්වා න දුකඩසව්වනති: -ප- න නිරොධො න සව්වනති: නිරොධො යපෙත්වා -ප- න මග්ගො න සව්වනති: මග්ගො යපෙත්වා අවසෙසා සව්වා න මග්ගො, සව්වා. මග්ගණ්ණි සව්වණ්ණි යපෙත්වා අවසෙසො න වෙව් මග්ගො න ව සව්වා. න සව්වා න දුකඩසව්වනති: ආමනා.

න මග්ගො න සව්වනති: මග්ගො යපෙත්වා අවසෙසා සව්වා න මග්ගො, සව්වා. මග්ගණ්ණි සව්වණ්ණි යපෙත්වා අවසෙසො න වෙව් මග්ගො, න ව සව්වා. න සව්වා න සමුදයසව්වනති: ආමනා. -ප- න සව්වා න නිරොධසව්වනති: ආමනා. (පච්චනික)

සුඛසඛමුලවක්කවාරො.

නිද්දසවාරො නිට්ඨිකො.

7. දූෂිත සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: සමුදයසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම සමුදයසත්‍ය ද වේ. අවශේෂ-සත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, සමුදයසත්‍ය නො වේ.

දූෂිත සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ මාර්ගසත්‍යය ද යත්: මාර්ගසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම මාර්ගසත්‍යය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, මාර්ගසත්‍යය නො වේ.

සමුදය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. ... නිරෝධය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. මාර්ගය සත්‍ය ද යත්: එසේ යි. සත්‍යයෝ දූෂිතසත්‍ය ද යත් ... සත්‍යයෝ සමුදයසත්‍ය ද යත්: ... සත්‍යයෝ නිරෝධසත්‍ය ද යත්: නිරෝධසත්‍යය සත්‍ය වූයේ ම නිරෝධසත්‍ය ද වේ. අවශේෂසත්‍යයෝ සත්‍යයෝ යි, නිරෝධසත්‍යය නො වේ. (අනුලොම යි.)

8. දූෂිත නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂසත්‍යයෝ දූෂිත නො වෙයි, සත්‍යය හ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. දූෂිත නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: දූෂිත තබා අවශේෂ සත්‍යයෝ දූෂිත නො වේ, සත්‍යය හ. දූෂිත ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය දූෂිත ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍ය නො වේ ද යත්: ... සත්‍ය නො වූවාහු මාර්ගසත්‍ය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

සමුදය නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: සමුදය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ සමුදය නො වෙයි, සත්‍යය හ. සමුදය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය සමුදය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතසත්‍යය නො වේ ද යත්: ... නිරෝධ නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: නිරෝධය තබා ... මාර්ග නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වේ, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු දූෂිතසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි.

මාර්ග නො වූයෙන් සත්‍යය නො වේ ද යත්: මාර්ගය තබා අවශේෂසත්‍යයෝ මාර්ගය නො වෙයි, සත්‍යය හ. මාර්ගය ද සත්‍යය ද තබා අවශේෂය මාර්ගය ද නො වූයේ ම සත්‍යයෝ ද නො වෙත්. සත්‍ය නො වූවාහු සමුදයසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. ... සත්‍ය නො වූවාහු නිරෝධසත්‍යය නො වේ ද යත්: එසේ යි. (ප්‍රත්‍යනික යි.)

ශුද්ධසත්‍ය මූලවත්‍රවාර යි.

නිර්දේශවාර නිමි.

උපපාදවංශරා

1. යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣනානං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං උපපජ්ඣනානං පටිග්ගෙක තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසං උපපාදකඛ්භෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. තණ්හාය උපපාදකඛ්භෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යසස චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං උපපජ්ඣනානං පටිග්ගෙක මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසං උපපාදකඛ්භෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. පඤ්චාචාකාරෙ මග්ගස්ස උපපාදකඛ්භෙ තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස උපපාදකඛ්භෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. නො ච තෙසං දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති. පඤ්චාචාකාරෙ මග්ගස්ස උපපාදකඛ්භෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති, දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති.

2. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣතිති: නො. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: නො. (අනුලොමප්පග්ගල)

3. යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අසඤ්ඤාසංකෙත තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්චවේදිකාරෙ තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යසස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣතිති: අපායෙ අසඤ්ඤාසංකෙත තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති. නො ච තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අවිසේසෙ චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්චවේදිකාරෙ තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: ආමන්තා.

4. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣතිති: අපායෙ තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. අවිසේසෙ චතුර්වේදිකාරෙ පඤ්චවේදිකාරෙ තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣති. යසස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමවිකාස)

5. යසස යසස දුකඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: -පෙ- (අනුලොමප්පග්ගලොකාස)

(යසසකම්පි යසසයසසකම්පි සද්ධං විකාරෙතඛං.)

උත්පාදමාර්ග

1. යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී යන්න: උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුන්ට සමුදයසත්ත්වය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදී, සමුදයසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: උපදනා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්ත-චිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට ද දූෂිතත්වය උපදී, ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය උපදී, ඔවුන්ට දූෂිතත්වය නො ද උපදී. පඤ්චොක්කාරයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී, දූෂිතත්වය ද උපදී.

2. යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: නැත. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: අසංඤ්ඤානි වූ එහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි දූෂිතත්වය ද උපදී, සමුදයසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය ... එසේ යි.

යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: එහි අපායයෙහි හා අසංඤ්ඤානියෙහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි දූෂිතත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්ත්වය උපදී නම් එහි දූෂිතත්වය උපදී ද යන්න: එසේ යි.

4. යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් එහි මාර්ගසත්ත්වය උපදී ද යන්න: එහි අපායයෙහි සමුදයසත්ත්වය උපදී, එහි මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපදී. එහි අවශෙෂ වූ චතුරොක්කාරයෙහි හා පඤ්චොක්කාරයෙහි සමුදයසත්ත්වය ද උපදී, මාර්ගසත්ත්වය ද උපදී. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්ත්වය ... එසේ යි. (අනුලොමාවකාශ යි.)

5. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යන්න: ... (අනුලොමසුද්ධලාවකාශ යි.)

(යස්සකය ද යස්සකස්සකය ද සමනා ව විස්තර කළෙකු.)

6. යසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣිති: ආමනා. යසං වා පන සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣානානං පටිනෙක තණ්හාවිපායුක්ත-විතාසං උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි. සබ්බෙසං වචනානානං පටිනෙක විතාසං භව්වාකම්මෙණ අරුපෙ මග්ගසංච ව ඵලසංච උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි, දුක්ඛසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි.

යසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣිති: අරුපෙ මග්ගසංච උපපාදකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි. සබ්බෙසං වචනානානං පටිනෙක විතාසං භව්වාකම්මෙණ අරුපෙ ඵලසංච උපපාදකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි මග්ගසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣානානං පටිනෙක මග්ගවිපායුක්තවිතාසං උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි. සබ්බෙසං වචනානානං පටිනෙක විතාසං භව්වාකම්මෙණ අරුපෙ ඵලසංච උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි, දුක්ඛසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි.

7. යසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣිති: මග්ගසංච උපපාදකම්මෙණ තෙසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි. සබ්බෙසං විතාසං භව්වාකම්මෙණ තණ්හාවිපායුක්ත මග්ගවිපායුක්තවිතාසං උපපාදකම්මෙණ නිරෝධසමාපන්නානං අසංඝර්ශකානානං තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි. මග්ගසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣිති: තණ්හාය උපපාදකම්මෙණ තෙසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි. සබ්බෙසං විතාසං භව්වාකම්මෙණ මග්ගවිපායුක්තතණ්හාවිපායුක්තවිතාසං¹ උපපාදකම්මෙණ නිරෝධසමාපන්නානං අසංඝර්ශකානානං තෙසං මග්ගසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි. සමුදයසච්චය්ඤා තුප්පජ්ඣි. (පට්ඨනිකපුග්ගල)

8. යසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣිති: නස්සී. යසං වා පන සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣිති: උපපජ්ඣි.

යසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣිති: නස්සී. යසං වා පන මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣි තසං දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣිති: උපපජ්ඣි.

1. තණ්හාවිපායුක්තමග්ගවිපායුක්තවිතාසං - සිවු.

6. යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රචාන්ති-යෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුන්ට ද සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුන්ට දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. චූෂ්ත වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුන්ට දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. චූෂ්ත වන්නා වූ සියල්ලන්ට ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුන්ට දූෂිතත්‍වය ද තුළදී. මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රචාන්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසූක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුන්ට දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. චූෂ්ත වන්නා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රචාන්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

7. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුන්ට සමුදය-සත්‍යය තුළදී. ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්ත මාර්ගවිප්‍රසූක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධිනට ද යි ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ග-සත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. සියල්ලන්ට විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසූක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්ත විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධිනට ද යි ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

8. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: නැත. තවද යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපදී.

යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: නැත. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපදී.

9. යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා, යත් වා පන මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: අපායෙ තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. අසඤ්ඤසංකත තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. (පට්ඨනීකමිකාස)

10. යස්ස යත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: ආමන්තා, යස්ස වා පන යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං, පටිඤ්ඤා තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචන්තානං, පටිඤ්ඤා වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකම්භේ තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති, අරුපෙ මග්ගස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති සංඛේසං වචන්තානං, පටිඤ්ඤා වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භේ, අරුපෙ ඵලස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති, මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣතිති: සංඛේසං උපපජ්ජන්තානං පටිඤ්ඤා මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වචන්තානං, පටිඤ්ඤා වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භේ, අරුපෙ ඵලස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං තුපපජ්ඣති.

11. යස්ස යත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣතිති: මග්ගස්ස උපපාදකම්භේ තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භේ තණ්හාවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උපපාදකම්භේ, නිරෝධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤසංකතානං තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති, මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, තස්ස තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣතිති: තණ්හාය උපපාදකම්භේ තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. සංඛේසං වික්ඛාසස්ස භව්වකම්භේ මග්ගවිප්පයුක්ඛවික්ඛාසස්ස උපපාදකම්භේ, නිරෝධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤසංකතානං තෙසං තත් මග්ගසංවිං තුපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං තුපපජ්ඣති. (පට්ඨනීක සුග්ගලොකාස)

පට්ඨපානවාරො.

9. යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: ඒ අපායයෙහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. ඒ අසංඥසත්‍යයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකා-විකාශ යි.)

10. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපද්‍රවය සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කචිත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත චිත්තය වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත චිත්තය වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපද්‍රවය වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්කචිත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. ව්‍යුත්ත චිත්තය වූ සිසල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි චිත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

11. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී ද යත්: මාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදී. සිසල්ලනට චිත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක මාර්ගවිප්‍රසුක්ක චිත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද නිරෝධයට සම-වැද්දුණවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. සිසල්ලනට චිත්තයාගේ හඬකැණීමෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්ක තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක චිත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂික පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂචිත්තවාර යි.

12. යස්ස දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසඟ්ගං -පෙ- උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

13. යස්ස සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති, මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන -පෙ- උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

14. යත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමමිකාස) (යත්කමපි සබ්බත්ථ සද්ධිසං. තතඤ්ඤි නානාකරණං හෙවධා යත්තසද්ධිසං)

15. යස්ස යත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක ව්‍යාපාරානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති. ඉතරෙසං චතුර්වාරානං පඤ්චමාවාරානං තෙසං තත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් සමුදයසඟ්ගං -පෙ- උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යස්ස යත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක ව්‍යාපාරානෙ අනභිසමෙතාච්ඡිනං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං තත් දුක්ඛසඟ්ගං උපපජ්ඣති, මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසඟ්ගං -පෙ- උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

16. යත් යත් සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣන්ති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විනෙක ව්‍යාපාරානෙ අනභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං තත් සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාච්ඡිනං තෙසං තත් සමුදයසඟ්ගං උපපජ්ඣති, මග්ගසඟ්ගං උපපජ්ඣති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසඟ්ගං -පෙ- උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

12. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම්, ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: (වතුරායාර්ථසත්‍යවිබේදනාදියොපාය) අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ග සත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

13. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදය සත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය: අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය. තවද යමකුට ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

14. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලො- මාවකාශ යි.) (යක්කය ද සියලු තත්ති සදාශ යැ. පාළිනානාත්‍ය යටැ යක්කයෙහි මෙහි.)

15. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අසංඝස්සයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු වතුරොපායනට ද පඤ්චොපායනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂි- තත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඝස්සයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

16. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: දෙවන අකුශල්‍යත්වය පවත්නා කල්හි ඉඤ්චාචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ග- සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය ... උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

17. යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං නත්ති. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- තුප්පජ්ඣත්තං නත්ති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං නත්ති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං උප්පජ්ඣත්තං.

18. යස්ස සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං නත්ති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- තුප්පජ්ඣත්තං උප්පජ්ඣත්තං. (පච්චනිකපුග්ගල)

19. යත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

20. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං ආමන්තා. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං ආමන්තා. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ අනභිසමෙතාවිනං, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං. සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, දුක්ඛසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං.

21. යස්ස යත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං ආමන්තා. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං සුද්ධාවාසානං දුතියෙ අකුසලෙ විනෙක වික්කමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තෙසං තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ, අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චං තුප්පජ්ඣත්තං. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අභිතවාජො.

17. යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළින් නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළින් ද යත්: නැති. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... තුළින් ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළින් නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළින් ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළින් ද යත්: උපන්නේ යි.

18. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළින් ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... තුළින් ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි.)

19. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළින් නම් ... (ප්‍රත්‍යක්ෂාවකාශ යි.)

20. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළින් නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළින් ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළින් ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අසංඥාසයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළින් ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළින් ය. ඉඛාංචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළින් ය, දූෂිතත්‍වය ද තුළින් යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළින් නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළින් ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළින් ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද අසංඥාසයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළින් ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළින් ය. ඉඛාංචාසයෙහි උපදනා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළින් ය, දූෂිතත්‍වය ද තුළින් යි.

21. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළින් ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුළින් නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළින් ද යත්: දෙවන අකුල විත්තය පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අභිසමයට නො පැමිණියවුනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුළින් ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළින් ය. දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉඛාංචාසයනට ද අසංඥාසයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළින් ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළින් යි. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

අභිකමාර යි.

22. යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං, අරහන්තානං යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන සමුදයසත්වං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං, අරහන්තානං යෙ ච සුචුල්ලානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති යෙ ච ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන මග්ගසත්වං -පෙ- උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා,

23. යස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: යෙ සුචුල්ලානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසත්වං ච උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති: යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යෙ ච ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොම සුගහල)

24. යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමමිත්තාස)

25. යස්ස යස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිනං, අරහන්තානං යස්ස වික්කක්ක අනන්තරා අග්ගමග්ගා පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. ඉතරෙසං චතුර්වේදිකානං පඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසත්වං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන යස්ස සමුදයසත්වං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

22. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

23. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය, අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම සුද්ධර්ම යි.)

24. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

25. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිනිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥාසංවිතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුර්වේදිකාරයනට ද පඤ්චවේදිකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ... උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච සුච්ඡන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං අසංකෘතානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා.

26. යසං යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: ආපායිකානං යෙ ච සුච්ඡන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යෙ ච මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, යෙ චංකෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමදුග්ගලොකාස)

27. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. යසං චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති. පරික්ඛන්ධසමඛින්නං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තා. යසං චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්යානං යෙ ච සුච්ඡන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති. පරික්ඛන්ධසමඛින්නං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣන්ති.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්-නව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසකියනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය උපදින්නේ ද යත්: එසේ යි.

26. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් ද කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

27. යමකුට දූෂිතත්‍වය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්නව ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදින්නේ ය, පශ්චිමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදින්නේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නූපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නූපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතව ද රහත්නව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදින්නේ ය. පශ්චිමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදින්නේ යි.

28. යස්ස සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්තිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහත්භාවං තෙසං සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්තිති: යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහත්භාවං තෙසං මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති. (පටිඤ්ඤාප්පාදනං)

29. යත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති -පෙ- (පටිඤ්ඤාප්පාදනං)

30. යස්ස යත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තං. යස්ස චා පන යත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහත්භාවං, යස්ස චිත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංකල්පකාන්තං තෙසං තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති. පටිඤ්ඤාප්පාදනං මග්ගං තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති,

යස්ස යත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්තිති: ආමන්තං. යස්ස චා පන යත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහත්භාවං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති ආසාදිකාන්තං අසංකල්පකාන්තං තෙසං තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති. පටිඤ්ඤාප්පාදනං තෙසං තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, දුක්ඛසථං තුපපජ්ඣන්ති.

31. යස්ස යත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්තිති: යස්ස චිත්තස්ස අනන්තාරං අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහත්භාවං, අසංකල්පකාන්තං තෙසං තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්තිති: ආසාදිකාන්තං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගසමඛින්නං, අරහත්භාවං, අසංකල්පකාන්තං තෙසං තත් මග්ගසථං තුපපජ්ඣන්ති, සමුදයසථං තුපපජ්ඣන්ති, (පටිඤ්ඤාප්පාදනං)

අනාගතවාසො.

28. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය, අග්‍රමාර්ග-සමඛිතට ද රහත්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගල යි.)

29. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-තිකාවකාශ යි.)

30. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂි-තත්‍වය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිතට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුපදින්තේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුපදින්තේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුපදින්තේ ය. පශ්චිමච්ඡිත්තසමඛිතට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුපදින්තේ යි.

31. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: යම් සිත්කට අන-තුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය තුපදින්තේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය තුපදින්තේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුපදින්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමඛිතට ද රහත්තට ද අසංඥසන්ධිතට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුපදින්තේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්තේ යි. (ප්‍රත්‍යතික පුද්ගලාවකාශ යි.)

අනාගතවාර යි.

32. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තාති: ආමන්තා. යසං චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තාති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං වචන්තානං පටිකො චිත්තස්ස භව්වකංකමෙ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකමෙ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. සංකප්පං උපපජ්ඣන්තානං පටිකො චිත්තස්ස උපපාදකමෙ තෙසං සමුදයසච්චංකො උපපජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චංකො උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තාති; ආනිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣන්තානං පටිකො චිත්තස්ස උපපාදකමෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්. අනිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣන්තානං පටිකො චිත්තස්ස උපපාදකමෙ තෙසං දුක්ඛසච්චංකො උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංකො උපපජ්ඣත්. යසං චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත් තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අනිසමෙතාචිතං වචන්තානං පටිකො චිත්තස්ස භව්වකංකමෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකමෙ තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අනිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣන්තානං, පටිකො චිත්තස්ස උපපාදකමෙ තෙසං මග්ගසච්චංකො උපපජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චංකො උපපජ්ඣති.

33. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්තාති: ආනිසමෙතාචිතං තණ්හාය උපපාදකමෙ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්. අනිසමෙතාචිතං තණ්හාය උපපාදකමෙ තෙසං සමුදයසච්චංකො උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චංකො උපපජ්ඣත්. යසං චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත් තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අනිසමෙතාචිතං තණ්හාය භව්වකමෙ තණ්හාව්‍යාප්තතචිතො වත්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. අනිසමෙතාචිතං තණ්හාය උපපාදකමෙ තෙසං මග්ගසච්චංකො උපපජ්ඣත්, සමුදයසච්චංකො උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

34. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමභිකාස)

(යත්තා සද්ධා සංකප්ප)

32. යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: චූෂ්‍ය වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. උපද්‍රව වූ සියල්ලනට ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපද්‍රවනට ද ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රවනට ද ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ චූෂ්‍ය වන්නාවූනට ද ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේත් ඵලයාගේත් උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද උපදී. අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රවනට ද ප්‍රචාන්තිශයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද උපදී.

33. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සම්මුද්‍රවනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

34. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදී නම් ... (අනුලොමවිකා යි.)

(සියලු යත්තයෝ සමානායන.)

35. යසං යත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපත්තිවිතංසං උප්පාදකං තෙසං අසංඝර්ශනං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති, ඉතරෙසං චතුචොක්කාරං පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ඣනානං පටිතො විතංසං උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති: චතුචොක්කාරං පඤ්චොක්කාරං චචනානං පටිතො විතංසං භව්වකං තෙසං අරුපෙ මහංසං ච ඵලංසං ච උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති. චතුචොක්කාරං පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ඣනානං පටිතො විතංසං උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති.

යසං යත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති: සුඤ්ඤාචාරාමානං උපපත්තිවිතංසං උප්පාදකං තෙසං අනභිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣනානං පටිතො විතංසං උප්පාදකං තෙසං අසංඝර්ශනං උපපජ්ඣනානං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති, අභිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣනානං පටිතො විතංසං උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති, මහංසංවිං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති: අභිසමෙතාචිතං චචනානං පටිතො විතංසං භව්වකං තෙසං අරුපෙ මහංසං ච ඵලංසං ච උප්පාදකං තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාචිතං උපපජ්ඣනානං පටිතො විතංසං උප්පාදකං තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති, දුක්ඛසංවිං උපපජ්ඣති.

36. යසං යත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති: අනභිසමෙතාචිතං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාචිතං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති, මහංසංවිං උපපජ්ඣති. යසං චා පන යත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති: අභිසමෙතාචිතං තණ්හාය භව්වකං තෙසං තණ්හාචිප්පුකාවිතො විතමානො තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති. අභිසමෙතාචිතං තණ්හාය උප්පාදකං තෙසං තත් මහංසංවිං උපපජ්ඣති, සමුදයසංවිං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

35. යමකුට යම් තැනෙක සූඛසත්ත්වයෙකු ලෙසින් නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය ලපන්තේ ද යත්: උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඉන්ධ්‍යවිභවයෙන් ද අසංඝටිකත්වයෙහි උපදානවුතට ද යි ඔවුනට එහි සූඛසත්ත්වය ලපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද උපන්තේ ය. වතුචොකාරයෙහි හා පඤ්චොකාරයෙහි සෙසු උපදානවුතට ද ප්‍රවික්තිකත්වයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සූඛසත්ත්වය ද ලපදී, සමුදයසත්ත්වය ද උපන්තේ යි. තව ද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය ලපන්තේ නම් ඔහුට එහි සූඛසත්ත්වය ලපදී ද යත්: වතුචොකාරයෙන් හා පඤ්චොකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවුනට ද ප්‍රවික්තිකත්වයෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්ත්වය ලපන්තේ ය, ඔවුනට එහි සූඛසත්ත්වය නො ද ලපදී. වතුචොකාරයෙහි හා පඤ්චොකාරයෙහි උපදානවුතට ද ප්‍රවික්තිකත්වයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය ද උපන්තේ ය, සූඛසත්ත්වය ද ලපදී.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතයාය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ග-
සත්‍යය උපන්නේ ද යත්: භූකෝටිකයානට උපපත්තිවිත්තයාගේ
උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසම්පට නො පැමිණි උපදනවුනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි
උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතයාය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග-
සත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. අභිසම්පට පැමිණි උපදනවුනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතයාය ද
උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. කවද යම්කුට යම් තැනෙක
මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතයාය උපදී ද යත්:
අභිසම්පට පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ
භවික්කත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-
කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට
එහි දූෂිතයාය නො ද උපදී අභිසම්පට පැමිණි උපදනවුනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි
මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ ය, දූෂිතයාය ද උපදී.

36. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්ත්වය උපන්නේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසම්මයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්ත්වය නො ද උපන්නේ ය. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්ත්වය ද උපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්ත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තච්ඡිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්ත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද උපදී. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්ත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්ත්වය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගලාවකාශ යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

37. යසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි-
ත්ථාති: උප්පජ්ඣි. යසං වා පන සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස
දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣිති: නත්ථි.

යසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති:
අභිසමෙතාවිතං. වචනානං පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ,
අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසංවං
තුප්පජ්ඣි, නො ව තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති. අනභිසමෙතාවිතං
වචනානං, පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ තෙසං දුක්ඛසංවං
තුප්පජ්ඣි, මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති. යසං වා පන මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථාති, තස්ස දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣිති: අනභිසමෙතාවිතං
උප්පජ්ඣිතානං, පටිනෙක වික්කස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථාති. නො ව තෙසං දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි. අනභිසමෙතාවිතං
වචනානං, පටිනෙක වික්කස්ස හබ්බකඛණේ තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථාති, දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි.

38. යසං සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි තස්ස මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣි-
ත්ථාති: අභිසමෙතාවිතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවීජ්ජාසුත්ත-
විනෙක වත්තමානෙ නිරෝධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසංවං
තුප්පජ්ඣි, නො ව තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති. අනභිසමෙතා-
විතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ තණ්හාවීජ්ජාසුත්තවිනෙක වත්තමානෙ
අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථාති. යසං වා පන මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති තස්ස සමුදය-
සංවං තුප්පජ්ඣිති: අනභිසමෙතාවිතං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ
තෙසං මග්ගසංවං තුප්පජ්ඣිත්ථාති, නො ව තෙසං සමුදයසංවං
තුප්පජ්ඣි. අනභිසමෙතාවිතං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවීජ්ජා-
සුත්තවිනෙක වත්තමානෙ අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං මග්ගසංවං
තුප්පජ්ඣිත්ථාති, සමුදයසංවං තුප්පජ්ඣි. (පට්ටනිකපුග්ගල)

39. යත් දුක්ඛසංවං තුප්පජ්ඣි -පෙ- (පට්ටනිකමකාස)

37. යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො
උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය
නො උපන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතභාවය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නො
උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-
යාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය
තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට
නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ
භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතභාවය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද
නො උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ
නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුළදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණි
උපදානවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද යි
ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය
නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද
ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද
නො උපන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුළදී.

38. යමකුට සමුදය සත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය
නො උපන්නේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ
භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද
නිරෝධයට සමවැද්දෙනවූනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී,
ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළපන්නේ ය. අභිසමයට නො
පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්ක-
විත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද
යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී
ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි-
ය වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-
සත්‍යය නො ද තුළදී. අභිසමයට නො පැමිණියවූනට තෘෂ්ණා-
වගේ භවකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද
අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය,
සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යතිකප්පදගල යි.)

39. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාපි-
කාය යි.)

40. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නුප්පජ්ඣන්ති: චතුට්ඨාකාරා පඤ්චාකාරා චචන්තානං,
පච්ඤා වික්ඛාසං හබ්බන්ති, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උප්පාදකං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣත්. සුඛවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසං
හබ්බන්ති, අසඤ්ඤාසන්නා චචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං
නුප්පජ්ඣති, සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣත්. යසං වා පන යත්
සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣත් තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති: සුඛවාසානං
උපපත්තිවික්ඛාසං උප්පාදකං, අසඤ්ඤාසන්නං උපපජ්ජන්තානං තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං
නුප්පජ්ඣති. සුඛවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසං හබ්බන්ති, අසඤ්ඤා-
සන්නා චචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣත්, දුක්ඛ-
සච්චං නුප්පජ්ඣති.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං
නුප්පජ්ඣන්ති: අභිසමෙත්ථානං චචන්තානං, පච්ඤා වික්ඛාසං
හබ්බන්ති, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකං තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං
නුප්පජ්ඣත්. සුඛවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසං හබ්බන්ති, අනභිස-
මෙත්ථානං චචන්තානං, පච්ඤා වික්ඛාසං හබ්බන්ති, අසඤ්ඤා-
සන්නා චචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති, මග්ග-
සච්චං නුප්පජ්ඣත්. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුප්පජ්ඣත්
තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති: සුඛවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසං
උප්පාදකං අනභිසමෙත්ථානං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤා වික්ඛාසං
උප්පාදකං, අසඤ්ඤාසන්නං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ග
සච්චං නුප්පජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති.
සුඛවාසානං උපපත්තිවික්ඛාසං හබ්බන්ති, අනභිසමෙත්ථානං
චචන්තානං, පච්ඤා වික්ඛාසං හබ්බන්ති, අසඤ්ඤාසන්නා චචන්තා-
නං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුප්පජ්ඣත්, දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති.

41. යසං යත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස තත් මග්ග
සච්චං නුප්පජ්ඣන්ති: අභිසමෙත්ථානං තණ්හාය හබ්බන්ති, තණ්හා-
විප්පය්ඤානං වක්ඛාමානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං
නුප්පජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුප්පජ්ඣත්. සුඛවා-
සානං දුතියෙ වික්ඛාසං වක්ඛාමානං, අනභිසමෙත්ථානං තණ්හාය
හබ්බන්ති, තණ්හාවිප්පය්ඤානං වක්ඛාමානං, අසඤ්ඤාසන්නානං
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුප්පජ්ඣත්.

40. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙන් හා පඤ්චාකාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසකයෙහි උපද්‍රව්‍යාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයනට ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඬාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසම්මයට පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නූපදී ද යත්: ඉඬාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියා වූ උපද්‍රව්‍යාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අසංඥසකයෙහි උපද්‍රව්‍යාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නූපදී. උපපත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඉඬාවාසයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥසකයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නූපදී.

41. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී, ඔවුනට එහි මාර්ග සත්‍යය නො ද නූපන්නේ ය. ඉඬාවාසයනට දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තචිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසකයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නූපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මග්ගසව්‍යං නුපප්පජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදය-
සව්‍යං නුපප්පජ්ඣතිති: අනාභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ
තෙසං තත් මග්ගසව්‍යං නුපප්පජ්ඣත්තං, නො ව තෙසං තත් සමුදය-
සව්‍යං නුපප්පජ්ඣති. සුද්ධාචාරිකානං දුක්ඛයෙ විනො වත්තමානො අනාභි-
සමෙතාවිනං තණ්හාය භවතකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්තවිනො වත්ත-
මානො අසංකප්පකානං තෙසං තත් මග්ගසව්‍යඤ්ඤා නුපප්පජ්ඣත්තං,
සමුදයසව්‍යඤ්ඤා නුපප්පජ්ඣති. (පච්චන්තික සුග්ගලොකාසං)

පච්චුප්පත්තානිකවාරො.

42. යසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣ-
ස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ අරහත්තානං විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ යසං විත්තස්ස අනාත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති, නො
ව තෙසං සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ඣත්තානං
පවනො විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣති,
සමුදයසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං වා පන සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣ-
ස්සති තස්ස දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣතිති: සංකප්පං වචන්තානං,
පවනො විත්තස්ස භවතකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං
දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති. සංකප්පං උපපජ්ඣත්තානං පවනො විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා
උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සතිති:
අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ අරහත්තානං විත්තස්ස උපපාදකඛණේ
යෙ ව සුදුස්සන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣත්තානං
පවනො විත්තස්ස උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති,
නො ව තෙසං මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති. යසං විත්තස්ස අනාත්තාරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙවංකප්පෙ
මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣත්තානං පවනො විත්තස්ස
උපපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසව්‍යඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මග්ගසව්‍යඤ්ඤා උප-
පජ්ඣස්සති. යසං වා පන මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛ-
සව්‍යං උපපජ්ඣතිති යසං විත්තස්ස අනාත්තාරා අග්ගමග්ගං පටි-
ලභිස්සන්ති, තස්ස විත්තස්ස භවතකඛණේ, යෙවංකප්පෙ මග්ගං පටි-
ලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, පවනො විත්තස්ස භවතකඛණේ,
අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං
මග්ගසව්‍යං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං දුක්ඛසව්‍යං උපපජ්ඣති.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණිය-
වුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය
නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී.
ඉඛාසයෙහි දෙවන විත්තය පවත්නා කල්හි ද අභිසමයට නො
පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය
පවත්නා කල්හි ද අසංඥාසත්‍යයට ද සි ඔවුනට එහි
මාර්ගසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද තුළදී.
(ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්‍යාකිතවාර යි.

42. යමකුට දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උප-
දින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරුව අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට
දූෂිතත්‍යය උපදී. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය.
සෙසු උපද්‍යාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි
ද සි ඔවුනට දූෂිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි.
තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍යය උපදී ද
යත්: චූෂ්‍ය වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ
භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-
කත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට
දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී. උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උප-
දින්නේ ය, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ
ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්ත-
යාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්වේදන කෙනෙක් මාර්ගය
නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි
විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්‍යය උපදී, ඔවු-
නට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු
වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ උත්-
පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්-
නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්-
පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද
උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට
දූෂිතත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය
පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද
අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්‍ය
වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද
අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට
මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී.

යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චිකේ උපපජ්ජන්ති, දුක්ඛසච්චිකේ උපපජ්ජති.

43. යසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජති තසස මග්ගසච්චං උපපජ්ජන්තිති: යෙ පුටුජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජන්ති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසච්චිකේ උපපජ්ජති, මග්ගසච්චිකේ උපපජ්ජන්ති. යසස චා පන මග්ගසච්චං උපපජ්ජන්ති තසස සමුදයසච්චං උපපජ්ජතිති: යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ යෙවශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්වකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්තවිනෙත වික්කමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤිසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ජන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ජති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චිකේ උපපජ්ජන්ති, සමුදයසච්චිකේ උපපජ්ජති. (අනුලොමසුග්ගල)

44. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)
(යත්කමසී යසස යත්කසදිසං කාතබ්බං)

45. යසස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති තසස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජන්තිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ, අරභන්තානං වික්කසස උපපාදකඛණේ, යසස වික්කසස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තසස වික්කසස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤිසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජන්ති. ඉතරෙසං චතුචොකාරං පඤ්ච චොකාරං උපපජ්ජන්තානං පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චිකේ උපපජ්ජති, සමුදයසච්චිකේ උපපජ්ජන්ති. යසස චා පන යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජන්ති තසස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජතිති: චතුචොකාරා පඤ්චචොකාරා චචන්තානං, පවිනෙත වික්කසස භව්වකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස ච ඵලසස ච උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ජන්ති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ජති. චතුචොකාරං පඤ්චචොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පවිනෙත වික්කසස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසච්චිකේ උපපජ්ජන්ති, දුක්ඛසච්චිකේ උපපජ්ජති.

යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

43. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: යම් පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොම පුද්ගල යි.)

44. යමකුට දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.) (යත්තය ද යසස යත්තය මෙන් කළයුතු යි.)

45. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්වන විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඤ්ඤායනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. චතුර්වාරයෙහි හා පඤ්චවාරයෙහි උපද්‍රවය වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වාරයෙන් හා පඤ්චවාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වාරයෙහි හා පඤ්චවාරයෙහි උපද්‍රවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකච්චං, අරහන්යානං විතක්ඛ උප්පාදකච්චං, ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවිනේන විතක්ඛ උප්පාදකච්චං, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්යානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උප්පාදකච්චං යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං පවිනේන විතක්ඛ උප්පාදකච්චං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: යසං විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ හඬකච්චං යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්යානං පවිනේන විතක්ඛ හඬකච්චං අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකච්චං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. යසං විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිපටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උප්පාදකච්චං, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්යානං පවිනේන විතක්ඛ උප්පාදකච්චං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

46. යසං යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකච්චං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකච්චං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: යසං විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උප්පාදකච්චං යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හඬකච්චං තණ්හාවිප්පයුතවිනේන විතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකච්චං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතයාය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහස්‍යතාව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපාදිතයතාව ද යම් ද පෘථග්පත කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඥාසත්‍වයෙහි උපද්‍යා වූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතයාය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරුවැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ඔවුනට එහි දූෂිතයාය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතයාය උපදී ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍යත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍යත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතයාය නො ද උපදී. යම් සිතකට අනතුරු වැ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. දූෂිතයාය ද උපදී.

46. යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදි නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: ආපායිකයාට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදි. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදි ද යත්: යම් පිතකට අනතුරු වූ අශ්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදි. (අනුලොම පුදගලාවකාශ යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

47. යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස සමුදයසච්චං නුපප්පති-
 යසානිති: සංඛිසං වචනානං, පවනෙත වීක්කසං හබ්බකඛිණේ,
 අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපප්පති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපප්පසිති. අග්ගමග්ගසං
 හබ්බකඛිණේ, අරහත්තානං වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, යසං වීක්කසං
 අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කසං හබ්බකඛිණේ,
 අරුපෙ අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛ-
 සච්චිණ්ඤා නුපප්පති, සමුදයසච්චිණ්ඤා නුපප්පසිති. යසං වා පන
 සමුදයසච්චං නුපප්පසිති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපප්පතිති: අග්ග-
 මග්ගසං උපපාදකඛිණේ, අරහත්තානං වීක්කසං උපපාදකඛිණේ,
 යසං වීක්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස
 වීක්කසං උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චං නුපප්පසිති, නො ව
 තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගසං හබ්බකඛිණේ, අරහත්තානං
 වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, යසං වීක්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගසං ව
 ඵලසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චිණ්ඤා නුපප්පසිති.
 දුක්ඛසච්චිණ්ඤා නුපප්පති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස මග්ගසච්චං නුපප්පසිතිති:
 යසං වීක්කසං අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වීක්කසං
 හබ්බකඛිණේ, යෙ ව ඤෙඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානං,
 පවනෙත වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගසං ව ඵලසං ව
 උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, නො ව තෙසං
 මග්ගසච්චං නුපප්පසිති. අග්ගමග්ගසං හබ්බකඛිණේ, අරහත්තානං
 වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, යෙ ව සුදුල්ඡනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති
 තෙසං වචනානං, පවනෙත වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චිණ්ඤා
 නුපප්පති, මග්ගසච්චිණ්ඤා නුපප්පසිති. යසං වා පන මග්ගසච්චං
 නුපප්පසිති. තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපප්පතිති: අග්ගමග්ගසං උපපා-
 දකඛිණේ අරහත්තානං වීක්කසං උපපාදකඛිණේ, යෙ ව සුදුල්ඡනා
 මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපප්පත්තානං, පවනෙත වීක්කසං
 උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චං නුපප්පසිති, නො ව තෙසං
 දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගසං හබ්බකඛිණේ, අරහත්තානං
 වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, යෙ ව සුදුල්ඡනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති
 තෙසං වචනානං, පවනෙත වීක්කසං හබ්බකඛිණේ, අරුපෙ අග්ග-
 මග්ගසං ව ඵලසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චිණ්ඤා
 නුපප්පසිති, දුක්ඛසච්චිණ්ඤා නුපප්පති.

47. යමකුට දූෂිතත්වය තුළදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළින්දීන්දීන් ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද. ඔවුනට දූෂිතත්වය තුළදී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදීන්දීන් ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදීන්දීන් නම් ඔහුට දූෂිතත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදීන්දීන් ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් ය, දූෂිතත්වය ද තුළදී.

යමකුට දූෂිතත්වය තුළදී නම්, ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් ද යත්: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීන්දීන් ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් පෘථග්-ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් නම් ඔහුට දූෂිතත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රාව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය තුළදීන්දීන් ය. ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීන්දීන් ය, දූෂිතත්වය ද තුළදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

48. යස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යෙ ව ඥේඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගසමඛිතිං, අරහන්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසමඛිතිං, අරහන්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපසුක්ඛවිනේන වක්ඛමානෙ නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසක්කානං තෙසං මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගඌ)

49. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

50. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං, පවිනේන විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහන්තානං විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තස්ස විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසක්කා වචන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, අරහන්තානං විත්තස්ස උපපාදකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤාසක්කා උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති, නො ව තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ අරහන්තානං විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, යස්ස විත්තස්ස අනාත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස හබ්බකඛණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසක්කා වචන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

48. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීත්තේ ද යත්: යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍යා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළදීත්තේ ය. අග්‍ර-මාර්ගසමබ්ධිනට ද රහත්නට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬ-කැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීත්තේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය තුළදීත්තේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: යම් මෑ පාරම්ප-රික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්-ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය තුළදීත්තේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගසමබ්ධිනට ද රහත්-නට ද යම් මෑ පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත-විත්තය පවත්නා කල්හි නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥ-සත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද තුළදීත්තේ ය, සමුදය-සත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යතිකප්පද්ගල යි.)

49. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාච-කාය යි.)

50. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදීත්තේ ද යත්: වතුමොකාරයෙන් හා පඤ්චො-කාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬ-කැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්ව-යෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද තුළදීත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අරූපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද තුළදීත්තේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදීත්තේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්-යෙහි උපදානාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදීත්තේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬ-කැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්ව-යෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදීත්තේ ය, දූෂිතත්‍යය ද තුළදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සතිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, යෙ වංකුද්ද මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවනෙත වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරහන්තානාං වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවනෙත වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකුද්දස්සන්තා වචන්තානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති, මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, අරහන්තානාං වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානාං, පවනෙත වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකුද්දස්සන්තා උපපජ්ජන්තානාං, තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ අරහන්තානාං වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ, ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානාං, පවනෙත වික්කස්ස හබ්බකඛ්ඤ අරුපෙ අග්ගමග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උප්පාදකඛ්ඤ, අසංකුද්දස්සන්තා වචන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, දුක්ඛසච්චං නුපප්පති.

51. යසං යත් සමුදයසච්චං නුපප්පති තස්ස තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සතිති: යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, යෙ වංකුද්දමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනේත වත්තමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. අග්ගමග්ගසමධිනිනාං, අරහන්තානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනේත වත්තමානෙ, අසංකුද්දස්සන්තානාං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති, මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං නුපප්පතිති: ආපායිකානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛ්ඤ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නුපප්පති. අග්ගමග්ගසමධිනිනාං, අරහන්තානාං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛ්ඤ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනේත වත්තමානෙ, අසංකුද්දස්සන්තානාං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නුපප්පස්සති, සමුදයසච්චං නුපප්පති. (භව්වතික පුග්ගලොකාස)

පට්ඨපාත්තානාමනවාරො.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වයක් තම ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද යන්න: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිබඳවනාහු නම් ඒ විත්තියාගේ හඬකැණියෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිබඳවනාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තියාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වයක් තුළින්, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද තුළින්ද ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහස්‍යව විත්තියාගේ හඬ-කැණියෙහි ද ආපාදිතයනට ද යම් මැ පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තියාගේ හඬකැණියෙහි ද අරුපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥාසංකීර්ණ ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද එහි දූෂිතත්වය ද තුළින්, මාර්ගසත්‍යය ද තුළින්ද ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වයක් තුළින් ද යන්න: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහස්‍යව විත්තියාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපාදිතයනට ද යම් ද පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තියාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥා-සංකීර්ණ උපද්‍රවයනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද ය. ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද තුළින්, අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬ-කැණියෙහි ද රහස්‍යව විත්තියාගේ හඬකැණියෙහි ද ආපාදිත-යනට ද යම් මැ පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තියාගේ හඬ-කැණියෙහි ද අරුපයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාද-කත්වයෙහි ද අසංඥාසංකීර්ණ ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළින්ද ය, දූෂිතත්වය ද තුළින්.

51. යමකුට යම් තැනෙක සම්ප්‍රදායසත්‍යයක් තුළින්ද නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද යන්න: යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිබඳවනාහු නම් ඒ විත්තියාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිබඳවනාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තිය පවත්නා කල්හි ද සි ඔවුනට එහි සම්ප්‍රදායසත්‍යයක් තුළින්, ඔවුනට එහි මාර්-ගසත්‍යය නො ද තුළින්ද ය. අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයට ද රහස්‍යව ද යම් මැ පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තිය පවත්නා කල්හි ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද සි ඔවුනට එහි සම්ප්‍රදායසත්‍යය ද තුළින්, මාර්ගසත්‍යය ද තුළින්ද ය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද නම් ඔහුට එහි සම්ප්‍රදායසත්‍යයක් තුළින් ද යන්න: ආපාදිතයනට ද යම් මැ පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යයක් තුළින්ද ය, ඔවුනට එහි සම්ප්‍රදාය-සත්‍යය නො ද තුළින්, අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයට ද රහස්‍යව ද යම් මැ පෘථග්‍ය කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිබඳවනාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තිය පවත්නා කල්හි ද අසංඥාසංකීර්ණයනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද තුළ-ින්ද ය, සම්ප්‍රදායසත්‍යය ද තුළින්. (ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රදායකයෙකු සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රදායකයෙකු සි.

T - 31

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

52. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උපපාදකඛණං, යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

53. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහන්යානං යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති යෙ චඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, මග්ගසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

54. යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං -පෙ- (අනුලොමඕකාස)

55. යසං යත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං තස්ස තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමඬිතිං අරහන්යානං යසං වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති අසඤ්ඤාසන්තානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්ඤාචොක්කාරානං තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං, සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති: සුඤ්ඤාචාසං උපපජ්ඣන්තානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ත දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්තං. ඉතරෙසං චතුරොක්කාරානං පඤ්ඤාචොක්කාරානං තෙසං තත්ත සමුදයසච්චය්ඤා උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චය්ඤා උපපජ්ඣත්තං.

52. යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

53. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ගල යි.)

54. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි.)

55. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මිනිව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපදානා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පඤ්චොපාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිගිතං අරහත්තානං යෙ ච පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පච්චරිතිස්සන්ති ආපායිකානං අස ස්ඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං විතැස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්ති: සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්. යසං විතැස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣත්.

56. යසං යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත් තස්ස තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගසමධිගිතං අරහත්තානං යෙ ච පුටුඤ්ජනා මග්ගං න පච්චරිතිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං විතැස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්, මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති තස්ස තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්ති: සුද්ධාචාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්. යසං විතැස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තස්ස විතැස්ස උපපාදකච්ඡෙ, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පච්චරිතිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං උපපජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣත්. (අනුලොම පුග්ගලොකාස)

57. යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත් තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යසං චා පන සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්ති: උපපජ්ඣත්.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත් තස්ස මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සතිති: නත්ථි. යසං චා පන මග්ගසච්චං නුපපජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣත්ති: උපපජ්ඣත්.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් මෑ පෘථග්‍රන්ථක කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද ආපායිකයන්ට ද අසංඥාත්වයන්ට ද යි ඔවුන්ට ද එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ය, ඔවුන්ට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද එහි දූෂිතත්වය ද උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය උපන්නේ ද යත්: ඉඤ්ඤාචායකයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුන්ට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි දූෂිතත්වය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, දූෂිතත්වය ද උපන්නේ යි.

56. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්‍රන්ථක කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද ආපායිකයන්ට ද එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ය, ඔවුන්ට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නා නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපන්නේ ද යත්: ඉඤ්ඤාචායකයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුන්ට එහි මාර්ගසත්‍යය උපදින්නේ ය. ඔවුන්ට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපන්නේ යි. (අනුලොමප්‍රද්ධලාවකාශ යි.)

57. යමකුට දූෂිතත්වය නො උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට දූෂිතත්වය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නුපදින්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

58. යස්ස සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං නිත්ති: නත්ති, යස්ස වා පන මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං. (පට්ටනිකපුග්ගල)

59. යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං -ඉප- (පට්ටනිකපුග්ගල)

60. යස්ස යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං.

යස්ස යත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් දුක්ඛසවං තුපපජ්ඣත්තං: උපපජ්ඣත්තං.

61. යස්ස යත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං: සුඤ්ඤාචාරං උපපජ්ඣත්තං. තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං. අසංඝර්ෂකතාං තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං, මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං. යස්ස වා පන යත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං තස්ස තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං: අග්ගමග්ගසමධිතිං අරහත්තං යෙ ච පුද්ගලානාං මග්ගං න පටිලභිත්තං. ආරාධිතාං තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං, නො ච තෙසං තත් සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං. අසංඝර්ෂකතාං තෙසං තත් මග්ගසවං තුපපජ්ඣත්තං, සමුදයසවං තුපපජ්ඣත්තං. (පට්ටනිකපුග්ගලොකාස)

අතිකානාගතවාරො.

උපාදායාරො නිවසිතො.

58. යමකුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂප්‍රදේශන යි.)

59. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යක්‍ෂප්‍රදේශන යි.)

60. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: උපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: උපන්නේ යි.

61. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ද යත්: අද්ධාවාසයෙහි උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ය, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ යි. අසංඥාසංඛ්‍යා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නො උපන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමඛින්නට ද රහස්‍යතාව ද යම් මැ පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද ආපායිකයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නූපදින්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදින්නේ ය. අසංඥාසංඛ්‍යා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නූපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නො උපන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යක්‍ෂ-ප්‍රදේශනාචක්‍යාය යි.)

අක්‍රිකානාගතවාර යි.

උත්පාදවාර නිමි.

නීරෝධවාරෝ

1. යසස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසවං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වට්ඨානානං පටිතො තණ්හාච්ඡාද්‍යුත්තවිත්තාස්ස හබ්බසබ්බෙණ තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසවං නිරුජ්ඣති. තණ්හාය භව්‍යකඛ්බ්බෙණ තෙසං දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති, සමුදයසවංනි නිරුජ්ඣති. යසස වා පන සමුදයසවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣතිති: ආමනායා.

යසස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසවං නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වට්ඨානානං පටිතො මග්ගච්ඡාද්‍යුත්තවිත්තාස්ස හබ්බසබ්බෙණ තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසවං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොක්කාමෙ මග්ගස්ස හබ්බකඛ්බ්බෙණ තෙසං දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති, මග්ගසවංනි නිරුජ්ඣති. යසස වා පන මග්ගසවං නිරුජ්ඣති තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣතිති: අරුපෙ මග්ගස්ස හබ්බකඛ්බ්බෙණ තෙසං මග්ගසවං නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං දුකඛසවං නිරුජ්ඣති. පඤ්චොක්කාමෙ මග්ගස්ස හබ්බකඛ්බ්බෙණ තෙසං මග්ගසවංනි නිරුජ්ඣති, දුකඛසවංනි නිරුජ්ඣති.

2. යසස සමුදයසවං නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසවං නිරුජ්ඣතිති: අසංකෘතො තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමප්‍රග්ගල)

3. යස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසවං නිරුජ්ඣතිති: අසංකෘතො තස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමවිකාස)

(යස්සං උප්පාදෙපි නිරොධෙපි උප්පාදනිරොධෙපි සද්දිසං. නස්සි නානාකරණං)

4. යසස යස්ස දුකඛසවං නිරුජ්ඣති -පෙ- (අනුලොමප්‍රග්ගලොකාස)

(යසස යස්සකමි සද්දිසං විජාරෙතබ්බං)

නිරෝධවාරය

1. යම්කුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට සමුදායකත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදායකත්වය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තචිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ, ඔවුනට මාර්ගසත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ. පඤ්චොපාකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්වය ද නිරුද්ධ වේ. තවද යම්කුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. පඤ්චොපාකාරයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වේ.

2. යම්කුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. තවද යම්කුට මාර්ගසත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැති. (අනුලොම පුද්ගල යි)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් එහි සමුදායකත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: එහි අසංඥාසත්වයෙහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වෙයි ... (අනුලොමාවකාශ යි)

(යත්කය උත්පාදයෙහි ද නිරෝධයෙහි ද උත්පාදනිරෝධයෙහි ද සමාන ය. වෙනසක් නැති.)

4. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යත්තයත්තය ද සමාන වූ විස්තර කළයුතු.)

5. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තූනාං පවිට්ඨෙත තණ්හාවීජ්ජාසුත්තස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තූනාං පවිට්ඨෙත විත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගක්ඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛවිසංඝානං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අරූපෙ මග්ගස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තූනාං පවිට්ඨෙත විත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ අරූපෙ ඵලස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: සබ්බෙසං වචන්තූනාං පවිට්ඨෙත මග්ගවීජ්ජාසුත්තවිත්තස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සබ්බෙසං උපපජ්ජන්තූනාං පවිට්ඨෙත විත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ අරූපෙ ඵලස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

6. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්ගක්ඛණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, තණ්හාවීජ්ජාසුත්තමග්ගවීජ්ජාසුත්තවිත්තස්ස භව්ගක්ඛණේ, නිරෝධසමාපන්නානාං, අසංඝායකානාං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: තණ්හාය භව්ගක්ඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං විත්තස්ස උප්පාදක්ඛණේ, මග්ගවීජ්ජාසුත්තතණ්හාවීජ්ජාසුත්තවිත්තස්ස භව්ගක්ඛණේ, නිරෝධසමාපන්නානාං, අසංඝායකානාං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

7. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

5. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : චූෂ්ණ වන්තා වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. උපද්‍රව වූ සියල්ලන්ට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි ද අරූපයෙහි ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

6, යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : මාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි සියල්ලන්ට ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත මාර්ගවිප්‍රසක්තවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. විත්තයාගේ උත්පාදකැණියෙහි සියල්ලන්ට ද මාර්ගවිප්‍රසක්ත තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්ත විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද නිරෝධයට සමවැද්දෙනුනට ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යතිකාද්වය යි)

7. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. යහ්‍ය යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චිකම්පුග්ගලොකාස)

(යහ්‍යකම්පි යහ්‍යයත්තම්පි සදිසං, යහ්‍යයත්තකම්පි නිරොධ-සමාපත්තානන්ති චේතං න කාතබ්බං.)

පච්චිප්පනනවාරො.

9. යහ්‍ය දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං ආමන්‍යා. (අනුලොමපුග්ගල)

(යථා උප්පාද්‍යවාරෙ අතිතා පුච්ඡා අනුලොමමි පච්චිකම්පි ඒහස්සං ඵලං නිරොධෙපි විහරිතබ්බං, නත්ති නානාකරණං.)

අතිතවාරො.

10. යහ්‍ය දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං: අග්ගමග්ගසමඛින්නං අරහන්‍යානං, යහ්‍ය විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං, සමුදයසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං. යහ්‍ය චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්‍යා.

යහ්‍ය දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං: අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකච්චණේ, අරහන්‍යානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති. තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යහ්‍ය විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං, මග්ගසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං. යහ්‍ය චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්‍යා.

11. යහ්‍ය සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං: යෙ පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං, මග්ගසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං. යහ්‍ය චා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යහ්‍ය විත්තස්ස අනන්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිත්තං. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං, සමුදයසච්චය්‍යෙ නිරුජ්ඣතිත්තං. (අනුලොමපුග්ගල)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

8. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ... (ප්‍රත්‍යන්තිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසත්‍යය ද යසසත්‍යත්‍වය ද සමාන ය. යසසත්‍යත්‍වයෙහි ද නිරෝධසමාපනතානං" යන වේදය නො යෙදිය යුතු.)

ප්‍රත්‍යක්ෂත්වවාර යි.

9. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යමසේ උත්පාදවාරයෙහි අතීතපූර්වය පිළිබඳ අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යන්තිකය ද බෙදනලද ද එසේ ම නිරෝධයෙහි ද බෙදිය යුතු ය. වෙනසක් නැති.)

අතීතවාර යි.

10. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධතාව ද රහත්තාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂකත්‍වයෙහි ද රහත්තාව ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

13. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමධර්මතාව ද රහත්තාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥසක්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුරොපාකාරයනට ද පක්‍ෂවේෂාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි ... (අනුලොමපුද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයස්සකය ද සමාන යි.)

14. යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමධර්මතාව ද රහත්තාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යම් ද පාරමිත්ත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

15. යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදකැණියෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: යම් පාරමිත්ත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණියෙහි ද රහත්තාව ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. (ප්‍රත්‍යක්ෂ පුද්ගල යි)

16. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති -෧෪- (පට්ටනිකම්මකාය)

17. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආමන්‍යාං. යස්ස චා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්‍යානං, යස්ස විතැස්ස ආනන්දාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසංඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. පටිඤ්චිතාස්ස, හබ්බකඛ්ඤ, තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, තස්ස තත් මඤ්ඤසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආමන්‍යාං.

යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරහත්‍යානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආසාදිකානං, අසංඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. පටිඤ්චිතාස්ස හබ්බකඛ්ඤ තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, දුක්ඛසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති.

18. යස්ස යත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤ, යස්ස විතැස්ස ආනන්දාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරහත්‍යානං, අසංඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. යස්ස චා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යතිති: ආසාදිකානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛ්ඤ, අරහත්‍යානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති, සමුදයසච්චං න නිරුප්පේය්‍යති. (පට්ටනිකපුග්ගප්‍රාකාශ)

අනාගතචාරො.

16. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයෙහි පිළිලබන්නාහු ද, රහස්‍යතාව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥාසත්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : එසේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහස්‍යතාව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායිකයනට ද අසංඥාසත්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. පශ්චිමවිත්තයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ඔවුනට එහි මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

18. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍ර-මාර්ගයාගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍ර-මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහස්‍යතාව ද අසංඥා-සත්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහස්‍යතාව ද අසංඥාසත්‍යතාව ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

අනාගතවාර යි.

19. යසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: ආමනා. යසං වා පන සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: සබ්බසං උපපජ්ජන්තානං, පච්ඤා විතර්ක උපපාදකාණං, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. සබ්බසං චචන්තානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති.

යසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. අභිසමෙතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. යසං වා පන මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං පච්ඤා විතර්ක උපපාදකාමණං, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. අභිසමෙතාවිනං චචන්තානං, පච්ඤා විතර්ක භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති.

20. යසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. යසං වා පන මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකාමණං තණ්හා විපාසනා විතර්කානං, නිරොධසමාපත්තානං තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය භවංකාමණං තෙසං මග්ගසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති, සමුදයසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

21. යස්ස දුක්ඛසච්ඡෙදානි නිරුජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමභිකාස)

19. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුත්ත වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවූනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, තෘෂ්ණා විප්‍රයුක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්ච්ඡේදයවූනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට පැමිණි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ධං යි)

21. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවකාශ යි)

22. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාචායානං උපපත්තිවිත්තස්ස භවකකම්මේ
අසඤ්ඤාසත්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. ඉතරෙසං චතුචොකාරා
පඤ්චොපායාරා වචනානාං, පටිකේත විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස
වා පන යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං
නිරුජ්ඣත්ති: චතුචොකාරං පඤ්චොපායාරං උපපජ්ජනානාං,
පටිකේත විත්තස්ස උපපාදකම්මේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
භවකකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, නො ච තෙසං
තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. චතුචොකාරා පඤ්චොපායාරා වචනානාං
පටිකේත විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ,
දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣත්ථාති: සුද්ධාචායානං උපපත්තිවිත්තස්ස භවකකම්මේ අනභි-
සමේතාවිතං වචනානාං, පටිකේත විත්තස්ස භවකකම්මේ අසඤ්ඤා-
සත්තා වචනානාං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච
තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං වචනානාං,
පටිකේත විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති,
මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරු-
ජ්ඣත්ථ තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣත්ති: අභිසමේතාවිතං,
උපපජ්ජනානාං පටිකේත විත්තස්ස උපපාදකම්මේ, අරූපෙ මග්ගස්ස
ච ඵලස්ස ච භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ,
නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං
වචනානාං, පටිකේත විත්තස්ස භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣති.

23. යස්ස යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථාති: අනභිසමේතාවිතං තණ්හාය භවකකම්මේ
තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ග-
සච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. අභිසමේතාවිතං තණ්හාය භවකකම්මේ තෙසං
තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. යස්ස
වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ තස්ස තත් සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣත්ති: අභිසමේතාවිතං තණ්හාය උපපාදකම්මේ තණ්හාවිප-
සුකතවිකේත විකාමානේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ. නො
ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. අභිසමේතාවිතං තණ්හාය
භවකකම්මේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣත්ථ, සමුදයසච්චං
නිරුජ්ඣති. (අනුලොමප්පග්ගලාචකාය)

22. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයනට උප-පත්තිවිත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාර-යෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ සෙස්සනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපද්‍රවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ විය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුත්පන්න වන්නාවූ ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාවාසයනට උපපත්ති-විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අභිසමයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද අසංඥා-සත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවන ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ විය. අභිසමයට පැමිණියා වූ ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ග-සත්‍යය ද නිරුද්ධ විය. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපද්‍රවනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරුපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. අභිසමයට පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවන ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකැණියෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ විය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අභිසමයට පැමිණියාවූනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වී ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණියෙහි අභිසමයට පැමිණියා වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ධලොචකාග සි)

24. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: නත්ති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. අනභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාච්චිතං චචන්තානං පවනෙත චිත්තස්ස භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාච්චිතං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත චිත්තස්ස උප්පාදකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

25. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තාති: අභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හා-ච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, නිරෝධසමාපන්නානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන, තණ්හාච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, අසංකප්පකානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය භව්වකත්වෙන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අනභිසමෙතාච්චිතං තණ්හාය උප්පාදකත්වෙන තණ්හාච්චසංයුතච්චිතෙත චිත්තමානෙත, අසංකප්පකානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තා, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමුක්ඛාස)

24. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: නැති.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නො ද නිරුද්ධ වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ව්‍යුත්ත විත්තවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියා වූ උපදානවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසමයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුනවුනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද අසංඝසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි අභිසමයට නො පැමිණියා වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අභිසමයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුත්තවිත්තය පටිත්තා කල්හි ද අසංඝසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකසුද්ධලෙ යි)

26. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි)

27. යස්ස යත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: චතුරොක්කාරං පඤ්ඤාචොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. යස්ස වා පන යත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති තස්ස තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වට්ඨන්තානං, තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස උපපාදකඛණේ අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: අභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස උපපාදකඛණේ අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති තස්ස තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣතිති: සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස භව්වකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං වට්ඨන්තානං, පටිනෙක වික්කස්ස භව්වකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වට්ඨන්තානං, තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති. සුද්ධාවාසානං උපපත්තිවික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අනභිසමෙතාවිනං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක වික්කස්ස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං, තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති, දුක්ඛසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති.

28. යස්ස යත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති තස්ස තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති: අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තණ්හාවිප්පයුත්තාවිනෙක වික්කමානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති. සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනෙක වික්කමානෙ, අනභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තාවිනෙක වික්කමානෙ අසඤ්ඤාසත්තානං, තෙසං තත් සමුදයසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්ඡේදනං න නිරුජ්ඣත්තීති.

27. යමකුට යම් තැනෙක සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: චතුරොපාකාරයෙහි හා පඤ්චොපාකාරයෙහි උපද්ධතාවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී ය. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, අසංඥසත්තියෙහි උපද්ධතාවය ද යි ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත්පන්නවන උද්ධමනවිත්තයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී. ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපද්ධතාවය ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, සුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට යම් තැනෙක සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණි උපද්ධතාවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි. ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි උපද්ධතාවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපද්ධතාවය ද යි ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සුඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි ව්‍යුත්පන්නවන ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද අසංඥසත්තියෙන් ව්‍යුත්පන්නවන උද්ධමනවිත්තයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සුඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට උපපත්තිවිත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අභිසම්මයට නො පැමිණි උපද්ධතාවයට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්තියෙහි උපද්ධතාවය ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී ය, සුඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අභිසම්මයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්ත-විත්තය පච්ඡාසන කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත් පච්ඡාසන කල්හි ද අභිසම්මයට නො පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්ත-විත්තය පච්ඡාසන කල්හි ද අසංඥසත්තියනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී.

යස්ස වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී
 තස්ස තත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තිති : අනභිසමෙතාවිනං
 තණ්හාය භව්‍යකම්මෙණ තෙසං තත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී,
 නො ව තෙසං තත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්ති. සුද්ධාචාරිකානං
 දුක්ඛයෙ විතො වත්තමානො, අභිසමෙතාවිනං තණ්හාය උප්පාදකම්මෙණ,
 තණ්හාවිප්පයුත්තවිතො වත්තමානො, අසංකෘතසත්තානං තෙසං තත්
 මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣන්ති.
 (පච්චතිකප්පග්ගලොකාස)

පච්චුප්පනානීතවාරො.

29. යස්ස දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසව්‍යං
 නිරුජ්ඣන්තීතිති : අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහත්තානං විත්තස්ස
 භව්‍යකම්මෙණ, යස්ස විත්තස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
 තස්ස විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති. නො ව
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. ඉතරෙසං වචන්තානං, පවිත්තො
 විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති, සමුදය-
 සව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස වා පන සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති
 තස්ස දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තිති : සබ්බෙසං උප්පජ්ජන්තානං, පවිත්තො
 විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භව්‍යකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ව තෙසං දුක්ඛසව්‍යං
 නිරුජ්ඣන්ති. සබ්බෙසං වචන්තානං පවිත්තො විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ
 තෙසං සමුදයසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති, දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති.

යස්ස දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති :
 අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහත්තානං විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ,
 යෙ ව පුද්දජ්ජන්තා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං,
 පවිත්තො විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති,
 නො ව තෙසං මග්ගසව්‍යං නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස විත්තස්ස අනත්තාරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ, යෙ
 වශෙකම්මෙණ පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං පවිත්තො
 විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ තෙසං දුක්ඛසව්‍යං නිරුජ්ඣන්ති,

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ භවකාරණයෙහි අභිසම්මයට නො පැමිණි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ශුද්ධාවාසයනට දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ද අභිසම්මයට පැමිණියවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඤ්ඤායනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රදානප්‍රකාශ යි)

ප්‍රත්‍යක්ෂප්‍රදානප්‍රකාශ යි.

29. යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්වනට විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ව්‍යුහ වන්නාවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාරණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාරණයෙහි ද රහත්වනට විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද යම් ද පෘථව්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකාරණයෙහි ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වෙයි,

මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා, යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතාස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතාස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උප-පජ්ජන්තානං, පවතෙති විතාස්ස උප්පාදකඛණේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා විතාස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතාස්ස භවකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, පවතෙති විතාස්ස භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා, දුක්ඛසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා.

30. යසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා: යෙ පුජ්ජජ්ජා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ, තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ, තෙසං සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා, මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා. යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතාස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතාස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිපසංසුතවිතෙති විතමානෙ, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤස්සන්තානං තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භවකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා, සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා. (අනුලොමසුග්ගල)

31. යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා -පෙ- (අනුලොමසුග්ගස)

32. යසං යසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා: අග්ගමග්ගස්ස භවකඛණේ, අරහන්තානං විතාස්ස භවකඛණේ, යසං විතාස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතාස්ස භවකඛණේ, අසඤ්ඤස්සන්තා වචන්තානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා, නො ච තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා. ඉතරෙසං චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං පවතෙති විතාස්ස භවකඛණේ තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා, සමුදයසච්චයේ නිරුජ්ඣිකායා. යසං වා පන යසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣිකායා තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣිකායා:

මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් චූෂ්‍ය වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වේ.

30. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්වේදී කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොම පුද්ගල යි)

31. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ... (අනුලොමාවාසය යි)

32. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද රහත්වන විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙන් චූෂ්‍ය වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුපොකාරයෙන් හා පඤ්චොපකාරයෙන් චූෂ්‍ය වන්නාවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්:

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

චතුර්වේදිකාරං පඤ්චවේදිකාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිනේන වික්කාසං උප්පාදකං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකං, තස්ස සමුදයස්මිං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති. චතුර්වේදිකාරා පඤ්චවේදිකාරා චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භවකං, තස්ස සමුදයස්මිං නිරුජ්ඣති, දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භවකං, අරහන්තානං වික්කාසං භවකං, ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලිභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භවකං, අසංකල්පිතානං තෙසං තස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති. යස්ස වික්කාසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං භවකං, යෙ වංශිකා මග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භවකං තස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති, මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති. යස්ස වා පන යස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකං, යස්ස වික්කාසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං උප්පාදකං, යෙ වංශිකා මග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිනේන වික්කාසං උප්පාදකං, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භවකං, තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති. යස්ස වික්කාසං අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තස්ස වික්කාසං භවකං, යෙ වංශිකා මග්ගං පටිලිභිස්සන්ති තෙසං චට්ඨන්තානං, පටිනේන වික්කාසං භවකං තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති, දුක්ඛස්මිං නිරුජ්ඣති.

33. යස්ස යස්ස සමුදයස්මිං නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති. ආපායිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලිභිස්සන්ති තෙසං තස්ස භවකං තෙසං තස්ස සමුදයස්මිං නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස්ස මග්ගස්මිං නිරුජ්ඣති.

චතුර්වාරයෙහි හා පඤ්චවාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. චතුර්වාරයෙන් හා පඤ්චවාරයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්වට විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද ආපාදිකයනට ද යම් ද පාරිභ්ෂිත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අසංඥාසත්‍යයෙන් ව්‍යුත්පන්නවුනට ද සි ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂකත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපදනා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂකත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අත්‍යය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්පන්න වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂකත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ.

33. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාදිකයනට ද යම් ද පාරිභ්ෂිත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘණයාගේ භවකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය.

යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛ්ඤා තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤා යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, යෙ ච ශ්‍යේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛ්ඤා, තණ්හාවිප්පය්ගතවිතතෙ වතතමානෙ තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තත්ථ සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛ්ඤා තෙසං තත්ථ මග්ගසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣස්සති, සමුදයසච්චය්ඤා නිරුජ්ඣති. (අනුලොම-සුග්ගලොකාය)

34. යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: සංකප්පං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙක විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛ්ඤා තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛ්ඤා තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චය්ඤා, න නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භබ්බකඛ්ඤා අරහන්තානං විතතස්ස භබ්බකඛ්ඤා, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස භබ්බකඛ්ඤා තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤා අරහන්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛ්ඤා තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣස්සති. දුක්ඛසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, යස්ස විතතස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, යෙ ච ශ්‍යේෂ්ඨ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙක විතතස්ස උප්පාදකඛ්ඤා, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භබ්බකඛ්ඤා තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති,

යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ඔවුනට ද එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්ත-යාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි දැයි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වෙයි. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ හඬකැණණයෙහි ඔවුනට ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වේ. (අනුලොමසුද්ගලාවකාශ යි)

34. යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : උපද්‍යා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රච්ඡේදයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ග-යාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද රහත්තව විත්ත-යාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකැණණ-යෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ හඬකැණණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬක-ණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬක-ණයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දුඃඛසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යමකුට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත් : අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රච්ඡේදයෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ හඬකැණණයෙහි දැයි ඔවුනට දුඃඛසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි,

නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති. අරහත්තානං විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං දුක්ඛසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකඛණේ, අරහත්තානං විතක්ඛ භව්ගකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචන්තානං, පවනෙත විතක්ඛ භව්ගකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අරහත්තානං විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවනෙත විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්ගකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති.

35. යස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යස්ස විතක්ඛ අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතක්ඛ උප්පාදකඛණේ, යෙ වඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති මග්ගසච්චංඤා න, නිරුජ්ඣිස්සති. යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්ගකඛණේ, තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස භව්ගකඛණේ, අරහත්තානං යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුත්තවිනෙත වත්තමානෙ, නිරොධසමාපත්තානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසච්චංඤා න නිරුජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

35. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් යිකකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්වැද්දුණුවනට ද අසංඝසන්ධිතව ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්වැද්දුණුවනට ද අසංඝසන්ධිතව ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කත්වයෙහි ද රහත්නට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසක්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සම්වැද්දුණුවනට ද අසංඝසන්ධිතව ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකප්‍රද්ධනෙ යි)

36. යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකම්මාස)

37. යස්ස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: චතුරොක්කාරං පඤ්චොක්කාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරහන්තානං විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. යස්ස වා පන යස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති තස්ස තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකච්ඡේ අරහන්තානං විත්තස්ස භව්වකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, නො ච තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරහන්තානං විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති, දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති.

යස්ස යස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස තස් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සතිති: පඤ්චොක්කාරෙ අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකච්ඡේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, යෙ ව්‍යඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං තස් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති. අරහන්තානං විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, ආපාධිකානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පටිට්ඨො විත්තස්ස උප්පාදකච්ඡේ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච භව්වකච්ඡේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣස්සති.

36. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ...
(ප්‍රත්‍යන්තිකාවකාශ යි)

37. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: වතුචෝකාරයෙහි හා පඤ්චෝකාරයෙහි උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසකත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තව ද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසකත්‍වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසකත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වේ.

යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: පඤ්චෝකාරයෙහි අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පාරිත්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යානුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භවකත්‍වයෙහි ද අසංඤ්‍යාසකත්‍වයෙහි උපද්‍යානුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසං වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣිතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ අරහත්තානං විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ ආපායිකානං යෙ ව පුටුඡ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, තෙසං වචනානං පවිනේන විත්තස්ස භව්‍යකම්මෙණ අසඤ්ඤසත්තා වචනානං තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං තත්ථ දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති. අරහත්තානං විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, ආපායිකානං, යෙ ව පුටුඡ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ජන්තානං, පවිනේන විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, අරුපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව භව්‍යකම්මෙණ, අසඤ්ඤසත්තං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති.

38. යසං යත් සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති තස්ස තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකම්මෙණ, යසං විත්තස්ස අනත්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විත්තස්ස උප්පාදකම්මෙණ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මෙණ, තණ්හාවිප්‍රසූතවිනේන වත්තමානෙ තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති, නො ව තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ, අරහත්තානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුටුඡ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මෙණ, තණ්හාවිප්‍රසූතවිනේන වත්තමානෙ, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති, මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති. යසං වා පන යත් මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුටුඡ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය භව්‍යකම්මෙණ, තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති, නො ව තෙසං තත්ථ සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති. අග්ගමග්ගස්ස භව්‍යකම්මෙණ අරහත්තානං, ආපායිකානං, යෙ ව පුටුඡ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකම්මෙණ, තණ්හාවිප්‍රසූතවිනේන වත්තමානෙ අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තත්ථ මග්ගසව්‍යං න නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසව්‍යං න නිරුජ්ඣිති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

සවුප්පත්තානාගතවාරො.

තව ද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද ආපායික-යනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද අසංඥසත්‍වයෙහි උපද්‍රවවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි.

38. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භව්‍යකෘත්‍යයෙහි ද රහත්තම ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෘත්‍යයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්කවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්‍වයනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ යි.)

ප්‍රකාශපන්තානාගතවාර යි.

39. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්ථානං, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකකිණේ, අරහත්ථානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකකිණේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

40. යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකකිණේ, අරහත්ථානං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකකිණේ, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ෙඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තී. මග්ගසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොම පුග්ගල)

41. යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී -පෙ- (අනුලොම ඕකාස)

42. යස්ස යස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගසමධිනං, අරහත්ථානං, යස්ස විත්තස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අසඤ්ඤසත්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තී, සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තීති. යස්ස චා පන යස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තස්ස දුක්ඛසච්ච නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ච තෙසං තස්ස දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්ඤාචොකාරානං තෙසං තස්ස සමුදයසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තීති, දුක්ඛසච්චෙකුචි නිරුජ්ඣන්තී.

39. යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමිධිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යම්කුට දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

40. යම්කුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට මාර්ග සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද, රහත්තව ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවු-නට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළි-ලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

41. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ... (අනු-ලොමාවකාශ යි.)

42. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ග-සමිධිතව ද රහත්තව ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු චතුෂ්ඨාකාරයනට ද පඤ්චාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යම්කුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ශුද්ධා-වාසයෙහි උපද්‍රව වූ ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද නිරුද්ධ වී, සෙසු චතු-ෂ්ඨාකාරයනට ද පඤ්චාකාරයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද නිරුද්ධ වී.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසං උපපජ්ජන්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ච තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, දුක්ඛසච්චං නිරුජ්ඣන්තී.

43. යසං යත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛණේ, අරහත්භාවං, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති. යසං චා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තී තස්ස තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනත්තාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ඤෙඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣන්තීති, සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣන්තී. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

44. යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසං චා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යසං දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නත්ථි. යසං චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තී තස්ස දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තීති: නිරුජ්ඣන්තී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාදිතත්වයට ද අසංඥාත්වයට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්වය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාසයෙහි උපද්‍රව වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්වය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නිරුද්ධ වී.

43. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආසාදිතත්වයට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද, යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද, අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: ඉද්ධාචාස වූ ඔවුනට දේවතා සිත පවත්නා කල්හි එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වී. (අනුලොමසුද්ධලාවකාශ යි.)

44. යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

45. යසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නත්ථි. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං. (පච්චනිකපුග්ගල).

46. යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං -පෙ- (පච්චනිකමුකාස)

47. යසං යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං.

යසං යත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: නිරුජ්ඣන්තං.

48. යසං යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං තස්ස තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනීති: සුද්ධාවාසානං දුතියෙ විනේන වන්තං මානෙ තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං, නො ච තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී. අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣන්තං, මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣන්තස්සනී. යසං වා පන යත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තාති: අග්ගමග්ගස්ස භවිතකඛණේ, අර්හත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති, ආපායිකානං තෙසං තත් මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣන්තස්සනී, නො ච තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣන්තං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣන්තස්සනී, සමුදයසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣන්තං. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

අභිනානාගතවාරො.

නිරොධවාරො නිට්ඨිතො.

45. යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නැති. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගල ශි.)

46. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ ශි.)

47. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නොවී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: නිරුද්ධ වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: නිරුද්ධ වී.

48. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: දෙවන සිත පවත්නා කල්හි ඉද්ධාවාස වූ ඔවුනට එහි සමුදය සත්‍යය නිරුද්ධ නො වී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අසංඥසත් වූ ඔවුනට එහි සමුදය-සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ශි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකක්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු ද ආපායික-යනට ද ශි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වී. අසංඥ-සත් වූ ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වී. (ප්‍රත්‍යතිකපුද්ගලාවකාශ ශි.)

අභිකානාගතවාර ශි.

නිරෝධවාර නිමි.

උපාදනිරෝධවාරො

1. යසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන සමුදයසථං නිරුජ්ඣිති තසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිතිති: නො.

යසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස මග්ගසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන මග්ගසථං නිරුජ්ඣිති තසස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිතිති: නො.

2. යසස සමුදයසථං උපපජ්ඣි තසස මග්ගසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. යසස වා පන මග්ගසථං නිරුජ්ඣිති තසස සමුදයසථං උපපජ්ඣිතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගල)

3. යස උදකසථං උපපජ්ඣි තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: අසඤ්ඤසංකත තස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣිති, නො ච තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිති -පෙ- (අනුලොමමිකාස)

(යසකං උපාදවාරෙපි නිරෝධවාරෙපි උපාදනිරෝධවාරෙපි සදිසං. නාථී නානාකරණං.)

4. යසස යස දුක්ඛසථං උපපජ්ඣි තසස තස සමුදයසථං නිරුජ්ඣිතිති: නො. (අනුලොමපුග්ගලොකාස)

(යසසකමපි යසසයසකමපි සදිසං.)

5. යසස දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣි තසස සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිතිති: තණ්හාස හඛාකඛණේ තෙසං දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති, නො ච තෙසං සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති. සබ්බෙසං වචනානාං, පච්චෙක තණ්හාවිපක්ඛානවිකාසාස හඛාකඛණේ, අරුපෙ, මග්ගසස ව ඵලසාස ව උපාදකඛණේ තෙසං දුක්ඛසථංඤා නුපපජ්ඣිති, සමුදයසථංඤා න නිරුජ්ඣිති. යසස වා පන සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති, තසස දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣනානාං, පච්චෙක විකාසාස උපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසථං න නිරුජ්ඣිති, නො ච තෙසං දුක්ඛසථං නුපපජ්ඣිති. සබ්බෙසං වචනානාං, පච්චෙක තණ්හාවිපක්ඛානවිකාසාස හඛාකඛණේ, අරුපෙ, මග්ගසස ව ඵලසාස ව උපාදකඛණේ තෙසං සමුදයසථංඤා න නිරුජ්ඣිති, දුක්ඛසථංඤා නුපපජ්ඣිති.

උත්පාදනීරෝධවාරය

1. යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: නැත.

යම්කුට දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය උපදී ද යත්: නැත.

2. යම්කුට සමුදයසත්ත්වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත. තවද යම්කුට මාර්ගසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය උපදී ද යත්: නැත. (අනුලොම පුද්ගලයෙකු)

3. යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් එහි සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: අසංඥාසත්ත්වය වූ එහි දූෂිතත්වය උපදී, එහි සමුදයසත්ත්වය නො ද නිරුද්ධ වේ ... (අනුලොමාවකාශයෙකු)

(යක්කයා උත්පාදවාරයෙහි ද නිරෝධවාරයෙහි ද උත්පාදනීරෝධවාරයෙහි ද සමාන යැ. වෙනසක් නැත.)

4. යම්කුට යම් තැනෙක දූෂිතත්වය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ වේ ද යත්: නැත, (අනුලොම පුද්ගලාවකාශයෙකු)

(යක්කයා ද යක්කයාසත්ත්වය ද සමාන යැ.)

5. යම්කුට දූෂිතත්වය නූපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: තෘණයෙහි හඬනුයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්වය නූපදී, ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවිප්‍රසුක්ත වික්කයාගේ හඬනුයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නූපදී, සමුදයසත්ත්වය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යම්කුට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නූපදී ද යත්: උපද්‍රවය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්කයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නූපදී. චක්ක වන්තා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි තෘණවිප්‍රසුක්ත වික්කයාගේ හඬනුයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි දැයි ඔවුනට සමුදයසත්ත්වය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්වය ද නූපදී.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේන තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්දනානාං, පච්ඤාන මග්ගච්ඡායුත්තචිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේන තෙසං දුක්ඛසච්චය්‍යෙ නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣතිති: සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්දනානාං, පච්ඤාන චිත්තස්ස උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. සබ්බෙසං චචන්දනානාං, පච්ඤාන මග්ගච්ඡායුත්තචිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, අරුපෙ, මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣති, දුක්ඛසච්චය්‍යෙ නුපාජ්ඣති.

6. යස්ස සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති: මග්ගස්ස භව්‍යකම්මේන තෙසං සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති. තණ්හාව්ඡායුත්තචිත්තස්ස උපපාදකම්මේන, මග්ගච්ඡායුත්තචිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, නිරෝධසමාපත්තානාං, අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං සමුදයසච්චය්‍යෙ නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣති. යස්ස චා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣතිති: තණ්හාය උපපාදකම්මේන තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුපාජ්ඣති. මග්ගච්ඡායුත්තචිත්තස්ස භව්‍යකම්මේන, තණ්හාව්ඡායුත්තචිත්තස්ස උපපාදකම්මේන, නිරෝධසමාපත්තානාං, අසඤ්ඤාසත්තානාං තෙසං මග්ගසච්චය්‍යෙ න නිරුජ්ඣති සමුදයසච්චය්‍යෙ නුපාජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගල)

7. යත් දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකමකාස)

8. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති -පෙ- (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

(යස්සකමපි යස්ස යත්කමපි සද්ධං. යස්ස යත්කෙ¹ නිරෝධසමාපත්තානන්ති න කාතබ්බං.)

පච්චපභ්‍යන්තවාරො.

9. යස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිති: ආමන්තා. යස්ස චා පන සමුදයසච්චං -පෙ- ආමන්තා. (අනුලොමපුග්ගල)

(අතීතා පුරාණ යථා උපපාදවාරෙ විහත්තා, ඵං උපපාදතිරොධවාරෙපි අනුලොමපි පච්චනිකමපි විහරිතබ්බං.)

අතීතවාරො.

1. යස්සයත්කෙපි - මර්ග.

යමකුට දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: උපද්‍රව වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලාට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

6. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වෙයි. තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද නිරෝධයට සම්වැද්දුණවුනට ද අසංඤ්ජාතයනට ද සි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වේ. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වෙයි, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී. මාර්ගවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසුක්තවිකායාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද නිරෝධයට සම්වන්නවුනට ද අසංඤ්ජාතයනට ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වෙයි, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගල යි)

7. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකාවකාශ යි)

8. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යානිකපුද්ගලාවකාශ යි)

(යක්‍ෂකය ද යක්‍ෂයත්‍වය ද සමාන ය. යක්‍ෂයත්‍වයෙහි "නිරෝධසමාපන්න" යි නො යෙදියයුතු ය.)

ප්‍රත්‍යානිකවාර යි.

9. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි. (අනුලොමපුද්ගල යි)

(යම්සේ උත්පාදවාරයෙහි අතිපාච්ඡාධ බෙදන ලද්දී ද එසේ ම උත්පාදනිරෝධවාරයෙහි ද අනුලොම ද ප්‍රත්‍යානිකය ද බෙදිය යුතු යි.)

අතිපාච්ඡාධ යි.

T - 34

10. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
ඡක්ඛන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්තානං, යසං වික්කාසා අනානාරා
අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං සමුදයසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති, ඉතරෙසං තෙසං දුක්ඛසච්චයො
උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන සමුදය-
සච්චං -පෙ- ආමන්තා.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති-
තිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වාකඛණං, අරහත්තානං, යෙ ච පුද්දජ්ජා
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච
තෙසං මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකඛණං,
යසං වික්කාසා අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, යෙ ච ශ්‍යේඤ
මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං දුක්ඛසච්චයො උපපජ්ඣන්ති, මග්ග-
සච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං -පෙ- ආමන්තා.

11. යසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස මග්ගසච්චං
නිරුඡක්ඛන්තිති: යෙ පුද්දජ්ජා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චයො උපපජ්ඣන්ති,
මග්ගසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති. යසං චා පන මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛ-
න්ති තස්ස සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්තිති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාද-
කඛණං, යසං වික්කාසා අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, තෙසං
මග්ගසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති, නො ච තෙසං සමුදයසච්චං උපපජ්ඣන්ති.
යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චයො නිරුඡක්ඛන්ති,
සමුදයසච්චයො උපපජ්ඣන්ති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

12. යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති -පෙ- (අනුලොමඛිකාස)

13. යසං යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති තස්ස තත් සමුදය-
සච්චං නිරුඡක්ඛන්තිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං, අරහත්තානං, යසං
වික්කාසා අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති, අස ශ්‍යේඤ භව්වානං
තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣන්ති, නො ච තෙසං තත්
සමුදයසච්චං නිරුඡක්ඛන්ති. ඉතරෙසං චතුචොකාරානං පඤ්චොකා-
රානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චයො උපපජ්ඣන්ති, සමුදයසච්චයො
නිරුඡක්ඛන්ති. (අනුලොමප්‍රග්ගලොකාස)

(යසංකමපි යසංකමපි සද්දිසං.)

10. යමකුට දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු ඔවුන්ට දූෂිතභාවය ද උපදින්නේ ය, සමුදය සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය ... එසේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකාණ්ඩයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි-ලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදකාණ්ඩයෙහි ද යම් සිත්තට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද යි ඔවුන්ට දූෂිතභාවය ද උපදින්නේ ය. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය ... එසේ යි.

11. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකාණ්ඩයෙහි ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුන්ට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදින්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුන්ට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදින්නේ යි. (අනුලොම පුද්ගල යි)

12. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ... (අනු-ලොමාවකාය යි)

13. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය උපදින්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගසමඛිතීන්ට ද රහත්තව ද යම් සිත්තට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු ද අසංඥාසන්ධිතව ද යි ඔවුන්ට එහි දූෂිතභාවය උපදින්නේ ය, ඔවුන්ට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු වතුපොකාරයන්ට ද පඤ්චොපොකාරයන්ට ද යි ඔවුන්ට එහි දූෂිතභාවය ද උපදින්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. (අනුලොම-පුද්ගලාවකාය යි)

(යසසකය ද යසසයන්තය ද සමාන ය)

14. යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරු-
ඡක්ඛිසසතිති: අමනා, යස්ස වා පන සමුදයසච්චං න නිරුඡක්ඛි-
සසති තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසමඛිනං අර-
හත්තානං යස්ස වික්කස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති
තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං
නුප්පජ්ඣති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං සමුදයසච්චංඤා න
නිරුඡක්ඛිසසති, දුක්ඛසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති.

යස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරු-
ඡක්ඛිසසතිති අමනා, යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති
තස්ස දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛිණේ, අර-
හත්තානං, යෙ ච පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං
මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති, නො ච තෙසං දුක්ඛසච්චං නුප්ප-
ජ්ඣති, පට්ඨමවිත්තසමඛිනං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛි-
සසති, දුක්ඛසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති.

15. යස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න
නිරුඡක්ඛිසසතිති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පත්තිකඛිණේ, යස්ස වික්කස්ස අන-
න්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති-
ති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති, අග්ගමග්ගස්ස
භව්වකඛිණේ, අරහත්තානං තෙසං සමුදයසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති,
මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති, යස්ස වා පන මග්ගසච්චං න
නිරුඡක්ඛිසසති තස්ස සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣතිති: යෙ පුට්ඨජ්ඣා
මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුඡක්ඛිසසති,
නො ච තෙසං සමුදයසච්චං නුප්පජ්ඣති, අග්ගමග්ගස්ස භව්ව-
කඛිණේ, අරහත්තානං තෙසං මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති,
සමුදයසච්චංඤා නුප්පජ්ඣති. (පට්ඨනීකපුග්ගල)

16. යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනීකමිත්තස)

17. යස්ස යත් දුක්ඛසච්චං නුප්පජ්ඣති -පෙ- (පට්ඨනීක-
පුග්ගලොක්කස)

(යස්සකම්පි යස්ස යත්කම්පි සද්දිසං, සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං
නානාකරණං අග්ගමග්ගස්ස භව්වකඛිණේ, අරහත්තානං අසද්දි-
සත්තානං තෙසං තත් මග්ගසච්චංඤා න නිරුඡක්ඛිසසති සමුදය-
සච්චංඤා නුප්පජ්ඣති)

අනාගතවාචො.

14. යමකුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට සමුදය-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයමගිනිනට ද රහස්තට ද යම් සිතකට ආතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද තුපදින්නේ ය. පශ්-විමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුපදින්නේ යි.

යමකුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතභාවය තුපදින්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යම් ද පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතභාවය නො ද තුපදින්නේ ය. පශ්විමචිත්තසමඛිති වූ ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතභාවය ද තුපදින්නේ යි.

15. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ නම් ඔහුට මාර්ග-සත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්-පාදසංඝයෙහි ද යම් සිතකට ආතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට ද සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ ය, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්නේ ය, මාර්ග සත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුපදින්නේ ද යත්: යම් පාඨස්ථන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදය-සත්‍යය නො ද තුපදින්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිතසංඝයෙහි ද රහස්තට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුපදින්නේ යි. (ප්‍රත්‍යතිකප්පද්ගල යි)

16. යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍ය-තිකාවකාශ යි)

17. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතභාවය තුපදින්නේ නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකප්පද්ගලාවකාශ යි)

(යසසකය ද යසසයස්ථකය ද සමාන ය. සමුදයසත්‍යය ද මාර්ගසත්‍යය ද යෙදීම පමණක් වෙනයි. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවිත-සංඝයෙහි ද රහස්තට ද අසංඤ්‍යාසත්‍යයට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුප-දින්නේ යි.)

අනාගතවාර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුලත් කර ඇත.

18. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
ත්ථාති: ආමන්තා. යසං වා පන -පෙ- (අනුලොමසුගගල)

(පව්වුපායාං අතීතා සුච්ඡා උපපාදවාරොපි උපපාදනිරොධවාරොපි
යසංකමෙ යසංකමෙ යසංකමෙ අනුලොමමි පව්වනිකමි
සදිසං. අසමමානගතොන වීභජිතබ්බං.)

පව්වුපපන්නාතිතවාරො.

19. යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣති-
ස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චෙ, අරහන්තානං වික්කස්ස උපපාද-
කච්චෙ යසං වික්කස්ස ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස
වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච
තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. ඉතරෙසං උපපජ්ඣන්තානං
පවතො වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.
සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. යසං වා පන සමුදයසච්චං නිරු-
ජ්ඣතිස්සති තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: සබ්බෙසං වචනානං
පවතො වික්කස්ස හඬකකච්චෙ අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උපපාදකච්චෙ තෙසං සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. සබ්බෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො වික්කස්ස
උපපාදකච්චෙ තෙසං. සමුදයසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, දුක්ඛසච්චං
උපපජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති:
අරහන්තානං, වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ, යෙ ච සුච්ඡන්තා මග්ගං න
පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො වික්කස්ස උපපාද-
කච්චෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං මග්ගසච්චං
නිරුජ්ඣතිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චෙ, යසං වික්කස්ස ආ-
නන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ,
යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං, පවතො
වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ තෙසං දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ග
සච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති. යසං වා පන මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති
තස්ස දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස හඬකකච්චෙ¹ යසං
වික්කස්ස ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස
හඬකකච්චෙ, යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං වචනානං
පවතො වික්කස්ස හඬකකච්චෙ, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
උපපාදකච්චෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති, නො ච තෙසං
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස උපපාදකච්චෙ, යසං වික්කස්ස
ආනන්දා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ,
යෙ වශේඤ්ඤ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්තානං,
පවතො වික්කස්ස උපපාදකච්චෙ තෙසං මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිස්සති,
දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

1. අග්ගමග්ගස්ස හඬකකච්චෙ මරමුත්ථස්සධර්මපිටකෙ තථි.

18. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වී ද යත්: එසේ යි. තවද යමකුට ... (අනුලොම-පුද්ගල යි)

(ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත-අතීතපාවිත උත්පාදවාරයෙහි ද උත්පාදනිරෝධ වාරයෙහි ද යක්ෂකය ද යජ්ඣකය ද යක්ෂකයත්‍වය ද අනුලොමය ද ප්‍රත්‍යනීකය ද සමාන යැ. නො මුළාවන්නහු විසින් බේදිය යුතු යි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තාතීතවාර යි.

19. යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය උපදී. ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. සෙසු උපද්‍රව්‍යවූනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදී. සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. තවද යමකුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය උපදී ද යත්: ව්‍යුහ වන්නා වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද උපදී. උපද්‍රව්‍ය වූ සියල්ලනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපදී.

යමකුට දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහත්තම විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද ඔවුනට දූෂිතත්‍වය උපදී. ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට දූෂිතත්‍වය ද උපදී. මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්‍වය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ හඬකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුහ වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ හඬකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට දූෂිතත්‍වය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අනා වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව්‍ය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

20. යසං සමුදයසථං උපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසංචාරි නිරුජ්ඣි-
 සංකීර්ති: යෙ පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය
 උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසථං උපපජ්ඣති, නො ච තෙසං
 මග්ගසථං නිරුජ්ඣිස්සති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං
 තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං සමුදයසථංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, මග්ග-
 සථංඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති. යසං චා පන මග්ගසථං නිරුජ්ඣිස්සති
 තස්ස සමුදයසථං උපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං
 විතසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතසස්ස
 උප්පාදකඛණේ¹, යෙ ච ඤේඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය
 භව්ඤ්ඤා, තණ්හාවිපාද්ධතවිතො විතමානො, නිරොධසමාපන්නානං,
 අසඤ්ඤාසන්නානං තෙසං මග්ගසථං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච තෙසං
 සමුදයසථං උපපජ්ඣති. යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය
 උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසථංඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති, සමුදයසථංඤ්ඤා
 උපපජ්ඣති. (අනුලොමප්‍රග්ගල)

21. යත් දුක්ඛසථං උපපජ්ඣති -ප- (අනුලොමවිකාස)

22. යසං යත් දුක්ඛසථං උපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදය-
 සථං නිරුජ්ඣිස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහත්තානං
 විතසස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතසස්ස අනන්තරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිස්සන්ති, තස්ස විතසස්ස උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසන්නං උප-
 පජ්ජන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසථං -ප- ඉතරෙසං චතුචොකාරං
 පඤ්චොකාරං උපපජ්ජන්තානං, පටිනෙක විතසස්ස උප්පාදකඛණේ
 තෙසං තත් දුක්ඛසථංඤ්ඤා උපපජ්ඣති, සමුදයසථංඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති.
 යසං චා පන යත් සමුදයසථං නිරුජ්ඣිස්සති තස්ස තත්
 දුක්ඛසථං උපපජ්ඣති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා චචන්තානං
 පටිනෙක විතසස්ස භව්ඤ්ඤා, අරුපෙ මග්ගස්ස ච ඵලස්ස ච
 උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් සමුදයසථං නිරුජ්ඣිස්සති, නො ච
 තෙසං තත් දුක්ඛසථං උපපජ්ඣති. චතුචොකාරං පඤ්චොකාරං
 උපපජ්ජන්තානං පටිනෙක විතසස්ස උප්පාදකඛණේ තෙසං තත්
 සමුදයසථංඤ්ඤා නිරුජ්ඣිස්සති, දුක්ඛසථංඤ්ඤා උපපජ්ඣති.

1. තස්ස විතසස්ස උප්පාදකඛණේ රොමස්සථංඤ්ඤා පටිනෙක තත්.

20. යමකුට සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු ව අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූත්තවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවිද්‍රණවුනට ද අසංඥසත්‍යයනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකෂණයෙහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමසුද්ධල යි.)

21. යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ... (අනුලොමාවිකාශ යි.)

22. යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද රහත්නට විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යම් සිත්කට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද අසංඥසත්‍යයෙහි උපදනවුනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ... සෙසු චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය ද උපදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍යය උපදී ද යත්: චතුර්වේදිකාරයෙන් හා පඤ්චවේදිකාරයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භව්‍යකෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍යය නො ද උපදී. චතුර්වේදිකාරයෙහි හා පඤ්චවේදිකාරයෙහි උපදනවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකෂණයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍යය ද උපදී.

යසස යත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසතිති: අරහන්යානං විතතසස උපපාදකඛණේ, ආපායිකානං, යෙ ව
 පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං, පවනෙත
 විතතසස උපපාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තං උපපජ්ජන්යානං තෙසං
 තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං
 නිරුජ්ඣතිසසති. අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ යසස විතතසස අන-
 නාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණේ,
 යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං උපපජ්ජන්යානං,
 පවනෙත විතතසස උපපාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උප-
 පජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති. යසස වා පන යත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස
 භව්වකඛණේ, යසස විතතසස අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස භව්වකඛණේ, යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං වචන්යානං, පවනෙත විතතසස භව්වකඛණේ, අරුපෙ මග්ගසස
 ව ඵලසස ව උපපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසස-
 ති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස
 උපපාදකඛණේ, යසස විතතසස අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති
 තසස විතතසස උපපාදකඛණේ, යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති
 තෙසං උපපජ්ජන්යානං. පවනෙත විතතසස උපපාදකඛණේ තෙසං
 තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති, දුක්ඛසච්චං උපපජ්ඣති.

23. යසස යත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති තසස තත් මග්ග-
 සච්චං නිරුජ්ඣතිසසතිති: ආපායිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ජනා මග්ගං න
 පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං තත් සමු-
 දයසච්චං උපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති.
 යෙ, මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ තෙසං
 තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති.
 යසස වා පන යත් මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති තසස තත්
 සමුදයසච්චං උපපජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසස උපපාදකඛණේ, යසස විතතසස
 අනනාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිසසනති තසස විතතසස උපපාදකඛණේ,
 යෙ වශෙඤ්ඤා මග්ගං පටිලභිසසනති, තෙසං තණ්හාය භව්වකඛණේ,
 තණ්හාච්චප්පය්ගවිනෙත. විතතමානෙ තෙසං තත් මග්ගසච්චං නිරු-
 ජ්ඣතිසසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. යෙ
 මග්ගං පටිලභිසසනති තෙසං තණ්හාය උපපාදකඛණේ, තෙසං තත්
 මග්ගසච්චං නිරුජ්ඣතිසසති, සමුදයසච්චං උපපජ්ඣති. (අනුලොම
 පුග්ගලොකාස)

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: රහස්‍යව වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද ආපාතිකත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙතෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අසංඝට්ඨත්‍වයෙහි උපද්‍රවනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද උපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රවය වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද උපදී.

23. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය උපදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්: ආපාතිකත්‍වයට ද යම් ද පෘථග්‍යතා කෙතෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි සමුදයසත්‍යය උපදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ වන්නේ ය. යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද උපදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය උපදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ වික්‍රියාවේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂකත්‍වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවික්‍රියා පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද උපදී. යම් කෙතෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්‍වයෙහි ද එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද උපදී. (අනුලොමප්‍රග්‍රහලාභකාය යි.)

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

24. යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස සමුදයසච්චං න නිරු-
 ජ්ඣතිති: සබ්බසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛකඛිණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති. අග්ග-
 මග්ගසංසං හඛකඛිණේ, අරහන්යානං වීතසංසං හඛකඛිණේ, යසං
 වීතසංසං ආනන්දාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං
 හඛකඛිණේ, අරුපෙ අග්ගමග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ
 තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති, සමුදයසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිති.
 යසං වා පන සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති තස්ස දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣතිති: අග්ගමග්ගසංසං උපපාදකඛිණේ, අරහන්යානං වීතසංසං
 උපපාදකඛිණේ, යසං වීතසංසං ආනන්දාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති
 තස්ස වීතසංසං උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣතිති,
 නො ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. අග්ගමග්ගසංසං හඛකඛිණේ,
 අරහන්යානං වීතසංසං හඛකඛිණේ, යසං වීතසංසං ආනන්දාරා
 අග්ගමග්ගං පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං හඛකඛිණේ, අරුපෙ
 අග්ගමග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං සමුදයසච්චය්ඤා
 න නිරුජ්ඣතිති, දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති.

යසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣති-
 තිති: මග්ගසංසං හඛකඛිණේ, යසං වීතසංසං ආනන්දාරා අග්ගමග්ගං
 පටිලභිය්හන්ති තස්ස වීතසංසං හඛකඛිණේ, යෙ ව චෙද්දං මග්ගං
 පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛකඛිණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති. අග්ග-
 මග්ගසංසං හඛකඛිණේ, අරහන්යානං වීතසංසං හඛකඛිණේ, යෙ ව
 පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත
 වීතසංසං හඛකඛිණේ, අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ
 තෙසං දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති, මග්ගසච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිති.
 යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති තස්ස දුක්ඛසච්චං
 නුපාජ්ඣතිති: අරහන්යානං වීතසංසං උපපාදකඛිණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣ-
 නා මග්ගං නං පටිලභිය්හන්ති තෙසං උපපජ්ඣන්යානං, පවනෙත
 වීතසංසං උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣතිති, නො
 ව තෙසං දුක්ඛසච්චං නුපාජ්ඣති. අග්ගමග්ගසංසං හඛකඛිණේ, අර-
 හන්යානං වීතසංසං හඛකඛිණේ, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න
 පටිලභිය්හන්ති තෙසං වචනානං, පවනෙත වීතසංසං හඛකඛිණේ,
 අරුපෙ මග්ගසංසං ව ඵලසංසං ව උපපාදකඛිණේ තෙසං මග්ග-
 සච්චය්ඤා න නිරුජ්ඣතිති, දුක්ඛසච්චය්ඤා නුපාජ්ඣති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යම්කුට දූෂිතත්වය නූපදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්තය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවික්කාණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අත්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය නූපදී, ඔවුනට මාර්ගසත්තය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කාණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද සි ඔවුනට දූෂිතත්වය ද නූපදී, මාර්ගසත්තය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යම්කුට මාර්ගසත්තය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට දූෂිතත්වය නූපදී ද යත්: රහස්තව විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍යා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්තය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. ඔවුනට දූෂිතත්වය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්කාණයෙහි ද රහස්තව විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්කාණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකාණයෙහි ද සි ඔවුනට මාර්ගසත්තය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්වය ද නූපදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

25. යසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යෙ ව ඥාණං මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ඛවිතො වත්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ඛවිතො වත්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති, මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති. යසං වා පන මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති තස්ස සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති: යෙ පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය උප්පාදකඛණේ තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති, නො ව තෙසං සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙසං තණ්හාය හබ්බකඛණේ, තණ්හාවිප්පයුක්ඛවිතො වත්තමානො, නිරොධසමාපන්නානං, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං මග්ගසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති, සමුදයසච්චං නුපපජ්ඣති. (පච්චතීකපුග්ගල)

26. යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති -පෙ- (පච්චතීකමකාස)

27. යසං යත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති තස්ස තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති: චතුචොකාරා පඤ්චොකාරා වචන්තානං, පවිතො විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකඛණේ තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස හබ්බකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති, සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති. යසං වා පන යත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති තස්ස තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති: අග්ගමග්ගස්ස උප්පාදකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා උප්පජ්ජන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති, නො ව තෙසං තත් දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගස්ස හබ්බකඛණේ, අරහත්තානං විතතස්ස හබ්බකඛණේ, යසං විතතස්ස අනානාරා අග්ගමග්ගං පටිලභිස්සන්ති තස්ස විතතස්ස හබ්බකඛණේ, අරූපෙ මග්ගස්ස ව ඵලස්ස ව උප්පාදකඛණේ, අසඤ්ඤාසත්තා වචන්තානං තෙසං තත් සමුදයසච්චං න නිරුජ්ඣත්තිස්සති, දුක්ඛසච්චං නුපපජ්ඣති.

25. යමකුට සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය තුළදී ද යත්: යම් පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට සමුදයසත්‍යය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවකත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද නිරෝධයට සමවැද්දුණුවනට ද අසංඥසන්ධියනට ද යි ඔවුනට මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද තුළදී. (ප්‍රත්‍යතිකසුද්ධල යි.)

26. යම් තැනෙක දූෂ්‍යත්වය තුළදී නම් ... (ප්‍රත්‍යතිකාවකාශ යි.)

27. යමකුට යම් තැනෙක දූෂ්‍යත්වය තුළදී නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: චතුර්වාරයෙන් හා පඤ්චවාරයෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද ප්‍රචක්ෂිතයෙහි විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්‍යත්වය තුළදී, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂ්‍යත්වය ද තුළදී, සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂ්‍යත්වය තුළදී ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙහි උපදින්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂ්‍යත්වය නො ද තුළදී, අග්‍රමාර්ගයාගේ භවකත්වයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවකත්වයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසන්ධියෙන් ව්‍යුහ වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂ්‍යත්වය ද තුළදී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යමකුට යම් තැනෙක දූෂිතත්‍වය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: මාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි. තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි දූෂිතත්‍වය තුළදී ද යත්: රහත්තව විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් උපද්‍රව වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙහි උපද්‍රවවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි දූෂිතත්‍වය නො ද තුළදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ව්‍යුත්ත වන්නා වූ ඔවුනට ද ප්‍රවෘත්තියෙහි විත්තයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද අරූපයෙහි මාර්ගයාගේ හා ඵලයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අසංඥසත්වයෙන් ව්‍යුත්ත වන්නාවූනට ද යි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය ද තුළදී.

28. යමකුට යම් තැනෙක සමුදයසත්‍යය තුළදී නම් ඔහුට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ද යත්: අග්‍රමාර්ගයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද යම් සිතකට අනතුරු වූ අග්‍රමාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඒ විත්තයාගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද අන්‍ය වූ ද යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය තුළදී, ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නො ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද රහත්තව ද ආපායිකයනට ද යම් ද පෘථග්ජන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්‍ෂණයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසන්නවිත්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද යි ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය ද තුළදී, මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ යි.

යසස වා පන යත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිසසති තසස තත් සමුදයසව්වං නුපපජ්ඣති: ආපාධිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පච්චිලිඤ්ඤානම් තෙසං තණ්හාය උපාදකඛණේ තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිසසති, නො ව තෙසං තත් සමුදයසව්වං නුපපජ්ඣති. අග්ගමග්ගසස භබ්බකඛණේ, අරහන්යානං, ආපාධිකානං, යෙ ව පුට්ඨජ්ඣා මග්ගං න පච්චිලිඤ්ඤානම් තෙසං තණ්හාය භබ්බකඛණේ, තණ්හාවිපක්ඛානවිනෝ වත්තමානො, අසඤ්ඤාසත්තානං තෙසං තත් මග්ගසව්වං න නිරුජ්ඣිසසති, සමුදයසව්වං නුපපජ්ඣති. (පච්චනිකපුග්ගලොකාස)

පච්චපාපානානාගතවාරො.

29, යසස දුක්ඛසව්වං උපාජ්ඣත් තසස සමුදයසව්වං නිරුජ්ඣිසසති:

(යථා නිරොධවාරෙ අතීතා අනාගතා පුච්ඡා අනුලොමමි පච්චනිකමි විහතා, එවං උපාදානිරොධවාරෙපි අසමේෂානනොත්ත විහරිතබ්බං.)

උපාදානිරොධවාරො නිවසීතො.

පචත්තිවාරො නිවසීතො.

තවද යමකුට යම් තැනෙක මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ නම් ඔහුට එහි සමුදයසත්‍යය නූපදී ද යත්: ආසාදිකයනට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළි- ලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදකත්වයෙහි ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, ඔවුනට එහි සමුදයසත්‍යය නො ද නූපදී. අග්‍රමාර්ගයාගේ භවික්- කත්වයෙහි ද රහස්තනට ද ආසාදිකයනට ද යම් ද පාරම්පරික කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුනට තෘෂ්ණාවගේ භවික්කත්වයෙහි ද තෘෂ්ණාවිප්‍රසූක්තවීක්තය පවත්නා කල්හි ද අසංඥසත්වයනට ද සි ඔවුනට එහි මාර්ගසත්‍යය ද නිරුද්ධ නො වන්නේ ය, සමුදයසත්‍යය ද නූපදී. (ප්‍රත්‍යක්ෂිකපුද්ගලාචකාශ සි.)

ප්‍රත්‍යක්ෂන්තානාගතවාර සි.

29. යමකුට දූෂිතසත්‍යය උපන්නේ නම් ඔහුට සමුදයසත්‍යය නිරුද්ධ වන්නේ ද යත්:

(යම්සේ නිරොධවාරයෙහි අතීත-අනාගතපෘථ්ව පිළිබඳ අනු- ලෝමය ද ප්‍රත්‍යක්ෂිකය ද බෙදනලද ද, එසේ ම උත්පාදනිරොධ- වාරයෙහිද නුමුළා වන්නහු විසින් බෙදිය යුතු සි.)

උත්පාදනිරොධවාර නිමි.

ප්‍රවෘත්තිවාර නිමි.

පරික්ෂකවාරය

30. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානාති, සො සමුදයසව්‍යං පජහතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහති, සො දුකඛ සව්‍යං පරිජානාතිති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානාති සො සමුදයසව්‍යං න පජහතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහති සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානාතිති: ආමනායා.

පට්ඨපපනාවාරය.

31. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානිත්‍ය සො සමුදයසව්‍යං පජහිත්‍යාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහිත්‍ය සො දුකඛසව්‍යං පරිජානිත්‍යාති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානිත්‍ය සො සමුදයසව්‍යං න පජහිත්‍යාති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහිත්‍ය සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානිත්‍යාති: ආමනායා.

අතිකවාරය.

32. යො දුකඛසව්‍යං පරිජානික්ඛති සො සමුදයසව්‍යං පජහික්ඛතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං පජහික්ඛති සො දුකඛසව්‍යං පරිජානික්ඛතිති: ආමනායා.

යො දුකඛසව්‍යං න පරිජානික්ඛති සො සමුදයසව්‍යං න පජහික්ඛතිති: ආමනායා. යො වා පන සමුදයසව්‍යං න පජහික්ඛති සො දුකඛසව්‍යං න පරිජානික්ඛතිති: ආමනායා.

අනාගතවාරය.

පරිඥාපාරය

30. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙරේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: එසේ යි.

ප්‍රකාශනපත්‍රිකාව යි.

31. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අභිකාව යි.

32. යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

යමෙක් දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: එසේ යි. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතභාවය පිරිසිදු නො දක්නේ ද යත්: එසේ යි.

අනාගතභාව යි.

33. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති:
නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං
පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්-
ඣන්ති: අරහා දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති, නො ච සමුදයසච්චං න
පජ්ඣන්ති. අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා යපෙත්වා අවසෙසා
පුග්ගලා දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති.
යො චා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං න පරි-
ජානාතිති: අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති, නො ච
දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති. අග්ගමග්ගසමධිංඤ්ඤා අරහත්තඤ්ඤා
යපෙත්වා අවසෙසා පුග්ගලා සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, දුක්ඛ-
සච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුසන්තනාතිකවාරො.

34. යො දුක්ඛසච්චං පරිජානාති සො සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති:
නො. යො චා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛ-
සච්චං පරිජානාතිති: නො.

යො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාති සො සමුදයසච්චං න පජ්-
ඣන්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජා-
නාති, නො ච සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති. අරහා, යෙ ච
පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරි-
ජානාති, සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, යො චා පන සමුදය-
සච්චං න පජ්ඣන්ති සො දුක්ඛසච්චං න පරිජානාතිති: අග්ගමග්ග-
සමධිංඤ්ඤා සමුදයසච්චං න පජ්ඣන්ති, නො ච දුක්ඛසච්චං න පරි-
ජානාති. අරහා, යෙ ච පුට්ඨජනා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ
සමුදයසච්චඤ්ඤා න පජ්ඣන්ති, දුක්ඛසච්චඤ්ඤා න පරිජානාති.

පච්චුසන්තනාතිකවාරො.

33. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කෙළේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කෙළේ ද යත්: අර්භත් තෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කෙළේ යි. අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධ (පුද්ගල) තෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කෙළේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැනීම. අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධයා ද රහතුන් ද තබා සෙසු පුද්ගලයෝ සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කළාහු ය, දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීම.

ප්‍රත්‍යක්ෂපෝනාතීතවාර යි.

34. යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදය-සත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු දැනීම ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම නම් හෙතෙම සමුදය-සත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්වේදන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීම, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්වය පිරිසිදු නො දැනීම ද යත්: අග්‍රමාර්ගසම්බන්ධ තෙමේ සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්වය නො ද පිරිසිදු නො දැනීම. අර්භත් තෙමේ ද යම් ද පෘථග්වේදන කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. දූෂිතත්වය ද පිරිසිදු නො දැනීම.

ප්‍රත්‍යක්ෂපෝනානාගතවාර යි.

35. ඥාන දුක්ඛසච්චං පරිජානිත් ඥාන සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සන්තිති: නො, ඥාන වා පන සමුදයසච්චං පජ්ඣිස්සන්ති ඥාන දුක්ඛසච්චං පරිජානිත්තිති: නො.

ඥාන දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත් ඥාන සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්තිති: යෙ මග්ගං පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්, නො ව තෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති. අග්ගමග්ගසමධිගී, යෙ ව පුට්ඨජ්ජානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්, සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති. ඥාන වා පන සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති ඥාන දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්තිති, අරහා සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති, නො ව දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්. අග්ගමග්ගසමධිගී, යෙ ව පුට්ඨජ්ජානා මග්ගං න පටිලභිස්සන්ති තෙ සමුදයසච්චං න පජ්ඣිස්සන්ති, දුක්ඛසච්චං න පරිජානිත්.

අභිකානාගතවාචො.

පරිඤ්ඤාවාචො නිට්ඨිකො.

සම්මයමකං නිට්ඨිතං.

35. යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ ද යත්: නැත. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු දත්තේ ද යත්: නැත.

යමෙක් දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ නම් හෙතෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ද යත්: යම් කෙනෙක් මාර්ගය පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්ත, ඔවුහු සමුදයසත්‍යය නො ද දුරු නො කරන්නාහු ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්‍යත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත, සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය. තවද යමෙක් සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ නම් හෙතෙම දූෂිතත්‍වය පිරිසිදු නො දත්තේ ද යත්: අර්ථය කෙම සමුදයසත්‍යය දුරු නො කරන්නේ ය, දූෂිතත්‍වය නො ද පිරිසිදු නො දත්තේ ය. අග්‍රමාර්ගසමධ්‍යයා ද යම් ද පෘථග්‍යත කෙනෙක් මාර්ගය නො පිළිලබන්නාහු නම් ඔවුහු ද සමුදයසත්‍යය ද දුරු නො කරන්නාහු ය, දූෂිතත්‍වය ද පිරිසිදු නො දත්ත.

අතීතානුසංචාර යි.

පරිඥාපාර නිමි.

සම්මයමක නිමි.

විෂයසංදේශානුක්‍රමණිකා

අ	පිට්ඨකා	අ	පිට්ඨකා
අකුසලමූලකා	6, 22	අබ්‍යාතතමූලන අඤ්ඤා-	
අකුසලමූලමූලකා	6, 22	මඤ්ඤාමූලා	24
අකුසලමූලමූලා	6, 20	අබ්‍යාතතමූලන අඤ්ඤා-	
අකුසලමූලා	4, 20	මඤ්ඤාමූලා	26
අකුසලමූලන අඤ්ඤාමඤ්ඤා-		අබ්‍යාතතමූලන එකමූලකා	26
මූලකා	22	අබ්‍යාතතමූලන එකමූලමූලකා	28
අකුසලමූලන අඤ්ඤාමඤ්ඤා		අබ්‍යාතතමූලන එකමූලමූලා	26
මූලමූලකා	24	අබ්‍යාතතමූලන එකමූලා	24
අකුසලමූලන අඤ්ඤාමඤ්ඤා-		අබ්‍යාතතා ධර්මා	8, 32
මූලා	20	අභිසංකේතාවිතං	452, 462, 464, 468
අකුසලමූලන එකමූලකා	22	අරහත්භාවං	456, 458, 466
අකුසලමූලන එකමූලමූලකා	22	අරුපකානං	162, 160
අකුසලමූලන එකමූලමූලා	20	අරුපාවචරෙ	164
අකුසලමූලනඑකමූලා	20	අරුපෙ	164, 166
අකුසලා ධර්මා	6, 32	අරුපෙ මග්ගස්ස උපපාදකඛණේ	446, 448
අග්ගමග්ගසමඛරී	136	අවසෙසං දුක්ඛසච්චං	438
අග්ගමග්ගසමඛරීතං	456, 458, 460	අවසෙසො නිරොධො	438
අසානකානං	162	අවසෙසො මග්ගො	438
අවිතකුසානං	162	අවසෙසො සමුදයො	438
අවිකුසුකානං සසානකානං	170	අස ඤ්ඤාසත්තානං	450
අවිකුසුකානං සචිත්තකානං	170	අසමඤ්ඤාසත්තං	164, 166
අවිකුසුකානං සරූපකානං	170	අසොතකානං සචිකුසුකානං	170
අවිකුසුකානං සමසානකානං	170, 274		
අවිත්තකානං	162, 264	ආ	
අවිත්තකානං සරූපකානං	278	ආපාඨිකානං	538, 544
අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා	4, 6		
අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලමූලකා	4, 6, 8	එ	
අඤ්ඤාමඤ්ඤා මූලමූලා	2, 6	එකමූලකා	4, 6
අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා	2, 6, 16	එකමූලමූලකා	4, 6
අත්ථරසො	148, 150	එකමූලමූලා	2
අනභිසංකේතාවිතං	452, 462, 466, 468	එකමූලා	2, 4, 8, 10, 16
අබ්‍යාතතමූලකා	8, 26		
අබ්‍යාතතමූලමූලකා	10, 26	ක	
අබ්‍යාතතමූලමූලා	8, 24	භාවාවචරෙ	164
අබ්‍යාතතමූලා	8, 24	කුසලනිදානං	14, 32
අබ්‍යාතතමූලන අඤ්ඤා-		කුසලපච්චයා	14, 32
මඤ්ඤාමූලකා	26		
අබ්‍යාතතමූලන අඤ්ඤා-			
මඤ්ඤාමූලමූලකා	28		

ක	පිටුව
කුසලසංභවා	14, 32
කුසලමූලකා	4
කුසලමූලමූලකා	4, 18
කුසලමූලමූලා	2, 16
කුසලමූලා	2, 16
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	18
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලකා	16
කුසලමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	18
කුසලමූලොන එකමූලකා	18
කුසලමූලොන එකමූලමූලා	16
කුසලසම්මුඛධානා	14, 32
කුසලසම්මුඛයා	14, 32
කුසලසම්මභවා	14, 32
කුසලසෙතු	14, 22
කුසලා	3
කුසලා ධර්මා	2
කුසලාරම්භණා	14, 32
කුසලාභාරා	14, 32

ච

චතුර්වේදිකාරො	168
චිත්තසංස්කර භවිතකම්මණේ	448

ක

කණ්ණිකා උපපාදකම්මණේ	446, 448
කණ්ණිකා විප්ලවනා විප්ලවනා සංස්කර උපපාදකම්මණේ	446, 448
කණ්ණිකා සංස්කර	148, 150

ද

දිව්‍යචරිතමු	148, 150, 152
දිව්‍යසංස්කර	148, 150
දුක්ඛසංඛාරා	438
දුක්ඛසංඛාරා පරිජානාති	548
දුක්ඛසංස්කරනාති	140
ධර්මරොසා	148, 150

න

නාමනිදාන	32
නාමපච්චයා	32

න	පිටුව
නාමපච්චයා	32
නාමමූලකා	12, 30
නාමමූලමූලකා	12, 32
නාමමූලමූලා	12, 30
නාමමූලා	10, 28

නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලකා	30
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලමූලකා	32
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤා- මූලමූලා	30
නාමමූලොන අඤ්ඤාමඤ්ඤාමූලා	28
නාමමූලොන එකමූලකා	30
නාමමූලොන එකමූලමූලකා	32
නාමමූලොන එකමූලමූලා	30
නාමමූලොන එකමූලා	28
නාමසම්මුඛධානා	32
නාමසම්මුඛයා	32
නාමසම්මභවා	32
නාමසෙතු	32
නාමා ධර්මා	10, 32
නාමාරම්භණා	32
නාමාභාරා	32
නිරොධසම්මි	438
නිරොධසම්මාරාමසංඝාතං	450

ප

පඤ්ඤාමාරො	164, 166, 168
පඤ්ඤාමාරො මහාසංඝ	
පඤ්ඤාමාරො උපපාදකම්මණේ	446
පඤ්ඤාමාරො	148, 150
පඤ්ඤාමාරො	148, 150, 152
පුද්ගලානා	456, 458, 460

ම

මහාවිප්ලවනා විප්ලවනා සංස්කර උපපාදකම්මණේ	446
මහාසංඛාරා	438
මහාසංඝ උපපාදකම්මණේ	448, 450

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 23 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ය	පිටුකිකා	ර	පිටුකිකා
යස රූපකඛ්ඤානං චූෂණකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චූෂණකිකා 64	රූපාවචරෙ		166
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 62	විමුක්තිරසා	ච	148, 150
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 70	ස		
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චිරුජ්ඣකිකා 112	සසානකානං සසානකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		162 160, 268, 430
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 74	සසානකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං අසානකානං සවිකල්පකානං අසානකානං 160, 268, 430		160 162 268
යස රූපකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 64	සවිකල්පකානං සසානකානං සවිකල්පකානං සසානකානං 160, 230		430 160, 230
යස රූපකඛ්ඤානං චූෂණකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං චූෂණකිකා 66	සවිකල්පකානං අසානකානං සවිකල්පකානං අවිකල්පකානං 160, 270, 430		162, 270 160, 270, 430
යස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස සංකල්පකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 70	සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සවිකල්පකානං සරූපකානං සමාධිගතකානං 148, 150		430 162 148, 150
යස චේදනාකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා තස සංකල්පකඛ්ඤානං උපපජ්ඣකිකා 74	සමුදයසවිචං සමුදයසවිචං පජ්ඣති සරූපකානං අසානකානං සරූපකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		438 548 162, 270
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 134	සරූපකානං අවිකල්පකානං සරූපකානං සවිකල්පකානං සරූපකානං සවිකල්පකානං සසානකානං අවිකල්පකානං 160, 268, 430		272 430 162
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 136	සසානකානං අවිකල්පකානං සසානකානං 148, 150		160 148, 150
යස රූපකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා තස චේදනාකඛ්ඤානං පරිච්ඡානකිකා 134, 136	සසානකානං සවිකල්පකානං සසානකානං 452, 464		160 148, 150 452, 464